GERALD SCHOENEWOLF

DICȚIONARUL INTERPRETĂRII VISELOR

INCLUZÂND UN GLOSAR AL SIMBOLURILOR DIN VISE

PSIHOLOGIA PENTRU TOȚI
PPT
3 TREI

Gerald Schoenewolf

Dicționarul interpretării viselor

Incluzând un glosar al simbolurilor din vise

Traducere din engleză de
Nicoleta Dascălu și Smaranda Nistor

TREI
2015

COLECȚIE COORDONATĂ DE
Simona Reghintovschi

THE DICTIONARY OF DREAM INTERPRETATION

Gerald Schoenewolf

Copyright © 1997 by Jason Aronson

First Rowman & Littlefield Edition 2004

© Editura Trei, 2015

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

ISBN ePUB: 978-606-719-610-8

ISBN PDF: 978-606-719-611-5

ISBN Print: 978-606-719-302-2

Editori: Silviu Dragomir, Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial: Magdalena Mărculescu

Redactor: Manuela Sofia Nicolae

Design: Alexe Popescu

Director producție: Cristian Claudiu Coban

Dtp: Ofelia Coșman

Corectură: Mihail Nacu, Duşa Udrea

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Tuturor pacienților, prietenilor și colegilor
care și-au oferit visele pentru acest proiect
și lui Kim Chau Bui

PREFAȚĂ

Acest nou *Dicționar de interpretare a viselor* a fost creat special pentru a oferi profesioniștilor din domeniul sănătății mentale, dar și nespecialiștilor o referință concisă și comprehensivă cu privire la vise, într-un format prietenos și ușor de utilizat. Dicționarul de față prezintă, de la A la Z, peste 1000 de vise împreună cu interpretările lor, punând accentul pe cele mai moderne tehnici psihanalitice acceptate azi în domeniul interpretării viselor. Este singurul dicționar psihanalitic de vise disponibil în acest moment.

Fiecare articol (cu excepția celor care provin din mituri, basme, opere literare) are patru secțiuni: (1) visul, (2) visătorul, (3) asocierile făcute de visător, (4) o scurtă interpretare. Acest format îi permite cititorului să înțeleagă fiecare vis în contextul său și să își formeze propriile păreri cu privire la alte înțelesuri posibile, deoarece este un lucru general recunoscut că singura interpretare corectă a unui vis este cea dată de visător. În plus, având în vedere că asocierile și interpretările asocierilor pot fi infinite, volumul de față încearcă să surprindă doar un înțeles de bază pentru fiecare vis.

Majoritatea viselor au fost alese din practica privată a autorului. Alte vise aparțin unor personalități — de la Shakespeare la Henry Miller, de la Napoleon la Johnny Carson, de la Freud la Dali. O altă serie de vise au fost luate din cazuri celebre din literatura de specialitate a psihoterapiei; alte câteva — din picturi, romane, mituri, basme, deoarece toate acestea sunt considerate de multă vreme de psihanaliști drept similare viselor. Această gamă largă de vise formează un instrument ce-i poate asista pe terapeuți în interpretarea viselor, indiferent de școala din care provin aceștia.

Cartea de față cuprinde și un glosar de simboluri din vise, într-o secțiune care include nu doar interpretările psihanalitice ale simbolurilor comune, ci și înțelesurile atribuite simbolurilor din mituri, basme, filosofie, religie, literatură. Când un simbol poate fi interpretat în mai multe moduri, am prezentat fiecare înțeles și sursa acestuia (de exemplu: psihanaliză, mitologie, creștinism). În plus, cartea are un capitol introductiv despre istoria cercetării viselor și mai multe indexuri utile, inclusiv un index al viselor conform trăsăturilor de personalitate.

Pe scurt, aveți în față o lucrare de referință în domeniul viselor, cu multiple utilizări, care va răspunde nevoilor zilnice ale tuturor celor care sunt interesați de interpretarea viselor, dar și de interpretarea miturilor, a poveștilor cu zâne, a literaturii.

INTRODUCERE: O ISTORIE A CERCETĂRII VISELOR

NOȚIUNI PREȘTIINȚIFICE DESPRE VISE

Până nu demult, înțelesul viselor era profund înrădăcinat în superstiții. Oamenii și-au povestit visele încă din momentul în care au început să își dezvolte limbajul. În general, își explicau visele ca fiind mesaje de la puteri superioare, fie acestea divine sau diavolești, și, prin urmare, le vedeau ca semne de noroc sau ghinion.

Oamenii primitivi credeau că visele sunt experiențe reale. Fromm (1951) povestește cum tribul Ashanti, din Africa de Vest, considera că, dacă un bărbat visează că a avut relații sexuale cu soția unui alt bărbat, atunci sufletul lui a coabitat cu sufletul ei și, ca urmare, bărbatul în cauză este pedepsit. Indienii Mohave și Yuma credeau că spiritele morților le apar în vise pentru a-i sfătui, a-i avertiza sau a le da alte feluri de mesaje. Papuașii Kiwai, din Noua Guinee, credeau că, dacă un vrăjitor a furat sufletul cuiva în timpul somnului, atunci acesta din urmă nu se va mai trezi niciodată.

Scrierile antice abundă în povestiri despre modul cum visele erau folosite drept explicații pentru evenimentele ce nu puteau fi înțelese cu ușurință. În *Biblie* se povestește că Maria a rămas însărcinată în perioada în care era logodită cu Iosif. Cum cei doi nu avuseseră relații sexuale, Iosif s-a trezit într-o situație stânjenitoare. Singura soluție era să aibă un vis în care Dumnezeul evreilor să îi apară și să îi spună: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria,

logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui: Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor“.1

Pe lângă înțelesurile legate de superstiții date simbolurilor din vise, oamenii din Antichitate și populațiile primitive mai aveau o întreagă serie de explicații pentru procesul de visare. Se spunea că visele sunt provocate de indigestii, polipi umflați, amigdalită, luna plină, stele căzătoare. Sau că cel care visa suferea din dragoste, era bântuit de fantome sau fusese înțepat de insecte. Dacă oamenii vorbeau sau mergeau în somn, atunci erau posedați de spirite.

Cuvântul *nightmare*2 vine din cuvântul german *nacthmar*, care înseamnă „diavolul nopții“. Vracii utilizau termenii latini *incubus* și *succubus* pentru a descrie chinurile nocturne pe care le trăiau tinerele sau tinerii răpiți de demoni în timpul somnului — ei numeau aceste evenimente atacuri incubus sau succubus. Ei credeau că un incubus este un spirit negativ care se așază peste femeile adormite și are relații sexuale cu acestea; succubusul este un spirit care se așază sub bărbații adormiți și face sex anal cu ei. Binecunoscutul roman *Rosemary's Baby*3 ilustrează această temă.

Într-adevăr, majoritatea dicționarelor de vise nu sunt decât compilații de sensuri inspirate din superstiții și atașate, de-a lungul timpului, de vise. Unul dintre primele dicționare de acest tip, *The Dictionnary of Dreams* (Miller, 1884), a apărut cu câțiva ani înainte de *Interpretarea viselor*, a lui Freud (1900), și se laudă cu explicarea a 10000 de vise. Printre explicații găsim: „Dacă auzi un măgar care rage, înseamnă vești sau întâmplări neplăcute“ (p. 104). „De multe ori visele cu negri bătrâni aduc cu ele boala“ (p. 399). „Dacă te visezi culegând nuci înseamnă succes în ceea ce faci și mult noroc în dragoste“ (p. 405). „Dacă o femeie visează că este însărcinată, atunci va fi nefericită în căsnicie și va face copii urâți“ (pp. 456–457). „Dacă vezi violete în vis sau dacă le culegi, înseamnă situații fericite în

care vei primi favoruri din partea unei persoane superioare“ (p. 580). „Când caști în vis înseamnă că vei căuta inutil sănătatea și mulțumirea“ (p. 614). Compendiumul lui Miller încă se vinde bine și azi, ceea ce arată că mulți oameni încă mai cred în astfel de metode de interpretare.

Prima cercetare sistematizată a viselor a fost făcută de filosofii greci și romani. Aristotel, în lucrarea lui *Despre divinație* (312 î.Hr.), a formulat teoria conform căreia visele erau de două feluri: unele erau vizualizări ale planurilor și principiilor de acțiune și puteau avea funcție predicativă, iar altele erau simple accidente, care nu meritau atenție. Artemidorus, în secolul II d.Hr., a scris primul ghid de interpretare a viselor (Wood, 1947). După părerea lui, există cinci feluri de vise: visele (mesaje transmise prin simboluri), viziunile (cineva vede ceva într-un vis, după care vede același lucru în starea de trezie), oracolele (mesajele de la îngeri), fanteziile (împlinirea dorințelor), nălucirile (fantomele care le apar bebelușilor plăpânzi și bătrânilor).

După Aristotel și Artemidorus, mulți alți filosofi și poeți au scris despre vise. Goethe credea că puterea noastră de imaginație — ca și dorința noastră înnăscută de sănătate și fericire — se dezvoltau cu ajutorul viselor. „Au fost multe momente în viața mea când am adormit plângând; dar, în visele mele, au apărut cele mai minunate forme care veniseră să mă aline și mă înveselească, așa că a doua zi m-am trezit proaspăt și bucuros“ (citat în Fromm 1951, p. 140).

Una dintre cele mai elocvente speculații cu privire la vise a fost exprimată de filosoful Emerson: „Visele au o integritate și un adevăr poetic... Faptul că sunt nerealiste le face să aparțină unei realități superioare. Ele par să ne sugereze o abundență și o cursivitate a gândirii care nu ne este familiară în starea de trezie. Ne agață prin faptul că sunt independente de noi și totuși ne regăsim în această aglomerație nebună și le

datorăm viselor un anumit tip de divinație și înțelepciune“ (1904, p. 7).

CONTRIBUȚIA LUI FREUD

În perioada în care Freud scria *Interpretarea viselor*, specialiștii abia începuseră să exploreze semnificația procesului de visare. Unii considerau că visele reprezintă forțe mentale a căror împlinire a fost împiedicată în timpul perioadei de trezie (Volkelt, 1875). Acești filosofi erau de părere că un proces activ de visare era asociat cu o memorie foarte bună. Pe de altă parte, oamenii de știință empirici, ca Binz (1878), considerau visele drept nimic altceva decât procese somatice care nu doar că nu aveau niciun sens, ci, în multe cazuri, erau chiar patologice (punct de vedere împărtășit de unii oameni de știință din zilele noastre).

Odată cu avansul produs de Freud și de psihanaliză, cercetarea din domeniul viselor a atins un nivel nou, mai științific. Asemenea celor dinaintea lui, Freud și-a analizat propriile vise, dar a avut și avantajul de a analiza visele pacienților săi și de a le studia în profunzime, codificând tiparele și simbolurile pe care le descoperea. Freud a oferit o explicație convingătoare și detaliată înțelesului și funcției viselor (deși, după cum am observat deja, numeroși filosofi și artiști prevestiseră aceste păreri). Fundamental, Freud a afirmat că visarea reprezintă una dintre cele mai importante activități ale minții inconștiente.

Conform teoriei lui inițiale, toate visele sunt împliniri simbolice ale unor dorințe care sunt refulate de mintea conștientă, în general dorințe sexuale. Mai târziu, Freud a modificat această teorie în *Dincolo de principiul plăcerii* (1920), notând că visele care apar în nevroze traumatice (ceea ce azi numim „stres posttraumatic“) nu erau împliniri ale unor dorințe, ci se legau de o compulsie la repetarea traumei care a produs stresul. Cu toate acestea, unii psihanaliști moderni au formulat teoria conform căreia, în astfel de cazuri, există o dorință implicită de a depăși

trauma prin repetarea ei în vise. De exemplu, Shur (1966) sugerează că, în coșmaruri, eul pacientului dorește să dezamorseze trauma visând-o în mod repetat.

La copiii de vârste mici, îndeplinirea dorințelor prin vise este evidentă: copilul visează că primește o jucărie mult dorită sau că merge să viziteze un parc de distracții. În cazul adulților, la care refularea este mai puternică decât la copii, dorința este îmbrăcată în simboluri mai greu de înțeles. Totuși, Freud a încercat să demonstreze că aproape toate visele, inclusiv visele de anxietate, sunt produse de o dorință conștientă sau inconștientă. De exemplu, un bărbat poate visa că este urmărit de oameni ciudați, care încearcă să îl omoare. În cadrul analizei iese la iveală faptul că bărbatul în cauză se simte vinovat de ceva, prin urmare dorința din vis este să poată fi pedepsit pentru greșeala comisă.

Așa cum a definit termenii *conștient* și *inconștient* pentru a descrie nivelurile de cunoaștere umană și de funcționare mentală, Freud a definit alți doi termeni, conținut *manifest* și *latent*, tot în legătură cu visele. Visul manifest este visul comunicat, cel de care visătorul este imediat conștient. Sursa producătoare a acestui vis manifest poate fi identificată cu ușurință în ceva ce i s-a întâmplat visătorului în ziua sau zilele anterioare, evenimente numite de Freud „resturi diurne". Conținutul latent constă în asocieri inconștiente făcute la acel vis și, de obicei, va conduce înapoi, până la o dorință și până la amintiri, emoții și gânduri refulate. Prin urmare, Freud a scris că visele sunt „calea regală către inconștient".

Studiind simbolismul alterat al majorității viselor adulților, Freud a enunțat teoria conform căreia gândurile din visul original al visătorului sunt distorsionate de ceea ce el numea „travaliul visului. Travaliul visului este „procesul transformării din conținutul latent în cel manifest al visului" prin „condensare, deplasare și aranjare plastică a materialului visului" (S. Freud, *Despre vis*, trad. Daniela Ștefănescu, București, Trei, 2011, pp. 23,

48). Adică, subiectele viselor sunt comprimate, iar sentimentele și gândurile interzise sunt atribuite altor persoane, exterioare visătorului. Freud a adăugat și *elaborarea secundară* la funcțiile travaliului visului, referindu-se la schimbările pe care le face cineva la conținutul visului atunci când, în procesul de reamintire a acestuia, încearcă să îl facă mai logic și mai inteligent.

Un alt proces care afectează conținutul manifest al unui vis este cenzura visului. Cu toate că procesul de refulare slăbește în timpul somnului, cenzura viselor încă cenzurează conținutul viselor, opacizându-l și făcându-l să fie observat de către Eu. La trezire, cenzura — adică rezistența la recunoașterea gândurilor interzise — este și mai puternică, iar visul este uitat aproape imediat. Chiar dacă un vis este amintit, rezistența la înțelegerea viselor, elementul-cheie al cenzurării viselor (1933), este în continuare omniprezentă și îngreunează acest proces.

În timp ce, conform lui Freud, visele reprezintă în primul rând dorințele inconștiente exprimate în mod simbolic, funcția viselor este aceea de paznici ai somnului și de căi de eliberare a impulsurilor frustrate. Acest rol poate fi văzut mai limpede în visele copiilor. Unui copil i se spune că trebuie să meargă la culcare, deși el vrea să continue să se joace. Din moment ce dorința lui de a se juca a fost frustrată în viața reală, copilul visează că încă se joacă în timpul somnului. În general, visele sunt crezute pe măsură ce se desfășoară, prin urmare visul arată dorința ca fiind împlinită și îi permite băiețelului să își continue somnul. Și, asemenea unui paznic de noapte, visul trezește visătorul atunci când conținutul visului este prea încărcat cu neliniște. De exemplu, cineva poate visa că aude bătăi în ușa dormitorului, că deschide și că la ușă nu este nimeni (fapt care îi permite să își continue somnul). Totuși, dacă bătăile în ușă continuă prea mult, visătorul devine neliniștit și se trezește — și descoperă că la ușă bătea un copil, care avea nevoie de atenția lui.

Metoda lui Freud de interpretare a viselor avea trei etape. În primul rând, pacientul era rugat să nareze conținutul manifest al visului. Apoi, era rugat să facă asocieri la acest vis. Freud putea interpreta visul numai după ce studia conținutul manifest al visului și asocierile acestuia, laolaltă cu informațiile privind visătorul. Alți psihanaliști au rafinat și extins teoriile lui Freud. Jung (1971) era de părere că există anumite tipare universale în inconștient, care ies la iveală în vise, opere de artă, mituri și basme, în toate societățile umane. Conform teoriei lui, aceste simboluri universale sau arhetipuri — de pildă „eroul“ sau „șarpele care își înghite propria coadă“ — formează inconștientul colectiv comun întregii umanități. Jung îl critica pe Freud pentru faptul că își baza prea multe dintre teorii pe refularea sexuală, incluzând aici interpretarea viselor, și noi suntem de părere că avea dreptate. Totuși, Jung avea tendința de a derapa către misticism și de a vedea visele mai abstract, drept manifestări ale inconștientului colectiv — lucru pe care Ackroyd (1993) îl descria ca pe un conglomerat al gândirii umane primitive — sau ale altor forțe spirituale, minimizând în același timp importanța sexualității. Stekel (1911) a contribuit și el la înțelegerea simbolismului viselor, scriind mult pe tema limbajului acestora.

Gutheil (1951) a dezvoltat teoriile lui Freud privitoare la sensul și înțelesurile viselor. El a văzut trei scopuri ale visării: (1) protejarea somnului, (2) reglarea metabolismului afectelor (sentimentelor), (3) protejarea integrității Eului. Gutheil susținea că visele nu sunt doar împliniri ale dorințelor, ci că ele pot reprezenta și:

* *descărcări ale energiei emoționale* — ca atunci când am vrea să atacăm un adversar, dar facem asta doar în vis, nu în realitate;

* *prevenirea șocurilor* — ca atunci când ne temem că o persoană dragă va muri curând și o vedem în mod repetat murind în vise, ca și cum ne-am pregăti pentru această posibilitate;

* *avertismente* — ca atunci când visăm situații periculoase (eșecul la un examen, o relație extraconjugală care se termină prost), ca și cum ni s-ar atrage atenția;

* *soluții* — ca atunci când nu reușim să rezolvăm o problemă și atunci găsim soluția într-un vis, prin simbolism indirect.

Pentru a da un exemplu de vis-soluție, Gutheil recurge la Kekule, inventatorul reprezentării grafice a inelului benzenic. După mulți ani în care a încercat, fără succes, să deseneze configurația atomilor dintr-un astfel de inel, Kekule a visat un șarpe care își mușca propria coadă. S-a trezit și a desenat imediat formula, pe hârtie. Viziunea lui Kekule cu privire la inelul benzenic a fost salutată drept una dintre cele mai strălucite descoperiri din chimia organică.

În ceea ce privește a treia funcție a visului, protejarea integrității Eului, Gutheil explică faptul că visul protejează Eul acționând ca un amortizor între somn (când Eul încetează să existe) și trezie. „Astfel, păstrează continuitatea, coeziunea și unitatea proceselor noastre mentale“ (1951, p. 37).

Explicațiile detaliate pe care le dă Gutheil cu privire la scopurile viselor sunt utile, revenind la clasificările lui Artemidorus. Cu toate acestea, sunt de acord cu Freud asupra afirmației că la baza oricărui vis se află invariabil o dorință, indiferent dacă este vorba despre o dorință directă (visăm mâncare pentru a ne satisface foamea), indirectă (visăm pedeapsa pentru a ne ispăși vina) sau implicită (visăm orori traumatizante pentru a le putea depăși).

Majoritatea psihanaliștilor au observat că visele pot avea tot atâtea teme câte forme literare există. „Atunci când visăm, suntem la nivelul mediocrității: Eul care visează este Eul unei persoane oarecare“, notează Bollas (1995, p. 233). Adeseori, visele exprimă dorințe inconștiente, dar uneori ele pot fi expresia fricilor, frustrărilor sau îndoielilor inconștiente; ele pot fi fabule sau alegorii, farse

lipsite de sens sau satire usturătoare, melodrame sau tragedii.

Bollas povestește un vis amuzant, pe care l-a avut după ce primise o provocare din partea unui coleg și trebuia să găsească tot curajul necesar pentru a face o acțiune anume. În vis se făcea că el era subiectul discuției unui grup de medici și asistente. Se găsea pe o masă de operație sau de autopsie, acoperit cu un cearșaf. A ridicat cearșaful și a văzut că sub el era un pui de găină. Puiul de găină era chiar el, un pui rotisat, „chiar bine făcut". Bollas a intrepretat visul în felul următor: el era „mort", deoarece dăduse bir cu fugiții4. Bollas a hotărât că visul era o comedie care exprima teama pe care o simțea, cum că nu va reuși să facă față provocării. „Acest vis era un eveniment amuzant, iar eu fusesem ținta inconștientului meu" (p. 232).

Pe scurt, înțelesul oricărui vis depinde foarte mult de cine este visătorul, de nivelul la care se află acesta din punct de vedere emoțional și mental, de asocierile pe care le face la vis. Simbolurile din vis pot fi interpretate numai după ce au fost analizate toate aceste aspecte.

CERCETĂRILE DIN DOMENIUL SOMNULUI ȘI AL VISELOR

Pentru a-și elabora teoriile, psihanaliștii și-au utilizat propriile intuiții și au studiat visele unui număr important de pacienți. Alți cercetători au folosit o abordare mai empirică.

În ultimii ani, fiziologii au strâns date cu ajutorul electroencefalogramei (EEG) — instrument utilizat pentru înregistrarea undelor cerebrale — prin studierea activității electrice a creierului în timpul somnului. Ei au descoperit patru stadii recognoscibile ale somnului, fiecare având un model tipic de unde cerebrale. Pornesc de la stadiul unu — cel mai superficial și merg până la stadiul patru — cel mai profund, părând să semene cu stadiile transelor hipnotice. Pe parcursul nopții, o persoană trece de la un stadiu la altul. Majoritatea viselor apar

în stadiul doi. Acest stadiu a fost denumit stadiul mișcărilor oculare rapide, deoarece în aceste momente mișcările ochilor pot fi observate sub pleoapele închise ale celui care doarme, indicând faptul că acesta visează și își vizualizează visul cu „ochii minții“.

Stadiile mișcărilor oculare rapide se extind pe toată durata nopții și ating cele mai lungi perioade exact în orele dinainte de trezire, poate datorită faptului că impulsurile de a visa continuă să se acumuleze de-a lungul nopții. În timp ce visează, visătorul devine aproape nemișcat (cu excepția mișcărilor rapide ale ochilor), asemenea unei persoane hipnotizate.

Cum mișcările rapide ale ochilor din al doilea stadiu al somnului pot fi înregistrate chiar și atunci când ochii rămân închiși, ele sunt o metodă obiectivă pentru studiul incidenței și al duratei viselor. Experimentele făcute din 1950 încoace au arătat că majoritatea viselor au loc în a doua parte a nopții și că visele durează între câteva minute și mai mult de o oră. S-a estimat că o persoană medie are peste 1000 de vise pe an (Faraday, 1974).

Deși mulți oameni nu își amintesc visele dimineața, informațiile strânse din studiul mișcărilor oculare dovedesc faptul că toată lumea visează, poate doar cu excepția schizofrenicilor (temă pe care o vom discuta mai târziu). Starea de visare asociată cu somnul din stadiul mișcărilor oculare rapide este caracterizată și de un grad ridicat al activității cerebrale din creier, de o stare de relaxare neobișnuit de profundă a musculaturii, de niveluri crescute de producție hormonală la bărbați și femei, de erecții la bărbați. De asemenea, s-a observat că este greu să trezim o persoană care visează și care se află în acest stadiu.

Greenberg și Pearlman (1974) și McGrath și Cohen (1978) arată că numărul mare de cercetări asupra somnului indică faptul că acest proces este implicat în procesarea unor informații noi atât la oameni, cât și la animale. La animale, acest fenomen

pare să apară după ce acestea au integrat experiențe neobișnuite în repertoriul comportamental. Experimentele în care câinii au fost învățați să apese un buton cu laba pentru a obține mâncare au arătat că, atunci când dormeau, ochii li se mișcau și labele făceau mișcări convulsive. La oameni, neliniștea produsă de un nou loc de muncă sau de nunta apropiată conduce de multe ori la mișcări similare ale ochilor și corpului, în timpul somnului din stadiul mișcărilor oculare rapide. Greenberg și Pearlman trag concluzia că visele „sunt parte din lupta pe care o ducem pentru a găsi un sens emoțional experiențelor noastre“, (p. 520) și afirmă că fiziologia MRO sprijină teoriile psihanalitice conform cărora visele sunt stadii ale împlinirii dorințelor și manifestare simbolică și descărcare a impulsurilor și sentimentelor refulate.

Cu toate acestea, nu toate visele au loc în timpul somnului din stadiul mișcărilor oculare rapide. Keith (1975) face diferența între coșmarul din stadiul mișcărilor oculare rapide sau visul urât și teroarea nocturnă ce poate să apară în cel mai profund stadiu al visului. După părerea lui Keith, teroarea nocturnă apare în stadiul patru și poate produce trezirea, modelul alfa din EEG. În timpul atacului, avem de a face cu activitate autonomă pronunțată — puls crescut, transpirații, respirație rapidă — dar și cu activitate fizică sporită, ce include întorsul de pe o parte pe cealaltă și somnambulismul. În plus, persoana în cauză poate să vorbească sau să țipe. Dacă visătorul și-o amintește, teroarea nocturnă este înfricoșătoare, violentă, agresivă și tulburătoare. Dacă îl trezim, visătorul este confuz, dezorientat, amnezic.

Pe de altă parte, visul urât, pe care Keith îl numește *visul de anxietate*, apare în timpul somnului din stadiul mișcărilor oculare rapide, cu schimbări vegetative minore, tonus muscular scăzut, mișcare fizică redusă, vorbit ocazional, țipete rare și conținut mental crescut. Dacă este trezit dintr-un vis de anxietate din stadiul mișcărilor oculare rapide,

visătorul se calmează și devine lucid foarte ușor. Amintirea visului este mult mai clară.

Broughton (1968) a demonstrat că ceea ce el numea *terorile nocturne* ale adulților și copiilor, dar și somnambulismul și enurezisul nocturn par să țină de stadiile mai profunde ale somnului — stadiile trei și patru — și toate implică o schimbare bruscă în stadiul mental, de la somn profund (tipuri EEG de unde lente) la un tipar de trezire (EEG cu unde alfa). Astfel, deși în timpul acestui proces persoana rămâne adormită, creierul ei se află într-o stare de veghe disociată. Această stare de veghe este normală pentru toți oamenii și apare la intervale regulate pe durata nopții. Majoritatea oamenilor dorm în timpul ei.

În investigațiile pe care le-a făcut, Broughton a observat că acele persoane predispuse la terori nocturne, enurezis și somnambulism erau în general hiperactive toată noaptea și nu doar în stadiile mai profunde. Pentru astfel de persoane, perioada de veghe însemna pur și simplu un element de stres suplimentar, picătura care umplea paharul. Cu alte cuvinte, cei predispuși la terori nocturne erau deja extrem de stresați și purtau în ei povara traumelor trecute. Din cauza acestei hiperactivități crescute, astfel de oameni se trezesc înspăimântați.

Friedman (1980) emite teoria conform căreia terorile nocturne sunt legate de traumele emoționale cel mai profund ascunse, cum ar fi abuzul fizic sau psihic, violul, războiul, alte catastrofe naturale sau artificiale, care conduc la stresul posttraumatic. Prin urmare, terorile nocturne ar fi rezultatul „trecutului refulat care pătrunde în Eul lipsit de apărare din somnul profund“ (p. 314). Friedman adaugă că, poate, teroarea nocturnă este un aspect al „compulsiei la repetiție“ a lui Freud — o încercare de a controla o situație traumatică prin repetarea ei continuă în coșmaruri.

În ceea ce privește simbolistica din vise, Bettelheim și Hartmann (1924) au făcut câteva cercetări interesante cu persoane care suferă de psihoză Korsakoff. Ei le-au dat acestor persoane

texte cu conținut erotic și le-au rugat să le repete din memorie. Așa au descoperit că, atunci când repetau aceste texte, pacienții aveau tendința de a folosi condensarea, deplasarea, simbolizarea, în mod similar cu ceea ce se întâmplă în vise. Unul dintre texte suna așa: „O fetiță a plecat singură pe câmp. Deodată a apărut un bărbat care a atacat-o și a trântit-o pe jos. Fetița s-a luptat cu toate puterile, dar degeaba. Bărbatul i-a ridicat fusta și și-a introdus penisul în vaginul ei. După copulație, el a plecat și a lăsat-o pe fetiță singură pe câmp, plângând în hohote“.

Unul dintre pacienți a repetat povestea așa: „Două fetițe au urcat la etaj. Doi băieți s-au luat după ele. Apoi, ei s-au căsătorit cu ele, pentru că una dintre ele era însărcinată; cealaltă s-a dus acasă“. Altul a descris actul sexual spunând că bărbatul a pus „cuțitul în teacă“. Un altul a înlocuit „penisul“ cu „țigara“. Simbolizarea pe care au făcut-o acești pacienți intră în aceeași categorie cu poveștile spuse de persoane cu retard, copii, triburi primitive și pare să fie legată de tipul de simbolizare găsit în vise.

Cercetarea somnului și a viselor făcută de fiziologi, psihologi experimentali și psihiatri a confirmat faptul că toți oamenii visează (chiar și cei care susțin că nu visează). De asemenea, a arătat când și cât de des visează. A confirmat că și animalele visează și că atât oamenii, cât și animalele au vise legate de evenimente frustrante din viețile lor (resturi diurne ale unor evenimente traumatice). Acești cercetători au studiat și producerea simbolurilor ca modalitate de a ascunde gândurile interzise. Această cercetare sprijină teoriile psihanalitice.

CERCETAREA VISELOR LA DIFERITE TIPURI DE PERSONALITATE

În ultima vreme cercetările făcute în domeniul viselor au dezvoltat capacitatea noastră de a înțelege relațiile dintre vise și visător. Cercetând visele unor persoane cu tipuri de personalitate diferite, psihiatrii

au descoperit că fiecare tip are un vis caracteristic și că fiecare vis are un înțeles anume, în funcție de tipul de personalitate care îl visează. Unele tipuri de personalitate au modalități specifice de a lega visele între ele și de a face asocieri la vise. În general, cu cât oamenii sunt mai rupți de propriul lor inconștient, cu atât visele lor sunt mai abstracte și mai neinteligibile, iar în timpul terapiei visele tind să devină mai inteligibile și să capete un sens.

După Kafka (1980), schizofrenicii aflați într-un episod acut afirmă că nu au vise. Dacă ei visează sau nu în aceste perioade este o temă de discuție. Unii psihanaliști au interpretat această absență aparentă a viselor prin faptul că schizofrenicul, atunci când trece prin cele mai grave crize, tinde să halucineze (o formă extremă a visării în stare de veghe), eliminând astfel nevoia de a visa noaptea. Kafka citează o observație făcută de Freud și Eissler, conform căreia visele unui schizofrenic pot să pară mai reale decât ideile sale delirante din starea de veghe. La polul opus, lumea diurnă a nevroticului se bazează mai mult pe realitate decât cea a schizofrenicului, dar visele acestuia sunt mai nerealiste.

Pentru a-și exemplifica observațiile, Kafka scrie: „Am descoperit întâmplător, cu mulți ani în urmă, că, atunci când trezeam din somn un schizofrenic internat care avea un sistem delirant paranoid complex, timp de cinci sau zece minute acesta părea să nu mai delireze deloc“ (p. 104). Deși nu putea confirma dacă pacientul visase, Kafka specula că așa stăteau lucrurile și susținea că visatul, atât la psihotici, cât și la nevrotici, are o funcție reparatorie.

Pao nu este de părere că visele celor diagnosticați maniaco-depresivi au trăsături specifice și susține că „din cauza organizării diferite a Eului în timpul unui ciclu maniaco-depresiv complet, visele din faza maniacală, din faza depresivă și din faza normală pot prezenta unele diferențe“ (1980, p. 111). El citează „visul gol“ din faza maniacală. Literatura a arătat că maniaco-depresivii au în mod frecvent vise în care văd un ecran gol, iar aceste vise apar în momentul în

care sunt gata să iasă din faza depresivă și să intre în cea maniacală. În general, se întâmplă ceva în ziua anterioară, ceva care se conectează la teama de moarte a maniaco-depresivului (o temă comună a persoanelor care suferă de această formă de psihopatologie). Este posibil să moară o rudă apropiată sau un prieten sau un iubit, iar acest eveniment aduce la nivelul conștientului amintiri refulate despre o traumă anterioară. Visul gol reprezintă dorința de a muri sau a dormi, iar mania care de obicei vine după un astfel de vis reprezintă încercarea de apărare împotriva pericolului reprezentat de somn.

Pe de altă parte, după părerea lui Bonime (1980), visele celor diagnosticați cu depresie clinică au teme caracteristice, care corespund trăsăturilor personalității depresive: manipulativă, hipersensibilă la constrângere în combinație cu tendința de a interpreta atenția celorlalți drept efort la constrângere, lipsită de voința de a-i susține pe ceilalți, anxioasă, având o încărcătură emoțională formată din furie exprimată indirect. Bonime rezumă toate acestea în caracterizarea pe care o face afectului de bază al depresivilor: „lipsă de voință plină de furie“ (p. 145).

El descrie visul unei paciente depresive: se afla împreună cu soțul ei în fața focului, în sufragerie, iar soțul ei arunca bebelușul în foc. (Copiii lor erau de vârstă școlară.) Deși s-a simțit îngrozită, nu a încercat să îl oprească. A ieșit din cameră, gândindu-se că soțul ei este cel care trebuie să salveze copilul. Brusc, s-a răzgândit și a decis să salveze bebelușul din flăcări.

Bonime interpretează visul după cum urmează: bebelușul reprezintă visătorul, care a simțit de multe ori că „ia foc“ (supărată pe soțul ei). Sentimentul că salvarea copilului din flăcări era treaba soțului ei se naște din convingerea că ea a rămas însărcinată și a făcut copilul în primul rând din cauza lui și, de asemenea, din „lipsa de voință plină de furie“ generală, produsă de evenimentele din copilărie, care

au făcut-o să devină o acritură. Bonime susține că demersul terapeutic pentru această femeie ar trebui să includă dezvoltarea voinței de a-și folosi resursele și de a-și afirma punctul de vedere.

În cazul persoanelor obsesionale, nu conținutul viselor are o calitate specială, ci modul lor de verbalizare a acestuia. În experiența mea de tratare a mai multor obsesionali, am descoperit că visele acestora nu au tendința de a se conforma unei teme anume. Cu toate acestea, modul în care povestesc visul este evitant și obsesiv în ceea ce privește detaliile. Această observație este confirmată de alți cercetători. „Circumstanțialitatea și evitarea cu orice preț a afirmațiilor directe — adesea în moduri extrem de complicate — apar pe tot parcursul tratamentului," notează Namrow (1980, p. 156). El afirmă că unii obsesionali folosesc visele drept „slujitor al rezistenței", inventând vis după vis și legându-le între ele într-un mod detașat, intelectual, drept modalitate de a păstra distanța față de terapeut sau de alte personaje importante din viața lor. Și această afirmație se potrivește cu ceea ce am descoperit eu.

Persoanele care suferă de fobii au foarte frecvent vise de anxietate. Unul dintre cele mai cunoscute vise de acest tip este cel al pacientului lui Freud, Omul cu Lupi (Freud, 1918). Acest pacient avea o fobie irațională că va fi mâncat de lupi, iar visul său recurent, la patru ani, era că în fața ferestrei avea un copac plin cu lupi, care se uitau calm la el. După ce a ascultat asocierile făcute de pacient, Freud a speculat că, atunci când era mic, Omul cu Lupi își văzuse părinții făcând sex. El a interpretat că fobia pacientului se baza pe teama și dorința lui inconștientă de a fi castrat și mâncat în timp ce caută gratificarea homosexuală din partea tatălui său. Conform lui Pomer și Shain (1980), pe lângă anxietate, visele persoanelor care suferă de fobii sunt foarte clare și nu prezintă măști, fapt care indică conflictele și dinamica primară a fobiei.

Am mai scris despre o pacientă care avea fobie de nasturi (Schoenewolf, 1994). Femeia își petrecuse o bună parte din tinerețe evitând să se uite la nasturii oamenilor, în special la nasturii bărbaților. Prin urmare, ochii ei erau mereu îndreptați spre fața sau picioarele oamenilor. Dacă se întâmpla să se uite la un nasture, i se făcea rău. În visele ei, apăreau adeseori imagini cu nasturi și teme cu oameni care o urmăreau. Într-un final, a reușit să își amintească un incident din copilărie — fusese abuzată sexual de un bărbat care purta lenjerie intimă care se încheia cu nasturi de la gât până la șliț. Acești nasturi ajunseseră să simbolizeze nu doar falusul, ci și sentimentele incestuoase pe care le avusese în timp ce era abuzată de acest bărbat, mai în vârstă.

Tipurile de personalitate borderline au o capacitate redusă de toleranță la anxietate sau stres; în schimb, conflictele subiacente sunt puse în act. Prin urmare, visele acestor persoane pot conține anxietate și stres, dar visătorii nu doresc să le analizeze. Atunci când își amintesc visele, ei vor începe imediat să pună în act, în loc să facă asocieri la conținutul acestora. Lebe (1980) arată că visele persoanelor borderline sunt încărcate cu amintiri din perioada când încă nu vorbeau și când punerea în act era singurul mod în care se exprimau (de pildă, când aveau între un an și jumătate și trei ani).

Persoanele înclinate spre maladii psihosomatice folosesc visele drept substitute pentru durere (Levitan, 1980). Ele tind să strângă o cantitate mare de durere inconștientă produsă de pierderea unor persoane sau lucruri importante din viața lor (părinți, parteneri de viață, locuri de muncă etc.), dar nu sunt în stare să recunoască în mod conștient această durere și nici să lucreze asupra ei și să o depășească. Prin urmare, durerea este elaborată parțial în vise, dar se exprimă în primul rând printr-o boală.

Levitan, care este de părere că anumite tipuri de artrită sunt psihosomatice, citează cazul unei femei de 59 de ani, cu o artrită reumatoidă severă. Starea ei s-a agravat dramatic după ce soțul s-a sinucis, dar în

acel moment femeia nu simțea mare lucru cu privire la moartea lui. În schimb, era complet imobilizată la pat și mințea cu seninătate. Peste toate acestea, fiica a informat-o că urma să se mute în alt oraș. În noaptea ce a urmat, femeia a visat că vecina ei plângea. S-a dus rapid la ea și a întrebat-o de ce plânge. Vecina i-a răspuns că plângea pentru că „fiica ta va călători cu avionul“. Visătoarea a răspuns că nu exista niciun motiv de temere, pentru că fiica ei era obișnuită cu zborurile cu avionul.

Femeia nu și-a permis să își exprime sentimentele direct nici măcar în acest vis. Sentimentul de pierdere era prezent, dar era proiectat asupra altei persoane și transformat în teama de zbor în loc să fie tristețe produsă de plecarea fiicei și a soțului.

Ravenscroft și Hartmann (1968) au demonstrat că atacurile de astm nocturne sunt mai frecvente în timpul somnului din stadiul mișcărilor oculare rapide decât în celelalte faze ale somnului. Acest fapt poate veni în sprijinul tezei conform căreia suprastimularea psihologică, cea care stă la baza dezvoltării bolii, poate să apară în timpul viselor. Orice stare cronică ce apare noapte de noapte, pentru un interval de timp, poate fi un factor de formare a bolii.

Studiind visele pacienților perverși, Socarides (1980) descoperă că mulți dintre ei descriu exact acele acte de perversiune pentru care au venit în terapie. Totuși, în visul manifest, perversiunea este trăită fără factorii care interferă în mod obișnuit, adică fără anxietăți și frustrări. Prin urmare, masochistul va visa că este bătut la fund, pedofilul va visa că face sex cu un copil, fetișistul dependent de mănuși va vizualiza femei cu mănuși, iar voaiorul va visa că trage cu ochiul pe gaura cheii la o vecină dezbrăcată. Visul are drept scop ușurarea anxietății și stabilizarea sentimentului că perversiunea visătorului este acceptabilă.

Acestea sunt doar câteva tipuri de personalități care au fost observate de cercetători. Lista poate fi mai lungă și poate include și situațiile nefericite în care se află oamenii: oameni flămânzi care visează

mâncare, sinucigași care visează că se sinucid, amputați care visează că au din nou membrele tăiate, victimele traumelor care au coșmaruri despre trauma trăită, visele studenților despre examene luate sau picate. Concluzia este că visul este întotdeauna strâns legat de personalitate, de mediul din care venim, de asocierile pe care le face visătorul. Nu putem face nicio interpretare dacă nu avem toate aceste date.

INTERPRETAREA MODERNĂ A VISELOR

Deși s-au făcut multe cercetări cu privire la vise și semnificația lor, interpretarea viselor rămâne o artă, asemenea interpretării unei poezii, a unei alegorii sau a unei picturi. Cu toate acestea, arta poate fi ajutată prin aplicarea riguroasă a cunoștințelor și metodologiei de interpretare a artei. Dar chiar și interpretările făcute de cei mai pricepuți critici de artă diferă între ele și la fel stau lucrurile și în cazul interpretărilor făcute de cei mai bine pregătiți psihanaliști și psihoterapeuți.

Problema principală apare atunci când cel care interpretează visul este complet devotat unei școli anume de psihanaliză sau psihoterapie, sau unei filosofii, orientări politice sau religii. În *Biblie*, toate simbolurile erau interpretate din perspectiva învățăturilor iudeo-creștine. Extremiștii politici vor interpreta visele sau simbolurile literare din perspectiva luptei dintre oprimat și opresor. Adepții psihanalizei kleiniene vor vedea în orice recipient sânul bun sau sânul rău. Freudienii ortodocși văd în orice țigară un falus, în ciuda afirmației repetate frecvent de Freud: „Uneori un trabuc este doar un trabuc“.

Astăzi, majoritatea celor ce fac terapie și interpretează vise tind să fie eclectici. În loc să ne concentrăm pe simbolurile visului și să încercăm să le facem să intre în limitele teoriei noastre, ne concentrăm pe visător și pe asocierile pe care le face acesta. Dacă este posibil, nu facem absolut nicio interpretare. În schimb, îl ghidăm pe visător prin

procesul de amintire a visului, de formulare a asocierilor, de identificare a conexiunilor care îi permit visului să se interpreteze singur. Cu cât visătorul are mai multă inițiativă, cu atât mai plin de sens va fi visul.

Au existat multe definiții ale scopurilor și funcțiilor viselor. Modul meu de definire a viselor este mai larg decât al majorității și mai metaforic: visele sunt coșuri de gunoi pentru gânduri interzise și dorințe frustrate. Visele sunt spiridușii nocturni ai lucrurilor începute și neterminate. Ele reprezintă încercarea creierului nostru de a procesa materialul psihic care s-a strâns în sistem în timpul orelor în care suntem treji. Sunt procesoarele de idei ce funcționează pe timpul nopții.

Pe de altă parte, interpretarea modernă a viselor este mai legată de procesul de interpretare a visului decât de definiții pe care le dăm viselor. Nu contează dacă hotărâm că visele reprezintă o dorință, un avertisment, o soluție, o pedeapsă, o previziune sau rezolvarea unei situații traumatice. Nu contează dacă visele sunt paznicii somnului sau, după cum spune Faraday (1974), „câinii de pază ai psihicului“ (p. 14), sau coșurile de gunoi pentru gânduri interzise și dorințe frustrate. Ceea ce contează este cum se leagă acest vis anume de această persoană anume. Ce încearcă să spună inconștientul despre conflictele interne ale persoanei? Ce poate învăța persoana din mesajul latent al visului? Una dintre greșelile făcute de Freud și de alți psihanaliști din acea perioadă a fost că s-au lăsat prinși în descifrarea școlărească a viselor și au pierdut din vedere relația cu pacienții, pentru care visele pot oferi o punte.

Desigur, primul pas pe acea punte este să înțelegem simbolurile din vise (vezi *Glosarul Simbolurilor din Vise*), dar acesta este doar un pas. Chiar dacă simbolurile dintr-un vis sunt în general personale, deoarece sunt legate de asocierile făcute de fiecare individ, de obicei simbolizarea urmează o cale anume, pe care o numim *paralelism simbolic*. Adică, simbolurile apar ca un compromis între două

sau mai multe idei opuse. De exemplu, o femeie care simte că atunci când face sex cu prietenul ei este ca și cum ar fi omorâtă și se teme că o să moară în timpul orgasmului, visează că este împușcată de un bărbat. În acest caz, împușcarea simbolizează actul sexual, care, pentru ea, este un fel de ucidere a sufletului.

Noi facem mai mult decât să interpretăm vise — le folosim pentru a determina în ce etapă se află un pacient din perspectiva terapiei pe care o face și a dezvoltării personale. Visele ne ajută să știm ce intervenții să folosim. Și, odată ce oamenii știu să interpreteze visele, ei le pot folosi pentru a-și analiza gândurile, sentimentele, impulsurile inconștiente.

În psihanaliză a devenit un truism că tot ce pacientul spune despre copilăria lui, despre activitatea profesională, despre viața de familie este în același timp un mesaj pentru psihanalist. Această idee este cu siguranță adevărată pentru vise. Fiecare vis adus în terapie are un sens nu doar pentru viața pacientului, ci și pentru analiză. O pacientă poate visa că este condusă de un bărbat necunoscut pe un hol întunecat, către un alt hol întunecat și că oamenii strigă și fluieră la ei în timp ce trec. Acest vis nu face aluzie doar la situații din trecutul și prezentul pacientului, ci și la terapia în sine. Femeia simte că terapeutul o conduce pe un hol întunecat (către propriul inconștient, de care se teme) și se simte vinovată din cauza asta, pentru că părinții și frații ei (oamenii care strigă și fluieră) nu vor ca ea să vorbească despre ei. Înțelegând astfel de vise, putem lua o hotărâre mai corectă în privința abordării pe care să o avem față de pacient. Acest mod de interpretare a viselor poate fi aplicat și în afara cabinetului de terapie. Soțul și soția care își împărtășesc visele le pot folosi pentru a depăși o problemă de comunicare.

Studiind o serie de vise pentru o perioadă mai lungă de timp, putem determina progresul unui pacient. În general, cu timpul, visele devin mai puțin cenzurate, mai puțin distorsionate, mai puțin

simbolice, întrucât ceea ce era inconștient devine conștient. Un piroman poate oferi la început vise despre scene abstracte, în care ard clădiri cu oameni străini înăuntru. „Ardea o clădire. Erau mulți oameni înăuntru. M-am dus la muncă și l-am invitat pe Bill să mâncăm împreună…“ O serie de vise despre foc încep să ne spună ceva despre obsesia lui, dar nimic mai mult. Apoi simbolurile devin mai clare: „Un cuplu aflat în propriul apartament observă că a luat foc dulapul cu documente. Focul se extinde rapid. Un copil stă undeva în apartament“. Acum persoanele care sunt arse au devenit un cuplu și este introdus și un copil. Dulapul cu documente indică un fel de înregistrare sau istorie și ne spune că avem de-a face cu o amintire. În cele din urmă, după multe alte ședințe: „Mama și tata se află în pat. Patul lor ia foc. Sunt în exteriorul clădirii și privesc. Într-un fel, eu am produs focul, dar acum trebuie să îl sting“. Visul se potrivește cu ceea ce știm despre istoria visătorului — supărarea lui pe ambii părinți, pentru că atunci când era mic trebuia să doarmă în aceeași cameră cu ei și să fie martor la actele lor sexuale, apoi visele și fantasmele recurente despre cum le dădea foc la pat.

O altă tehnică pe care o utilizez, în special cu cei care au înclinații artistice, este să îi pun să își deseneze visele. Un bărbat poate spune: „Am visat că m-am trezit cu o tumoare în stomac“. Nu putem fi foarte siguri ce înțelege prin asta, așa că îi spun să deseneze ce a visat. Desenul ne ajută să înțelegem (vezi Imaginea 1–1). Tumoarea nu este în stomac, ci mai jos, și are forma unui fetus. Sensul visului este acum mai clar: exprimă dorința de a avea un copil.

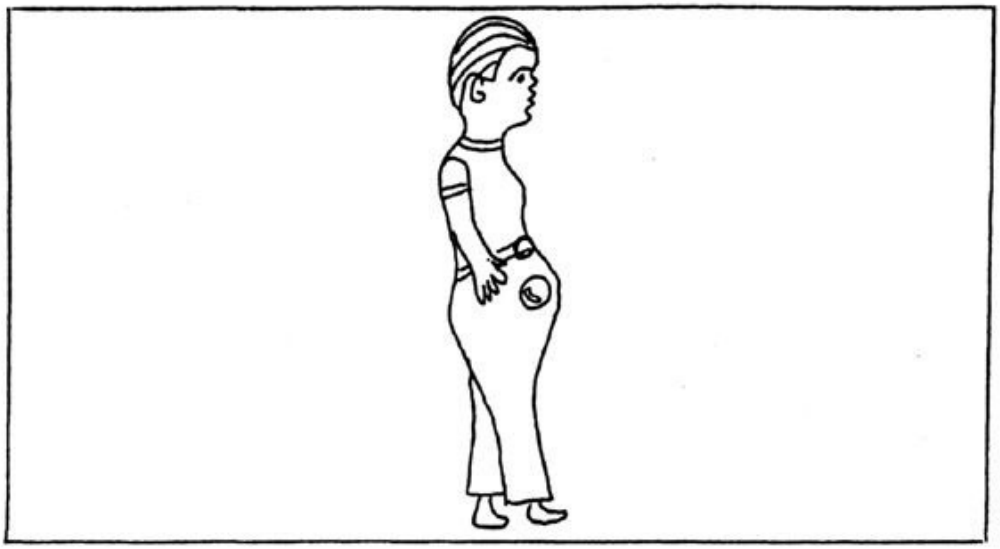

Imaginea 1–1

Uneori, pentru a produce schimbări, încurajez *visarea lucidă*, dându-le pacienților teme pe care să le facă în timp ce visează. De pildă, un pacient care are un vis în care cade este rugat ca, data viitoare când are acest vis, să-și dea voie să ajungă la capătul căderii, pentru a afla de ce anume se teme. La capătul căderii el își poate găsi soția, care îl suspectează că o înșală și se gândește să îl părăsească. Sau o femeie poate visa că este urmărită de un personaj întunecat sau de un monstru. Este rugată să se uite cu atenție la el în visul viitor, pentru a observa cine este. Poate va descoperi că este soțul ei sau tatăl, fratele sau altă figură familiară.

Folosirea viselor în acest fel nu este ceva nou. Șamanii triburilor primitive foloseau în mod curent visele în scopuri curative. Senoi, un trib de pe o insulă din Pacific, își povesteau visele în fiecare dimineață. Dacă un copil avusese un coșmar, adulții îi spuneau să viseze din nou același vis în noaptea următoare și să îl modifice, așa cum am explicat mai sus. Era o procedură normală în creșterea copiilor.

Interpretarea modernă a viselor încearcă să aducă oamenii înapoi, la simplitatea pe care o aveau strămoșii noștri, înainte ca societatea să fie cotropită de tehnologie și suprapopulare. Visele sunt ele însele un limbaj primitiv. Freud numea limbajul din vise *proces primar*, iar limba pe care o învățăm la școală

proces secundar. Din nefericire, pe măsură ce oamenii moderni au devenit mai educați și mai cultivați, ei și-au pierdut legătura cu procesele primare. Multe dintre bolile omului modern pot fi puse pe seama acestui factor. Astăzi găsim din ce în ce mai multe persoane dependente de computer, care își petrec aproape tot timpul liber (și uneori chiar și timpul dedicat exercitării profesiei) cu ochii în monitor. Relația lor cu computerul este mai importantă decât relația cu alți oameni sau relația cu ei înșiși. Astfel de persoane își amintesc foarte greu ceea ce visează; ele pur și simplu nu pot intra în contact cu procesul primar al viselor și al vieții.

Visele oferă o modalitate adecvată de a intra din nou în contact cu acest proces. În ciuda progreselor importante făcute de-a lungul anilor în domeniul cercetării viselor, este posibil ca de-abia acum să atingem nivelul avansat de interpretare pe care îl avea populația Senoi. De-abia acum avem avantajul că studiem clinic visele de peste un secol și că putem confirma că, fără nicio îndoială, ele au o viață și un înțeles proprii. Înțelegând sensul viselor pe care le avem în timp ce dormim, putem micșora impactul efectelor secundare pe care le au acestea în timp ce suntem treji.

---

[1] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, pp. 1097–1098. (*N.t.*)

[2] Coșmar, în limba engleză. (*N.t.*)

[3] Roman scris de Ira Levin, în 1967, pe baza căruia s-a făcut filmul omonim, în 1968, în regia lui Roman Polanski. Romanul a fost tradus în limba română la Editura Vremea, în 1994, cu titlul *Un copil pentru Rosemary*. (*N.t.*)

[4] În original „*chickened out*“, format de la *chicken* — „pui“ în limba engleză. (*N.t.*)

DICȚIONAR DE VISE

A

ABANDON

Vis: Înotam într-un spațiu cu foarte multă apă, ca un ocean. Era întuneric și frig. Mă simțeam complet abandonat și speriat. Apoi am ajuns înot într-un mic golf și apa a devenit mai caldă.

Visător: Bărbat de 37 de ani cu personalitate schizoidă, care a crescut într-o familie adoptivă. Părinții lui au murit într-un accident de mașină, pe când el avea 4 ani.

Asociere: S-a certat cu proprietăreasa cu o zi înainte, referitor la plata chiriei (este întotdeauna în întârziere). Se temea că aceasta îl va da afară și se gândea că nu este corect. Nu înțelegea de ce aceasta nu poate fi mai înțelegătoare.

Interpretare: Teama visătorului că va fi dat afară din apartament de către proprietăreasă se poate lega de amintirea faptului că a fost abandonat de părinți. Părinții lui adoptivi nu i-au înțeles niciodată dorul de părinții reali. La fel ca proprietăreasa, nici ei nu erau înțelegători. Golful cu apă caldă poate reprezenta uterul și dorința de întoarcere în uterul matern, în care să primească iubirea maternă pe care a pierdut-o la un moment dat. El simte că are dreptul să plătească chiria cu întârziere fără a fi pedepsit, ca o recompensă pentru suferința produsă de abandonul original.

ABDOMEN

Vis: Sunt însărcinată, dar fătul crește în abdomen și nu în uter. Sunt la spital, pregătită să nasc, dar sunt îmbrăcată într-un costum bărbătesc, cu linii fine. Fratele meu este și el de față și se uită încruntat la mine.

Visător: O femeie de 38 de ani, confuză în ceea ce privește propria identitate sexuală, care a crescut într-o familie ce l-a favorizat pe fratele mai mare, iar pe ea a controlat-o excesiv.

Asociere: Nu știa de ce fătul creștea în abdomen în loc să crească în uter. Se gândea că, dacă ar fi bărbat, probabil așa ar naște. Dacă fratele ei ar trebui să nască, atunci așa s-ar întâmpla lucrurile.

Interpretare: Visul arată conflictul principal al visătoarei — lupta ei în ceea ce privește propria identitate sexuală. Ea vrea să fie femeie (să nască), dar vrea să fie și bărbat, ca fratele favorizat (care poartă frecvent un costum cu linii fine), prin urmare trebuie să nască folosindu-și cavitatea abdominală. Fratele ei se încruntă pentru că ea a făcut ceva ce el nu poate face, a purtat pantaloni și a avut un copil, deci, în cele din urmă, l-a depășit. Visul sugerează dorința ei de a avea tot ce e mai bun din ambele lumi, cea masculină și cea feminină.

ABUR

Vis: Eram la o petrecere și am văzut cum iese abur din urechea unei femei. Ei îi făcea plăcere, râdea și se grozăvea cu chestia asta, în timp ce lumea din jur se uita la ea. Mai târziu, un necunoscut a început să mă chestioneze și m-am gândit că o să mă înfurii.

Visător: Femeie schizoidă de 40 de ani.

Asociere: A spus că femeia i se părea cunoscută și că ea, de fapt, chiar o admira.

Interpretare: Femeia din vis reprezintă idealul Eului visătoarei. Aburul care îi iese din ureche este mânie. Femeia se simte foarte în largul ei cu această mânie, se delectează cu ea, râde pe seama ei și este admirată de restul lumii de la petrecere. Visătoarea, care de o viață întreagă își refulează mânia, își dorește să poată fi și ea ca această femeie din vis și să se poată bucura de mânia ei.

ACASĂ

Vis: Eram pe un drum care părea fără sfârșit. Tot mergea la stânga și la dreapta, înainte și înapoi. Mă tot gândeam că voiam să merg acasă, dar nu știam exact ce înseamnă asta și nici unde era acest loc.

Visător: O femeie de 30 de ani, schizoidă.

Asociere: Își pierduse de curând locul de muncă și, ca urmare, trebuise să renunțe la apartamentul în care

stătea și să se mute cu o rudă.

Interpretare: Acasă simbolizează nu doar recuperarea apartamentului și a locului de muncă pierdute, ci și găsirea sinelui pierdut. Încă din copilărie femeia nu s-a simțit în largul ei — „acasă“ — cu ea însăși. Fusese abandonată de mama ei pe când era mică și se identificase puternic cu ea. Pierderea mamei era sinonimă cu pierderea sinelui și a casei.

Vis: Alergam în toate direcțiile, încercând să îmi găsesc casa. Am mers pe strada următoare, apoi pe următoarea. Fiecare stradă arăta ca strada mea, dar casa mea nu era acolo. Mă simțeam abandonat.

Visător: Un băiețel de 9 ani, ai cărui părinți au divorțat de curând.

Asociere: Cu o zi înainte de vis, mama lui se supărase pe el și țipase: „Dacă nu ești cuminte, te trimit la orfelinat“.

Interpretare: Băiatul evită mersul la orfelinat alergând pe străzi. Dar casa lui a dispărut. Pierderea casei poate reprezenta și pierderea identității sau a sentimentului de apartenență și pierderea mamei. De asemenea, din moment ce tatăl a plecat, casa nu i se mai pare familiară, nu mai pare să fie „acasă“.

ACCIDENT

Vis: Stăteam în colțul de lângă casă. Am văzut o femeie pe celălalt trotuar, care a fugit spre mine. Am coborât pe carosabil, ca să o sărut, dar nu am avut erecție. Brusc, a fost un accident; a apărut o mașină de după colț și a lovit femeia, omorând-o. M-am simțit foarte vinovat, ca și cum moartea ei era din vina mea.

Visător: Un bărbat de 40 de ani, aflat în conflict privind propria orientare sexuală. Fusese copil unic al unor părinți bogați, care îl lăsau în grija servitorilor. Mama îl trata cu răceală, iar tatăl era absent mare parte din timp.

Asocieri: Și-a amintit că se uitase cu interes mediu la o femeie din birou, cu o zi înainte, și că apoi își

spusese că nu ar putea avea o erecție cu ea. După care și-a amintit figura dezaprobatoare a mamei lui.

Interpretare: Visul poate fi o aluzie la conflictul pe care îl trăiește în prezent, cel dintre heterosexualitate și homosexualitate, și la problemele pe care le-a avut în trecut cu mama lui. Femeia reprezintă atât femeia pe care o văzuse cu o zi înainte, cât și toate femeile, în general, față de care este ambivalent. Ea o reprezintă și pe mama lui, care a produs inițial această ambivalență (fața dezaprobatoare). Accidentul sugerează o deplasare a acestei ambivalențe către mamă, sub forma unor dorințe ucigașe, pentru care visătorul se simte vinovat. Visul poate fi și un avertisment: dacă arată interes față de o femeie, se va întâmpla ceva rău.

ACTORIE

Vis: Mă uit la un film la televizor. Dintr-odată, joc și eu în film. Joc două roluri, cel al eroului și cel al personajului negativ. După aceea, discut filmul cu prietenii mei și îi întreb cum li s-a părut că am jucat. Nimeni nu s-a prins că eu jucam ambele roluri.

Visător: Un bărbat tânăr cu personalitate borderline și tendința de a proiecta și a se depersonaliza.

Asocieri: Și-a amintit că s-a dus să vadă un film cu o seară înainte, film care avea un scenariu asemănător cu cel din vis. În timp ce se uita la filmul real, simțise că nu se află în propriul său corp.

Interpretare: Filmul sau piesa de teatru pe care un pacient le vede într-un vis sunt, în general, povestea propriei vieți sau viața pe care și-ar dori să o aibă. Este o proiecție a conflictelor primare. În acest caz, visul arată sciziunea personalității între bine și rău (ca și cum ar fi două persoane diferite). În realitate, el își clivează impulsurile agresive (rele) și le proiectează asupra altora, văzându-i pe ceilalți ca fiind răi și pe el drept o victimă. Faptul că nimeni nu observă că a jucat ambele roluri poate fi un indiciu pentru cât de tare simte el că joacă un rol în viața de zi cu zi. Asocierea făcută, conform căreia nu se afla în propriul corp în timp ce se uita la filmul original,

descrie depersonalizarea prin care trece. Visul poate fi o încercare de a integra ambele laturi.

ADMIRAȚIE

Vis: Schiez coborând un deal, la întrecere cu alți schiori. Îi depășesc cu mult. Pe margini stau multe fete frumoase, care îmi zâmbesc admirativ. Trec pe lângă ele.

Visător: Un funcționar la oficiul poștal, de 32 de ani, cu trăsături de personalitate narcisice și masochiste.

Asociere: Am fost la schi în acest weekend, dar m-am simțit foarte singur. M-am comparat încontinuu cu ceilalți bărbați.

Interpretare: Schiatul pe o pantă și depășirea altor bărbați exprimă pulsiunea competitivă a visătorului (comparația cu alți bărbați). Faptul că trece pe lângă un șir de fete care se uită la el admirativ poate indica atât dorința lui narcisică de admirație din partea unor fete frumoase, cât și teama lui de a se apropia de ele. Schiurile pot fi falusuri, iar schiatul de unul singur poate reprezenta masturbarea.

ALBINE

Vis: M-am dus în pivniță să iau ceva și am fost atacat de un roi de albine. Încerc să găsesc lucrurile după care am venit acolo, dar albinele continuă să îmi bâzâie în urechi. Mă gândesc că, dacă una dintre ele m-ar înțepa, atunci bâzâitul ar înceta.

Visător: Un dependent de heroină în vârstă de 29 de ani.

Asociere: Fusese înțepat de albine la un moment dat, când se uita pe gaura cheii la sora lui, care făcea duș.

Interpretare: Roiul de albine este vinovăția lui referitoare la sentimentele incestuoase pe care le are pentru sora lui. Pivnița poate reprezenta inconștientul, în care coboară pentru a obține ceva (propria sexualitate?). Pentru a face să dispară vinovăția (bâzâitul), el trebuie să fie înțepat (să își facă o injecție cu heroină).

ALERGARE

Vis: Urcam niște scări ca să schimb trenul. Mi s-a părut că trenul meu era deja la peron și, într-adevăr, chiar era. Ezitam între a alerga ca să-l prind și a scuti orice efort. M-am decis pe loc, firește... Mai era o fată cu mine care fugea să prindă trenul, dar o făcea fără tragere de inimă. Am hotărât să alerg de-a binelea ca să-l prind, dar presupunea un efort uriaș. Îmi târam greu picioarele. Parcă-mi erau de plumb. M-am simțit bătrână...

Visător: O pacientă deprimată, conform relatării lui Bonime (1980).

Asocieri: Spunea că se străduise din toate puterile să piardă cursa, șovăind, apoi remarcase: „Nu vreau să mă dăruiesc soțului meu“. Își amintea de amenințările mamei, când era mică: „Diavoliță încăpățânată, lasă că-ți arăt eu încăpățânare!“, ceea ce n-o făcea decât să fie încă și mai îndărătnică.

Interpretare: Visul reprezintă strădania celei ce visează de a-și depăși depresia. Ea aleargă să prindă trenul (să-și vadă mai departe de viața ei), dar o trag înapoi „picioarele de plumb“ (un simbol al stării de retard psihosomatic depresiv). Visele sunt o trimitere la lupta pentru control pe care o ducea cu mama ei (femeia din vis reprezentând-o probabil pe mamă) și se referă la „târâtul picioarelor“ în ce privește acceptul de a se dărui soțului ei.

ALICE ÎN ȚARA MINUNILOR

Vis: Mă jucam în curtea din spate când am văzut o gaură în pământ. M-am târât prin ea și brusc am devenit Alice în Țara Minunilor. Am mâncat câteva prăjiturele și am crescut foarte înaltă și i-am dat deoparte pe regină și pe oamenii acesteia, ca pe niște cărți de joc.

Visător: O fetiță de 7 ani.

Asociere: Cu o seară înainte, fetița citise cartea despre aventurile lui Alice. Mama ei o certase pentru că citea cu prea puțină lumină.

Interpretare: Mama fetiței era foarte strictă, iar tatăl și frații aveau tendința de a o susține. În vis, ea devenea Alice cea înaltă și era în stare să o învingă

pe regina cea rea (mama) și pe oamenii acesteia (tatăl și frații).

ALTER EGO

Vis: Sunt în fața oglinzii. Imaginea mea din oglindă începe să îmi vorbească. Ne certăm groaznic. Alter ego-ul meu îmi spune că nu sunt bună de nimic. Promit să mă schimb.

Visător: O femeie de 27 de ani cu personalitate borderline.

Asociere: În timpul unei vizite recente în orașul natal, mama ei a mustrat-o: „Nu o să te schimbi niciodată."

Interpretare: Alter ego-ul reprezintă mama visătoarei. Cearta dintre ea și imaginea din oglindă simbolizează conflictul dintre eul ei copil (Se) și acea parte din ea care se identifică puternic cu mama ei (Supraeu). Acest clivaj din personalitatea ei a făcut-o să treacă în mod repetat prin cicluri de penitență și rebeliune.

AMPUTARE

Vis: Visam că mergeam într-o drumeție și puteam merge pe jos mai mulți kilometri, fără să obosesc.

Visător: Un veteran de război, cu ambele picioare amputate.

Asociere: În ziua dinaintea visului, văzuse o emisiune TV despre un parc național.

Interpretare: Acesta este un vis simplu de împlinire a unei dorințe — dorința de a recâștiga ceva ce i-a fost luat. Astfel de vise sunt frecvente în rândul persoanelor cu handicap.

ANIMALE

Vis 1: Aveam două animale: o panteră și un tigru. Tigrul ieșea mereu din cușca lui, care era ca o seră, și mă temeam că o să omoare pe cineva. M-am gândit: „Trebuie să scap de tigrul ăsta la un moment dat, înainte de a nu mai putea fi controlat". Pantera însă stătea tolănită pe covor și nu era periculoasă.

Vis 2: Un tigru și o panteră mă urmăreau peste tot. Pantera mi se cățăra pe picior, prietenoasă. Tigrul

stătea ghemuit în spate, ca și cum era gata să sară. Îmi era frică de el.

Visător: O femeie schizoidă, de 37 de ani.

Asociere: Când era mică, avusese o panteră de pluș.

Interpretare: Probabil că tigrul reprezintă agresivitatea, în timp ce pantera reprezintă sexualitatea femeii și sentimentele de tandrețe. Femeia se teme de propria agresivitate și nu și-a integrat această parte a personalității. Prin urmare, în primul vis tigrul este ținut izolat într-o seră, iar femeia vrea să scape de el (să nu îl mai posede), iar în al doilea vis tigrul stă la pândă, la distanță. Pantera, amintind de primul ei animal de pluș, care era un obiect tranzițional, semnifică sentimentele pozitive față de propria sexualitate și tandrețe, dar și legătura pozitivă, sigură, cu materia simbiotică.

Vis: Era noapte și stăteam în pat. Brusc, fereastra s-a deschis singură și am văzut cu groază niște lupi albi care stăteau în nucul mare din fața ferestrei. Erau șase sau șapte. Lupii erau albi și semănau mai mult cu vulpile sau câinii ciobănești, pentru că aveau cozi lungi ca vulpile și urechi ciulite, ca și cum așteptau ceva. Eram îngrozitor de speriat că o să mă mănânce, așa că am urlat și m-am trezit.

Visător: Omul cu Lupi, unul dintre pacienții lui Sigmund Freud (1918), un bărbat care suferea de o fobie de lupi. El a avut acest vis la vârsta de 4 ani.

Asocieri: Și-a amintit că sora lui mai mare îl sâcâia încontinuu, arătându-i o carte cu lupi, care îl speria; odată, sora lui l-a masturbat. Guvernanta îl amenința des cu tăierea penisului. Părinții erau absenți mare parte din timp.

Interpretare: Freud a văzut acest vis drept o indicație pentru faptul că, pe când era copil, Omul cu Lupi fusese martor la scena primară — adică își văzuse părinții făcând sex. Lupii din vis sunt părinții lui (în special tatăl) care îl spionează pe fereastră. Această imagine reprezintă reversul scenei în care el trăgea cu ochiul la părinții lui. Freud interpretează mai departe acest vis ca fiind o dorință (și o teamă) a

Omului cu Lupi de a fi castrat de tatăl lui. Totuși, lupii pot reprezenta și sentimentul general de abandon pe care băiatul îl simțea în timpul frecventelor despărțiri de familie, când era lăsat pe mâinile surorii provocatoare și ale bonei sadice — ca și cum ar fi fost „aruncat la lupi“. El a „vopsit“ lupii în alb pentru a-i face mai puțin înspăimântători și a-i face să semene mai mult cu oile.

Vis: Mergeam pe o pajiște frumoasă și mă simțeam fericită. Deodată, au început să iasă o mulțime de animale din pădure și să mă atace. Erau tot felul de animale — tauri, lei, câini, ratoni — care mă înconjurau. Mi-am pus mâinile pe tâmple, ca să nu le mai aud, și am fugit.

Visător: O femeie de 23 de ani care de ani de zile suferă de dureri de cap provocate de migrenă și de agorafobie. În copilărie, a fost abuzată sexual și fizic de frații ei.

Asocieri: Iubitul ei făcea presiuni asupra ei ca să se căsătorească.

Interpretare: Animalele ostile din vis simbolizează, foarte probabil, gândurile apăsătoare ale visătoarei. Femeia își ține mâinile pe tâmple ca să alunge aceste gânduri care, dacă i-ar invada nivelul conștient, i-ar putea distruge simțul propriei ființe. Aceste gânduri apăsătoare sunt probabil legate de frică, vinovăție, furie față de abuzurile sexuale și fizice suferite în copilărie. Acum ea proiectează ideea că iubitul ei (care o presează să se căsătorească) — și toți bărbații — o vor abuza în acest fel.

ANIMALE DE PLUȘ

Vis: Treceam pe lângă vitrina unui magazin, împreună cu un bărbat. Am văzut că animalele de pluș dinăuntru se mișcau ca și cum ar fi fost vii. Erau o panteră neagră, un tigru, un câine. Se mișcau spre geamul vitrinei. Pe urmă am văzut că vitrina avea o gaură și animalele încercau să treacă prin ea. Mi-am lipit palma în dreptul găurii, ca să nu le las să iasă. Au încercat să mă muște de mână, dar n-au reușit

decât să mă gâdile. Unele s-au târât afară și m-au mușcat de picioare. M-am trezit râzând.

Visător: Femeie de 43 de ani, schizoidă, al cărei soț avusese recent un atac de cord și murise.

Asocieri: Ea își amintea cât de bine se distra când era copil, tăvălindu-se prin iarbă cu câinii și luptându-se în joacă cu ei. După ce începuse să umble în picioare, avea o panteră neagră de pluș, iar mai târziu a primit un urs panda.

Interpretare: Visul este o dramatizare simbolică a conflictului interior dintre impulsurile ei copilărești — animalele de pluș —, care vrea să se elibereze și să se distreze, și adultul care trebuie să reprime aceste porniri, de dragul bunei-cuviințe. În termeni freudieni, este un conflict între Se și Supraeu. Bărbatul din vis este soțul mort (și tatăl ei), pe care ea trebuie să continue să-l jelească.

ANUS

Vis: Mi-o trăgeam cu X și îi băgam un deget, apoi două, trei, patru, apoi toată mâna în anus, dată cu vaselină. Vedeam că X vrea mai mult. Era complet neajutorat în fața mea. Asta m-a excitat.

Visător: Bărbat homosexual de 30 de ani, cu particularități anal-retentive, prezentat de Socarides (1980).

Asociere: Tocmai își vizitase familia în weekendul dinaintea visului. Toți membrii familiei erau plini de succes și heterosexuali; astfel de întâlniri îi produceau frecvent sentimente de depresie și îi intensificau nevoia de acte homosexuale. În prezența mamei, era greu pentru el să fie bărbat: „Îmi pierd puterea“. Dacă se putea atașa de un bărbat: „Mă pot regăsi“.

Interpretare: După Socarides, visul este o fantasmă reparatorie. Printr-o astfel de dramatizare și prin punerea în act în viața reală, „perversul își stabilizează și mai mult sentimentul de sine, își întărește relațiile de obiect, depășește agresiunea distructivă și sentimentele de vulnerabilitate, aduce plăcere într-un obiect al Sinelui internalizat“ (p. 250). Cu toate acestea, din moment ce din astfel de acte

simbolice nu rezultă nicio relaționare cu vreun obiect real și nu are loc nicio internalizare, atunci nu există „o creștere reală a Eului, iar perversiunea trebuie repetată la infinit“ (p. 250).

APARAT FOTO

Vis: Călătoream cu Kent în locuri exotice, sărbătorind relația noastră. Eram într-un aeroport și aveam aparatul foto cu mine. L-am pus pe tejgheaua de la check-in, ca să stau de vorbă cu funcționara și, când m-am întors, aparatul foto dispăruse. Kent a rămas acolo, iar eu m-am dus la poliție. Polițiștii au fost amabili și m-au luat cu ei cât au făcut un tur cu mașina, dar nu am găsit hoțul. Până m-am întors, avionul nostru plecase.

Visător: O femeie de 27 de ani cu tendințe paranoide care se căsătorise de curând cu un bărbat cu care mama ei nu era de acord.

Asociere: Ea lua aparatul foto peste tot, era ca o „anexă“. Simțea că aparatul foto o ajută să înțeleagă și să controleze viața.

Interpretare: Furtul aparatului foto a reprezentat castrarea. Femeia este castrată pentru că este prea fericită (își sărbătorește relația). Hoțul invizibil este, probabil, propria ei mamă, care o controla când era mică și se simțea în competiție cu ea. Poliția îl reprezintă pe tată, la care se duce să ceară ajutor în cazul imixtiunilor materne (lucru care chiar se întâmplase în copilăria ei). Imixtiunea maternă are ca rezultat pierderea avionului (pierderea unui aspect important din viață).

APĂ

Vis: Eram într-un sat de lângă casă. Cu mine era și o fetiță. L-am sunat pe Frank și el era acasă. Ne-am dus la un lac. Era albastru-închis. Am sărit în apă, dar era mică. A trebuit să-mi lipesc burta de nisipul de pe fund, ca să fiu până la gât în apă. Am fost dezamăgită că nu era mai adâncă.

Visător: Femeie tânără, cu dependență orală, abuzată fizic de tatăl ei încă de când era copil mic.

Asociere: Fetița îi aducea aminte de ea însăși, când era mică. Își amintea multe vise cu apă. Frank este un prieten gay.

Interpretare: Apa de un albastru-închis denotă pântecele mamei, unde plutise în siguranță. Din clipa în care pătrunsese în lume, tatăl o terifiase, iar mama nu o protejase. Visul este o dorință de reîntoarcere în uter, într-un loc sigur. Frank îl reprezintă pe fratele pe care dintotdeauna și l-ar fi dorit.

Vis: Mergeam prin pădure. Am văzut un lac întunecat. Am sărit în apă și m-am dus la fund. Mi-era frică să nu mă înec, dar brusc mi-am dat seama că pot să respir. M-am uitat în jur și te-am văzut acolo, făcându-mi semn să mă apropii.

Visător: Femeie fobică de 23 de ani, care tocmai începuse terapia.

Asociere: A vorbit despre teama ei de necunoscut.

Interpretare: Pădurea reprezintă călătoria psihoterapeutică; lacul întunecat este inconștientul ei. Ea speră ca terapeutul s-o ajute să-și depășească fricile, inclusiv claustrofobia (teama de a nu fi înghițită din nou de mamă).

Vis: Pluteam pe apa unui lac și o floare mi-a îmbobocit în creștetul capului.

Visător: Bărbat de 23 de ani.

Asociere: Avea senzația unui blocaj de creativitate.

Interpretare: Apa este izvorul creației — toate formele de viață izvorăsc din ea. Floarea care crește din capul visătorului, în timp ce acesta plutește pe apa lacului, reprezintă dorința lui de inspirație creatoare.

Vis: M-am văzut în ocean, iar apoi era ca și cum eu *eram* oceanul. Apa oceanului trecea prin mine și eu eram apa oceanului.

Visător: Femeie de 33 de ani, schizoidă.

Asociere: Se considera medium. Apa este unul dintre cele patru elemente străvechi.

Interpretare: Visul este o aluzie la ceea ce filosofii numesc *sentimentul oceanic*; este o expresie a dorinței visătoarei de a se pierde pe sine (adică conștiința propriului sine) și a deveni una cu natura.

La originea profundă a acestei dorințe se află o nevoie inconștientă de întoarcere la simbioza relației inițiale cu mama ei, în care percepția ei era că face corp comun cu mama.

Vis: A început să curgă apă dintr-o ruină veche.

Visător: Femeie de 42 de ani.

Asociere: Se temea că e prea bătrână ca să mai poate face copii.

Interpretare: Ruina din care izvorăște apă este împlinirea dorinței ei de a rămâne însărcinată.

AREST

Vis: Eram în arest pentru ceva ce nu făcusem. Fusese o înscenare. Am încercat să vorbesc cu gardianul, dar el mi-a făcut semn să-l las în pace, de parcă știa că sunt vinovat, și nu voia să audă niciun fel de scuză. Nimeni nu voia să mă asculte. Până la urmă, mi-au dat voie să folosesc telefonul și am sunat-o pe mama. Până și ea credea că am făcut ceva. „La telefon e mama ta. Te cunosc“, a zis ea.

Visător: Bărbat de 35 de ani cu trăsături paranoide și masochiste.

Asociere: De câte ori se ducea în vizită la părinți, simțea întotdeauna că îl tratează de ca și cum el ar avea cine știe ce intenții rele.

Interpretare: Arestul simbolizează situația visătorului în propria familie disfuncțională. Familia l-a scos țap ispășitor și cei de acasă nu vor să asculte nimic din ce le spune. Familia efectiv îl manipulează psihic, determinându-l să-și pună la îndoială propriile percepții. În vis, la fel ca în viața diurnă, mama lui nu vrea să-i vină în ajutor.

ARIPI

Vis: Am văzut multe animale mergând unul după altul. Când și-au întins aripile, am văzut că erau dragoni. Am zburat peste capetele lor, dar pe unul l-am atins în treacăt.

Visător: Emanuel Swedenborg, savantul suedez care suferea de paranoia. Relatat de Gutheil (1951).

Asociere: Swedenborg credea că dragonii semnifică dragoste mincinoasă, care își ascunde

caracterul duplicitar („șerpesc“) până îi vezi aripile (dragonul ca un șarpe cu aripi). Avusese o relație incestuoasă emoțional cu mama lui.

Interpretare: Dragonul prefăcut pe care visătorul îl atinge este mama lui, al cărei incest emoțional îl castrează.

Vis: Am visat că-mi crescuseră aripi și puteam să zbor deasupra mea însămi. Și totuși, eram în continuare acolo, mergând pe jos, în timp ce zburam și pe sus.

Visător: Femeie de 24 de ani cu personalitate schizoidă.

Asociere: Se simțea frustrată de propriile limite.

Interpretare: Visătoarea își dorește să se depășească pe sine și să atingă un nivel superior al conștientizării.

Vis: Aveam aripi secrete, pe care puteam să le întind de la subsuori. Cineva le-a descoperit și le-a smuls de la locul lor.

Visător: Bărbat de 34 de ani, alcoolic.

Asociere: Soția îl certa tot timpul pentru că bea.

Interpretare: Aripile simbolizează sinele eliberat sau masculinitatea, care iese la iveală atunci când e băut. Soția lui este ticăloasa care „îi retează aripile“.

ARSURĂ

Vis: Un copil vine lângă patul visătorului, îl atinge pe braț și îi șoptește, cu reproș: „Tată, nu vezi că ard?“

Visător: Tatăl unui băiat care se îmbolnăvise și murise. Tatăl stătuse lângă corpul băiatului, care fusese depus pe o masă și înconjurat de lumânări. Relatat de Freud (1900).

Asociere: A avut acest vis în timp ce corpul băiatului lua foc. Când s-a trezit, tatăl a aflat că bătrânul adormise și o lumânare se răsturnase. S-a simțit vinovat.

Interpretare: Înțelesul acestui vis pare evident. Tatăl, în somn, trebuie să fi simțit sau mirosit focul din camera alăturată. Cu toate acestea, Freud vede în acest vis o dorință: dorința ca băiatul să fie încă în

viață și să poată veni în cameră, ca să îl avertizeze cu privire la ceva anume.

Vis: Mama a adus un vas cu mâncare acoperit. Când a dat capacul deoparte, am văzut un creier. Era închis la culoare și ars. Încă mai erau flăcări de jur împrejur.

Visător: Un băiat de 15 ani.

Asociere: Mama făcea presiuni asupra lui să învețe pentru un examen important.

Interpretare: Creierul arzând pe care mama îl aduce la masă este propriul lui creier.

Vis 1: Mă transform într-o rază de lumină intensă albă, arzătoare/strălucitoare.

Vis 2: Sunt în fața unui băiețel…. Ochii lui sunt strălucitori… Aruncă fulgere de lumină strălucitoare… Se apropie și își pune gura pe gura mea… Sunt copleșit de pasiune.

Vis 3: Fac dragoste cu sora mea… Un sentiment de plăcere se revarsă în vis… Simt brusc cum gura ei este larg deschisă peste gâtul meu… Salivă fierbinte curge din gura ei peste gâtul meu… Mă arde!

Visător: O femeie de 23 de ani care suferă de nevroză traumatică, caz prezentat de Levitan (1980).

Asociere: Și-a amintit că, la 1 an și jumătate, stătea în cadă când, deodată, furtunul de la mașina de spălat s-a desprins și a fost stropită de un jet de apă fierbinte. Își amintește că, înainte să leșine, a văzut o lumină puternică. Ca urmare a incidentului, a suferit arsuri de gradul trei și a stat mai multe săptămâni în spital.

Interpretare: Cele trei vise conțin retrăirea acestei traume originale. În ultimele două, amintirea traumei devine un aspect al scenelor de pasiune sexuală. Ceea ce, după Levitan, indică ambivalența puternică din spatele sexualității visătoarei.

ASIATIC

Vis: Dădeam o petrecere, dar am dormit pe tot parcursul ei. La sfârșitul petrecerii, m-am trezit și am stat de vorbă cu câțiva oameni. Nu era nicio persoană cunoscută. În patul meu se afla o femeie asiatică,

prietenă cu sora mea. Am făcut sex cu ea, neatent și lipsit de pasiune.

Visător: Un bărbat obsesiv-compulsiv de 32 de ani, cu înclinații spre depresie.

Asocieri: Femeia asiatică avea pielea măslinie și el era cam scârbit de ea. Vorbise cu sora lui cu o zi înainte.

Interpretare: Femeia asiatică este sora visătorului, față de care acesta simte impulsuri incestuoase. Ea reprezintă, de asemenea, vinovăția lui cu privire la aceste impulsuri (se simte scârbit de ea). Faptul că a dormit pe tot parcursul petrecerii îl face să simtă că viața trece pe lângă el. Dacă nu știe pe nimeni dintre cei de la petrecere înseamnă că se simte izolat.

AUR

Vis (basm): Un rege s-a oferit să ia de nevastă pe orice fată va reuși să transforme paiele în aur. El i-a poruncit unei fete de morar să facă asta, iar fata era în pragul disperării când a apărut un pitic urât, care i-a spus că poate transforma el paiele în aur, în locul ei. Dar cu o condiție: ca fata să îi dea lui primul copil pe care îl va naște. Fata s-a căsătorit cu regele, dar când a născut primul copil a plâns atât de amar, încât piticul a decis să îi mai dea o șansă: putea păstra ea copilul dacă ghicea numele piticului în trei zile. Două zile au trecut cu încercări nereușite. În a treia zi, unul dintre servitori a auzit o voce mică și răgușită: „Doamna mea nu știe mai nimic,/ Pe mine mă cheamă Rumpelstiltskin!“5 Fata a păstrat copilul, iar piticul s-a sinucis de supărare.

Interpretare: Metafora din această poveste, „Rumpelstiltskin“ — transformarea paielor în aur —, simbolizează nașterea unui copil superior. Regele vrea o femeie de origine bună, care să producă un moștenitor de aur. Totuși, Rumpelstiltskin, piticul cel urât (simbol al bărbaților libidinoși și al fraților incestuoși) cere pentru el primul copil. Adică vrea să fie el primul bărbat care să se culce cu ea. Când ea plânge, el inițiază un joc: îi cere să ghicească răspunsul la o ghicitoare imposibilă. Cu toate acestea, puterea i se suie la cap și se dă singur de gol,

spunându-și numele în timp ce cântă, vesel, un cântec. Această poveste, ca și *Scufița Roșie*, este o poveste-avertisment pentru fetițe, pentru a se feri de bărbați.

AUTOBUZ

Vis: Merg cu autobuzul. Autobuzul începe să meargă foarte repede. Strig la șofer, dar acesta nu mă bagă în seamă.

Visător: O femeie impulsivă de 24 de ani.

Asociere: S-a plâns că, în seara dinaintea visului, băuse prea mult alcool și se culcase foarte târziu.

Interpretare: Autobuzul care merge foarte repede este chiar ea. Șoferul simbolizează impulsurile sinelui, pe care ea le externalizează. Persoana care strigă la șofer este Supraeul.

AUTOSTRADĂ

Vis: Tess și cu mine eram în cartierul în care locuisem mai demult. Tocmai omorâsem pe cineva și furasem un Volkswagen. Apărea un bărbat asiatic, care stătea pe treapta mașinii, în timp ce noi conduceam pe autostradă. Semăna cu tine (terapeutul). În timp ce conduceam, Tess s-a transformat într-un bărbat. Am scăpat trecând peste munții care încercuiau orașul.

Visător: Un bărbat de 35 de ani suferind de depresie.

Asociere: Decisese de curând să nu mai vorbească deloc cu mama lui, dar aceasta continua să îl sune și să își exprime supărarea că el nu dorea să îi vorbească.

Interpretare: Autostrada indică drumul înapoi, către copilăria și subconștientul visătorului. Terapeutul merge și el cu visătorul (pe treaptă), pentru a-i oferi sprijin. În viața reală, terapeutul a publicat o carte despre filosofia asiatică, prin urmare visătorul îl transformă într-un asiatic. Persoana ucisă este mama visătorului, pe care acesta este supărat. Ea fusese dezamăgită de visător pe vremea când acesta era copil, deoarece dorise să aibă o fetiță. În vis, visătorul își omoară mama și își transformă soția într-

un bărbat, întorcând pe dos această dorință. Munții peste care trec pentru a scăpa pot indica masculinitatea (falusuri) sau sâni (fuga de ei). Deci visul poate fi o dorință de ucidere a mamei (și a faptului că aceasta nu este de acord cu masculinitatea lui) și de afirmare a propriei masculinități.

AUTOSTRADĂ

Vis: Ruth și cu mine eram undeva, într-o casă. Un cuplu mai în vârstă a sunat la noi la ușă și ne-a cerut indicații cu privire la drum. Am scos niște hărți și am încercat să le spunem pe unde să o ia. Ei arătau autostrada care, în mod ciudat, mergea în sus, spre cer. În vârful autostrăzii era o platformă suspendată cu frânghii care, se pare, trebuiau tăiate.

Visător: Un bărbat de 34 de ani, care încearcă să se separe de părinți.

Asocieri: Era pe punctul de a se muta cu iubita și bănuia că părinții nu vor fi de acord cu asta. Nu știa cum să le spună.

Interpretare: Autostrada reprezintă un drum în viață. Cuplul în vârstă care cere informații sunt părinții lui. (În realitate, ei sunt cei care vor să îi dea lui informații despre ce drum să aleagă în viață.) Dorința indirectă din vis este ca părinții să moară și să se ducă în rai (autostrada către rai). Platforma din vârful autostrăzii, suspendată cu frânghii care trebuiau tăiate, reprezintă, probabil, judecata de apoi și „tăierea cordonului omblical“.

Vis: Eram într-o mașină care tot ieșea de pe șosea. Eu mișcam volanul și nu se întâmpla nimic.

Visător: Un student impulsiv, de 19 ani.

Asociere: Era pe punctul de fi dat afară de la colegiu pentru a doua oară, pentru că nu se putea concentra pe studiu.

Interpretare: Drumul simbolizează obiectivele mature, pe care studentul nu reușește să le atingă, oricât de mult se străduiește.

AVION

Vis: Prietenul meu Michael și cu mine eram în metrou și încercam să ajungem la aeroport. Dar în

metrou erau foarte mulți oameni, care ne stăteau în drum. Michael alerga în față, dând peste oameni și trântindu-i la pământ. În cele din urmă, am ajuns la aeroport, dar am pierdut avionul. Îmi era greață, așa că am vomitat.

Visător: O femeie de 40 de ani dintr-o familie numeroasă, disfuncțională, ai cărei părinți fuseseră alcoolici.

Asocieri: Michael îi amintea de băiatul care locuia alături pe când era mică. Vomitatul din vis îi amintea de o perioadă în care părinții se certau, iar ea simțea aceeași greață și vomita.

Interpretare: Visul este un vis de anxietate care repune în joc trauma din copilăria mică. Metroul poate simboliza viața de familie secretă, dar și uterul matern, care pentru ea nu fusese un loc confortabil. Mulțimile de oameni care trebuie dați la o parte reprezintă traumele din copilărie produse de membrii familiei care o abuzau: frații mai mari și părinții. Ratarea avionului poate reflecta incapacitatea ei de a scăpa de dependența de mamă, dar și sentimentul că și-a ratat viața. Greața și vomitatul sunt în conexiune cu supărarea pe care o simțea când părinții ei se certau. Prietenia ei cu băiatul din vecini (Michael din vis) pare să simbolizeze inocența copilăriei.

AVORT

Vis: Eram foarte bolnavă, am făcut un avort și apoi m-am simțit mai bine. Am avut sentimentul că fusese scos din mine ceva rău.

Visător: O femeie de 30 de ani care suferă de tulburare obsesivo-compulsivă.

Asociere: Când făcuse sex cu iubitul ei, cu o zi înainte, începuse să își facă griji că va rămâne însărcinată.

Interpretare: La un prim nivel, acest vis poate fi un avertisment cu privire la pericolul unei sarcini, iar la un al doilea nivel, poate fi o dorință de a face avort. Fătul rău reprezintă sentimentul conștient al visătoarei că are în interior ceva rău, plus dorința ca acest ceva să fie extirpat. În acest caz, răul poate fi furia femeii față de mama ei, referitoare la faptul că a

fost un copil nedorit. În vis, această furie este mutată în ea (răul din ea) și în propriul ei copil.

Vis: Stăteam pe toaletă când, deodată, am auzit un pleosc și, când m-am uitat în vasul de WC, am văzut un făt care plutea în apă.

Visător: O femeie însărcinată de 21 de ani, necăsătorită.

Asociere: A rămas însărcinată din greșeală, iar iubitul ei a părăsit-o. Își dorește să nu fie însărcinată.

Interpretare: Uneori, visele au înțelesuri literale. În acest vis, visătoarea evită dilema alegerii între un avort și creșterea copilului ca mamă singură.

---

[5] Poveste culeasă de Frații Grimm. În limba română, apare și sub titlul *Fata morarului*. (*N.t.*)

B

BAGAJ

Vis: Cineva mi-a dat o pisică albă, de care să am grijă acasă la părinții mei, dar eu am uitat s-o hrănesc. Mergeam spre casa bunicii mele și aveam o grămadă de bagaje. M-am apropiat de casă, dar n-am intrat înăuntru. Am rămas în stradă. Era noapte. Mă simțeam derutată și parcă paralizată. De două zile nu mai dădusem de mâncare pisicii.

Visător: Femeie de 31 de ani cu personalitate borderline psihotică.

Asociere: Își vizitase recent părinții și plecase după doar câteva zile, din cauza atmosferei neplăcute. În copilărie, mama și tatăl adoptiv o abuzaseră fizic și sexual. Singura ei mângâiere fusese bunica.

Interpretare: Pisica albă reprezintă inocența ei fizică și sufletească, zdrobită de trauma pe care a trăit-o în casa părinților și pe care acum, ca adultă, nu poate s-o mai repare (să-i poarte de grijă). Bagajul simbolizează această traumă, pe care trebuie s-o poarte cu ea și a cărei greutate o paralizează. Acesta este un vis de tip „starea vieții ei".

Vis: M-am dus jos în pivniță și am găsit acolo un cufăr vechi, lângă alte câteva valize. Îmi era frică să le deschid.

Visător: Bărbat de 27 de ani.

Asociere: Începuse de foarte curând psihoterapia.

Interpretare: Bagajul din subsolul casei simbolizează amintirile refulate în inconștient.

BAIE

Vis: Sunt în pat cu o femeie care arată ca mama mea. Mă simt stânjenit și simt o repulsie față de ea. Apoi în cameră intră un bărbat care mă trage într-o baie, în care începe să îmi scoată hainele și să îmi facă baie. Încerc să îl opresc, de frică să nu mă îmbolnăvesc.

Visător: Un bărbat paranoic de 35 de ani care locuia încă în aceeași casă cu mama lui.

Asociere: Visătorul a vorbit despre frica lui recurentă de a dormi singur și de amintirile legate de faptul că a dormit cu mama lui după ce părinții au divorțat. Mama lui îi permisese să doarmă în patul ei (nonsexual) până când a ajuns la pubertate, în special în nopțile când ea băuse.

Interpretare: Visul exprimă paranoia visătorului și homosexualitatea lui latentă. Vinovăția lui oedipiană cu privire la relația cu propria mamă produce frica de pedeapsă (viol, castrare) din partea tatălui. Baia simbolizează nu doar violul și castrarea, ci poate fi și un ritual de inițiere în viața de bărbat adult și o curățare de vina oedipiană. De aici teama și dorința de baie. Frica de boală poate simboliza frica de dezvăluire a homosexualității lui latente, dar și teama că s-ar putea contamina de masculinitatea tatălui său, pe care mama lui o urăște.

BANI

Vis: Tata mi-a arătat declarația lui financiară. Avea o sumă mare de bani în bancă, mai mare decât credeam eu. Fratele meu și cu mine vom moșteni o parte frumușică, după ce el va muri.

Visător: Bărbat de 30 de ani.

Asociere: De ceva timp se luptă din greu să supraviețuiască cu un venit modest. De curând, îl vizitase pe tatăl său, care, contrar obiceiului, îi arătase o rară bunătate.

Interpretare: Acesta este un simplu vis al unei dorințe de a moșteni bani de la tată, pentru a scăpa de greutățile actuale cu banii.

Vis: Mă plimbam pe plajă și am văzut niște bănuți în nisip. I-am ridicat și am văzut alții. Am săpat o groapă și am găsit o adevărată comoară: un cufăr plin cu bani. Eram bogat.

Visător: Un băiat care avusese acest vis între 4 și 8 ani.

Asociere: Își amintea de mediul abuziv al familiei în care crescuse.

Interpretare: Visele recurente despre găsirea unei comori sau câștigul la loterie reprezintă dorința de eliberare dintr-o situație neplăcută. Dorința băiatului de a găsi o comoară era din această categorie. Semnifica un mod prin care ar fi putut scăpa din mediul familial opresiv.

Vis: Îi dădeam unui preot înapoi niște bani pe care-i datoram.

Visător: Bărbat de 23 de ani, obsesiv-compulsiv.

Asociere: „Păcătuise“ de curând, având o relație amoroasă ilicită.

Interpretare: Trebuia să se căiască (să plătească) pentru păcatul lui.

Vis: Împrăștiam bănuți pe jos, peste tot în jurul meu.

Visător: Bărbat de 27 de ani cu tulburare de personalitate impulsivă.

Asociere: Nevasta îl acuza că umblă după alte femei.

Interpretare: Împrăștiatul bănuților înseamnă împrăștiatul semințelor (propria spermă) peste tot.

Vis: Cheltuiam bani în tot orașul.

Visător: Femeie de 30 de ani.

Asociere: Îi era frică să-și cumpere o rochie nouă, pentru că soțul ei ar fi fost nemulțumit.

Interpretare: Femeia voia să scape de controlul soțului.

Vis: Aveam o mulțime de bani într-un castron. Erau dolari de argint, jumătăți de dolar și sferturi de dolar. O femeie voia să mă convingă să fac o donație caritabilă, dar eu am refuzat.

Visător: Bărbat de 32 de ani cu personalitate anal-retentivă.

Asociere: Femeia semăna cu mama lui.

Interpretare: Își va păstra fecalele (banii) și nu se va duce la oliță de dragul mamei lui.

BARBĂ

Vis: Am văzut două japoneze și o chinezoaică, goale, stând una lângă alta. Le-am văzut pubisurile. Părul lor pubian semăna cu barba bărbaților.

Visător: O femeie de 24 de ani, anorexică.

Asocieri: Femeia ura asiaticele. A spus că toți foștii ei iubiți ajunseseră să aibă iubite asiatice.

Interpretare: În acest vis, femeia le dă rivalelor ei mult-detestate bărbi de bărbați — aceleași bărbi pe care le aveau foștii ei iubiți — însemnând, poate, că organele lor genitale erau posedate de acești bărbați.

BĂI (CAMERE DE BAIE)

Vis: Eram într-un apartament dintr-un hotel, cu o femeie pe care nu o cunoșteam. Ea îmi spunea că pot folosi orice dormitor doream. Am intrat într-un dormitor, apoi în baie. Am văzut o ușă și am găsit altă baie, apoi alta și alta. O baie avea un dispozitiv de duș cu patru pere. Apoi au apărut părinții și fratele meu. Le-am arătat apartamentul cu multe băi, dar nu păreau să fie interesați. Am coborât cu ei pe scări și am găsit alte camere și alte băi. Am intrat într-una dintre ele ca să fac un duș, dar cineva atârnase niște haine acolo și nu am putut să o folosesc.

Visător: O femeie de 37 de ani ce suferă de depresie.

Asocieri: A stat de curând la un hotel cu tatăl ei. Nu a putut avea niciodată o conversație serioasă cu părinții ei sau cu frații ei.

Interpretare: Băile pot simboliza secretele intime ale familiei. Faptul că visătorul găsește din ce în ce mai multe băi (și coboară pe scări ca să le găseasscă) indică o coborâre în secrete și în propriul inconștient. Dușul cu patru pere poate face aluzie la fantasma ei din copilărie, cea de a avea un penis (sau poate patru penisuri). Dorința ei de a face duș reprezintă o dorință de curățare emoțională. Cu toate acestea, hainele atârnate la duș (posibil, hainele murdare ale familiei) o împiedică.

BĂRBAT MAI BĂTRÂN

Vis 1. Sunt la bar cu câțiva amici. O văd pe Mary și mă duc să vorbesc cu ea despre planurile mele de carieră. Ea pleacă și se așază la masă cu un bărbat mai bătrân. Eu o aștept să vină înapoi. Ei stau de vorbă foarte mult timp și eu mă enervez. Plec, pe

urmă mă întorc, și bărbatul acela mai în vârstă e singur. Vreau să vorbesc cu el, dar n-am curaj să-l abordez.

Vis 2: Sunt în pat cu o femeie. Eu sunt gol, dar ea e îmbrăcată. Încerc să-i dau jos hainele, dar ea mă oprește. Eu mă duc la baie, iar când mă întorc, femeia e în pat cu un bărbat mai în vârstă și sunt amândoi goi. Eu zic: „Care-i treaba?“, dar ei nu par să mă observe.

Visător: Bărbat pasiv de 32 de ani.

Asocieri: În weekendul precedent se culcase cu o nouă parteneră și se confruntase cu o impotență parțială. Își amintea că și-ar fi dorit să poată discuta asemenea lucruri cu tatăl său.

Interpretare: Bărbatul mai în vârstă îl simbolizează pe tatăl celui ce visează. În viața reală, tatăl fusese mereu în concurență cu el, niciodată tovarășul pe care și l-ar fi dorit. În aceste vise, tatăl o ia pe femeie (mama, surorile). Scenariul repetă ceea ce s-a întâmplat în copilărie și denotă un tipar repetitiv din existența lui actuală, legat de rivalitatea din trecut cu tatăl său. Acest vis recurent este încercarea lui de a controla situația din trecut și de a-și descărca sentimentele.

BĂRBAȚI

Vis: Cea care visează stă la picioarele lui Adler și întinde mâinile, ca să atingă țesătura robei din mătase pe care acesta o poartă. Adler îi face un avans sexual. Atunci cea care visează spune, zâmbind: „Nu ești cu nimic mai bun decât alți bărbați“. El dă din cap afirmativ.

Visător: O pacientă, conform relatării lui Adler (1917).

Asociere: Pacienta a trecut printr-o situație similară cu tatăl ei, când era mică. La data visului, avea o relație amoroasă cu un bărbat însurat.

Interpretare: Pacienta, conform relatării lui Adler, suferea de un complex de masculinitate, iar visul este o punere în scenă a protestului ei masculin — dorința ei de a avea puterea unui bărbat. Ea stă mai jos decât bărbatul și se întinde spre roba lui de mătase (care îl

face să semene a femeie). Seducându-l și dovedind că nu e cu nimic mai bun decât alți bărbați, ea răstoarnă balanța puterii.

Vis: Făceam un duș, când brusc m-am trezit cu mai mulți bărbați care au intrat în baie. Le-am cerut să plece, dar ei n-au vrut. M-a deranjat foarte mult.

Visător: O tânără femeie isterică.

Asociere: Femeia în cauză avea cinci frați, care aveau obiceiul s-o necăjească în copilărie.

Interpretare: Bărbații din vis îi simbolizează pe frații ei și pe toți bărbații, în general, despre care ea se temea că vor fi la fel de deranjanți cum fuseseră frații ei.

Vis 1: Eram într-o fabrică. Mai erau niște bărbați acolo. Era și o femeie care muncea singură, foarte drăguță. Am vorbit cu ea și i-am plăcut. Am început s-o sărut. Ceilalți bărbați se uitau urât la mine.

Vis 2: Eram pe o grămadă mare de lemne cu o femeie foarte frumoasă. Era goală și mă pregăteam s-o regulez. Pe urmă au venit niște bărbați care au înhățat-o și au dus-o de acolo.

Vis 3: Eram într-o casă. Încercam să fac sex cu o femeie, dar mai erau niște bărbați în altă cameră și mereu mi se distrăgea atenția.

Vis 4: Înotând cu o femeie goală. Niște bărbați pe mal.

Vis 5: Plimbându-mă cu o femeie. O mulțime de bărbați ne împresoară.

Vis 6: Sunt într-un soi de magazin. Dincolo de tejghea e o fată foarte frumoasă. Stăm puțin de vorbă și ea mă invită după tejghea. Începem să facem dragoste pe jos, pe podea. Mă uit în sus și îi văd pe frații mei, stând acolo și privindu-mă cu o căutătură cruntă.

Visător: Bărbat de 34 de ani, cu trăsături oedipiene și multiple simptome de disfuncționalitate sexuală.

Asociere: Avea de când se știa vise cu această tematică recurentă. Fusese preferatul mamei, iar frații lui erau geloși pe el.

Interpretare: Variațiile acestui vis au avut loc pe parcursul mai multor ani de terapie. Visătorul, cel

mai mic dintre patru frați, suferea de o frică intensă de castrare, având drept cauză o rivalitate uneori violentă cu frații și tatăl lui, atâțată de faptul că mama îl răsfăța ca pe un copil mic, iar frații îl invidiau pentru acest favoritism. Teama de castrare, asociată cu frații lui (bărbații străini), se afla la rădăcina problemelor sale cu impotența.

BĂTAIE LA FUND

Vis 1 (ficțiune): „Două femei îl bat ușurel la fund cu un bici scurt de piele; fiecare îl croiește de zece ori, între lovituri înfigându-i mânerul biciului în fund.“

Vis 2 (ficțiune): „Patru fete îl biciuiesc, în timp ce altele i se pârțâie în gură.“

Vis 3 (ficțiune): „Nevasta îl biciuiește în timp ce el o regulează pe fiică, apoi fiica îl biciuiește în timp ce el o regulează pe nevastă.“

Visător: Marchizul de Sade, scriitorul francez din secolul al optsprezecelea, de la al cărui nume provine termenul de *sadism*. Extrase din cartea *Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei* (1814).

Asociere: Fanteziile de mai sus au fost scrise de marchiz pe când ispășea o pedeapsă de unsprezece ani de închisoare pentru perversitate criminală.

Interpretare: Imageria anală și activitatea sadomasochistă își au originea în fixațiile din stadiul anal de dezvoltare. Bătaia la fund și pârțurile sunt ceva obișnuit în această fază, la fel ca fantasmele infantile pervers-primitive ale actului sexual între părinți și copii. S-ar părea că Sade a avut o fixație majoră în acest stadiu și, cel mai probabil, a fost tratat cu cruzime de persoanele care îl îngrijeau. Bătaia la fund și alte activități erotice anale ale adulților sunt tentative de a pune în act fantasme infantile interzise, și, prin aceasta, de a căpăta controlul asupra unor sentimente în continuare refulate de frică infantilă, vinovăție și furie.

Vis: Eram cu o femeie într-un pulovăr roșu (culoarea feselor lui). Era și un băiat acolo, iar băiatul a zis: „Mami, poți să mă bați la fund?“ „Da,

dacă vrei. Du-te după perie.“ Ea a luat peria de păr, i-a dat jos pantalonii băiatului și l-a bătut la fund. „Ți-am dat destul?“ „Da.“ Apoi băiețelul a plecat la joacă. Eu am întrebat-o dacă băiețelul mai primise și înainte bătaie la fund, în timp ce ea punea la loc peria, iar în clipa următoare eram călare pe ea, atât sexual, sărutând-o. Bătaia la fund mă excitase.

Visător: Bărbat de 50 de ani, masochist. Relatat de Socarides (1980).

Asocieri: Acest vis a apărut în noaptea dinainte de plecarea către un oraș îndepărtat, unde urma să susțină o prelegere. S-a simțit copleșit de tristețea despărțirii de soția lui. Anxietatea separării a fost atât de intensă, încât s-a încuiat în baie și s-a zvârcolit acolo pe podea.

Interpretare: Visele cu bătăi la fund sunt ceva obișnuit la indivizii masochiști. În viața reală, bărbatul în cauză se îmbrăca în haine pentru adolescente și se prefăcea a fi Linda, o tânără aristocrată britanică snoabă, în timp ce partenera lui sexuală (soția) se prefăcea a fi o matroană nu mai puțin snoabă. În vis, avea loc o identificare a lui cu toate cele trei personaje — băiețelul, mama și cel ce visează (Linda). Fantasmele cu bătaie la fund, după Socarides, servesc drept mijloc pentru a ține la distanță dorința, însoțită de groază, de fuziune cu mama în unitatea primitivă mamă–copil, dar și dorința homosexuală inconștientă de a încorpora penisul tatălui.

BĂȚ

Vis: Fac dragoste cu soția mea. Un bărbat se uită la noi pe fereastră. El aruncă un băț spre mine, care mă lovește în fund.

Visător: Bărbat tânăr cu un conflict bisexual.

Asociere: Bărbatul de la fereastră îi aducea aminte de tatăl lui.

Interpretare: Bățul este un simbol falic, penisul tatălui său. Înainte de a putea face sex cu soția lui (sau cu orice altă femeie care reprezintă o mamă-surogat), el trebuie să-și atenueze vinovăția

oedipiană, cedând în fața tatălui său (un mascul puternic).

BÂLBÂIALĂ

Vis 1: Vizitez un castel. Nu mă bâlbâi.

Vis 2: Întâlnesc un bărbat necunoscut pe stradă și îl atac.

Vis 3: Un notar public deschide un testament și trimite după mine.

Visător: Bărbat care suferea de bâlbâială. Relatat de W. Bircher (în Gutheil [1951]).

Asociere: Bâlbâiala pacientului se agrava ori de câte ori se afla în preajma vreunui membru al familiei. El bănuia (și i s-a confirmat din surse ulterioare) că era copil nelegitim, iar mama îi ascunsese acest lucru. De câte ori se afla în prezența ei ar fi vrut să întrebe cine este tatăl lui, dar trebuia să-și înăbușe vorbele.

Interpretare: Această serie de vise revelează dorințele sale inconștiente legate de tată (are un castel, merită să fie ucis pentru că și-a abandonat copilul, poate i-a lăsat vreo moștenire).

Vis: Voiam să-i spun ceva lui Mary și am descoperit că mă bâlbâi.

Visător: Bărbat de 27 de ani, suferind de impotență.

Asociere: El și iubita lui văzuseră un documentar despre bâlbâială. Ea se plânsese de viața lor sexuală.

Interpretare: Bâlbâiala reprezintă problemele sexuale ale celui ce visează cu iubita lui și pe care le deplasează într-un plan superior, ca disfuncție verbală. Această deplasare în sus ar putea să denote o furie sadic-orală aflată la baza impotenței.

BEBELUȘ

Vis: Țin un bebeluș în brațe și trebuie să traversez un pod cu el. Râul inundă podul și trebuie să traversez înainte ca podul să se prăbușească. Reușesc să fug pe celălalt mal. Când ajung acasă, bebelușul face caca și îl spăl. Este un bebeluș bun.

Visător: Un bărbat schizoid de 30 de ani, al cărui tată era absent și a cărui mamă era o psihotică

borderline care își detesta rolul de mamă și era abuzivă și intruzivă.

Asociere: Și-a amintit că mama lui îi spunea frecvent că îl născuse prin cezariană și că își ridica fusta și îi arăta cicatricile de la operație, țipând: „Vezi ce mi-ai făcut?“

Interpretare: Acest vis și o serie de alte vise ale acestui bărbat readuc în prim-plan fixația lui orală. Pot fi o indicație pentru dorința lui de a avea grijă de propria lui persoană, care nu primise îngrijirea necesară din cauza depresiei post-partum a mamei lui și a furiei pe care o simțea aceasta, din cauză că trebuia să fie mamă fără ajutorul tatălui absent. Poate că podul simbolizează călătoria lui prin copilărie, iar apa care se revărsa este mama intruzivă și abuzivă. El reușește să aibă grijă de bebeluș așa cum i-ar fi plăcut și lui să fie îngrijit, iar bebelușul este bun, face caca, zâmbește și crește datorită îngrijirii pe care i-o oferă visătorul.

Vis: Un bebeluș trăgea să moară. Era îngropat în pământ. Eu săpam cu furie, ca să scot bebelușul înainte să moară. Dar nu reușeam să ajung la el în timp util.

Visător: Un bărbat deprimat, în vârstă de 27 de ani, a cărui mamă suferise de depresie post-partum după nașterea lui, când soțul ei, tatăl băiatului, îi părăsise.

Asociere: Și-a amintit că mama lui îl învățase să citească pe când avea 2 ani și că îl tratase întotdeauna ca pe un partener, tânăr adult.

Interpretare: Bebelușul reprezintă sinele visătorului pe când era copil, sine care nu a fost niciodată îngrijit cum trebuie. În realitate, el a trebuit să își refuleze nevoile și sentimentele de bebeluș (să le îngroape). Pământul poate fi văzut ca simbolizând-o pe mamă (Mama Pământ), o mamă copleșitoare și sufocantă. Acum, ca adult, el dorește să scoată bebelușul din pământ (să facă procesul invers al refulării), dar bebelușul a murit (refularea este prea puternică).

BEȚIE

Vis: Tommy și cu mine mergeam cu Thunderbird-ul lui. M-am uitat la vitezometru, care arăta 200 de kilometri la oră. Am țipat: „Oprește, o să am un copil curând!“ Băuse și avea o privire răutăcioasă. Nu l-am putut face să se oprească.

Visător: Un bărbat de 36 de ani, căsătorit de curând, a cărui soție era însărcinată. El suferea de sindromul maniaco-depresiv.

Asociere: Și-a amintit că avusese un accident de mașină la 16 ani. Tommy era la volan și era beat. Mașina a intrat într-un copac. El s-a rănit la stomac și, de atunci, suferea de aciditate gastrică. Asocia privirea din ochii lui Tommy cu privirea din ochii mamei lui, când bea. Când i-a spus mamei că soția lui era însărcinată, aceasta a răspuns: „Ce drăguț!“

Interpretare: Visul condensează prezentul, trecutul (când visătorul avea 16 ani) și trecutul îndepărtat (când visătorul era copil și mama lui se uita la el cu o privire supărată, ea fiind beată). Pe de o parte, mașina care merge cu viteză în vis reprezintă sentimentele lui că viața trece prea repede. Bărbatul nu este pregătit pentru sarcina soției lui sau pentru responsabilitatea de a avea un copil. Faptul că în povestirea visului *el* este cel care urmează să aibă un copil poate fi o aluzie la o identificare feminină. Pe de altă parte, se referă și la fixațiile traumatice din trecut, care stârnesc temeri cu privire la prezent. Șoferul îi reprezintă atât pe prietenul său, Tommy, cât și pe mama lui, care nu își arătase sprijinul pentru sarcina soției și care, se teme el, vrea să o saboteze.

BICI

Vis: Visătorul mergea călare pe o potecă din Munții Alpi, cu hăul în dreapta și un perete abrupt de piatră în stânga. Poteca se îngusta din ce în ce și calul n-a vrut să meargă mai departe, dar era imposibil și de întors, și de descălecat, din cauza lipsei de spațiu. Atunci, cu biciul în mâna strângă, el a lovit peretele neted de stâncă și l-a chemat pe Dumnezeu. Biciul a crescut în lungime, peretele de stâncă a căzut ca un decor din carton și s-a deschis vederii o potecă lată, ducând spre coline și păduri, aidoma unui peisaj din

Boemia; se vedeau trupe prusace cu flamuri. Visătorul s-a gândit imediat că trebuie să-i dea de știre regelui său.

Visător: Otto von Bismarck, cancelar al Imperiului German în secolul al nouăsprezecelea. Relatat de Freud (2010).

Asociere: Bismarck se simțea la vremea aceea presat să ia anumite decizii în calitate de cancelar.

Interpretare: Visul are cel puțin două planuri de semnificație. La suprafață, face probabil aluzie la situația spinoasă din prezent. Poteca fără posibilitate de întoarcere simbolizează sentimentul lui că a fost prins într-o situație fără ieșire, în calitate de cancelar. Dorința lui este ca, rugându-se la Dumnezeu și fluturându-și biciul (așa cum Moise în Vechiul Testament a lovit o piatră cu toiagul, ca să obțină apă pentru poporul lui însetat), să poată deschide o potecă pe care să apară trupele prusace, fluturând flamurile victoriei. La un nivel mai profund, este probabil o fantasmă a masturbării; el ia biciul în mână (se masturbează), iar acesta crește în lungime (devine erect și puternic). Asemenea fantasme ale virilității erecte sunt ceva comun în timpul stadiului falic narcisic (între trei și patru ani); ca urmare, această fantasmă ar putea semnala narcisismul falic al lui Bismarck.

BILIARD

Vis: Bill și cu mine jucam biliard. Fetrul de pe masa de biliard era des ca o iarbă. Nu reușeam să bag bila în gaură din cauza fetrului prea gros.

Visător: Bărbat de vârstă mijlocie, deprimat.

Asociere: S-a gândit la tatăl lui, care nu voia să joace biliard cu el când era copil.

Interpretare: Neputința lui de a vârî bila în gaură din cauza ierbii dese simbolizează teama lui de competiția cu alți bărbați, având legătură cu faptul că tatăl lui nu privea cu ochi buni spiritul competitiv. În același timp, visul poate fi văzut ca simbolizând un conflict legat de virilitate — tacul reprezentând un falus, iar gaura, un vagin.

Vis: Eram în subsol cu o femeie grasă. Ea a luat unul dintre tacurile de biliard ale tatălui meu și l-a aruncat spre mine. Mi s-a înfipt în spate.

Visător: Bărbat tânăr, cu un fetiș al tocurilor înalte.

Asociere: Și-a amintit că prietena lui își cumpărase în weekendul acela o pereche de pantofi cu tocuri înalte.

Interpretare: Fetișurile de genul celor pentru tocuri înalte sunt adeseori legate de teama de castrare și de fantezia primitivă asociată în care mamele (și femeile, în general) au penisuri. Acest vis reprezintă o asemenea dorință; femeia cu tacul de biliard simbolizează femeia falică, femeia cu falus care îl penetrează pe cel ce visează.

BLONDĂ

Vis 1: Stăteam la hotel cu soțul meu. Mai era acolo o femeie, blondă, iar eu îl bănuiam că ar avea o aventură cu ea. Atunci părul lui și-a schimbat culoarea, a devenit blond, ca al ei, și am știut că e adevărat.

Vis 2: M-am trezit, m-am uitat în oglindă și am văzut că părul meu se făcuse blond. Soțul meu era uimit.

Visător: O femeie isterică, de 29 de ani.

Asocieri: Avusese probleme cu soțul ei și îi respinsese, supărată, avansurile sexuale. Hotelul îi amintea de un orfelinat la care lucrase. Mama ei avea păr lung și blond, pe care obișnuia să îl compare, defavorabil, cu cel castaniu închis al fiicei sale.

Interpretare: Primul vis simbolizează teama ei că și-a respins soțul (așa cum și-a respins șeful de la orfelinatul unde lucrase), din cauza supărării ei pe bărbați. Bănuiește că îl va pierde din cauza unei alte femei. La un nivel mai primitiv, visul recreează un eveniment traumatic din faza ei oedipiană, când și-a „pierdut“ tatăl din cauza mamei (care avea păr blond și lung). Simbolismul părului soțului ei, care devine blond, este un exemplu de condensare a visului; schimbarea culorii părului indică relația lui cu femeia blondă (mama). Al doilea vis este o dorință: ea

dorește să fie blondă (puternică) la fel ca mama ei și să își câștige înapoi soțul (tatăl).

BOMBĂ

Vis: Folosesc o cameră video ca să înregistrez un peisaj. Burt nu vrea să fac asta. Încep să îl lovesc, foarte violent. Se apropie o femeie și mă vede lovindu-l. Mă gândesc: „Acum știe adevărul despre mine“. Spune că va chema poliția. Pun o bombă în gura lui Burt și în gura mea, omorându-ne pe amândoi. Când bomba explodează, sunt imagini frumoase, ca într-un film de Hollywood.

Visător: O femeie borderline de 27 de ani.

Asocieri: Se certase cu soțul ei, Burt, și se întreba dacă ar trebui să se despartă de el. În timpul adolescenței, încercase de mai multe ori să se sinucidă. Vorbește des despre ura ei contra bărbaților.

Interpretare: Bomba reprezintă mânia ei. Femeia simbolizează mama visătorului. În copilărie, mama ei se purta cu ea într-un fel care o înfuria, încercând să îi controleze toate gândurile și acțiunile, iar tânăra a reacționat încercând să se sinucidă (întorcând furia contra propriei persoane). În vis, își externalizează această furie, mutând-o asupra soțului; femeia (mama) amenință că va chema poliția (tatăl), așa că se sinucide (ca în adolescență), dar îl ia și pe Burt cu ea. Imaginile orale (bombele din guri) pot fi o aluzie la alimentația toxică din faza orală. Faptul că vede scena violentă ca și cum ar fi într-un film este o indicație a disocierii de care suferă. Furia este internalizată și externalizată, iar asta indică un progres terapeutic.

BOSUMFLARE

Vis (poezie): „Gemu maica!/Plânse taica./În lumea primejdioasă am venit:/Gol, neputincios, țipând asurzitor/Ca un demon ascuns într-un un nor/În brațele tatei zbătându-mă/Cu scutecele luptându-mă/Până la urmă trudit și strâns înfășat/La pieptul maicii, bosumflat m-am refugiat“.

Visător: William Blake, poet britanic din secolul al optsprezecelea.

Asociere: Blake se socotea pe sine un vizionar, remarcând că scria atunci când îi porunceau spiritele. În copilărie avea adeseori viziuni cu Dumnezeu, îngeri și diverse personaje biblice.

Interpretare: Otto Rank (1924) a fost primul psihanalist care a scris despre trauma nașterii. Blake i-a luat-o înainte cu un secol și jumătate. Imaginile întunecate pe care le sugerează „lumea primejdioasă“, „demonul ascuns într-un nor“ și „trudit și înfășat“ sunt indicații ale sentimentului lui Blake că, de la naștere începând, oamenii sunt oprimați de condiția umană, ducând la o refulare a vitalității și sexualității lor. Jocul de cuvinte „sulk“ (în loc de „suck“)6, sugerând furia orală și depresia, ar putea fi un precedent al conceptului de poziție depresivă, introdus de Klein (1932).

BRAȚE

Vis: Mi-am deșurubat brațul, l-am așezat deoparte și m-am simțit foarte fericit.

Visător: Un tânăr care suferă de artrită dureroasă la brațul drept.

Asociere: Vorbea adeseori despre durerea înfiorătoare pe care o simțea în braț, pe care nu o putea trata și care îi tulbura și somnul.

Interpretare: Este o simplă dorință de a-ți scoate brațul bolnav și de a scăpa de suferință.

Vis: Eram pe stradă și am văzut un cuplu care se certa. Deodată, brațele bărbatului au căzut pe jos. El a continuat să țipe și să își agite cioturile de brațe către femeie, ca și cum nu ar fi observat ce i s-a întâmplat. Eram îngrozită.

Visător: O femeie de 30 de ani, pe care soțul o bate.

Asocieri: S-a gândit la faptul că tatăl ei o bătea pe mama ei, la teama că soțul ei putea să o bată cu o seară înainte, când se certaseră.

Interpretare: Cuplul care se ceartă în vis reprezintă părinții femeii și, probabil, propriul cuplu, format din ea și soțul ei. Brațele care cad pot însemna o dorință ca și brațele soțului să cadă, astfel încât să nu o poată

bate, sau, la un alt nivel, dorința ca acesta să fie castrat. Groaza ei poate fi o dovadă că se simte vinovată pentru că are această dorință.

BROASCĂ

Vis (basm): O tânără a fost vizitată, trei nopți la rând, de o broască. În prima și a doua noapte a fost îngrozită de broască și a dat-o afară. În a treia noapte, a cedat și a lăsat-o pe broască să se urce în patul ei. În momentul în care a sărutat-o, broasca s-a transformat într-un prinț chipeș.

Interpretare: *Prințul broscoi* este o alegorie despre modul în care o tânără își depășește teama de sex sau de penisuri. Și despre cum nu trebuie să judecăm după aparențe.

Vis: Eram într-o casă ciudată și am găsit o ușă ascunsă. Am coborât pe un hol întunecos și am găsit o altă ușă. Am auzit ceva în întuneric și am aprins o lampă. Într-un colț era un cufăr. L-am deschis și din el a sărit o broască.

Visător: O femeie de 28 de ani cu înclinații obsesiv-compulsive.

Asociere: Se temea de camerele întunecoase. Se temea, de asemenea, de ce ar putea afla în terapie.

Interpretare: Broasca reprezintă lucrurile îngrozitoare și dezgustătoare (cum ar fi amintirile despre umilințele sexuale din copilărie), care visătoarea se teme că s-ar afla în inconștientul ei.

BURIC

Vis: M-am dus la oglindă și am văzut că buricul meu dispăruse. Nu știu din ce motiv, chestia asta m-a făcut să mă simt liber.

Visător: Bărbat pasiv de 43 de ani.

Asociere: În ziua precedentă, vorbise cu mama lui și ea îi amintise, cum o făcea adesea, cât de mult se chinuise ca să-l nască.

Interpretare: Buricul simbolizează legătura celui ce visează cu mama lui (cordonul ombilical). Dispariția buricului reprezintă probabil dorința lui de a se separa de mamă în plan emoțional și, în același timp, de a nu fi fost niciodată legat de ea (născut de

ea), pentru ca ea să nu se mai poată plânge ce naștere grea a avut.

---

[6] Sulk = supărare, bosumflare; suck = a suge. (*N.t.*)

C

CAL

Vis (ficțiune): Mergeam pe stradă cu tatăl meu, în orășelul în care mă născusem. Aveam șapte ani. Când am trecut pe lângă o cârciumă, au ieșit niște bețivi și unul dintre ei le-a spus celorlalți să se urce în căruța lui, ca să îi plimbe. La căruță era legat un cal roib, bătrân. Calul nu putea trage căruța cu toți bărbații, așa că proprietarul a început să îl bată cu biciul, apoi cu o bară de metal. Prietenii lui râdeau și îl îndemnau să continue. Între timp, eu țipam la tata: „Tati, tati, ce fac? Tati, o să-l omoare în bătaie!“ Proprietarul calului a continuat să lovească, furios, până când calul a căzut și a murit. Bărbatul îl lovea în continuare. M-am repezit la ei, am pupat calul și apoi am sărit pe bărbat, lovindu-l cu pumnii mei mici. Tata m-a luat și am plecat de acolo: „Sunt beți“, mi-a spus el. M-am trezit leoarcă de transpirație.

Visător: Fiodor Dostoievski, romancier rus, prin personajul lui Raskolnikov, din *Crimă și pedeapsă* (1868). Textul este adaptat după carte.

Asocieri: Probabil că personajul lui Raskolnikov îl reprezintă pe Dostoievski în tinerețe, iar visul poate fi un vis pe care l-a avut în copilărie. Tatăl lui, care era medic, obișnuia să își bată și slugile, și copiii, și era atât de detestat, încât a fost omorât de șerbi pe când Dostoievski era la școala militară.

Interpretare: Poate fi o aluzie la copilăria lui Dostoievski. Calul îl simbolizează chiar pe Dostoievski, care era adeseori bătut de tatăl lui. Imaginea „lovirii unui cal mort“ poate reprezenta ideea că Dostoievski nu înțelegea bătăile irațională ale tatălui său. Faptul că tatăl din vis este blând indică nevoia lui de a-și proteja propriul tată. În vis, cruzimea tatălui este transferată asupra călărețului beat. Acest transfer reprezintă dorința ca tatăl lui să fi fost blând și ca altcineva să fi fost crud. Este normal ca, în timpul evenimentelor traumatice, să ne

disociem de scenă și să ne imaginăm: „Asta nu mi se întâmplă mie, nu tatăl meu este cel care face asta!“

Vis: În timp ce mă plimbam pe pajiște, am văzut un cal alb frumos. M-am dus la el și el a îngenuncheat, astfel încât să mă pot urca. A mers la galop pe pajiște, iar eu m-am ținut de gâtul lui și a fost extraordinar. Plimbarea a continuat, prin păduri și peste munți. Am fost dezamăgită când m-am trezit.

Visător: O femeie de 23 de ani.

Asocieri: În noaptea visului, soțul ei o frustrase din nou, ejaculând precoce. În timp ce adormea, și-a amintit caii albi ai vecinului din copilărie și cât de bine se simțea când stătea de vorbă cu ei.

Interpretare: Calul alb simbolizează un iubit puternic, galant, eroic, care o va lua într-o plimbare lungă (o va satisface sexual), lucru pe care soțul ei nu îl putea face.

CAMERĂ

Vis: Sunt într-o cameră întunecată. Văd ceva în mijlocul ei, ca un fel de cufăr. Mă duc mai aproape, îl descui și încep să cercetez lucrurile dinăuntru. Găsesc niște fotografii vechi, niște haine, niște jucării. Mi se par cunoscute.

Visător: Femeie de 29 de ani, cu carieră profesională proprie, care a început de curând tratamentul psihanalitic.

Asocieri: De la ședința de terapie precedentă plecase foarte incitată de solicitarea terapeutului ca ea să-și țină minte visele. Își amintea că fotografiile, hainele și jucăriile din vis erau cele din copilăria ei, aparținându-i fie ei, fie fraților și surorilor ei.

Interpretare: Camera simbolizează eul persoanei care visează; cufărul din mijloc, amintirile refulate. Visul este o dorință de a coopera cu terapeutul explorându-și gândurile și amintirile inconștiente.

Vis: Mi-am văzut fosta cameră din casa unde am crescut, dar era deformată. Era mult mai mare și avea ferestre cu vitralii în loc de geamuri obișnuite, iar tavanul era curbat în jos la mijloc, de parcă ar fi fost gata să se prăbușească înăuntru.

Visător: Bărbat schizofrenic.

Asociere: A observat că visele lui nu conținuseră până atunci asemenea deformări. A spus că, înainte, când își visa fosta cameră, arăta exact cum fusese și în realitate. Nu înțelegea aceste distorsiuni nou-apărute.

Interpretare: K.R. Eissler (1953) a fost printre primii care au remarcat că, în perioadele de maximă ideație delirantă din existența lor diurnă, psihoticii au tendința să aibă vise realiste. În cazul de mai sus, faptul că visătorul schizofrenic începea să vadă în vis deformările care sunt normale pentru indivizii nonpsihotici era un semn că starea lui se îmbunătățește.

Vis: M-am ridicat în picioare și am constatat că mă lovesc cu creștetul de tavan. Apoi mi-am dat seama că se micșorează camera. M-am ghemuit pe jos cu genunchii la gură și camera s-a închis în jurul meu. Eram speriată.

Visător: Femeie de 23 de ani cu claustrofobie.

Asociere: Tatăl ei, care era un fanatic religios, o dojenise aspru ceva mai devreme în cursul zilei, pentru păgânismul ei.

Interpretare: Metafora camerei care se micșorează și ghemuirea visătoarei în poziție fetală sugerează un laitmotiv al întoarcerii în uter. De asemenea, ar putea să reprezinte influența opresivă a tatălui.

CAMIONETĂ

Vis: Eram într-o camionetă, pe locul din spate. În față stăteau doi tipi tineri — chipeși și bine făcuți, genul muncitori în construcții, cu cămăși de flanelă și pantaloni scurți. Se ciondăneau între ei, dar într-un mod jovial, cum fac amicii heterosexuali. I-am șoptit la ureche celui care conducea (ca și cum eram unul din băieți): „Tare mi-ar plăcea să-ți fac trupul ăsta frumos să se simtă bine“. El s-a întors spre mine și avea un cuțit în mână. „Te-aș putea tăia pe chestia asta!“, a zis el. „Doar făceam și eu o glumă“, i-am răspuns. „Calmează-te. Normal că-s homosexual.“ Cei doi au oprit camioneta și m-au lăsat să cobor. A

doua zi, eram la o cafenea cu șoferul și stăteam la povești foarte liniștiți.

Visător: Bărbat de 29 de ani cu homosexualitate egodistonică.

Asociere: În ziua dinaintea visului aproape că fusese doborât de o camionetă. La vremea respectivă se gândea că are sentimente suicidare și voia să fie lovit. Fusese respins de curând de un fost iubit.

Interpretare: Camioneta simbolizează masculinitatea (simbol falic). Visătorul își detestă propria homosexualitate, cu tot ceea ce conotează pentru el, și îi detestă pe bărbații heterosexuali care îl resping scârbiți. El ar vrea ca ei fie să-i accepte homosexualitatea, fie să-l omoare. În adolescență avea sentimente similare față de tatăl ostil, care îl privea cu dispreț și-l trata de „fetiță“ și „puiul mamei“. Totuși, în încheierea visului, dorința lui de a fi acceptat se vede îndeplinită.

CANCER

Vis 1: Un monstru mă lovea în testicule. După aceea, unul dintre testicule s-a făcut verde, ca și cum ar fi avut cancer.

Vis 2: Un bărbat pe care nu îl cunoșteam intra valvârtej la mine în cameră, în timp ce dormeam, și smulgea pătura de pe mine. Îmi țineam mâna pe zona genitală.

Vis 3: Tatăl meu intra brusc în camera mea. Arăta ca un monstru. Eram îngrozit de frică.

Visător: Un bărbat de 30 de ani, isteric, care avusese cancer la testiculul drept și făcuse o intervenție chirurgicală prin care acesta fusese extirpat.

Asociere: Și-a amintit că, pe când era copil, făcea pipi în pat. Tatăl lui devenise obsedat de ideea că trebuia neapărat să îl facă să înceteze cu acest obicei prost și intra noaptea în camera lui, îi dădea brusc pătura la o parte și verifica dacă făcuse sau nu pipi în pat. Băiețelul începuse să aibă acest vis recurent încă din acel moment.

Interpretare: Visele recurente indică o sursă care contribuie la cancerul de testicule al bărbatului: o

teamă de castrare care își are rădăcinile în relația ostilă (castratoare) pe care tatăl lui o avea cu el în perioada traumatică a enurezisului. La început, el distorsionează amintirea traumatică, făcându-l pe tatăl lui să semene cu un monstru sau cu un bărbat străin. În ultimul vis, tatăl apare ca el însuși. Enurezisul fusese legat de dorințele lui oedipiene incestuoase față de mama lui și avuseseră scopul inconștient de a-i atrage atenția acesteia și de a o aduce la patul lui. Prin urmare, comportamentul castrator al tatălui reprezenta o actualizare a principiului talionului (răzbunarea tatălui oedipian). În vis și în viața reală, visătorul asocia teama de castrare cu apariția cancerului la testicului drept, observând și că simțise o durere (o apăsare) pe toată perioada copilăriei și a tinereții. Această apăsare — o tensiune în testicule ca o anticipare a faptului că va fi atacat de tatăl său sau de reprezentanți ai acestuia de-a lungul vieții — este posibil să fi condus la blocarea circulației sangvine către acest testicul și, într-un final, la cancer.

Vis: Herb și cu mine ne întoarcem de la spital, după un control. El îmi spune despre cancer că s-a extins. Îmi spune: „Uită-te în ochii mei și vezi dacă poți observa tumorile“.

Visător: Un agent de vânzări deprimat, de 35 de ani, al cărui frate murise de cancer.

Asociere: Și-a amintit cum fratele lui refuza să meargă la medic pentru alunițele pe care le avea pe piele. Iar când a făcut-o, a refuzat importanța diagnosticului care i se pusese.

Interpretare: Visul este o dorință — visătorul ar fi dorit să își poată ajuta fratele să își identifice mai rapid tumorile și să nu moară.

Vis: Am visat că inima lui Ted a început să putrezească și apoi să facă un cancer. Pe undeva, simțeam asta ca pe o eliberare.

Visător: O femeie de 27 de ani.

Asociere: Se plânsese că soțul ei, Ted, nu era disponibil din punct de vedere emoțional.

Interpretare: Cancerul de inimă simbolizează moartea sentimentelor soțului. Visătorul este bucuros (eliberat) că lipsa lui de disponibilitate este organică.

CANIBALISM

Vis: Prietenul meu ne invitase la cină. Ne-a servit propriul cap pe un platou. Ne-a spus că este capul lui și a adăugat: „Mâncați, beți și vă veseliți". Am încercat să mănânc părul, dar a trebuit să îl scuip. Apoi am luat părul acasă și i l-am arătat mamei mele. Ea mi-a spus că nu e păr adevărat. Era o perucă. Asta m-a făcut să mă simt mai bine.

Visător: O femeie tânără, isterică.

Asociere: Și-a amintit că mama ei era mereu preocupată de părul ei și dorea să i-l tundă mai scurt. Și-a amintit de povestea biblică a Salomeei.

Interpretare: Canibalismul simbolizează furia primitivă a visătorului, avându-și originea în diferitele fantasme de canibalism frecvente la copiii mici și la popoarele primitive. De asemenea, face aluzie la povestea biblică a Salomeei, care a dansat pentru tatăl ei și, după aceea, a cerut capul lui Ioan Botezătorul pe un platou de argint. În acest caz, furia este îndreptată împotriva mamei, care îi cerea mereu să se tundă (astfel încât să nu concureze cu ea la atenția tatălui). Este transferată asupra bărbatului, la fel ca în viața reală. Faptul că află că părul este fals îi micșorează vina cu privire la această furie primitivă. De asemenea, poate fi o aluzie la remarcile negative pe care mama le făcea despre tatăl femeii, pe care îl acuza adeseori că este slab (fără păr, lipsit de putere).

CAPACE DE ROATĂ

Vis: Mașina mea mergea foarte greu. Am verificat roțile și am văzut că nu aveau capace.

Visător: O fată de 17 ani, cu impulsuri homosexuale.

Asociere: Fugise de la părinții ei, care erau foarte stricți. Era confuză cu privire la propria orientare sexuală.

Interpretare: Nu poate fugi departe de casă, pentru că nu se simte centrată (nu are capace pe roți).

CARACTER PLĂCUT

Vis: Eram cu prietena mea și cu fratele ei. Fratele ei părea dezamăgit de mine. Știa că nu sunt o persoană drăguță — că sunt capricioasă, încăpățânată și răutăcioasă.

Visător: O femeie tânără cu personalitate isterică.

Asociere: Fusese concediată de curând, din cauza unui conflict cu șeful ei, pe care îl acuzase de sexism. Avea impresia că acest șef o considera o răsfățată plină de mofturi.

Interpretare: Acesta este un vis de autorevelare. În el, cea care visează translatează judecățile de valoare despre propria persoană — judecăți pe care fostul ei șef le-a făcut (și pe care le-a făcut și tatăl ei odată) și pe care ea le-a evitat în viața sa diurnă — asupra fratelui prietenei ei. Dat fiind că vin din partea fratelui prietenei, le ia mai în serios.

Vis: Un bărbat încearcă să mă sărute și eu îl pălmuiesc. Îi spun că eu sunt o fată cuminte.

Visător: O femeie tânără cu erotofobie.

Asociere: Mergând pe stradă cu o zi în urmă, văzuse mulți bărbați care îi aruncau priviri pofticioase, lucru care o deranjase.

Interpretare: Visul revelează frica ei de sexualitate și baza caracteriologică a acestei frici. Comportamentul ei obsesiv-compulsiv este o pavăză împotriva temerii că există ceva rău înlăuntrul ei (sexualitate și agresivitate).

CARTE

Vis: Am găsit niște cărți vechi în dulap, dar mi-a fost frică să mă uit prin ele.

Visător: O femeie de 40 de ani.

Asociere: Tocmai a început terapia și își exprimă teama față de ceea ce ar putea afla.

Interpretare: Cărțile vechi reprezintă inconștientul, pe care ezită să îl exploreze.

CASĂ

Vis: Soția mea și cu mine locuiam într-o casă veche, cunoscută. Ea nu voia acea casă și dorea ca eu să o vând. Dar eu voiam să o păstrez. La un moment

dat, ea a încercat să mă omoare, dar a apărut un bărbat, care a omorât-o pe ea.

Visător: Un bărbat de 47 de ani.

Asociere: Casa veche, cunoscută, era cea în care crescuse visătorul, care fusese fiu unic.

Interpretare: Casa o reprezintă pe mama lui, de care visătorul este încă atașat. Soția lui este supărată din această cauză și, de multe ori, cei doi au ajuns aproape să se bată pornind de la acest subiect. În vis, el transferă impulsurile violente asupra altui bărbat. Amestecul dintre „casa veche, cunoscută“ și mama lui este un exemplu pentru ceea ce Freud numea „condensarea visului“.

Vis: Casa mea s-a prăbușit. Am venit acasă și totul arăta ca după un măcel. Apoi am mers pe un drum de țară și am dat peste o colibă. Înăuntru era o femeie, cu care am făcut dragoste. Avea o vacă în grajd.

Visător: Un bărbat de 39 de ani cu înclinații oral-adictive.

Asociere: A spus că obosise să locuiască în oraș, din cauza multiplelor motive de enervare.

Interpretare: Casa reprezintă o parte din el însuși, de care dorește să scape, așa cum șarpele năpârlește și scapă de pielea veche, pentru a se întoarce la o viață mai simplă — paradisul copilăriei mici, când sugea la sânul mamei lui (femeie = mamă, vacă = lapte).

Vis: Se face că am un conac uriaș. Nu este genul meu de casă, e rece, plină de statui, coloane, holuri de marmură. Intră o mulțime de oameni. Fratele meu mai mare este acolo și ține monologuri zeflemitoare. Apare și sora mea, neanunțată, apoi pleacă și nu știu dacă o voi mai vedea vreodată. Mama e acolo, dar nu spune nimic, niciodată. Mă simt obosită cu atâția oameni de jur împrejur, care nu mă lasă să mă bucur de nimic și din cauza cărora trebuie să fiu mereu cu ochii-n patru.

Visător: O femeie schizoidă, de 39 de ani.

Asocieri: Sora ei a vizitat-o de curând, fără să o anunțe, și apoi a plecat brusc. De obicei, mama ei

vorbește încontinuu și nu o lasă să spună un cuvânt. Nu știa dacă le va mai invita vreodată acasă la ea.

Interpretare: Visul reflectă calitatea vieții din familia ei, din vremea când ea era mică. Familia o făcea întotdeauna să fie „cu ochii-n patru“, pentru că nu îi dădeau voie să se bucure de nimic. Casa poate simboliza casa ei de acum (care părea să nu fie a ei când au vizitat-o rudele) și eul ei depersonalizat. Totuși, în vis există o răsturnare, pentru că mama ei nu spune nimic, în timp ce în viața reală vorbește încontinuu. Răsturnarea este ceea ce Freud numea „inversarea visului“.

Vis: Rose și cu mine făceam dragoste în casa cuiva. Era dezordine. Am spus: „Trebuie să facem curat în casa asta“. Veneau oameni în casă, dar noi eram în continuare în pat. Nu am reușit să facem curat în casă.

Visător: Un bărbat de 38 de ani care tocmai începuse o relație nouă cu o femeie. Avea un caracter obsesiv-compulsiv și, uneori, făcea curat în apartament de mai multe ori pe zi.

Asocieri: În noaptea dinaintea visului, avuseseră o discuție despre sex și relații, întrebându-se dacă ar trebui să își facă testul HIV. Ea îi povestise despre bărbații din viața ei. Casa îi amintea de casa mamei lui, din Long Island.

Interpretare: Casa reprezintă relația nouă a visătorului, despre care el simte că este murdară. Dorește să curețe mizeria (bolile venerice) și să evite să fie contaminat de femeie și de bărbații cu care se mai culcase aceasta și pe care el era gelos. La un alt nivel, visul poate fi o poveste oedipiană despre o relație sexuală incestuoasă (murdară) cu mama lui și despre ambivalența lui referitoare la dorința ca tatăl și fratele lui (oamenii care intră în casă) să îi prindă în pat.

Vis 1: Eram într-o casă întunecată și mă jucam cu pisici. M-am dus să iau o pisică și a sărit un șobolan.

Vis 2: Locuiam într-o casă dărăpănată. Am avut un sentiment de *déjà-vu*. Nu voiam să fiu acolo. Casa poate să se prăbușească.

Vis 3: Eram în pivnița unei case ciudate. Am auzit un zgomot și am fugit sus pe scări.

Vis 4: Am fugit de acasă. Era plin de termite.

Visător: Un bărbat homosexual, de 32 de ani, suferind de tulburare egodistonică.

Asociere: Pivnița din al treilea vis i-a amintit de subsolul în care dormise în adolescență.

Interpretare: Această serie de vise, apărute în două nopți succesive, sunt legate de homosexualitatea visătorului, cu care acesta este în conflict. Casele din vise reprezintă casa în care a crescut și în care s-a masturbat, lucru care îl face să se simtă vinovat (șobolani, termite). Sentimentul de *déjà-vu* este un indiciu că avem de-a face cu o amintire din copilărie. Casa dărăpănată poate semnifica faptul că refularea lui „se prăbușește".

CASTRARE

Vis: Kathy mi-a tăiat penisul cu un cuțit. Nu l-a tăiat de tot, ci doar i-a făcut o spintecătură. Apoi, penisul arăta ca un homar și din el ieșea un fel de căcat negru. Am vrut să mă despart de ea.

Visător: Un bărbat de 29 de ani, borderline, care avusese o relație emoțional incestuoasă cu mama lui, alcoolică.

Asociere: El și Kathy se certaseră de curând, iar ea luase un cuțit și îl îndreptase spre el. Cu altă ocazie, Kathy găsise un borcan cu vaselină în baie și îl mustrase pentru că se masturba. Toate acestea îi aminteau de mama lui.

Interpretare: Se teme că Kathy vrea să îl castreze. Penisul lui se transformă într-un homar (ceva respingător) și produce excremente negre (care indică sentimentele lui de vinovăție cu privire la masturbare, incest, cu privire la el însuși ca bărbat și poate și la dorința lui de a defeca pe femei).

Vis: Prietena visătorului îl invită pe acesta să facă sex cu ea. De îndată ce el sosește, femeia ia o foarfecă mare, ruginită. Femeia taie firul legat de un prezervativ din corpul ei, prezervativ pe care ea însăși l-a introdus. În timp ce ea taie firul, el transpiră

de teamă că femeia îi va tăia și lui penisul; de fapt, în timp ce ea taie, el simte că îi taie penisul, ca și cum firul legat de prezervativ ar fi o fibră din corpul lui, dar nu simte nimic altceva decât o durere surdă, care îl enervează.

Visător: Henry Miller, scriitor american. Visul este preluat din cartea lui *Nightmare Notebook* (1975), scrisă pe când avea 30 de ani.

Asocieri: Miller a scris despre legătura simbiotică și incestuoasă cu mama lui. Prietena din vis este o prietenă din copilărie, cu care avea fantezii sexuale.

Interpretare: Firul „prins de prezervativ", care este în același timp penisul lui Miller, „ca și cum firul prins de prezervativ era o fibră din corpul meu", probabil reprezintă cordonul ombilical, dar și legătura incestuoasă (prezervativul) cu mama lui. În vis, prietena din copilărie, cu care avusese fantezii sexuale, devine agresivă și castratoare (îi taie penisul); poate că aceasta este o aluzie la fanteziile lui primitive cu mama lui, despre care scrisese. Poate reprezenta și ambivalența lui față de toate femeile și teama lui generală de ascendentul psihologic pe care îl au acestea față de el. „Durerea surdă" care „nu face nimic altceva decât să îl enerveze" poate reprezenta modul în care el se apără de temerile de castrare, prin amorțire.

CĂDERE

Vis: Cad din cer, într-o groapă întunecoasă, undeva în mijlocul pământului.

Visător: O adolescentă crescută într-o familie catolică strictă. Făcuse sex pentru prima oară în ziua dinaintea visului.

Asociere: Avea sentimentul că cerul era raiul, iar groapa era iadul.

Interpretare: Visele cu căderi sunt printre cele mai frecvente vise. Acest vis reflectă vinovăția fetei cu privire la căderea din grație și virtute în ochii Bisericii Catolice și în ochii părinților ei. Gaura poate fi văzută nu doar ca reprezentând iadul, ci și propriul ei pântece, cu dorințe sexuale care o

mistuiau. Visul poate reprezenta și nevoia ei de a se autopedepsi și de a-și ispăși pedeapsa.

Vis: Visătorul cădea de la balconul apartamentului, situat la etajul șase.

Visător: Ann Faraday, psiholog britanic. Relatat în cartea ei, *The Dream Game* (1974).

Asociere: Cu o zi înainte, pe când stătea pe balcon, se întrebase dacă balustrada era destul de solidă. (S-a dovedit că balustrada era, într-adevăr, șubredă.)

Interpretare: Acest vis este o simplă avertizare. Inconștientul a aflat ceva ce, poate, conștientul nu observase, pentru că nu era atent.

Vis 1: Mă vedeam coborând niște scări suspendate. Dintr-odată muream și cădeam pe scări.

Vis 2: Eram în Turnul Woolworth și mă uitam în jos. Dintr-odată am alunecat și am căzut pe pământ. Corpul meu a făcut o gaură în pământ și s-a zdrobit în bucăți.

Vis 3: Eram împușcat și lovit exact în cap. Cădeam pe jos.

Visător: Un pacient de sex masculin, vis relatat de Kardiner (1941).

Asociere: Pacientul suferea de sindromul de stres posttraumatic, ca urmare a implicării sale, cu opt ani înainte, în Primul Război Mondial.

Interpretare: Visele oamenilor care suferă de stres posttraumatic, epilepsie și de abuzuri severe servesc la descărcarea emoției prin recreări repetate ale acestor traume în formă simbolică. Visătorul își imaginează tot felul de forme de tortură sau de moarte și apoi, când se trezește, are un sentiment de triumf asupra acestora. Scopul este învingerea situațiilor traumatizante care la un moment dat au copleșit Eul și l-au amenințat cu distrugerea. Cam acesta este și scopul filmelor de groază, iar persoanele care sunt consumatoare fanatice de astfel de filme sunt, probabil, cele care au suferit cele mai îngrozitoare traume.

Vis: Eram în dormitor, iar mama venea să mă trezească, pentru a merge la școală. M-am rostogolit în pat și, făcând asta, am alunecat din pat și am ieșit

pe fereastră. Am început să cad și am fost din ce în ce mai speriat, deoarece credeam că mi se apropie sfârșitul. Dar când am aterizat, am descoperit că iarba era neobișnuit de lungă și de moale și că eu eram bine.

Visător: Un om de afaceri narcisic, în vârstă de 35 de ani, care a plecat de acasă la vârsta de 17 ani.

Asocieri: Și-a amintit că ambii părinți erau de modă veche și că el detesta severitatea lor și faptul că mama lui îl idolatriza. Era de părere că această protecție exagerată îi făcuse rău. Mama lui continua să îl sune de mai multe ori pe săptămână și îl sunase cu o zi înainte de vis.

Interpretare: Stimulul imediat pentru vis este telefonul mamei din ziua precedentă. Acest eveniment îi trezește amintiri inconștiente despre modul în care îl răsfăța mama și despre cum pe el îl deranja asta. Grija mamei din vis (îl trezește pentru a merge la școală) nu face decât să îl ajute să se rostogolească din pat și să iasă pe fereastră. Căderea poate reprezenta atât dorința lui de a scăpa de idolatria ei, cât și de sentimentele lui de vinovăție (teama că sfârșitul este aproape) că o urăște — cum să urască pe cineva care este atât de bun cu el? Visul se referă și la conflictul lui actual legat de distanța corectă față de părinți. Totuși, în final, el cade pe iarba moale, ca o consolare: distanța de acum nu este exagerată. Grandoarea narcisică este, poate, evidentă în această aterizare miraculoasă.

Vis: Visătorul a căzut din vârful lui Empire State Building pe un pat frumos și moale de ace de pin.

Visător: Peggy Cass, artist de estradă american. Relatat de Faraday (1974).

Asociere: A spus că senzația de cădere era destul de plăcută.

Interpretare: Faraday, observând că visătorul descrie căderea ca fiind plăcută și aterizarea ca având loc pe un pat, a sugerat că femeia se vedea pe sine drept o „femeie căzută“. Aceasta a răspuns: „Nu mă mai văd așa…“.

Vis: Visătorul se ținea de turnul aflat pe vârful unei clădiri. La extremitatea acestuia era o țepușă mare. Își ținea degetele în jurul ei. În mâna cealaltă ținea ceva și nu voia să îi scape. Încercând să prindă mai bine acest obiect, a pierdut contactul și a căzut.

Visător: O femeie singură, de 35 de ani, crescută într-o familie religioasă până la fanatism. Relatat de Gutheil (1951).

Asociere: Pacienta își amintește o secțiune din *Biblie*, despre ispitirea lui Iisus de către diavol, pe acoperișul templului.

Interpretare: Visul prezintă conflictul dintre dorințele ei sexuale și condiționarea religioasă. Țepușa lungă este un simbol falic, de care se ține, dar nu foarte bine. Obiectul din cealaltă mână probabil că este *Biblia*. Încercând să păstreze echilibrul între cele două forțe, se clatină și cade.

Vis: Stau pe acoperișul unei clădiri înalte, împreună cu soțul meu. Mă îmbrățișează și mă gâdilă, ca să mă facă să râd. O femeie de lângă noi spune: „Atenție!“ Brusc, îmi alunecă picioarele și cad de pe clădire, rostogolindu-mă și țipând. Corpul meu lovește asfaltul și se sparge în mii de bucăți.

Visător: O femeie de 30 de ani, care suferă de acrofobie.

Asociere: Se certase de curând cu soțul ei, care o lovise. În copilărie, tatăl ei obișnuia să o arunce în sus și apoi să o prindă. Odată, a ratat mișcarea și fetița a căzut pe podea. (Ea nu își amintește incidentul, dar i l-a povestit mama ei.)

Interpretare: Căderea și spargerea în bucăți se referă nu doar la teama ei de a fi anihilată de propriul soț, ci și la trauma din copilărie, când tatăl ei a scăpat-o, o amintire care încă dăinuie în Eul ei corporal. Această traumă originară rămâne ca sursă pentru acrofobie, care este recreată în acest vis traumatic. Femeia care strigă: „Atenție!“ este mama ei, despre care își dorește să o fi protejat de această traumă.

Vis: Cad în spațiu, dar este excelent. Nu îmi este teamă.

Visător: O femeie de 39 de ani care suferă de frigiditate.

Asociere: Își exprimase frustrarea cu privire la incapacitatea ei de a avea orgasm.

Interpretare: Visul este o dorință de cedare, de a se lăsa să cadă, astfel încât să poată trăi extazul orgasmului.

CĂLĂTORIE

Vis: Plec într-o călătorie. Plec la Budapesta.

Visător: Robert S., pacient cu tulburare obsesivo-compulsivă, caz relatat de Namrow (1980).

Asocieri: I s-a părut ciudat că are un vis atât de scurt, fiindcă de obicei erau foarte detaliate. S-a gândit că acea călătorie însemna travaliul analitic.

Interpretare: Namrow l-a întrebat pe pacient în ce fel se gândea la Budapesta. El i-a răspuns că avea în plan să călătorească în Europa, dar nu în apropiere de Budapesta. „Vrei să spui că mai mult în apropiere de mine, pe care mă năpăstuiești cu ostilitatea și invidia ta, în timp ce porți o mască de Buddha“, i-a replicat analistul. Pacientul a răspuns că terapeutul avea probabil dreptate, după care și-a amintit că începuse să-l doară capul într-o ședință de terapie anterioară, când analistul nu i-a răspuns la întrebări.

Vis: Plecasem într-o călătorie în spațiul cosmic. Vedeam cum trec pe lângă mine planete, sori, luni și găuri negre. Era întuneric și frig, dar nu mă deranja. Nu știam unde mă duc și nu-mi păsa.

Visător: Bărbat de 24 de ani cu tendințe suicidare.

Asociere: Tocmai fusese concediat de la locul de muncă. Ar fi vrut să spună lumii întregi „să se ducă dracului“.

Interpretare: Visul exprimă o dorință suicidară de a părăsi pământul, cu toate problemele lui, și de a se aventura în spațiul cosmic. Este totodată o dorință de moarte și eventual speranța într-un soi de viață după moarte, chiar dacă „întunecată și rece“.

CĂLĂTORIE ÎN SPAȚIU

Vis (delir): Visătorul avea ideea delirantă că putea să călătorească spre alte planete. Noaptea, în

intimitatea casei sale, se putea trimite prin puterea voinței în spațiul cosmic. Păstra o evidență elaborată a acestor călătorii, inclusiv o biografie pe două mii de pagini, un glosar de o sută de pagini, optzeci și două de hărți color, o sută șaizeci și unu de desene tehnice, douăsprezece tabele genealogice și patruzeci și patru de dosare cu scrieri care purtau titluri gen „Fauna de pe Srom Olma I“ sau „Sistemul de transport de pe Seraneb“.

Visător: Kirk Allen, un inginer schizofrenic. Relatat de Lindner (1957).

Asocieri: Ideea delirantă a zborului către alte planete i-a apărut lui Allen în timp ce se ocupa să pregătească o hartă și a urmat respingerii de către o femeie.

Interpretare: Ideile delirante și delirurile sistematizate ale schizofrenicilor sunt visele lor diurne și pot fi interpretate ca atare. Ideea delirantă a lui Kirk Allen că ar călători spre alte planete și că întocmește schițe, hărți și jurnale servește funcției de compensare pentru sentimentele sale de insignifianță. În copilărie, fusese părăsit de mamă, iar apoi de o serie de dădace, el rămânând astfel cu un Eu extrem de fragil; în cea mai mare parte a timpului, era lăsat singur cu fantasmele lui. Lindner notează că hărțile, schițele, planurile arhitectonice și altele asemenea au adeseori semnificația simbolică inconștientă a formei umane și a curiozității pentru detaliile sexuale. Simțindu-se complet neștiutor în privința sexului, Allen și-a edificat un sistem delirant în care expertul era el.

CĂPȘUNI

Vis: Anna F’eud, că’șuni, f’agi, om’etă, budi’că.[7]

Visător: Anna Freud, psihanalistul de copii, la vârsta de 19 luni, conform relatării consemnate de tatăl ei (Freud, 2010). Freud a scris inițial visul în limbajul copiilor mici.

Asociere: Niciuna.

Interpretare: Freud a folosit acest vis ca să arate cât de nediferențiate sunt dorințele în visele copiilor.

Vis: M-am văzut pur și simplu servindu-ți căpșuni la micul dejun.

Visător: O femeie tânără care privea cu scepticism interpretarea viselor. Relatat de Fromm (1951).

Asociere: Când femeia i-a povestit soțului ei acest vis, și-a prefațat relatarea spunând: „Azi-noapte am avut un vis care arată că există vise fără nicio semnificație“. După ce a auzit în ce a constat visul, soțul i-a replicat: „Doar că pari să uiți că singurul fruct pe care eu nu-l mănânc este căpșuna“ (p. 149).

Interpretare: Cea mai frapantă semnificație a visului este aceea că soția pasiv-agresivă îi dă soțului ceva ce acestuia nu-i place. Pe de altă parte, căpșunile și alte fructe simbolizează adesea organele genitale (masculine sau feminine), caz în care s-ar putea ca ea să-i ofere o formă de sex care lui nu-i place.

CĂSĂTORIE

Vis: Mă căsătoream cu Carmen, dar eram derutat. Mergeam la nuntă în altă mașină decât ar fi trebuit. Mașina m-a lăsat în alt loc decât trebuia. Am încercat s-o sun pe Carmen, ca să-i spun unde sunt, dar la telefon a răspuns mama mea. Am cerut-o pe Carmen, dar mama nu voia să mă lase să vorbesc cu ea. Zicea că nu se cuvine să vorbesc cu mireasa în ziua nunții.

Visător: Bărbat de 32 de ani, obsesiv-compulsiv.

Asociere: El și Carmen discutaseră despre nuntă în seara precedentă.

Interpretare: Deruta din vis este o indicație a lipsei lui de hotărâre în privința perspectivei de însurătoare. Ezitările lui au legătură cu faptul că mama nu o place pe logodnică, lucru demonstrat la sfârșit, când nu-l lasă să vorbească cu Carmen.

Vis: Am visat că mă căsătoream cu mama.

Visător: Bărbat de 40 de ani cu un complex oedipian.

Asociere: Se simțea dezgustat de fiecare dată când îl suna mama lui, ceea ce se întâmpla aproape zilnic.

Interpretare: Visul este o dorință evidentă, legată de incestul emoțional pe care l-a simțit venind din

partea mamei încă din copilărie și care continuă și în prezent. Acest incest îl dezgustă la prima vedere, dar acest dezgust maschează o dorință mai profundă, care îl face să se simtă vinovat.

CĂȚĂRARE

Vis: M-am cățărat până în vârful unui copac. Îl pot vedea pe prietenul meu Bill în alt copac. El strigă către mine: „Ai grijă. Ești prea sus“. Stau pe cea mai de sus creangă și mă tem că se va rupe.

Visător: Un bărbat narcisic, de 34 de ani.

Asociere: A primit de curând o mărire de salariu și nu știe dacă o merită.

Interpretare: Cățărarea înseamnă ambiție. Prietenul lui din celălalt copac este un prieten cu care este în competiție. Și-a învins prietenul (surogatul de frate) și se simte vinovat. Visul este un avertisment că s-ar putea să fie prea ambițios și prea mândru: „Mândria precedă căderea“.

CÂINI

Vis: Așteptam autobuzul. Dintr-un motiv anume, autobuzele erau pe partea greșită a străzii. Când am traversat, am simțit că ceva nu este în regulă. Dintr-odată, au început să apară acești câini răi. Semănau cu niște canișI negri, dar erau furioși și își arătau colții. Unul dintre ei m-a alergat până am urcat în autobuz.

Visător: Un bărbat tânăr, cu o personalitate schizoidă, pasivă.

Asociere: Și-a amintit că avusese multe vise în care scene obișnuite se transformau în adevărate dezastre și în care animale domestice deveneau adevărate fiare. Și-a amintit că, atunci când tatăl lui bea, devenea rău, ca un animal.

Interpretare: Câinii răi sunt reprezentările obiectale externalizate al furiei visătorului, pe care acesta o neagă și pe care a clivat-o și a proiectat-o asupra câinilor. Visele recurente cu animale care devin fiare sunt legate de pasivitatea lui și de incapacitatea de a-și asuma propria agresivitate. Ele pot indica și tatăl bețiv. În copilărie, de câte ori își

exprima agresivitatea față de vreunul dintre părinți, aceasta era întoarsă asupra lui și era aspru dojenit. Astfel, a început să își internalizeze agresivitatea.

Vis: Masturbam un câine. Era penisul unui câine, dar animalul era mai mare decât un câine, mai degrabă de dimensiunile unui cal.

Visător: O femeie schizoidă, de 37 de ani, care fusese crescută de tatăl ei.

Asociere: Și-a amintit că văzuse pentru prima oară penisul tatălui ei pe când avea 5 ani. Fusese obligată să îi facă baie atunci când era bolnav. Și-a amintit și de câinele pe care îl avusese.

Interpretare: Penisul câinelui (al calului) reprezintă penisul tatălui, cu privire la care fusese curioasă în copilărie și pe care dorise să îl atingă. Totuși, vinovăția cu privire la impulsurile incestuoase tulbură imaginea din vis și îl transformă pe tată în câinele ei, apoi într-un cal. Fixația ei la această perioadă o împiedică să aibă în prezent relații cu bărbați.

CÂNTAT

Vis: Cânt într-un cor. E un ansamblu coral de mare finețe, care pur și simplu se potrivește cu vocea mea. Mă trezesc pe fondul ultimei fraze a piesei „Glorie Tatălui“...

Visător: Tânăr homosexual cu trăsături narcisice.

Asocieri: Îl vizitase recent pe tatăl lui, de care se înstrăinase în ultima vreme. Cel ce visa era solist într-un cor.

Interpretare: Actul de a cânta simbolizează bucuria reunirii cu tatăl lui, precum și investirea narcisică și libidinală atât a lui Dumnezeu Tatăl, cât și a tatălui din realitate.

Vis: Șeful a intrat în biroul meu, fredonând o melodie. Întâmplător, știam melodia, așa că am început să fredonez și eu. Fredonam amândoi în armonie, iar apoi el a luat telefonul de pe masa mea și a comandat o pizza cu extrabrânză.

Visător: O secretară de 43 de ani, cu aspirații muzicale.

Asociere: Își exprimase frustrarea față de slujba anostă pe care o avea și față de incapacitatea de a-și lansa cariera muzicală. Pizza cu supliment de brânză se numără printre gustările ei preferate.

Interpretare: Armonizarea cu șeful ei reprezintă atât dorința de a avea relații mai bune cu el, cât și o dorință interconectată de a se ocupa de muzică mai degrabă decât de munca de secretariat. Pizza sugerează satisfacție orală (libidinală).

CEAS DEȘTEPTĂTOR

Visul 1: Într-o dimineață de primăvară mă plimbam pe un câmp verde și am ajuns într-un sat vecin, în care am văzut sătenii mergând în grupuri către biserică. Pe când citeam înscrisurile de pe pietrele funerare din jurul bisericii, am auzit clopotul bătând.

Visul 2: Era o zi de iarnă, iar străzile erau acoperite cu zăpadă. Urma să fac o plimbare cu sania. Trebuia să aștept mult timp. Mi-am ocupat locul în sanie, am întins blana peste picioare ca să îmi țină cald și, curând, caii au pornit și am auzit clinchetul clopoțeilor.

Visul 3: Am văzut o fată de la bucătărie cărând mai multe seturi de farfurii. Am spus: „Fii atentă“. Mi-a răspuns: „Sunt obișnuită să fac asta“. Curând după asta, farfuriile au căzut toate pe jos, făcând un zgomot înfiorător.

Visătorul: F.W. Hildebrandt, psiholog german, secolul al XIX-lea. Inclus în *Interpretarea viselor*, de Freud (1900).

Asociere: Hildebrandt a făcut un experiment cu un ceas deșteptător: și-a întrerupt somnul în mod repetat, cu ajutorul ceasului, pentru a vedea ce fel de vise rezultau. El a descoperit că visele erau întotdeauna diferite, dar că toate se terminau cu același tip de zgomot.

Interpretare: Un eveniment extern, cum ar fi un sunet sau un miros, sau o lumină puternică, poate influența un vis, dar simbolismul real din vis derivă din psihicul nostru. În cele trei vise de mai sus, visătorul perlaborează o aversiune față de biserică,

vizualizează o dorință de companie pe timpul iernii (plimbarea cu sania) și are o experiență de tipul „ți-am spus eu“ cu servitoarea (care este, probabil, mama lui).

Vis: Mă grăbesc să ajung la școală, dar întârzii. Profesorul mă așteaptă. Îmi spune că am întârziat și mă întreabă ce s-a întâmplat cu ceasul meu deșteptător. Apoi îmi spune că nu voi lua examenul la materia lui.

Visător: Un elev de liceu.

Asociere: Oprise ceasul și își continuase somnul, apoi se trezise din nou, după ce avusese visul de mai sus.

Interpretare: Acesta este un vis de avertizare. La un nivel, este o avertizare simplă, de trezire. La un alt nivel, face aluzie la problemele pe care le are elevul la școală. În acest caz, visul acționează ca un înlocuitor de ceas deșteptător.

CEAȚĂ

Vis: Conduceam pe ceață și nu vedeam încotro mergeam. Deodată, m-am izbit de un copac.

Visător: O femeie de 44 de ani.

Asociere: Se simțea confuză de când murise mama ei.

Interpretare: Ceața reprezintă confuzia și depresia ei. Se teme că ceața o va face să își piardă controlul.

CERCURI

Vis: Eram la cumpărături, dar nu mă puteam decide ce să cumpăr. Apoi am mers cu mașina acasă, dar strada care ducea la casa mea continua să îi dea ocol acesteia. Am tot mers în cerc, dar nu am reușit să găsesc intrarea către aleea din fața casei mele.

Visător: O femeie tânără, obsesiv-compulsivă.

Asociere: Când se gândea la cumpărăturile pentru vacanță, o apuca durerea de cap.

Interpretare: Visătorul simte că viața ei nu are niciun sens și că „se învârte în cerc“. Gândul că vine Crăciunul și că trebuie să cumpere cadouri pentru soț și pentru familie, de care este înstrăinată emoțional, exacerbează acest sentiment.

CHEIE

Vis: Săpam la mine în grădina cu flori, când am descoperit în pământ o cheie veche. Am șters-o de țărână și am văzut că era din aur. Atât de mult m-am bucurat, că am dat fuga în casă, s-o vadă și tata. El mi-a strâns mâna, dar cu putere, ca între bărbați.

Visător: Femeie de 28 de ani cu un complex de masculinitate.

Asocieri: Tatăl ei avea în general o atitudine rece și dezaprobatoare. Ea avea impresia că îi preferă mai mult pe frații ei, petrecând mai mult timp cu ei decât cu ea.

Interpretare: Cheia de aur este probabil cheia spre inima tatălui ei, spre lumea masculinității și a tuturor privilegiilor pe care persoana care visează le asociază cu această lume. Din lumea aceasta se simte ea exclusă și acolo își dorește să fie admisă. Cheia este și un simbol falic, care denotă posesia unui organ mult-prețuit, pe care ea, pe când avea trei ani, a regretat atât de amarnic că nu-l are și care continuă să ocupe amenințător un loc de prim-plan în inconștientul ei.

CHITARĂ

Vis: Dormeam. M-am trezit și am auzit un zgomot. Am ieșit gol pe hol. Pe scara de incendiu din dreptul ferestrei de la sufragerie era un grup de adolescenți. Am sărit ca o broască de lângă fereastră, dar m-au văzut. Au început să mă amenințe. I-am spus Patriciei: „Trebuie să chemăm poliția“. Nu găseam numărul. Ne-am dus afară, la un telefon public, dar tot nu am reușit să sunăm. Când ne-am întors în casă, aceasta fusese devastată și îmi spărseseră și chitara. Am auzit ceva și am văzut un băiețel, care a fugit. Am spus: „Să vii aici înapoi“.

Visător: Un bărbat de 34 de ani care a suferit o depresie.

Asocieri: De mai multe luni, se plângea autorităților despre un club de dans din subsolul blocului în care locuia: nu putea dormi din cauza muzicii date tare, care se auzea toată noaptea. Și-a

amintit că, în adolescență, părinții lui se plângeau că el cânta prea tare la chitară.

Interpretare: Chitara reprezintă principalul său debușeu creativ; spargerea ei simbolizează dispariția acestui debușeu. Ea poate fi văzută și ca un simbol falic care a fost distrus (castrare). El este gol în apartament și apoi îl găsește devastat, aceste evenimente pot indica un viol. Deci, la un nivel, visul este despre teama de răzbunare din partea oamenilor de la clubul de dans cu privire la care făcuse plângere (inutil) la poliție. La un alt nivel, visul face referire la propria lui nefericire din adolescență (când părinții se plângeau de chitara lui și, tot așa, se simțea castrat) și din copilărie, când era un băiat singuratic, care nu avea cu cine să vorbească (poliția).

Vis: Pete și cu mine suntem într-o cabină. Îi dau chitara mea și el spune că o va repara. Trupa va cânta curând și eu sper să cânt cu ei. Dar Pete îmi dă înapoi o altă chitară. „Ce s-a întâmplat cu chitara mea roșie?“, întreb. El spune că asta e mai bună. Încerc să cânt la ea, dar nu este bună de nimic. Scoate sunete ca mașina de pompieri.

Visător: Un bărbat submisiv, de 33 de ani.

Asociere: Chitara roșie din vis era chitara favorită, pe care o vânduse la îndemnul fostei lui iubite. Aceasta se plânsese că el prefera să stea cu trupa lui de rock în loc să stea cu ea. În cele din urmă, l-a părăsit.

Interpretare: Chitara reprezintă masculinitatea. Ea este și un obiect tranzițional, amintind de o mașină de pompieri roșie pe care mama i-o luase pe când începuse să meargă, dându-i în loc un animal de pluș. Visul condensează trei straturi: arată lipsa de încredere în prietenul Pete în prezent, face referire la fosta iubită din trecutul imediat, recreează trauma pierderii obiectului tranzițional de pe vremea când era mic.

CICATRICE

Vis: Eram în cadă și mă spălam. Am descoperit că aveam o cicatrice pe burtă, ca în urma unei operații.

Visător: Bărbat schizoid de 40 de ani.

Asociere: Și-a amintit că, atunci când era copil, mama lui obișnuia să-l necăjească arătându-i cicatricea de pe abdomenul ei și spunându-i: „Vezi ce mi-ai făcut când te-ai născut?“

Interpretare: Cicatricea de pe propriul abdomen este un mod de a-și ispăși vinovăția, nu doar pentru ce a pățit mama când l-a născut pe el, ci și pentru faptul că el are ceva — un penis — ce ea nu are. (Băieții își închipuie adeseori că vaginul este o cicatrice rămasă după castrare.)

CINCI

Vis: M-am întors la magazinul de mobilă unde lucrasem ca vânzător. Se făcea că lucram din nou acolo. Larry, managerul, mi-a zâmbit și mi-a spus: „Felicitări, luna trecută erai numărul cinci“. Am simțit că președintele companiei era undeva în spate și că se uita cu atenție la mine.

Visător: Un alcoolic de 33 de ani, în tratament de recuperare.

Asocieri: Președintele se numea Harold, la fel ca tatăl meu. Eu eram al cincilea membru al familiei (tata, mama, fratele, sora, el).

Interpretare: Cinci, simbolizând poziția lui în familie, este aici un număr norocos, semnificând realizarea și hotărârea (vânzări mari). Președintele companiei îl simbolizează pe tatăl lui, care s-a sinucis când visătorul era mic. Visul este, poate, dorința lui ca tatăl să fie în continuare lângă el și să îl ajute să învețe să fie hotărât și să își construiască stima de sine.

CINEMA

Vis: Făceam sex cu o femeie, când am simțit o durere bruscă în anus. Femeia îmi băgase degetul în rect, iar senzația era de durere și excitație. Apoi degetul ei s-a transformat într-un tub de plastic, ca și cum mi-ar fi făcut o clismă. Am ejaculat și m-am trezit.

Visător: Un bărbat masochist, în vârstă de 22 de ani, care suferea de constipație încă din copilărie.

Asociere: Și-a amintit că mama lui era obsedată de frecvența scaunelor lui și îi făcea frecvent clisme, care îl excitau.

Interpretare: Visul prezintă fixația pentru perioada în care mama lui îi făcea clisme. Clismele simbolizează actul sexual interzis cu mama lui, dar și violul. Constipația lui îl apără de aceste lucruri interzise, dar și de acceptarea violului.

Vis: Tatăl meu îmi făcea o clismă în ureche, în timp ce eu dormeam. În vis, mă trezeam și mă simțeam mult mai deștept.

Visător: Un bărbat de 40 de ani.

Asociere: Tatăl lui fusese preocupat până la obsesie să îl învețe să facă la oliță și, mai târziu, fusese preocupat de educația lui.

Interpretare: Visul este o condensare a celor două preocupări ale tatălui.

CIORAP

Vis: Eram la cursele de câini. Am văzut un cățel tare drăgălaș, un cocker spaniel. Nisipiu. Mai erau sute de câini acolo și toți arătau ca niște lupi. Toți îl urmăreau pe drăguțul de cocker. Mă uitam la ei, dar nimeni nu-i putea veni în ajutor. Cockerul a ajuns lângă gard și acolo o doamnă l-a ridicat de jos, l-a luat cu ea acasă și l-a pus într-un dulăpior de sub chiuvetă. Când au venit ceilalți câini, n-au putut să-l găsească. M-am simțit ușurată, iar când m-am dus lângă chiuvetă, îl auzeam cum respiră greu. Am deschis ușa dulăpiorului și am văzut că avea îndesat în gură un ciorap roz de-al meu. Nu mi-a plăcut chestia asta, dar am închis dulăpiorul, lăsând ușa doar nițel crăpată, ca să poată respira.

Visător: Femeie schizoidă de 29 de ani.

Asociere: Ea era cockerul spaniel.

Interpretare: În copilărie, avea obiceiul să se ascundă în dulăpiorul de sub chiuvetă ca să scape de tatăl vitreg abuziv. Lupii care îl urmăresc pe cocker simbolizează teama visătoarei de bărbați și de sexualitate. Doamna care ascunde cățelul sub chiuvetă este ea însăși. Ciorapul roz înfundat în gura

cățelului semnifică teama ei de sexualitate (ciorapul roz reprezentând sexualitatea). De asemenea, denotă sentimentul ei general că nu poate să se plângă de nimic. Faptul că visătoarea observă toate acestea din afara visului este o indicație a depersonalizării ei — un mecanism de apărare pe care l-a căpătat în prima parte a copilăriei.

CIOT

Vis: M-am uitat pe fereastră cum un bărbat molestează o fetiță. Pe urmă m-am dus în curtea din spate și acolo era un ciot, în locul unde ar fi trebuit să fie un copac. Era foarte ciudat.

Visător: Un bărbat tânăr cu anxietate de castrare.

Asociere: Își exprimase anxietatea în legătură cu fantasmele lui sexuale.

Interpretare: Ciotul simbolizează castrarea. Visătorul se temea că va fi castrat din cauza pornirilor sale sexuale agresive.

CIUDAT

Vis: Tata și cu mine observam niște păsări. Stăteam amândoi într-un turn de observație, undeva la țară. Apoi el a văzut ceva prin binoclul lui și a spus: „Ce ciudat“. L-am întrebat ce vrea să spună, dar nu mi-a răspuns.

Visător: Bărbat homosexual de 22 de ani.

Asociere: Se tot întreba de ceva timp dacă să-i mărturisească tatălui că este homosexual. Îi era teamă de reacția lui.

Interpretare: Visul exprimă dorința ca tatăl să descopere cumva (binoclul) că visătorul e homosexual, fără ca acesta din urmă să fie nevoit să-i spună el însuși. Termenul „ciudat“, cu conotațiile lui negative8, denotă anticiparea de către visător a dezaprobării din partea tatălui. Faptul că ei stau într-un turn de observație (simbol falic), uitându-se la păsări (femei), poate de asemenea să denote o dorință de întărire a legăturii afective cu tatăl, iar faptul că tatăl vede ceva ciudat desemnează, probabil, natura sexuală a acestei legături.

CLOPOTE

Vis: Mergeam pe stradă și am auzit clopotele de la biserică. O pasăre albă a coborât în zbor și mi-a făcut cu ochiul.

Visător: Un bărbat de 27 de ani, obsesiv-compulsiv, fanatic religios.

Asociere: Tocmai a rupt logodna.

Interpretare: Clopotele bisericii simbolizează logodna ruptă și sentimentele lui de vinovăție. Pasărea albă reprezintă dorința lui de a primi un semn de la Dumnezeu că vina i-a fost iertată.

CLOSET

Vis: Un deal, pe care se află ceva care seamănă cu un closet în aer liber. O bancă foarte lungă, cu o gaură mare la capăt. Spătarul băncii este acoperit cu fecale de toate dimensiunile, mai vechi sau mai proaspete. În spatele băncii sunt niște tufe. Urinez pe bancă, iar jetul de urină curăță complet fecalele, care se desprind cu ușurință de bancă și cad în gaură. Totuși, parcă la capăt ar mai fi rămas ceva.

Visător: Sigmund Freud, fondatorul psihanalizei. Povestit în Grinstein (1980).

Asocieri: Freud s-a întrebat de ce nu era dezgustat de conținutul visului. Apoi s-a gândit la grajdurile lui Augias, din mitologia greacă, pe care trebuia să le curețe Hercule. De asemenea, face referire și la *Călătoriile lui Gulliver*, în care Gulliver stinge un foc urinând pe el. Cu o zi înainte de vis ținuse o prelegere, dar fusese nemulțumit și nu simțise „nicio urmă de plăcere în munca mea grea“. Pe la 5 ani, fusese martor la un act sexual între părinții lui și urinase pe podea, conform spuselor tatălui său: „Nu o să se aleagă nimic de băiatul ăsta“.

Interpretare: Closetul nu simbolizează doar casa părinților, ci și un loc în care sunt ascunse lucrurile din trecutul său (inconștientul). Urinatul și îndepărtarea fecalelor denotă ambiția lui de a-și depăși tatăl și de a o avea pe mamă doar pentru el — de a fi un bărbat puternic, asemenea lui Hercule, care curățase grajdurile lui Augias, sau Gulliver, care stinsese focul din dormitorul reginei și, astfel, și-o însușise simbolic, o ambiție pe care o simțise pentru

prima oară pe când avea 5 ani. Dar, ca și Hercule, care își omorâse soția și copiii fără să vrea, ca și Gulliver, care stârnise mânia reginei, și el se teme de pedeapsă (așa cum se temuse și în copilărie, când tatăl lui enunțase acea previziune negativă). Prin urmare, succesul lui de acum (prelegerea) nu îi produce nicio bucurie.

CLOVNI

Vis: M-am dus la muncă și am văzut în fața clădirii oameni în costume de clovni.

Visător: Un bărbat tânăr, schizoid.

Asociere: Clovnii semnifică retragerea schizoidă a visătorului din situația dificilă în care se află: este forțat să meargă în fiecare zi la un serviciu pe care îl detestă. Din altă perspectivă, visul poate reprezenta o externalizare a conflictului său interior, clovnii fiind vocea interioară care își bate joc de el, caută să se joace și să evite responsabilitatea.

COADĂ

Vis: Molly și cu mine eram în pat, dar era dormitorul din casa pe care părinții mei au cumpărat-o când eram adolescent. Deodată, ea a spus: „Uite!“, și a ridicat pătura. Era o șopârlă mică, verde, la noi în pat. Molly a prins-o de coadă și coada s-a desprins. „De ce ai făcut asta?“, am întrebat eu. „E în regulă“, a răspuns ea, și, sub ochii noștri, șopârlei i-a crescut altă coadă.

Visător: Bărbat de 31 de ani care suferea de ejaculare precoce.

Asociere: Soția se plânsese de problemele lui sexuale. În adolescență, visătorul avusese o iguană ca animal de companie.

Interpretare: Visul indică sursa problemei pe care visătorul o are cu ejacularea precoce: o teamă de castrare față de soția lui. Totodată, este o dorință ca, dacă va fi castrat, să-i poată crește penisul la loc. Faptul că visul are loc în dormitorul din adolescență este o aluzie la castrare, la perioada în care a început să se masturbeze și să aibă fantasme legate de castrare.

COAMĂ DE PĂR

Vis: În timp ce stăteam la masă la restaurant, gâtul iubitei mele a început să se lungească și să-i crească păr din el, înconjurându-i toată fața și căzându-i pe spate, ca o coamă. I-am spus: „Trebuie să vezi chestia asta!“ Ea s-a uitat într-o oglindă și a spus că trebuie să recunoască faptul că arată foarte frumos.

Visător: Bărbat de 40 de ani.

Asociere: Iubita lui își schimbase de curând pieptănătura, având acum cărare pe mijloc. El remarcase: „Arată ca o coamă“, iar ea se simțise ofensată.

Interpretare: Visul reprezintă o dorință din partea celui ce visează ca iubita lui să fi fost capabilă să aprecieze observația lui cum că părul ei arată ca o coamă.

COLȚ

Vis: Stau pe jos, într-un colț al unei camere uriașe. Mă uit de jur împrejur și nu pot să văd capătul celălalt al camerei. Încerc să mă ridic în picioare, ca să văd mai bine, dar descopăr că nu mă pot mișca.

Visător: O fată de 17 ani, schizoidă.

Asocieri: Fusese prinsă la mijloc, în divorțul părinților ei, și se simțea ca într-o capcană. Era nesigură cu privire la propria-i viață.

Interpretare: Colțul reprezintă sentimentul ei că este încolțită (prinsă într-o capcană) de părinți și că nu știe pe care dintre ei să îl susțină. Camera mare, fără capăt, probabil simbolizează teama ei de viitor, care are posibilități nelimitate.

COMPUTER

Vis: M-am dus la birou și am descoperit că cineva îmi furase hard disck-ul și mouse-ul. De asemenea, cineva îmi furase monitorul și îl înlocuise cu unul mai mic, lucru pe care nu îl observasem de la început. Trebuia să îi spun asta șefului meu, dar mă temeam că nu voi reuși să îmi exprim furia în mod corespunzător.

Visător: Un om de afaceri masochist, în vârstă de 32 de ani, care suferea de sentimente de inadecvare și

de teama de castrare.

Asocieri: Fusese promovat rapid de compania în care lucra și simțea că nu merita asta. Șeful lui, o femeie, părea să îl favorizeze; totuși, când a aflat că scria literatură în timpul liber, i-a cerut să aducă înapoi laptopul pe care îl primise ca să lucreze acasă. Primise de curând un birou mai mare. A așteptat două săptămâni ca să se mute.

Interpretare: Computerele simbolizează puterea; cu cât computerul este mai mare și are mai multe funcții, cu atât simbolizează o putere mai mare. Oamenii care i-au furat hard disk-ul (memoria), mouse-ul (mâna) și monitorul (ochii) îi luau, de fapt, puterea, adică îl castrau. Unul dintre hoți era șefa lui, de care se temea că o să accepte greu promovarea și orice demonstrații de masculinitate. Ceilalți hoți puteau fi cele două surori și mama lui, care îl răsfățaseră în copilărie, dar îl făcuseră să se simtă vinovat că era de sex masculin. Grija lui că trebuia să o informeze pe șefă cu privire la furt era legată de teama că, asemenea mamei și surorilor, aceasta va fi invidioasă pe puterea lui masculină și va încerca să i-o fure.

CONSERVATORI

Vis: Am intrat în bucătărie și l-am văzut pe Stanley vorbind cu soția mea. Vorbea despre politică și, pe măsură ce vorbea, fața i se schimba și s-a transformat în Newt Gingrich9. Am început să mă cert cu el. „Ești un conservator bigot“, i-am spus. „Ieși din casa mea.“ Jane era surprinsă.

Visător: Un bărbat de 32 de ani, obsedat de liberalismul radical. Are tendința de a-și politiza sentimentele.

Asocieri: Își amintește că avusese discuții politice cu tatăl și cu frații lui și că se simțise frustrat din cauză că nu putuse să își exprime părerile. Fratele lui semăna cu Newt Gingrich, purtătorul de cuvânt al Camerei Reprezentanților din Congresul Statelor Unite ale Americii.

Interpretare: Newt Gingrich îi reprezintă pe fratele său mai mare și pe tată, ambii fiind mai masculini,

din perspectivă tradițională, decât visătorul. Tatăl îl favoriza pe fratele mai mare, iar visătorul se simțea întotdeauna un molâu în comparație cu cei doi. Obsesia lui din vis și din viața reală, referitoare la liberalismul radical, este produsă de opoziția față de tată și frate care, atât în viața reală, cât și în vis, sunt conservatori. Totuși, în viața reală el nu este capabil să îi înfrunte; în vis le spune verde în față ceea ce gândește și îi dă afară din casă, fapt care o uimește pe soția lui, dar și pe el însuși.

CONTRAR ACELOR CEASORNICULUI

Vis: M-am trezit și m-am uitat la ceas și am observat că brațele acestuia se mișcau contrar sensului normal. Fotografia soțului meu de la capătul mesei era cu fundul în sus.

Visător: O femeie de 32 de ani.

Asociere: Femeia se plângea de lipsa de vitalitate din căsnicia ei.

Interpretare: Ceasul care mergea în sens invers și poza soțului așezată cu fundul în sus simbolizează, ambele, faptul că visătorul simte că viața și căsnicia sunt pe o cale regresivă sau greșită.

COPAC

Vis (parabolă chinezească): Nan Po mergea în drumul lui, când a dat peste un copac mare și neobișnuit. Dar când s-a uitat la ramurile lui, a văzut că erau atât de răsucite, încât nu puteai face scânduri sau prăjini din ele; trunchiul era atât de noduros, încât nu puteai face din el o barcă sau un coșciug. Când Nan Po i-a lins frunzele, s-a tăiat la limbă și i-a dat sângele. Când a mirosit aerul, dinspre copac venea o duhoare îngrozitoare, amețindu-l și năucindu-l. „Ah, da“, a spus el. „Acest copac nu e bun de nimic, într-adevăr, de-aceea a ajuns să fie unul dintre cei mai mari copaci“.

Visător: Zuang Zi, în străvechea lui parabolă intitulată „Copacul fără rost“.

Asociere: Zuang Zi era un adept al lui Lao Țî, filosoful stoic.

Interpretare: Copacul simbolizează aici un tip de om și o filosofie de viață. În filosofia taoistă, inutilitatea este considerată o virtute. Inutilitatea, în plan psihanalitic, poate însemna să nu simți nevoia nevrotică sau narcisică de a fi de ajutor, de a fi bogat, de a fi iubit, de a fi puternic, de a fi faimos și așa mai departe — nevoie pe care alții ar putea s-o exploateze, rezultatul fiind pierderea sinelui. Înseamnă să fii modest, să nu cauți să ieși în evidență, să nu te avânți dincolo de propriile limite și să rămâi centrat pe tine însuți.

COPII

Vis 1: Eram într-o tabără de vară. Erau mulți copii și toți păreau fericiți.

Vis 2: Eram într-un spital. Era un copil acolo, o fetiță îmbrăcată într-un body. Părea să aibă 12 sau 13 ani, dar body-ul o făcea să arate mai mică. Am întrebat-o câți ani are. „Am 5 ani“, mi-a spus ea, „și sunt aici pentru că încerc să revin la vârsta de 5 ani, iar medicul meu spune că trebuie să acționez la nivel celular.“ A intrat o asistentă medicală, care a vrut să îi scoată body-ul. Copila nu voia să îl scoată. Asistenta l-a scos și a spus: „Ah, ai spatele foarte roșu“. Fetița a spus: „Mă mănâncă“.

Vis 3: Eram pe stradă. O fetiță aștepta autobuzul. Autobuzul a dat peste ea, dar nimeni dintre cei de pe stradă nu a observat. „Or să descopere atunci când vor număra oamenii“, mi-am spus eu.

Visător: O femeie schizoidă, de 29 de ani, care fusese abuzată în copilărie.

Asociere: Își vizitase de curând fostul iubit și pe fiica acestuia, care îi amintea de ea însăși, în copilărie. Asistenta medicală semăna cu mama ei.

Interpretare: Visele despre copii fac referire, în general, la copilăria visătorului. În aceste vise, ea este un observator pasiv al altor copii, fapt care indică refularea și disocierea ei de traumele din copilărie și izolarea ei schizoidă din prezent. Primul vis este o dorință simplă — și-ar fi dorit să fie fericită în copilărie. Al doilea implică regresia („Încerc să revin la vârsta de 5 ani.“) Asistenta care o

obligă să își scoată body-ul este mama ei, care nu fusese o mamă bună. Spatele roșu, iritat poate semnifica mâncărimea pe care o simte un copil care suferă de dermatită de scutec și abuzurile pe care le-a suferit în copilărie; poate semnifica și dorința de a fi îmbrățișată de body, adică dorința de întoarcere în uter sau de moarte. Al treilea vis poate conține o dorință de sinucidere, dar și sentimentul ei că a fost ucisă în copilărie și că, de atunci, este invizibilă.

Vis: Eram într-o cafenea și am văzut un copil plângând. Mama lui l-a luat în brațe și copilul a mai plâns puțin, după care a strigat la mama lui: „O să îmi exprim sentimentele!“ Mama lui a spus că e în regulă.

Visător: Un bărbat pasiv, în vârstă de 27 de ani.

Asociere: Fusese la o petrecere în acel weekend, unde se plictisise. Alți oameni vorbeau nestingheriți, dar el se simțea inhibat, în special când era vorba să intre în vorbă cu femei.

Interpretare: Copilul din vis reprezintă latura emoțională a visătorului, pe care o refula. Visul sugerează dorința lui de a fi mai asertiv și dorința asociată ca mama lui să îi fi sprijinit asertivitatea, asemenea mamei din vis. În acest caz, el ar fi fost mai puțin inhibat la petreceri.

CRANIU

Vis: Am văzut două cranii de om putrezind pe jos într-o peșteră.

Visător: Carl Jung, psihanalist. Relatat de Donn (1988).

Asocieri: Freud și Jung își împărtășeau reciproc visele, în timpul unei croaziere spre Statele Unite, în 1909. Pe la începutul călătoriei, Jung vorbise îndelung despre obiceiul anumitor culturi primitive de a-și păstra morții în turbării, pentru a împiedica descompunerea cadavrului. Era obsedat de bătrânețe și moarte încă din copilărie, când fusese convins, în urma unui delir de intensitate psihotică, de faptul că în el trăiesc doi oameni: un băiat din prezent și un bătrân dintr-o epocă anterioară.

Interpretare: În opinia lui Jung, craniile se refereau la inconștientul colectiv — adică la „lumea omului primitiv din interiorul propriei persoane“. Freud, care considerase că discuția despre cadavrele din turbărie semnala dorința lui Jung de a-l vedea mort pe Freud, a interpretat și acest vis ca pe o dorință oedipiană a lui Jung de a se vedea scăpat de Freud (părintele psihanalizei). Privind visul din punctul de vedere al simbolismului său, peștera reprezintă adeseori uterul, iar craniile reprezintă moartea, caz în care visul ar putea sugera o dorință a lui Jung ca atât el, cât și Freud să se poată întoarce împreună în pântecele mamei (un soi de moarte). Visele de reîntoarcere în uterul mamei sunt tipice pentru persoanele deprimate.

CRAVATĂ

Vis: Sunt la o petrecere și un tip vine la mine și mă trage de cravată. Îl trag și eu de cravata lui, până i-o smulg de la gât. Niște femei încep să râdă.

Visător: Bărbat de 25 de ani, borderline.

Asociere: Când era la petreceri, se simțea întotdeauna în competiție cu alți bărbați.

Interpretare: Trasul de cravată reprezintă castrarea. Visătorul se teme că alți bărbați îl vor castra, deci trebuie să-i castreze el pe ei mai întâi. Femeile care râd ar putea fi mama și sora lui, pe care concurența dintre el și frații lui mai mari le punea în încurcătură.

CRIMĂ

Vis: „Am visat că turnul pe care Senatul îl ridicase pe casa noastră, ca monument în cinstea lui Cezar, se dărâmase, iar apoi îmi țineam în brațe bărbatul măcelărit și mă tânguiam, strigând că a fost asasinat.“

Visător: Calpurnia, soția lui Iulius Cezar. Relatat de Plutarh (110b).

Asociere: A avut visul în noaptea dinainte de asasinarea lui și l-a implorat să nu se ducă la Senat în ziua aceea.

Interpretare: Prezicătorii epocii au considerat acest vis o premoniție, ceea ce și era. Circulaseră tot felul de zvonuri despre asasinarea lui Cezar; probabil și Calpurnia le auzise, acestea influențându-i visul.

Vis: M-am luptat în duel cu tatăl meu. Am tras unul în celălalt cu pistoalele. Când am rămas fără muniție, am luat-o la fugă. Tata a continuat să tragă în mine. Am strigat: „Ăsta nu mai e duel, e crimă!“

Visător: Un pacient suferind de un tic ocular. Caz relatat de Stekel (1911).

Asociere: Pacientul povestea despre animozitatea dintre el și tatăl lui.

Interpretare: Ticul ocular era legat de dorința inconștientă a pacientului de a-și împușca tatăl, ticul având legătură cu gestul de a ochi. Visul indică teama de furia tatălui și teama că tatăl are mai multă muniție (potență) decât el.

Vis 1: În fața casei mele s-a oprit o ambulanță. Cineva a fost omorât. Cred că e vorba despre părinții mei.

Vis 2: Tata a împușcat pe cineva în dormitor.

Vis 3: Părinții mei sunt la închisoare. Au omorât pe cineva. Mi-e frică.

Vis 4: Tata zace mort, cu fața în sus, în cadă. A fost ucis.

Vis 5: Mă duceam să înot. Trupul mamei mele zăcea pe fundul bazinului. M-am dus să-i spun tatei, iar el a zis: „Nu-ți face griji, se ține bine“.

Vis 6: Îi văd pe amândoi părinții mei zăcând pe jos în pivniță, într-o baltă de sânge. Simt o umbră în spatele meu.

Visător: Femeie de 24 de ani cu multiple simptome fobice.

Asociere: Era mânioasă pe ambii părinți, pentru că o abuzaseră în copilărie. Mama obișnuia s-o trezească din somn noaptea și s-o ocărască în toate felurile, cuprinsă de furie alcoolică. Tatăl, un om slab, se arăta împăciuitor cu mama. Fata trăia asfel într-o veșnică stare de anxietate.

Interpretare: Dorința din aceste vise este ca altcineva (nu ea însăși) să-i omoare pe părinții ei,

pentru ca ea să fie liberă. Într-unul din vise, tatăl o omoară pe mamă, într-un altul, mama este ucigașa; în altele, un atacator necunoscut i-a omorât pe amândoi; într-un altul, amândoi sunt la închisoare fiindcă au omorât pe cineva. Ultimul vis ne ajută să ne explicăm simptomele fobice: umbra (tatăl? mama? obiectul ei interior rău?) este supărată pe ea, pentru că are gânduri ucigașe.

Vis 1: Eram cu doi oameni pe care nu-i cunoșteam. Am ieșit de la metrou și apoi, nu știu cum, eram într-o casă. O mamă își lăsase acolo cei doi copii, iar eu mi-am pus mâna peste gurile lor și i-am sufocat. A fost un fel de accident. Nu simțeam nicio remușcare. Ne-am întors jos la metrou; trebuia să ne ascundem de mamă. Pe urmă am găsit o camionetă mică, ne-am urcat în ea și ne-am dus la altă casă. Ne-am ascuns un timp acolo, după care, nu știu cum, eram singur. Am văzut afară poliția și mi-am dat seama ce făcusem. Eram deznădăjduit.

Vis 2: Am omorât pe cineva — o femeie — și cred că o făcusem ca să văd dacă sunt în stare s-o fac și să scap nepedepsit. Lăsasem un indiciu care avea să mă dea de gol. După care m-am simțit realmente deznădăjduit.

Visător: Bărbat de 43 de ani, pasiv-agresiv, al cărui tată îi părăsise pe el, pe sora lui și pe mamă, la puțin timp după căsătorie.

Asociere: Îi scrisese de curând mamei lui o scrisoare în care se plângea că l-a abandonat emoțional când era copil. Ea îi răspunsese că el se vaită tot timpul, fără să exprime niciun fel de remușcare.

Interpretare: Parțial din cauză că nu avusese nicicând un tată, bărbatul nu învățase niciodată cum să-și afirme personalitatea. Mama își deplasase furia împotriva tatălui îndreptând-o asupra fiului, tratându-l cu un dispreț subtil. În visele pe care le are, el îi tratează pe alții cu dispreț, dar, exact la fel cum face și în viața reală, nu-și asumă furia ucigașă. În primul vis, crima este un accident; în al doilea, este un experiment. În primul, el omoară doi copii (probabil

pe el și pe sora lui), identificându-se cu mama lui agresoare. Metroul poate fi văzut ca un simbol al uterului (bărbatul avusese vise mai direct legate de uterul mamei), indicând dorința lui de a se întoarce în pântecele mamei, pentru un plus de grijă maternă. În cel de-al doilea vis, totuși, el este capabil să admită că omorul a fost intenționat — o atitudine mai sănătoasă. În ambele vise, se simte deznădăjduit — disperarea pe care a simțit-o, probabil, când era copil, părăsit fiind de tată (fizic) și de mamă (emoțional).

Vis: Vorbeam la telefon cu mama. Brusc, am auzit o împușcătură. Cineva o împușcase. Era iubitul surorii ei. A murit în timp ce eu vorbeam cu ea la telefon. Mi-am dat seama că trebuie să fi murit.

Visător: Femeie de 25 de ani, pasivă, pe care mama isterică o abuzase și îi înăbușise dezvoltarea psihologică.

Asociere: Vorbise cu mama ei în ziua dinaintea visului și se enervase, ca de obicei. Era în termeni amicali cu iubitul mătușii ei.

Interpretare: Visul este o dorință pentru moartea mamei. Referirea la iubitul surorii mamei trimite înapoi în timp la o situație care predomina în copilăria și adolescența femeii, de animozitate între mamă și acest iubit. În realitate, femeia care visează are dorințe ucigașe față de mamă, pe care nu le poate recunoaște față de sine însăși. Prin urmare, le mută asupra iubitului mătușii.

CRITICĂ

Vis: A visat că scria o recenzie critică la un articol de ziar despre Ibsen și următoarea propoziție îi rămânea în cap: „Acesta este cu adevărat un stil norecdal“.

Visător: Sigmund Freud. Povestit în *Interpretarea viselor* (2010, p. 354).

Asocieri: Un coleg i-a trimis de curând o lucrare, pentru a o recenza. Probabil este vorba despre W. Fliess, iar Freud a fost de părere că textul era prea

emoțional și prea subiectiv. De asemenea, citise de curând un articol despre Ibsen.

Interpretare: Freud a văzut visul ca pe unul dintre cele mai clare exemple de condensare în vise, cu referire în special la cuvântul „norecdal“. Cuvântul este o combinație între numele a două personaje din două piese de Ibsen — Nora, din *Casa Păpușilor*, și Ekdal, din *Rața sălbatică*. Ambele piese aveau ca temă adevărul — trebuia el păstrat ascuns sau dezvăluit, ambele piese vorbeau despre femei emotive. Prin urmare, stilul „norecdal“ din propoziția care apare în visul lui Freud înseamnă „ibsenesc“ sau „emotiv“ și se referă la grija inconștientă a lui Freud: să fie deschis critic cu privire la lucrarea colegului său sau să îl cruțe pe Fliess de aflarea adevărului. În plus, este posibil ca Freud să fi fost preocupat de adevărurile pe care el însuși le dezvăluia, în cadrul cercetărilor psihanalitice.

CULOARE

Vis: Am visat în culori vii. Eram afară și iarba era de un verde aprins, cerul de un albastru tare, iar eu purtam o rochie de un galben strălucitor. Mergeam și eram fericită. Apoi mă uitam la vis și mă întrebam oare de ce visam în culori.

Visător: O femeie de 32 de ani care suferă de depresie.

Asociere: Visa aproape întotdeauna în alb și negru.

Interpretare: Visul în culori a însemnat un progres brusc în procesul terapeutic. O parte din refularea ei a cedat și a scos la iveală emoții și o vitalitate până atunci ascunse. „Uitatul la vis“ poate semnifica dezvoltarea unui eu care observă.

Vis: Sora mea îmi vopsea părul. Îl făcea în două culori: albastru-închis și vișiniu. Eram mulțumită, pentru că aveam încredere în ea. Spunea: „O să fie bine“. Eu râdeam dar spuneam: „Vreau să scot culoarea asta de pe păr“. Mă gândeam că, dacă nu o să-mi placă, o voi putea schimba mai târziu.

Visător: O femeie de 25 de ani, cu înclinații narcisice.

Asociere: Întotdeauna se sfătuise cu sora ei referitor la păr. Sora ei era cosmeticiană. Avea sentimente ambivalente față de ea.

Interpretare: Posibil ca albastrul și vișiniul să simbolizeze ambivalența femeii care visează față de sora ei, care a pretins întotdeauna că ține la aceasta, dar, în realitate, nu i-a respectat sentimentele. În vis, ca și în viața reală, visătorul nu poate exprima această ambivalență și atunci râde, ca și cum totul ar fi în regulă. Culorile închise pot reprezenta și aspectele întunecate ale Sinelui, pe care ea nu dorește să le scoată la iveală, sau lupta pe care o duce cu animusul (albastru fiind masculinitate, iar vișiniul feminitatea, de exemplu sângele menstrual).

Vis 1: Mă uitam pe fereastră și vedeam că e o zi frumoasă. Culorile erau atât de vii, încât mă dureau ochii.

Vis 2: Eram într-un muzeu și mă uitam la picturile neoexpresioniștilor. Până atunci nu observasem cât de luminoase erau culorile.

Vis 3: Intram pe o pajiște și vedeam flori cu multe culori.

Vis 4: Vedeam un curcubeu frumos. Culorile străluceau.

Vis 5: Vedeam un brad de Crăciun cu cele mai frumoase lumini pe care le văzusem vreodată.

Visător: O femeie de 37 de ani care orbise la 7 ani, din cauza unei boli a copilăriei.

Asociere: Regreta în continuare că nu se mai poate bucura de frumusețile vieții.

Interpretare: Visele viu colorate sunt împliniri ale dorințelor visătorului.

Vis: Vorbeam cu Mary și fața ei a început să-și schimbe culoarea, trecând de la o culoare la alta. I-am sugerat să meargă la medic, dar ea a refuzat.

Visător: Un bărbat de 39 de ani, submisiv.

Asociere: I se plângea adeseori soției că este prea capricioasă și că are nevoie de terapie.

Interpretare: Schimbarea culorilor pe fața lui Mary reprezintă firea ei capricioasă. În vis, la fel ca în viața reală, ea refuză ajutorul.

CURĂȚENIE

Vis: Jane și cu mine făceam dragoste în casa cuiva. Era mizerie. Am spus: „Trebuie să facem curat în casă“. A intrat un cuplu, iar noi încă eram în pat. Am refuzat să ne ridicăm din pat.

Visător: Un bărbat de 37 de ani, obsesiv-compulsiv.

Asociere: A observat că făcea curat în propriul apartament de mai multe ori pe zi.

Interpretare: Curățenia înseamnă puritate. Visătorul se simte vinovat din cauza propriei sexualități, iar nevoia de „a curăța mizeria“ înseamnă diminuarea vinovăției. Cuplul care intră pot fi părinții lui.

Vis: Vine poliția la mine acasă și mă acuză de cleptomanie. Polițiștii spun că am furat bijuterii, inclusiv cea mai prețioasă bijuterie din magazin. Apare mama mea, care spune că nu este adevărat. Ea spune: „E curat“, iar eu dispun complet de încrederea și iubirea ei.

Visător: Un bărbat tânăr, cu înclinații spre cleptomanie.

Asocieri: A povestit că multe dintre visele lui diurne aveau legătură cu furatul unor bijuterii. Mama lui avea o colecție întreagă de inele, coliere, cercei și brățări deosebite, la care ținea mult.

Interpretări: Furatul bijuteriilor înseamnă posedarea sexuală a mamei. Poliția este Supraeul. Conflictul dintre dorințele lui incestuoase și Supraeul sever este sursa cleptomaniei, dar mama lui garantează pentru faptul că el este curat (nonincestuos).

CUȘCĂ

Vis: Intram într-o cameră și deschideam dulapul. Pe podea era o cușcă de metal, precum cele pe care le găsim în magazinele cu produse pentru animale. Iar în cușcă era un animal ciudat. Era o șopârlă cu aripi și zbura de jur împrejur, încercând să iasă, lovindu-se de pereții cuștii. S-a uitat la mine și privirea ei era aproape umană. Mi-a fost milă de ea.

Visător: O studentă de 19 ani, care locuia cu părinții ei, hiperprotectori.

Asociere: Dorea să se mute de acasă și să locuiască într-un cămin studențesc, dar părinții se opuneau din răsputeri acestei idei.

Interpretare: Animalul din cușcă o reprezintă pe ea, plus sentimentul ei că este prinsă în capcană în casa părinților, din cauza hiperprotecției acestora, care nu îi dă voie să zboare. Faptul că animalul din cușcă este ciudat, o șopârlă cu aripi, face aluzie și la sentimentul ei că este ciudată, că nu este ca toți ceilalți. Șopârla poate fi și un simbol falic, care indică invidia ei pe bărbați și pe libertatea acestora de autoafirmare.

CUTIE

Vis (mit grecesc): Zeus a creat prima femeie ca să se răzbune pe omenire pentru că primise focul pe care Prometeu îl furase din ceruri. Toți zeii i-au dat daruri ca să o facă atrăgătoare și periculoasă pentru bărbați și i-au dat și o cutie în care strânseseră toate relele lumii. Femeii i s-a spus să nu deschidă cutia, dar curiozitatea ei a fost mai puternică și a deschis-o. Din cutie au ieșit toate nenorocirile care afectează acum omenirea.

Interpretare: Miturile sunt visele oamenilor primitivi, codificate și sistematizate. În acest vis, focul simbolizează puterea și potența sexuală. Puterea corupe. Când omenirea fură focul, devine și ea coruptă. Pandora este un simbol al acestei corupții.

Cutia ei simbolizează uterul, din care ies generații de ființe umane corupte. Atât în povestirile grecești, cât și în cele iudeocreștine despre creație, femeia joacă rolul influenței corupătoare. D.W. Winnicott (1964) a scris că atât bărbații, cât și femeile se tem de femeie — adică, o teamă inconștientă de mama de care erau inițial complet dependenți. Astfel de frici inconștiente sunt predominante în gândirea primitivă și contribuie la crearea imaginii femeilor ca fiind țapii ispășitori pentru toate relele omenirii.

CUTREMUR

Vis: Am simțit cum casa se clatină și mi-am dat seama că era un cutremur. Am fugit afară și am văzut că doar casa mea fusese zguduită de cutremur. Totul era nemișcat în jur.

Visător: O femeie de 30 de ani, care suferă de anxietate, fobii multiple, migrene.

Asociere: Uneori, când mergea pe stradă, se simțea ca și cum ar fi fost în exteriorul propriului ei corp.

Interpretare: Cutremurul reprezintă conflictele ei interne, care îi provoacă anxietatea, fobiile și durerile de cap. Ieșirea din casă pentru a găsi liniștea este echivalentul simbolic al depersonalizării.

CUȚITE

Vis: Sunt într-un oraș necunoscut. Văd un bărbat care sângerează, la un balcon. Sunt îngrozită. Dintr-odată, un cuțit mi-a vâjâit razant pe la ureche, lovindu-se de un zid de lângă mine. Alt cuțit îmi aterizează la picioare. O iau la fugă pe stradă, printre gloanțe care șuieră, și cotesc pe o alee lăturalnică, unde cred că voi fi în siguranță. Pe urmă văd găuri de gloanțe într-un zid de pe alee și mă prăbușesc pe asfalt, acoperindu-mi capul cu mâinile.

Visător: Femeie de 23 de ani cu agorafobie.

Asocieri: Tatăl ei era un vânător pasionat. În copilărie, ea avea coșmaruri recurente cu gorile. De la moartea tatălui într-un accident de mașină, ea nu mai ieșise niciodată din apartamentul unde locuia.

Interpretare: Visul indică sursa agorafobiei de care suferă femeia care visează. Aceasta avea dorințe ucigașe față de tatăl ei (bărbatul care sângera pe balcon), împotriva cărora se apăra printr-o formațiune reacțională de extremă grijă pentru el. Agorafobia are la origine o proiecție a acestor dorințe ucigașe asupra mediului înconjurător, dorințe care au părut să se îndeplinească atunci când tatăl a avut accidentul fatal. În final, ea se încovrigă pe jos într-o alee lăturalnică (pântecele mamei).

[7] „Fiica mea cea mai mică, pe atunci de nouăsprezece luni, a vomitat într-o dimineață și de aceea tot restul zilei a fost ținută la regim. În noaptea care a urmat acestei zile de foame, a fost auzită strigând tare: *Anna F., Er(d)bur, Hochbur, Eier(s)peis, Papp*.“ — Freud, 2010, p. 172. (*N.red.*)

[8] În limba engleză, „queer“ are și sensul de „homosexual“. (*N.t.*)

[9] Newton Leroy „Newt“ Gingrich, politician republican conservator de dreapta, scriitor, publicist și om de afaceri american. (*N.t.*)

D

DANS

Vis: Sunt într-un loc unde se dansează. Arată ca o sală de bal, dar în realitate este holul firmei mele. Îi văd pe mulți dintre colegii de serviciu, managerul și șeful meu. Toți dansează în cerc și intru și eu printre ei.

Visător: O femeie submisivă, de 31 de ani.

Asociere: Se simțea prost din cauza tuturor manevrelor murdare care se făceau la ea la serviciu. În familie, ea fusese copilul împăciuitor, cel care rezolva conflictele ce apăreau între părinți sau frați.

Interpretare: Dansul din holul firmei reprezintă dorința ei de cooperare și armonie între angajații companiei la care lucrează.

DEMOCRAȚI

Vis: Eram la o petrecere și se dovedea că toți oamenii de acolo erau democrați. Am recunoscut câțiva politicieni importanți și câteva staruri de cinema. Apoi eram afară, iar participanții la petrecere își scoteau hainele și săreau într-o piscină. Dar piscina arăta caraghios, pentru că apa era maronie. Când m-am apropiat, am văzut că era ca o fosă septică, iar la suprafață pluteau fecale.

Visător: Un bărbat de 37 de ani care suferă de narcisism politic (politizarea narcisistă a sentimentelor).

Asocieri: Citise un articol despre o petrecere de strângere de fonduri pentru partidul democrat, la care participaseră staruri de la Hollywood. Viața lui socială era inexistentă.

Interpretare: Visătorul îi vede pe democrați ca plutind într-o fosă septică (fiind până la gât în excremente). Acest simbolism indică sursa urii și a fricii obsesive și narcisice a visătorului de democrați: retentivitatea anală, cauzată de educația strictă a controlului sfincterian, și o fixație în stadiul sadic-

anal. Din cauza acestei socializări dure, bărbatul și-a refulat într-un grad foarte înalt propria sexualitate și este invidios pe libertatea cu care se comportă democrații. În acest vis, el răstoarnă lucrurile și îi pune pe democrați în excremente (pe oliță), în locul lui.

DINȚI

Vis: Un vis recurent cu dinți care cad.

Visător: Stephen Dedalus, personajul principal din romanul *Ulise* al lui James Joyce (1918).

Asociere: Dedalus are acest vis pe tot parcursul succesiunilor de vise din roman. Conform propriei mărturisiri a autorului, Dedalus era o reprezentare autobiografică a lui Joyce. În timpul acestor serii de vise, Dedalus cugeta la un lucru sau altul pe care să-l facă, fiind incapabil să se decidă.

Interpretare: Visele despre dinți care cad se numără printre cele mai frecvente și, în general, simbolizează o pierdere de putere (trimițând la stadiul în care copilului mic îi ies primii dinți și simte puterea și plăcerea de a mesteca). În visele lui Joyce, dinții (incisivii?) simbolizează hotărârea, iar pierderea lor reprezintă, prin urmare, pierderea puterii de a trece la acțiune hotărâtă.

Vis: Visez că sunt la birou, stând la masa mea, când brusc îmi cade un dinte din gură. Îl ascund repede în sertar, dar pe urmă îmi mai cade unul, și încă unul. Mi-e teamă că o să-i vadă cineva.

Visător: Femeie de 32 de ani, angajată la o firmă.

Asociere: În ziua de dinaintea visului, își pierduse răbdarea cu șeful ei și începuse să plângă. Se simțise slabă și învinsă.

Interpretare: Pentru cea care visează, plânsul înseamnă slăbiciune și înfrângere. Ca urmare, pierdea dinților în vis înseamnă pierderea demnității. De asemenea, semnalează episoade traumatice din copilărie, când un frate mai mare o necăjea până o făcea să plângă, ceea ce îi dădea un sentiment de neputință. În sfârșit, ar putea fi o aluzie la stadiul sadic-oral, în care o mușca de sân pe mama ei, care

reacționa cu furie, luând-o de la sân și lăsând-o flămândă (slabă) și învinsă.

Vis: Eram într-o casă modernă de nu știu unde. Brusc, mi s-au rupt dinții. S-au sfărâmat și mi-au căzut din gură. Țineam în mâini dinții ăștia sfărâmați și mă întrebam ce să fac. M-am dus la tata și l-am întrebat: „Și-acum ce fac?“ El mi-a răspuns: „În afară de asta, cum te simți?“ „Cam obosit“.

Visător: Bărbat de 39 de ani suferind de depresie.

Asociere: Făcuse dragoste cu o nouă parteneră și constatase că nu poate să ejaculeze. După un timp, și-a pierdut erecția.

Interpretare: Dinții care se sfărâmă simbolizează pierderea potenței sexuale. Nesiguranța lui sexuală are legătură cu tatăl lui, care nu i-a fost alături în copilărie, așa cum nici în vis nu-i este alături, din nou. Casa modernă ar putea reprezenta noua relație amoroasă.

Vis: Sunt la restaurant cu prietena mea, când dinții încep brusc să-mi crească. Ea spune: „Arăți ciudat. Parcă ești un monstru“. Mă uit în oglindă și mă îngrozesc.

Visător: Bărbat de 32 de ani, pasiv.

Asociere: Îl deranjează la prietena lui faptul că el trebuie să plătească tot, de fiecare dată. Dar nu consideră că ar avea dreptul să fie deranjat de acest lucru.

Interpretare: Dinții care cresc reprezintă mânia față de prietena lui. Dat fiind că este în conflict cu sine însuși din cauza acestui sentiment, se simte îngrozit când își vede dinții mari (mânia), în vis.

Vis: Mama a adus acasă un bebeluș. Mă duc să mă uit la el și e foarte mare și gras și cu dinți. Parcă sunt dinți de șarpe și mi-e frică de el.

Visător: Băiețel de 6 ani.

Asociere: Mama lui era însărcinată, iar băiețelul manifestase anxietate față de iminenta pierdere a atenției exclusive din partea mamei.

Interpretare: Bebelușul cu colți de șarpe este un exemplu de proiecție. Băiețelul vrea să-l ucidă pe bebelușul nou-venit în casă, dar în proiecția lui,

bebelușul este un monstru care vrea să-l ucidă pe el. De asemenea, este și o îndeplinire a dorinței: dacă bebelușul e un monstru, mama va continua să-l placă mai mult pe el, băiețelul care visează.

Vis: Eram în pat cu Sally și ea voia să facem sex, dar pe mine mă durea un dinte și nu puteam. Ea m-a tachinat, spunând că e un pretext. Pe urmă s-a uitat la dintele meu și a văzut că sângerează. A luat o pensetă și a început să tragă de el, ca să-l scoată. M-am trezit cu o durere de dinți.

Visător: Bărbat tânăr.

Asociere: Se dusese la culcare cu dorința să facă dragoste cu soția lui, dar, din cauza durerii de dinți, renunțase.

Interpretare: Durerea reală de dinți a visătorului și gândurile rămase de pe parcursul zilei au dat conținutul manifest al acestui vis. Totuși, tachinarea soției face aluzie la o relație din copilărie cu o soră mai mare, care îl lua peste picior, provocându-i temeri de castrare (scosul dintelui).

DISECȚIE

Vis: Visătorul s-a văzut disecându-și propriul pelvis. În timp ce făcea asta, a observat că nu era deloc îngrozit de ceea ce făcea, așa cum ar fi crezut că trebuie să fie.

Visător: Sigmund Freud, vis povestit de Gutheil (1951).

Asociere: Freud a avut acest vis după ce a scris cea mai cunoscută carte despre vise, *Interpretarea viselor*. A avut nevoie de un an pentru a-și depăși rezistența față de publicarea materialului.

Interpretare: Freud a interpretat visul ca reprezentând disecția implicată în propria autoanaliză. Dorința lui de a fi mai puțin stresat cu privire la publicarea unor detalii atât de intime din viața lui interioară s-a manifestat ca o lipsă de teamă în fața disecției.

DISTANȚĂ

Vis: Eram pe un deal și puteam vedea niște oameni în depărtare. I-am recunoscut pe Mary și Bobby. Le-

am făcut cu mâna, dar ei nu m-au văzut. Am văzut niște oameni de la biserica unde merg eu și le-am făcut cu mâna, dar nici ei nu m-au văzut. M-am simțit foarte singur.

Visător: Un bărbat schizoid.

Asociere: A spus că nu se simțea legat de nimeni.

Interpretare: În vis, soția lui, Mary, fiul său, Bobby, și membrii congregației sunt toți la distanță de el, fapt care denotă izolarea lui emoțională. Nevoia lui narcisică de a le fi superior tuturor celorlalți (de pe deal) creează această distanță.

DOLIU

Vis 1: Mă trezesc din somn și mă duc în bucătărie. Soțul meu e acolo, pregătind micul dejun.

Vis 2: Mă duc la mormântul soțului meu. În timp ce stau așezată acolo, aud o voce stinsă venind dinăuntru. „Scoate-mă de aici", spune vocea.

Vis 3: Soțul meu cumpără fructe de la magazinul din colț.

Vis 4: Merg pe strada unde soțul meu a făcut infarct. Zace în continuare acolo, pe jos, în stradă. Arată blând ca un mieluțel. Eu țip la el: „Scoală-te! Cum îndrăznești să mă părăsești așa?"

Vis 5: Soțul meu bate la ușă. Știu că el este, dar nu vreau să-l văd. „Pleacă!", îi spun supărată.

Vis 6: Moțăi și, când mă trezesc, îl văd pe soțul meu întins în pat lângă mine. E palid, doar pe jumătate viu. „E în regulă", îi spun cu tandrețe. „Acum poți să pleci".

Visător: Femeie de 49 de ani, narcisică, în doliu după soțul ei.

Asociere: Soțul său a murit de infarct cam cu un an și jumătate în urmă.

Interpretare: Această serie de vise indică evoluția doliului celei ce visează, care a durat mai mulți ani. În primele câteva vise, ea nu voia să-i accepte moartea. În visele 4 și 5, își exprimă mânia față de faptul că el a „părăsit-o". În ultimul vis, ea îi acceptă finalmente moartea și îl lasă să se desprindă. Seriile de vise de acest tip reprezintă jaloane de măsură ale progresului terapeutic.

DOSARE

Vis: Eram într-o cameră întunecată. Am văzut un dulap pentru dosare, într-un colț. Am tras câteva dosare și din sertar a sărit un șobolan.

Visător: Un bărbat obsesiv-compulsiv.

Asociere: Când s-a trezit, nu era sigur dacă din sertar sărise un șobolan sau niște fecale.

Interpretare: Visul se referă la teama de a pierde controlul din cauza lucrurilor care se pot ascunde în subconștient. Șobolanul/fecalele sunt o aluzie la faza anală și la teama de murdărire, adică, de a pierde controlul asupra sfincterelor și de a se face de râs. („Mi se pare ceva ciudat aici.“10) Dosarele reprezintă amintirile. Confuzia de la trezire este un exemplu pentru ceea ce Freud numea *elaborare secundară.*

DOVADĂ

Vis: Trebuia să am grijă de un copil aflat într-o piscină. Apoi trebuia să fur ceva, niște hârtii sau niște dovezi, despre directorul unei școli, pentru a dovedi că era corupt. În timp ce căutam într-un dulap, am dat peste obiecte de artă. Cineva m-a prins, dar l-am lovit și am fugit.

Visător: Un artist de 40 de ani, obsesiv-compulsiv.

Asociere: În copilărie, mama lui avusese mai multe sarcini pierdute și avorturi misterioase (pentru el). Tatăl lui era un om sigur pe sine, distant.

Interpretare: Visul condensează mai multe niveluri de înțeles. Dovada pe care o caută pentru a dovedi corupția directorului școlii se referă, probabil, la căutarea lui psihanalitică de a înțelege și expune abuzul emoțional al părinților lui (dulapul fiind tatăl lui). Persoana pe care o lovește este propriul tată, care se opune terapiei. Copilul din apă (fătul din uter) este, probabil, atât el însuși, cât și bebelușii pe care mama lui i-a pierdut când el era mic. Dispariițiile misterioase ale acestora din urmă îl fac să se teamă pentru propria lui viață.

Vis: Părinții mei erau în proces, dar m-au pus să mănânc dovada. După aceea, am început să mă port

ca și cum eram vinovat.

Visător: Un bărbat de 56 de ani.

Asociere: De câte ori își vizita părinții, se simțea vinovat.

Interpretare: Visul are drept motiv „păcatele taților". Părinții vinovați transferă vina asupra fiului, transformându-l astfel într-un criminal (nevrotic).

DRACUL

Vis: Doi draci se învârteau în capul meu, unul avea ochii albaștri, altul avea ochii căprui. Apoi au zburat afară, prin gura mea.

Visător: Un schizofren de 40 de ani, paranoic.

Asociere: Tocmai începuse psihoterapia și vorbise despre vocile din capul lui, care uneori erau ale părinților săi.

Interpretare: Cei doi draci din capul lui reprezintă obiectele parentale rele, internalizate și clivate. El dorește să scape de ele prin terapie și poate să le facă să zboare, printr-o vrajă, afară prin gură.

Vis: Țipam la soțul meu. În timp ce țipam, el mi-a zâmbit răutăcios și i-au crescut două coarne în vârful capului, ca și cum ar fi fost un drac. Am început să țip și mai tare și să îl lovesc peste față.

Visător: O femeie de 43 de ani, isterică.

Asociere: Soțul ei se purta întotdeauna ca și cum el era un inocent, iar ea era un monstru.

Interpretare: În vis, ea răstoarnă situația din viața reală, îl transformă pe soțul ei în drac și pe ea în victimă. De fapt, visul face aluzie la agresivitatea pasivă a soțului, din viața reală.

DRAGON

Vis: Locuiam într-o peșteră, iar intrarea în peșteră era păzită de un dragon. Am găsit o suliță, am înfipt-o în ochii dragonului și l-am omorât. În spatele dragonului era o pădure frumoasă. Am coborât dealul către pădure.

Visător: Un bărbat masochist, de 28 de ani, suferind de un complex matern.

Asociere: Încă locuia cu mama lui (tatăl murise când el avea 7 ani) și dorea de ani de zile să se mute

singur.

Interpretare: La nivel freudian, dragonul este mama devoratoare, iar peștera este vaginul ei. Bărbatul trebuie să omoare acest dragon-mamă pentru a crește (a urca în copaci). La nivel jungian, dragonul poate reprezenta conștientul „sălbatic“ al visătorului, pe care acesta trebuie să îl „ucidă“ pentru a obține individuarea.

Vis: Un dragon mă urmărea pe o stradă întunecată.

Visător: Un bărbat alcoolic, de 32 de ani, după o noapte de băut compulsiv.

Asociere: Sora lui îl suna încontinuu ca să îl întrebe cum se simte. Bărbatul dorea să îl lase în pace.

Interpretare: Dragonul reprezintă vinovăția lui, în special sentimentele incestuoase față de propria soră. Dragonul este și dependența de alcool, care îi devorează sufletul și de care el pare să nu reușească să scape.

DRAGOSTE

Vis: Am visat muzica dragostei.

Visător: Franz Liszt, compozitorul maghiar care a scris o piesă intitulată „Vise de dragoste“.

Asociere: A scris că a auzit tema muzicală din „Vise de dragoste“ într-un vis.

Interpretare: Uneori, ideile creatoare pot germina în vise, când presiunile din timpul orelor de trezie s-au domolit.

Vis: Bill și cu mine ne plimbăm printr-o poieniță. La un moment dat, vedem doi oameni, tot un cuplu ca noi, întinși în iarbă și goi-pușcă. Se îmbrățișează nebunește și par foarte îndrăgostiți. Pentru o clipă, sunt foarte amărâtă că Bill și cu mine nu mai avem parte de asemenea dragoste și pasiune în viața noastră în doi; pe urmă, mă gândesc în sinea mea: Cui îi pasă?

Visător: Femeie de 37 de ani.

Asociere: Cu o seară înaintea visului, soțul adormise din nou imediat ce se băgase în pat, iar ea se simțise din nou tristă și frustrată.

Interpretare: Acesta este un vis des întâlnit la femeile măritate care regretă că pasiunea a dispărut din relația lor cu soții. Sfârșitul visului — când mai întâi se simte tristă, apoi își zice „Cui îi pasă?“ — schițează o paralelă cu relația din viața diurnă: femeia nu vrea să-și recunoască nici sieși cât de mult îi pasă cu adevărat. Visul e ca o sonerie de alarmă.

DUBLU

Vis: Stăteam într-un restaurant când am văzut un alt bărbat care putea fi dublul meu. Era îmbrăcat exact ca mine și mânca aceleași feluri de mâncare pe care le mâncam și eu. Nu mi-a venit să cred.

Visător: Un bărbat de 35 de ani, cu probleme cardiace.

Asociere: Medicul îi spusese că nu mai are mult de trăit.

Interpretare: Dublul reprezintă dorința lui de a continua să trăiască, chiar dacă moare de infarct.

Vis: Mă certam cu mine. Parcă erau doi „eu“, eu însumi și un dublu. Dublul țipa: „Nu, sub nicio formă. Vorbesc serios, sub nicio formă“.

Visător: Un bărbat de 35 de ani, cu tulburări de alimentație.

Interpretare: Bărbatul avusese o criză de bulimie în noaptea visului.

Interpretare: Dublul indică introiecția severă a tatălui extrem de autoritar în Supraeul visătorului. Această introiecție severă și nevoia copilului său intern (Se) de a se răzvrăti împotriva ei este sursa tulburărilor de alimentație.

DULAP

Vis: Soțul meu mă împinge într-un dulap. Îl aud cum întoarce cheia în broască. Apoi ușa se deschide și soțul meu stă în pragul ei. Mă uit mai atentă și văd că e tatăl meu. Închide ușa și sunt în întuneric.

Visător: O femeie isterică de 27 de ani, foarte puternic atașată emoțional de tatăl ei.

Asociere: Și-a amintit că, în copilărie, tatăl ei o pedepsise la un moment dat închizând-o într-un dulap.

Interpretare: Amintirea faptului că fusese închisă în dulap simbolizează relația posesivă și incestuoasă din punct de vedere emoțional dintre visător și tată. Întorsul cheii în broască reprezintă actul sexual. Complexul patern o face să rămână legată de tatăl ei într-atât de puternic, încât își confundă soțul cu tatăl, după cum vedem în vis. Visul se termină cu ea „în întuneric“, fapt care exprimă această confuzie continuă.

DUMNEZEU

Vis (mit iudaic): Adam și Eva, primii oameni, trăiau în Grădina Raiului. Dumnezeu i-a avertizat să nu mănânce din pomul cunoașterii binelui și răului, că altfel vor muri. Dar un șarpe i-a spus Evei că e în regulă dacă mănâncă din copac, așa că ea a mâncat și i-a dat câteva fructe și lui Adam. După ce au mâncat, și-au dat seama că sunt goi și s-au rușinat. Dumnezeu a aflat și i-a blestemat să aibă o viață de chin. „… blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale… în pământul din care ești luat; căci pământ ești și în pământ te vei întoarce.“11

Interpretare: Povestea genezei, din *Biblie*, este similară cu celelalte mituri antice ale creației. Copacul cunoașterii binelui și răului simbolizează maturitatea și asumarea responsabilității pentru comportamentul personal. Dumnezeul iudaic este reprezentat ca un părinte răzbunător, care trezește sentimente de vinovăție și nu dorește ca propriii copii să crească și să se despartă de el. Asemenea mitului grec al Pandorei, prima femeie este făcută responsabilă pentru aducerea răului și greutăților asupra bărbaților și a femeilor, deși șarpele, care poate simboliza un falus, poate reprezenta complicitatea inconștientă a bărbatului. Mâncatul fructului poate simboliza și actul sexual făcut pentru plăcere și nu pentru procreare și rușinea de după aceea, legată de această activitate interzisă, care are drept consecință condamnarea lor la moarte (cei doi devin muritori).

Vis 1: Am avut o viziune glorioasă. Stăteam în genunchi și mă rugam când, brusc, am văzut o flacără luminoasă în fața mea. Apoi am sesizat o față și un corp. Era un corp gol, de o frumusețe incredibilă (ca Apollo sau ca un zeu al soarelui). Se uita la mine cu ochi puternici, calmi. Apoi s-a așezat foarte aproape de mine și am văzut că avea o erecție uriașă. Mi-a sărutat urechea stângă și limba lui a introdus un rubin fierbinte în creierul meu.

Vis 2: Am visat că Iisus Hristos făcea dragoste cu mine. M-a sărutat, m-a mângâiat, apoi m-a penetrat. A fost incredibil.

Visător: Un bărbat de 25 de ani suferind de un episod acut de schizofrenie. Mama lui avea un comportament schimbător cu el, când îl abuza, când îl idolatriza, făcându-l să creadă că este ori cel mai rău om din lume, ori un geniu nobil. Tată lui îl disprețuia, tratându-l ca pe „băiatul mamei".

Asocieri: A avut aceste vise în timp ce stătea la o mănăstire. Și-a amintit o poveste biblică despre un profet care a avut o viziune cu un înger care i-a pus un cărbune fierbinte în gură, dăruindu-i astfel capacitatea de a prevesti viitorul.

Interpretare: Cele două vise indică o nevoie narcisică de a fi „binecuvântat" de un zeu falic. Această nevoie izvorăște atât din faptul că părinții săi îl umilesc (iar el dorește să le arate că greșesc), cât și din presiunea provocărilor pe care le primește din partea mamei (dorea să se ridice la nivelul impus de ea). Rubinul fierbinte denotă valoarea deosebită a creierului său, cu referire la povestea biblică cu care a făcut asocierea: va fi un profet. Natura sexuală a acestor viziuni în care este rănit (sedus de un zeu falic) — temă frecventă în literatura homosexuală — reprezintă, la nivel psihodinamic, o modalitate de a îmblânzi figura paternă ostilă (ratatul oedipian) și de a fi, astfel, iertat că „se căsătorește" cu mama lui și uzurpă rolul tatălui. În același timp, reprezintă inițierea și acceptarea în lumea bărbaților.

Vis: Mergeam pe o stradă aglomerată și am simțit că eram cumva în pericol. Apoi m-am gândit la

Dumnezeu și mi-am imaginat fața Lui caldă, extraordinar de frumoasă și am știut că El mă proteja. Puțin câte puțin, m-am relaxat.

Visător: O femeie de 24 de ani, evlavioasă.

Asociere: Cu o noapte înainte, citise din *Biblie* — Psalmul 23: „Domnul este păstorul meu: nu voi duce lipsă de nimic…“12

Interpretare: Multe persoane evlavioase se simt protejate de credința lor într-un Dumnezeu omniscient, omnipotent, care veghează asupra lor. Acest fenomen poate reprezenta și un „transfer divin“ — atribuirea sentimentelor pe care le-au avut față de părinți în copilărie unei imagini dumnezeiești. Este tipic pentru copii să îi vadă pe cei care îi îngrijesc ca fiind omnipotenți și omniscienți și să se simtă protejați de ei.

Vis: În timp ce Mohamed era într-o stare de contemplație solitară pe muntele Hira, a apărut Dumnezeu, sub forma îngerului Gabriel, și i-a poruncit să propovăduiască învățătura lui Dumnezeu.

Visător: Mohamed, întemeietorul Islamului. Relatat în *Coran*, cartea sfântă a Islamului.

Asociere: A susținut că avusese mai multe revelații de acest tip de la Dumnezeu, în care i se spunea ce și unde să propovăduiască.

Interpretare: Acest vis mitologic al lui Mohamed este similar cu visele altor personaje religioase, cum ar fi Iisus și Buddha, care, și ei, credeau că au fost „chemați“. Viziunile cu Dumnezeu și îngeri semnifică afirmarea divină. Din perspectivă psihanalitică, o astfel de viziune poate fi considerată o halucinație schizofrenică.

Vis: Urc scările unui monument antic. În vârf se află statuia unui bărbat cu o barbă lungă. Se pare că voi fi sacrificat pentru acest Dumnezeu antic. Cred că e o prostie, dar nu pot face nimic.

Visător: Un bărbat de 42 de ani care a crescut într-o familie fanatică religioasă.

Asociere: Cu câteva zile înainte de acest vis, tatăl lui îl mustrase pentru că nu mergea regulat la biserică.

Interpretare: Statuia lui Dumnezeu îl simbolizează pe tatăl visătorului, iar sentimentul că va fi sacrificat pentru acest Dumnezeu este similar cu ambivalența pe care o simte față de tatăl său și de fanatismul acestuia.

DURERE

Vis: Cel ce visează încearcă să lipească un fragment din ziar într-un album, potrivindu-l în pagină, dar „el nu ține însă pe pagină“[13], ceea ce i-a provocat multă durere.

Visător: Hanns Sachs, psihanalist vienez. Relatat de Freud (1900).

Asocieri: Cu o zi înainte lipise tăieturi din ziar și se dusese la culcare răcit cobză. Adormise cu gândul că n-ar vrea să trebuiască să se dea jos din pat peste noapte. S-a trezit cu o durere de burtă.

Interpretare: Sachs a remarcat că visul, în calitatea lui de paznic al somnului, îi dăduse iluzia unei îndepliniri a dorinței sale de a nu se da jos din pat, prin intermediul unei reprezentări simbolice.[14]

Vis: Tom și cu mine am plecat în weekend împreună cu Herb și Ellen. Ellen și cu mine ne odihneam în pat și ea mi-a atins vaginul. La început a fost bine, dar pe urmă m-a durut îngrozitor. M-am trezit și a trebuit să mă duc la toaletă ca să urinez.

Visător: Femeie de 32 de ani cu porniri homosexuale.

Asociere: Cu o zi înaintea visului, îi trecuse fugar prin minte că Ellen era atrăgătoare.

Interpretare: Visul exprimă conflictul ei interior în legătură cu impulsurile homosexuale. La început simte plăcere (gratificarea Se-ului), apoi durere (vinovăția Supraeului).

---

[10] În original, *I smell a rat*: „Miros un șobolan“. (*N.t.*)

[11] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, p. 14. (*N.t.*)

[12] *Op. cit.,* p. 574. (*N.t.*)

[13] Freud, 2009, p. 478. (*N.red.*)

[14] Expresia în limba germană folosită de visător — *er geht nicht auf die Seite* — ar însemna literal „nu merge pe pagină“, dar are și sensul figurat de „el nu iese afară, nu se duce la toaletă“ — Freud, 2009, p. 478. (*N. red.*)

E

ECHIPAMENT

Vis: Am plecat la schi cu Mark. Acesta nu era capabil să își strângă echipamentul. Mă simțeam ținut pe loc de el.

Visător: Un bărbat masochist, de 33 de ani, suferind de un sever complex de castrare.

Asocieri: Mark îl sfătuise foarte serios să nu își dea demisia. Fusese de curând la schi cu Mark, care se luase mereu la întrecere cu el și dorise să schieze mai repede.

Interpretare: Schiatul simbolizează, la un nivel, puterea și realizarea (demisia și obținerea unui loc de muncă mai bun). La un alt nivel, poate reprezenta bravura sexuală. Visul este și o schimbare de direcție, prin care visătorul își depășește adversarul, deși acesta încearcă să îl țină pe loc, deoarece adversarul nu este capabil să își strângă (să țină în erecție) echipamentul (organele genitale).

ELEFANT

Vis: Un elefant rege alb a intrat în corpul visătorului, dar fără să îi producă nicio durere. Elefantul s-a integrat cu delicatețe în corpul acestuia.

Visător: Mama lui Buddha Shakyamuni, fondatorul religiei budiste. Relatat în *Buddhacarita.*

Asociere: A avut acest vis cu o noapte înainte să rămână însărcinată cu fiul ei și a văzut în acest vis un semn că fiul ei va fi ultima reîncarnare a lui Buddha. În timpul sarcinii, nu a suferit nici de oboseala obișnuită, nici de depresiile sau poftele care însoțesc adeseori această perioadă. (Vezi visul lui Iosif despre Iisus.)

Interpretare: În religia budistă, elefantul este considerat ca fiind sfânt, iar elefantul rege alb este, așa cum indică și numele, regele elefanților. În plus, aici albul înseamnă puritate și, deci, nașterea lui Buddha Shakyamuni, asemenea nașterii lui Iisus

Hristos, a fost considerată o „imaculată concepție“, nepângărită de plăcerea senzuală. Din moment ce legenda sosirii lui Buddha, la fel ca și în cazul lui Hristos, era cunoscută de toată lumea, putem presupune că Maya Devi a avut o dorință narcisică de a naște un zeu și, prin urmare, a creat o profeție autoîmplinită.

ENUREZIS

Vis: Mergeam prin pădure și am auzit un lătrat. Câini mari și răi alergau după mine. M-am trezit și patul era ud.

Visător: Un băiețel de 4 ani care suferă de enurezis nocturn.

Asocieri: Tatăl lui era foarte supărat pe el din cauza faptului că făcea pipi în pat și, adeseori, „lătra“ la el ca un câine. Pe de altă parte, mama lui era înțelegătoare și îl apăra în fața tatălui.

Interpretare: La copii, enurezisul este în general precedat de vise de anxietate, cum este cel de mai sus. Enurezisul este un simptom al unui conflict nerezolvat. În acest caz, este atât un act de sfidare la adresa tatălui, cât și un mod de a atrage empatia mamei. Visul însuși reprezintă teama de tatăl supărat (câinii) și faptul că este pierdut în pădure (în situația confuză din mediul său familial). Copacii pot reprezenta falusuri.

Vis: Casa luase foc și eu trebuia să folosesc o trombă de apă ca să sting focul. M-am trezit în timp ce făceam pipi în pat.

Visător: Un băiețel de 6 ani.

Asociere: Mama băiatului tocmai născuse un al doilea copil, care făcea pipi în scutece. Ea țipase la băiat: „Nu-mi trebuie doi bebeluși“.

Interpretare: Probabil că incendiul reprezintă atât supărarea băiatului pe mama lui, cât și supărarea ei pe el. Visul este atât o dorință de a da foc casei, cât și dorința vinovată (sau eroică) de o salva.

ERECȚIE

Vis: M-am uitat pe fereastra dormitorului și am văzut muncitorii de pe un șantier de construcții din

vecinătate. Părea că ridicaseră peste noapte o clădire uriașă. Era înaltă până la cer. Eram uluit.

Visător: Un tânăr cu probleme sexuale (impotență parțială).

Asociere: De ceva vreme avea episoade de impotență cu soția sa.

Interpretare: Ridicarea uimitoare, peste noapte, a clădirii de lângă dormitorul lui (unde au loc episoadele de impotență) semnifica dorința lui de a fi potent peste noapte.

Vis: Sunt într-o cadă. Am o erecție și îmi ating penisul. I-l arăt soției mele, care vrea să îi facă o poză. Apoi penisul meu se desprinde de corp și plutește în jurul meu. Dar eu îmi spun că e în regulă, așa se întâmplă întotdeauna.

Visător: Un bărbat de 38 de ani, suferind de fobii și de impotență. Povestit de Rangell (1952).

Asociere: Visătorul a vorbit adeseori despre fobia lui de păpuși. Încearcă să evite să vadă păpuși.

Interpretare: Rangell interpretează că penisul desprins de corp simbolizează castrarea. Teama de castrare se află la baza impotenței și a fobiei de păpuși. Vederea unei păpuși îi amintește de castrare, element care poate fi identificat într-un incident din copilărie. Își spune că este „în regulă“ încercând să își accepte castrarea.

Vis: M-am uitat cum mama punea pâinea în cuptor și am văzut-o crescând prin geamul cuptorului. M-am trezit cu o erecție și nu știam din ce cauză.

Visător: Un bărbat alcoolic, de 32 de ani, cu o fixație maternă.

Asocieri: Și-a amintit diversele cazuri în care mama lui se plimbase prin casă aproape goală.

Interpretare: Creșterea pâinii reprezintă erecția. Faptul că visătorul nu știa de ce era excitat când s-a trezit indică negarea sentimentelor incestuoase față de mama lui. Metafora pâinii care crește într-un cuptor poate reprezenta și sarcina și dorința visătorului de a-și lăsa mama gravidă, de a lua parte la naștere și la alăptare (lucru pe care nu avusese voie să îl facă, pentru că era băiat — mama lui îl ținuse la

distanță atunci când născuse și când o alăpta pe sora cea mică). Poate indica și dorința lui de a avea un uter.

EROU

Vis: Am auzit un zgomot îngrozitor în curtea din spatele casei și, când m-am dus afară ca să văd ce s-a întâmplat, am văzut acest monstru, ca un dragon. Am luat pușca tatălui meu și l-am împușcat. Am auzit aplauze, m-am întors și am văzut o femeie goală stând pe acoperiș.

Visător: Un bărbat de 42 de ani.

Asociere: Și-a amintit că tatăl și mama lui aveau deseori certuri aprinse în care tatăl amenința că o va împușca pe mamă.

Interpretare: Acesta este un vis simplu oedipian, care coincide cu intriga din basme. Monstrul îl reprezintă pe tată, iar fata goală de pe acoperiș este mama. Fiul omoară dragonul și salvează fata — adică o salvează pe mamă de tatăl-monstru și o păstrează pentru el.

EST

Vis: Am văzut trecând o femeie blondă. Apoi m-am uitat în sus, la girueta de pe hambar, și am văzut că indica estul.

Visător: Un bărbat de 38 de ani.

Asociere: A spus că ura blondele și că îi plăceau asiaticele, pentru că erau mai spirituale.

Interpretare: „Estul“ din vis indică dorința visătorului de a-și găsi propria spiritualitate și de a se uni cu o femeie estică, spirituală.

EXAMINARE

Vis: M-am întors în liceu și încerc să dau un examen. Spre groaza mea, nu pot răspunde la nicio întrebare. Mă uit la întrebările din test și în mintea mea se face vid.

Visător: Un bărbat de 32 de ani, cu o personalitate adictivă.

Asociere: Participase de curând la o reuniune cu colegii de liceu și fusese surprins să vadă cât de tare

se schimbaseră unii dintre ei. „Plicticoșii din liceu aveau acum doctorate.“

Interpretare: Visele de examinare sunt frecvente și uneori tind să fie recurente. Majoritatea sunt metafore pentru testele la care ne supune viața. Totuși, acest vis recurent reprezintă sentimentul inconștient al visătorului că o ține dintr-un eșec într-altul de când a terminat liceul. Indică sentimentul că nu s-a ridicat la nivelul așteptărilor personale și ale tatălui și că nu a reușit mare lucru în comparație cu colegii lui.

Vis: Am intrat într-o sală de examen mare, ca să dau un examen la genetică. Brusc, mi-am dat seama că nu învățasem nimic. M-am dus la profesor și am început să mă cert cu el. De ce trebuie să știu genetică? Nu este specializarea mea.

Visător: Un psihanalist de 49 de ani.

Asociere: A doua zi urma să facă o prezentare despre etiologia schizofreniei.

Interpretare: Visul îl avertizează că nu știe destule despre genetica schizofreniei sau că nu a pus suficient accent pe această temă. Visul exprimă teama lui că cineva din public i-ar putea da de gol ignoranța dacă nu se pregătește temeinic.

Vis: Ni se dădea un test-fulger la biologie. Mă uitam la hârtie și îmi era foarte frică. Am început să tremur și apoi m-am temut că o să leșin. Credeam că eram foarte bine pregătit, dar acum mă simțeam paralizat și pur și simplu nici nu puteam ridica stiloul.

Visător: Un bărbat de 24 de ani care suferă de anxietate generalizată și este pe punctul de a se căsători.

Asociere: Și-a amintit că îi fusese frică la ultimele două examene, chiar la limita leșinului, exact ca în vis, dar continuase și se descurcase destul de bine. Se întreba dacă o să leșine la nuntă.

Interpretare: Freud vedea visele de examinare de acest tip ca pe niște mesaje de liniștire; astfel de vise fac referire la o experiență trecută când visătorul s-a temut de un examen, dar l-a luat în ciuda acestor

temeri. În acest caz, teama visătorului pare să fie legată de actul sexual din noaptea nunții. Se teme că va fi paralizat (impotent) și nu va fi capabil să ridice stiloul (să aibă o erecție).

EXCREMENT

Vis: Visătorul a văzut-o pe fiica analistului său în fața lui și, în locul ochilor, aceasta avea două acoperitoare pentru ochi făcute din excremente.

Visător: Omul cu șobolani, un tânăr care suferea de tulburare obsesivo-compulsivă. Relatat de Freud (1909b).

Asocieri: Pacientul văzuse o fată stând pe scările care duceau la cabinetul lui Freud și bănuise că era fiica acestuia. Pretindea că Freud încerca să îl facă să o ia de soție pe fiica lui.

Interpretare: Interpretarea dată de Freud acestui vis a fost: „El s-ar căsători cu fiica mea, nu pentru ochii ei frumoși, ci pentru banii ei“. (S. Freud, *Remarci asupra unui caz de nevroz obsesională*, în *Opere esențiale*, 7, 2010, p. 80) În psihanaliza clasică, excrementele sunt văzute ca simbolizând banii, deoarece primul act de dăruire pe care trebuie să îl facă un copil este să îi dăruiască mamei propriile lui excremente. Prin urmare, fecalele fac parte din trocul original: eu dau fecalele, tu dai aprobarea. Omul cu șobolani a fost diagnosticat drept „narcisic anal“, așa cum sunt diagnosticați majoritatea obsesiv-compulsivilor. El nu dorea să renunțe la fecale și era supărat că trebuie să plătească pentru ședințele de psihoterapie. Totuși, excrementele văzute în locul ochilor fiicei lui Freud pot avea și alte înțelesuri: ele pot face referire la sentimentul inconștient că, dacă s-ar căsători cu o femeie, ar trebui să îi dăruiască acesteia fecalele lui sau să renunțe la dorințele lui de a pângări femei.

EXPLOZIE

Vis: Sunt într-o zonă de război și explodează o bombă. Fug acasă la mine și reușesc să intru exact înaintea altei explozii. În casă văd oameni plimbându-se goi. Mă duc sus și, în dormitorul meu,

sunt prietenul meu Tom și cu sora lui. Fac sex cu ea și ejaculez pe tot corpul fetei.

Visător: Un burlac de 44 de ani, cu un atașament incestuos față de sora lui.

Asocieri: În vis, dormitorul lui arată mai mult ca dormitorul surorii lui. Când s-a trezit, a simțit că sora prietenului său semăna foarte tare cu propria lui soră.

Interpretare: Este vorba despre impulsurile incestuoase ale visătorului față de sora lui mai mică. Actul sexual cu sora lui apare la început mascat — sub forma zonei de război și a exploziilor. Tot așa, partenerul sexual este văzut la început sub altă formă — oamenii goi, sora lui Tom. Interdicția incestului produce această simbolizare a relației sexuale și a ejaculării (explozia). Explozia se poate referi și la sentimentele puternic conflictuale ale visătorului față de aceste dorințe incestuoase și la ambivalența lui față de toate femeile (întâlnirile romantice fiind echivalente cu mersul într-o zonă de război). Într-un final, după ce se mai gândește, recunoaște că fata din vis este sora lui.

Vis: Am intrat într-un bloc. Am trecut pe lângă o femeie și o fetiță. Am văzut pe jos o păpușă de cârpă și am vrut să o iau, dar și fetița voia același lucru. Am încercat să o apuc, dar nu am reușit. Apoi am încercat să urc scările, dar acestea dispăruseră. L-am văzut afară pe administratorul blocului, care era supărat. Spunea că blocul explodase. M-am uitat în sus și am văzut că ultimele trei etaje, inclusiv etajul la care era apartamentul meu, se prăbușiseră. Mi-am dat seama că pisica mea murise și am simțit o durere îngrozitoare.

Visător: O femeie de 25 de ani care suferea de isterie.

Asocieri: Femeia și fetița i-au amintit de mama ei și de ea însăși. Păpușa de cârpă semăna cu cea pe care o avusese în copilărie.

Interpretare: Explozia transmite furia visătorului față de propria mamă care, prin identificare cu agresorul, este violentă cu ea. Clădirea este ea însăși, iar partea superioară reprezintă capul sau creierul ei.

Faptul că nu reușește să ia păpușa este legat de lipsurile cu care a trăit în copilărie. Pisica reprezintă legătura ei libidinală cea mai puternică, dar poate reprezenta și inocența ei, motiv pentru care va trebui să trăiască. Avem de-a face cu o parabolă: încercând să îi rănim pe ceilalți, sfârșim prin a ne răni pe noi înșine.

Vis: Visătorul traversa râul Tagliamento și auzea exploziile bombardamentelor austriece. A strigat: „Suntem învinși!“

Visător: Napoleon, Împăratul Franței. Relatat de Freud (2009).

Asociere: A fost trezit de o explozie în timp ce dormea în căruță și și-a amintit că tocmai avusese acest vis.

Interpretare: Faptul că a auzit explozia în somn a fost stimulul direct al visului. Cu toate acestea, evenimentul i-a readus în memorie una dintre bătăliile anterioare, cea de la Atole, unde fusese înfrânt. Visul avea ca sursă teama de repetare a acelei experiențe.

Vis: Pilotez un avion foarte jos, la doar câțiva kilometri deasupra pământului. Văd o casă și, la fereastră, o femeie goală. Arunc o bombă pe casă, văd cum explodează și mă simt foarte vinovat.

Visător: Un bărbat de 23 de ani cu înclinații borderline.

Asociere: Locuia cu mama lui și a povestit cum, de când tatăl lui murise, mama îl strângea în brațe încontinuu.

Interpretare: Avionul care zboară aproape de sol simbolizează dorințele sexuale ale visătorului față de mama lui, dorințe care devin periculos de puternice. Pământul și femeia goală o simbolizează pe mama lui, iar casa probabil că simbolizează vaginul agresiv al acesteia. Explozia reprezintă violența actului sexual incestuos, dar și furia față de mama lui.

EXTAZ

Vis 1: Am visat că savuram splendorile imposibil de descris ale muzicii.

Vis 2: Am visat că pluteam și zburam, în extaz, aidoma unui vultur care se ridică maiestuos peste piscurile unor munți îndepărtați.

Visător: Friedrich Nietzsche, filosof german. Relatat de Kaufmann (1953).

Asocieri: Una dintre temele principale ale scrierilor lui Nietzsche este concepția lui despre *voința de putere*, prin care el înțelegea dorința de a fi stăpân pe tine însuți și peste alții. Nietzsche era de părere că această voință de putere este nu doar pornirea elementară a ființei umane, ci și impulsul fundamental al tuturor ființelor vii: „Orișiunde am găsit viață, am găsit și voința de putere".

Interpretare: Cele două vise de mai sus simbolizează amândouă năzuința spre realizări superioare. În primul, cel ce visează aude o muzică imposibil de descris în frumusețea ei; în al doilea, zboară spre crestele munților. Vulturul reprezintă puterea și potența. În societățile primitive, vulturii erau asociați cu soarele. A zbura spre piscul muntelui înseamnă a ajunge la puterea absolută, a fi ca un zeu, adică un zeu-soare. Ambele vise coincid cu tema principală a filosofiei lui Nietzsche — dorința de putere. Și vin să confirme observații ale unor contemporani cu Nietzsche, cum că acesta era un ins grandoman, care fusese în același timp răsfățat și minimalizat de un mediu familial în care el era singurul reprezentant al sexului masculin, printre patru femei.

EXTRATEREȘTRI

Vis: Eram vizitat de patru extratereștri, bărbați înalți, cu ochii verzi. Mi-au înconjurat patul și mi-au spus: „Ești condamnat la 20 de ani de sclavie".

Visător: Un bărbat de 32 de ani, cu caracteristici schizoide și homosexualitate egodistonică.

Asociere: Se simțea înstrăinat de alți oameni. Mama lui îl sunase cu o seară înainte de vis.

Interpretare: Acesta este un vis profetic, ce prezice cei 20 de ani de exil (sclavie) ai visătorului. Extratereștrii pot reprezenta proiecții externalizate ale vinovăției sale oedipiene. Sclavia reprezintă

pedeapsa autoimpusă, probabil pentru că a comis un incest emoțional cu mama lui. Cifra patru probabil face aluzie la cele patru elemente (pământ, foc, apă, aer) și la cele patru colțuri ale pământului, prin urmare înseamnă „un om oarecare“. Extratereștrii pot reprezenta și depersonalizarea și alienarea de sine însuși și de ceilalți.

Vis: Eram răpită de extratereștri. Mă luau pe nava lor și îmi făceau un control medical.

Visător: O femeie de 38 de ani, schizoidă.

Asociere: Văzuse un documentar despre farfurii zburătoare și își dorea să zboare și ea cu una.

Interpretare: Extratereștrii reprezentau personaje magice conectate la fantasmele primitive ale copilăriei. Nava spațială este un uter. Visul este o dorință de a se întoarce în uter și de a fi luată sub aripa ocrotitoare a unei zâne bune, scăpând astfel de responsabilitățile vieții de adult.

F

FAIMĂ

Vis: Eram la metrou și coboram scările, când am văzut o persoană faimoasă. Era Woody Allen. L-am recunoscut imediat și m-am întrebat: „Oare vreau să vorbesc cu el? Este un abuzator de copii“. Îl respectasem pe vremuri, dar acum fusesem dezamăgit de comportamentul lui. Apoi a dat de două ori peste mine și nu și-a cerut scuze. A fost nepoliticos. Am vrut să spun ceva, dar am hotărât să tac din gură.

Visător: Un bărbat pasiv, de 32 de ani.

Asociere: Cu câteva zile înainte, dorise să îi spună ceva șefului, dar renunțase, pentru că șeful avea probleme în căsnicie.

Interpretare: Visele în care sunt întâlniri cu persoane faimoase reprezintă, adeseori, dorința narcisică a visătorului de a fi recunoscut de o persoană faimoasă și, prin urmare, de a-și crește nivelul personal de importanță. În acest caz, visul merge un pas mai departe. Când se întâlnește cu persoana faimoasă, visătorul se simte superior acesteia și descoperă că persoana în cauză este nepoliticoasă. Visul reprezintă, de asemenea, o recreare simbolică a pasivității visătorului (incapacitatea lui de a spune ceva când Woody Allen este nepoliticos cu el), o pasivitate ale cărei rădăcini le putem găsi în relația cu tatăl lui, un narcisic dominator.

FANTOME

Vis (ficțiune): În timp ce visătorul stă cu paznicii, a apărut o fantomă. Într-un final, aceasta a început să vorbească: „Sunt duhul tatălui tău, și-s osândit să rătăcesc prin noapte, o vreme…“15. Duhul spune că a fost otrăvit de unchiul visătorului, acum tată vitreg, Claudius, pentru ca acesta să se poată căsători cu mama visătorului, Gertrude, regina Danemarcei, și

pentru a deveni rege. El spune despre Claudius că i-a sedus mama și că cei doi au conspirat împreună contra lui.

Visător: Shakespeare (1610), vorbind prin gura personajului său, Hamlet. Acesta este un bărbat tânăr, suferind de depresie, cuprins de sentimente puternice de gelozie și furie față de mama lui și de unchiul/tatăl vitreg, care s-au căsătorit de curând, la doar două luni după moartea tatălui său.

Asocieri: Ghicise destul de multe. „O, sufletu-mi profetic!“ a spus el când a văzut fantoma. „E-un duh cinstit, îngăduie-mă să-ți spun…“ Era supărat pe mama lui încă dinainte să vadă fantoma, gândindu-se la cât de repede se căsătorise aceasta și se aruncase în „culcușul patimei nelegiuite“ și murmurând „O, slăbiciune,/ Ți-e numele femeie!“

Interpretare: Hamlet pare să fie cel mai autobiografic personaj al lui Shakespeare. Asemenea lui Hamlet, autorul a suferit toată viața de depresie, care poate fi observată în caracterul meditativ al pieselor sale. Fantoma, o proiecție a vinovăției lui, îi spune ceea ce el deja bănuia. Plin de vinovăție oedipiană și de gelozie, vrea să își omoare tatăl vitreg și să se culce cu mama lui. Amărăciunea față de femei — „O, slăbiciune,/ Ți-e numele femeie!“ poate să fie o indicație pentru faptul că și el fusese sâcâit și disprețuit de propria mamă, la fel ca tatăl lui, și că dorise, poate, să își omoare tatăl real. Prin urmare, furia față de Claudius este de două ori mai intensă, pentru că acesta făcuse ceea ce dorise și el să facă mai demult, iar asta-i atinge vinovăția oedipiană. Suntem întotdeauna mai severi cu cei care fac ceea ce dorim noi să facem — și condamnăm — în adâncurile noastre, în inconștient.

Vis: Iubita mea mă vizita și îi arătam noua noastră casă. Am trecut pe lângă o cameră, la etaj, unde ușa era deschisă, și am auzit un mârâit. „Fantoma casei“, am spus eu. „Nu știu cine a deschis ușa asta.“ Am râs nervos, am blocat ușa și ne-am continuat drumul.

Visător: Un bărbat de 42 de ani pe care iubita îl presa să o ia de nevastă.

Asocieri: Și-a amintit că iubita lui deschisese din nou subiectul căsătoriei, iar el îi răspunsese, iar, că nu știa cum să își anunțe mama.

Interpretare: Fantoma familiei este mama visătorului, care se agățase de fiul ei de când soțul ei murise, iar băiatul era adolescent. În același timp, fantoma familiei este tatăl mort, a cărui moarte încă atârnă greu pe umerii mamei. În cele din urmă, această fantomă (așa cum fac multe fantome din vise) reprezintă vinovăția inconștientă a visătorului proiectată și transformată în furie îndreptată spre el (de către fantomă). Blocarea fantomei în cameră este dorința visătorului de a scăpa de fantomă, astfel încât să se poată căsători cu iubita lui și să își poată continua viața.

Vis: Am visat că eram în baie. Simțeam că era o fantomă în cadă, în spatele perdelei de duș. Am fost trasă în cadă. Acolo, un bărbat tuciuriu mi-a dat o păpușă. Am luat păpușa și am ieșit din cadă, gândindu-mă că păpușa era ceva rău.

Visător: O femeie isterică, de 30 de ani, care rămăsese însărcinată cu un bărbat cu care nu se mai întâlnea, pe care acum îl disprețuia și de care se temea. Se gândea să dea bebelușul pentru adopție.

Asocieri: Vorbise cu fostul iubit la telefon și era supărată pe el, pentru că acesta insista că are dreptul să ia o decizie cu privire la copil. Ea era hotărâtă să dea bebelușul, amintindu-și ce urât se purtase cu pisicile pe care le avusese.

Interpretare: Fantoma îl reprezintă pe fostul iubit, iar păpușa reprezintă bebelușul pe care acesta i-l dăruiește. Senzația ei că păpușa era ceva rău are ca sursă sentimentele ei de vinovăție privind relația cu un bărbat despre care acum crede că este dezgustător, dar și o furie inconștientă mai profundă, pe care tinde să o respingă și să o proiecteze asupra lumii exterioare. Visul este un avertisment că trebuie să scape de acest bebeluș rău pe care îl va naște, altfel acesta, împreună cu tatăl lui, îi vor contamina viața.

FAR

Vis: Înotam noaptea într-un ocean. Deodată, am văzut un far în depărtare și am înotat spre el. M-am cățărat pe stânci și am intrat, dar nu era nimeni acolo. Apoi am urcat scara circulară până în vârf, unde am găsit niște cufere vechi și cutii cu cărți, și niște șepci de marinar tot vechi.

Visător: Bărbat narcisic de 29 de ani.

Asociere: Tatăl lui lucrase în marina comercială și avea șepci ca acelea din vis.

Interpretare: Farul este un simbol falic. Oceanul simbolizează mama. Cel ce visează își dorește să poată rupe atașamentul prea puternic față de mamă, să fie inițiat în lumea masculină și să fie acceptat de tată și de alți bărbați (să citească din cărțile găsite, să poarte șepcile).

FATĂ

Vis 1: O fetiță de 4 ani se juca afară, purtând o rochie roz. Era cu tatăl ei. Soția lui nu era de față.

Vis 2: Am intrat într-o clădire cu o fetiță.

Vis 3: A trebuit să iau o fetiță de la aeroport. Suntem într-o limuzină foarte lungă. Luăm cu noi o femeie bătrână, care spune: „Uită-te la copilul ăsta. Nu are șosete".

Vis 4: În casa noastră este un criminal. Mama pregătește cina. Criminalul, un bărbat, și cu mine ieșim și înotăm în râu. Cu noi mai este o fetiță, care poartă o rochie frumoasă. Ea înoată cu noi, îmbrăcată cu rochia.

Visător: O femeie isterică, de 27 de ani, care a suferit abuzuri sexuale.

Asociere: Avea aceste vise recurente cu fetițe, iar uneori credea că fetițele sunt, de fapt, ea însăși. Ele aveau întotdeauna 3–4 ani. Atât avea și ea când fusese abuzată de tatăl ei.

Interpretare: Fetițele reprezintă visătoarea în stadiul în care a fost abuzată sexual și când era lipsită de protecție (fără șosete). În aceste vise, apare și femeia-visător, ca adult, având grijă de ea însăși-copil; aceasta este expresia dorinței ei din copilărie de a avea o soră mai mare, care să o protejeze de tatăl ei. Primul vis este un vis oedipian, în care își

vrea tatăl doar pentru ea. În alt vis, tatăl este un criminal. Condensarea arată ambivalența ei față de tată. Rochiile frumoase din cele două vise poate că reprezintă o dorință de recăpătare a inocenței pe care a pierdut-o atunci.

FAȚĂ

Vis 1: M-am uitat în oglindă, dar nu mi-am putut vedea fața. Îmi vedeam ochii, care se uitau la mine oarecum dezaprobator, dar nu vedeam nicio față în jurul lor.

Vis 2: Mă plimbam, iar pălăria tot îmi cădea pe piept, pentru că nu aveam față.

Visător: Un tânăr schizofrenic.

Asociere: Întotdeauna se simțise invizibil.

Interpretare: Fețele invizibile din aceste vise fac referire la iluzia pe care o trăiește visătorul cum că nu ar avea față. Fața a fost privtă de o investire normală, prin urmare încetează să existe în mintea lui. Bărbatul a dezvoltat această formă de retragere și de depersonalizare ca urmare a unei serii de umilințe pe care le suferise în copilăria timpurie și pe care le percepuse ca pe o „pierdere cronică a feței“16.

Vis: Un bărbat îmi arunca o fiolă cu sânge pe față. Eram îngrozită.

Visător: O femeie de 39 de ani cu porniri isterice.

Asociere: A vorbit despre furia ei față de bărbați și despre regretul că trebuia să fie un cetățean de rangul doi.

Interpretare: Fiola cu sânge este sânge menstrual. Femeia se simte blestemată că este femeie, ca și cum ar fi „plesnită peste față“ de bărbați și ca și cum și-ar „pierde imaginea“.

FEBRĂ

Vis: Am văzut un șarpe zvârcolindu-se pe pământ, ca și cum ar fi avut febră. Am fost dezgustată.

Visător: O femeie isterică, de 39 de ani.

Asociere: Îi era teamă de bărbați.

Interpretare: Teama visătoarei de pasiune sexuală (febră) este generată de ceva aflat dedesubt: invidia și dezgustul de penisuri (șerpi).

FECALE

Vis: Un bărbat adult se află într-o baie publică mare, în subsolul școlii primare unde mersese în copilărie. Simte o nevoie urgentă să meargă la baie și este fericit, când intră într-o cabină mică de toaletă, să vadă că nu e nimeni împrejur. Descoperă, la început speriat și dezgustat, că pereții cabinei pe care a ales-o sunt acoperiți cu fecale. Majoritatea sunt uscate și tari, dar unele sunt proaspete și se preling pe perete. Nu sunt doar murdare, ci sunt și otrăvitoare — periculoase, ca și cum ar conține o substanță corozivă urât mirositoare. Dar apoi își dă seama că mirosul este familiar, iar anxietatea lui scade atunci când realizează că sunt propriile lui fecale. Este obișnuit cu ele și nu îl deranjează. Acum se simte în siguranță și confortabil și poate urina și defeca liniștit.

Visător: Pacientul X, un bărbat necăsătorit, tânăr, cu o personalitate retentiv-anală, relatat de Shengold (1989).

Asociere: După ce i-a povestit visul analistului, tânărul și-a amintit că avusese un accident destul de grav cu mașina, cu o zi înainte, și a spus că este posibil să fie supărat pentru că analistul a mărit prețul ședințelor.

Interpretare: Metafora toaletei izolate și cu pereți acoperiți cu fecale reprezintă un loc sacru. Shengold notează că această imagine simboliza anusul și rectul ca un loc de retragere defensivă, în care putea controla sentimentele și pornirile periculoase, sadic-anale, ucigașe. Camera cu fecale reprezenta, de asemenea, baia în care se retrăgea în adolescență, de obicei ca reacție la situațiile de pericol psihic. Baia fusese locul în care se masturba ca să își revină.

Vis: M-am dus la baie, ca să mă pregătesc să ies. Baia era murdară. Toaleta și bideul erau pline de fecale. Am tras apa, dar fecalele nu s-au dus, dimpotrivă, toaleta a refulat. O bucată galbenă a căzut și a rămas prinsă de margine.

Visător: O femeie obsesiv-compulsivă, de 29 de ani.

Asociere: Fusese abuzată fizic în copilărie. Părinții îi spuseseră că era un monstru. Avea tendința de a spăla și freca baia de mai multe ori pe zi. Bucata galbenă îi amintea de un fetus.

Interpretare: Imaginea băii murdare cu toaleta și bideul refulând cu fecale este un simbol al trecutului visătorului, care abundă în amintiri respingătoare și toxice, care amenință să îi invadeze și viața actuală. Poate fi o aluzie și la educația la oliță, moment în care copilul trebuie să se supună pentru prima oară autorității. În această perioadă, visătoarea se simțise ca un monstru din cauza părinților, care nu o voiau. Fetusul galben sugerează teama din copilărie, că părinții o vor arunca în toaletă.

FEMINISTE

Vis: Eram la un miting politic și îmi exprimam prin strigăte dezacordul față de ceea ce se spunea de la tribună. Apoi am fost înconjurat de acest grup de femei, care purtau insigne cu sloganuri despre femei. Păreau să fie feministe. Mai apoi eram în acest dormitor, aflat pe partea laterală a sălii (se puteau auzi zgomotele de la miting), femeile mă țineau cu fața în jos și eram gol. Una dintre feministe avea un cuțit mare de tăiat pâine și mi-a tăiat vârful penisului. Rămăsesem cu un ciot și eram recunoscător pentru asta.

Visător: Un bărbat de 27 de ani, suferind de ginecofobie.

Asociere: Mama lui avea un cuțit de tăiat pâine exact ca acela din vis.

Interpretare: Frica morbidă a visătorului față de femei are ca sursă fricile nerezolvate — cea de a fi re-înghițit și castrat de către mamă, care era borderline. Acestea sunt transferate asupra feministelor din vis. Feministele simbolizează frica și groaza pe care le simte față de mama lui și pe care le-a refulat în mare măsură. Visul transmite, de asemenea, teama lui de autoafirmare (vorbitul la miting) și consecințele acesteia, a căror sursă este tot dominarea maternă.

FETUS

Vis: Văd ceva târându-se în interiorul și apoi în afara unui pasaj întunecat, îngust. Pare să fie un animal mic, roșu, ca un fetus. Îl urmăresc cu atenție, ca să fiu sigur că nu se sufocă.

Visător: Un tânăr care suferă de astm bronșic, caz relatat de Alexander și Wilson (1935).

Asociere: Nu există.

Interpretare: Alexander susține că a examinat circa 6000 de vise a 45 de astmatici și a descoperit că principalele teme ale viselor acestora erau fanteziile intrauterine și descrieri de sarcini, avorturi, nașteri. Visul de mai sus indică o identificare cu fetusul și o dorință de regresie în uterul matern.

Vis: Îmi căutam haina în dulap când am văzut ceva pe podea. Era acoperită cu fetuși încă vii, care alunecau în toate direcțiile. Am fost înspăimântată.

Visător: O tânără obsesiv-compulsivă.

Asociere: Și-a amintit de cele trei avorturi pe care le făcuse în adolescență.

Interpretare: Fetușii sunt avorturile pe care le-a făcut și care acum au devenit „scheletele din dulap".

FLUTURE

Vis: Visam că eram un fluture, un fluture minunat, care zbura încolo și încoace, bucuros. Fluturele nu știa că sunt eu. Și nici eu nu știam dacă eu visam că eram un fluture sau dacă eram un fluture care visa că era om.

Visător: Chuang Zi, filosof chinez taoist din Antichitate, discipol al lui Lao Zi.

Asociere: Există vreo diferență între un om și un fluture? Asta înțelegem prin transformarea lucrurilor.

Interpretare: Chuang Zi dorea să arate că, atunci când suntem în cea mai înaltă stare de conștiință, nu mai facem diferențe și nu mai avem conștiință de sine, ci pur și simplu suntem. Totuși, putem da și altă interpretare: alegerea visătorului de a fi fluture are un anumit înțeles (opus porcului-spinos, de pildă) — primul simbolizând frumusețea, grația, delicatețea, zborul, efemerul. Toate acestea pot indica dorința

libidinală a visătorului de a zbura din floare în floare și de a uita de sine în pasiune (bucurie).

FOC

Vis: Mi-am văzut partea superioară a corpului devenind foc, apoi apă. Fața îmi devenise apoasă, apoi ca o flacără, apoi iar apoasă. Când am văzut asta, am încercat să-mi cenzurez visul în timp ce îl visam. Nu îmi plăcea să văd asta.

Visător: O femeie de 24 de ani, care suferea de depresie și de tendințe suicidare.

Asocieri: A vorbit despre conflictele cu mama ei, care dorea să o mențină dependentă de ea. Studiase teoria jungiană a viselor și observase că focul și apa sunt două dintre cele patru elemente primitive.

Interpretare: A interpretat că visul semnala un conflict între latura ei spirituală (apa) și latura senzuală (focul). Celelalte două laturi, pământul și aerul, lipseau. La un alt nivel, visul indică un conflict între o parte a personalității ei care se identifică cu mama (apa), o parte care este supărată pe ea (sinele real), o parte pe care a trebuit să o refuleze toată viața. A treia parte, care urmărește conflictul și dorește să îl cenzureze, reprezintă Supraeul (adică idealul Eului), care disprețuiește ambele extreme. Această a treia parte arată, de asemenea, cât de mult s-a disociat femeia de celelalte două părți, care sunt fragmentate.

Vis: O casă luase foc. Tatăl meu stătea lângă patul meu și m-a trezit. M-am îmbrăcat rapid. Mama dorea să se oprească, să își ia cutia cu bijuterii, dar tata a spus: „Refuz să mă las pe mine și pe copiii mei să ardă doar ca să îți salvezi tu cutia cu bijuterii“. Am fugit jos pe scări și, de îndată ce am ieșit, m-am trezit.

Visător: Dora, una dintre pacientele lui Freud, o isterică de 18 ani (Freud, 1905).

Asocieri: Avusese acest vis în noaptea după ce un bărbat mai în vârstă, prieten cu tatăl ei, încercase să o sărute și ea îl pălmuise. A doua zi, în timp ce ea dormea, bărbatul care o sărutase a venit în dormitor

și a trezit-o, spunând că ar fi căutat ceva. Apoi fata a cerut o cheie de la cameră și i s-a spus că nu există nicio cheie.

Interpretare: Focul simbolizează focul pasiunii, atât pentru bărbatul mai în vârstă cât și pentru ea, ambele pasiuni speriind-o și dezgustând-o. Cutia cu bijuterii reprezintă, după Freud, virginitatea Dorei. Dorința Dorei este ca tatăl ei să o salveze de foc (pasiune). Prin urmare, în vis cel care o trezește este tatăl ei și nu prietenul acestuia; totuși, în vis, ca și în viața reală, el nu îi protejează virginitatea, care trebuie sacrificată pentru binele familiei. Visul face referire și la un moment din copilăria Dorei, când aceasta făcea pipi în pat, iar tatăl ei trebuia să o trezească, salvând-o din patul ud și, poate, din focul masturbării infantile.

FRAȚI

Vis: Eram în pat când am auzit un zgomot, ca și cum cineva încerca să deschidă ușa de la intrare. Apoi mi s-a părut că aud trei oameni care îmi umblau prin lucruri. Zgomotul s-a oprit, m-am dat jos din pat și am descoperit că nu mai aveam nimic — computerul, mobila, aparatura muzicală dispăruseră. Apartamentul era aproape gol. Rămăsese o singură piesă din combina muzicală. M-am dus la ușă și am găsit trei uși în loc de una singură. Apoi am auzit pe cineva urcând pe scări. Era vecinul de la etajul inferior. Părea rușinat. Am luat o bucată de lemn și am lovit cu ea în ușă, dar el nu s-a speriat. Arăta ca și cum era indian, avea părul lung.

Visător: Un bărbat de 31 de ani cu tendințe narcisice și paranoide.

Asocieri: Cei trei bărbați arătau ca frații lui. Păr lung înseamnă homosexualitate.

Interpretare: Cei trei bărbați reprezintă cei trei frați ai visătorului, care îl tachinau în copilărie și îl acuzau adeseori că este homosexual. În vis, frații îi fură tot ce posedă (îi fură masculinitatea). Vecinul care vine la el și zâmbește rușinat simbolizează teama paranoidă că s-ar putea să fie homosexual, proiectată asupra vecinului. Computerul era obiectul

la care ținea cel mai mult — își petrecea aproape tot timpul liber cu el — și devenise un fetiș. Prin urmare, furtul computerului poate avea și sensul de furt al obiectului iubirii adică, în termeni freudieni, falusul mamei.

Vis 1: Sunt într-o mașină și evit în ultima secundă să dau peste un copil.

Vis 2: Merg prin pădure. Dau cu piciorul într-un șoarece și acesta sângerează.

Vis 3: Merg pe bicicletă cu fratele meu. Vedem doi lei pe o câmpie. Cei doi lei mănâncă o veveriță și curge mult sânge.

Vis 4: Fratele meu găsește un pui de pisică sub casă. El spune: „Nu îl omorî“, dar eu îl lovesc cu o lopată.

Vis 5: Eram în pat cu un băiat. Este posibil să fi fost fratele meu.

Vis 6: Înotam cu fratele meu.

Vis 7: Făceam sex anal cu fratele meu. În spatele nostru au apărut niște oameni. Mi-au introdus ceva în anus. M-am trezit cu dureri intestinale și diaree.

Visător: Un bărbat de 37 de ani care suferă de colită.

Asociere: Și-a amintit că în copilărie făcuse sex anal cu fratele lui mai mic și îi produsese sângerări. De asemenea, și-a amintit că tatăl lui îi făcea clisme, pe care el le percepea drept violuri. Avea crize de diaree și colită cronică de pe la 20 de ani.

Interpretare: Această serie de vise arată progresul visătorului în analiză. La început, visele sunt mai simbolice și mai distorsionate; un copil, un șoarece, o veveriță, un pui de pisică reprezintă fratele mai mic și penetrarea anală (hemoragică). În cele din urmă, fratele apare mai direct. În final, în ultimul vis, visătorul leagă clismele pe care i le făcea tatăl său (violuri?) de sexul anal cu propriul frate. Colita (durere intestinală) și evacuarea anală (diareea) par să servească unei funcții defensive, colita fiind în același timp o excitare sexuală deplasată (de la organele genitale la colon), construirea acelei excitări și remușcarea simțită din cauza ei (durerea). Diareea

poate fi o încercare de eliminare a impulsurilor interzise, dar și de blocare a dorințelor homosexuale latente. La fel ca în vis, visătorul tindea să aibă crize de diaree ori de câte ori simțea impulsuri anal-erotice.

FRICĂ

Vis 1: Am ajuns la birou la ora 2 după-amiază și îmi era teamă că șeful meu va fi dezamăgit. Apoi am realizat că nu eram la birou, ci în casa părinților mei. Dar oamenii de la birou erau acolo, în casa părinților. Era derutant. M-am trezit simțindu-mă speriat.

Vis 2: Eram într-o suburbie, ca aceea în care locuiesc părinții mei. Fusese un incendiu. M-am uitat în josul străzii și am văzut câțiva oameni care se rugau pe o pajiște. L-am văzut pe verișorul meu, un copil naiv, ieșind în fugă din casă. Am avut sentimentul că el a provocat incendiul. Am luat-o la fugă după el, dar nu l-am putut prinde. M-am trezit simțindu-mă speriat.

Visător: Un bărbat de 33 de ani, cu înclinații obsesionale.

Asociere: Verișorul din al doilea vis sunt eu, care fug de foc. Oamenii care se roagă sunt familia mea.

Interpretare: Frica din ambele vise este frica pe care o simțea față de părinții lui. Așteptările imposibile pe care le aveau de la el îl făceau să simtă că îi dezamăgea tot timpul, iar asta îl făcea să fie supărat pe ei. Proiecta supărarea asupra lor, atribuindu-le-o, fapt care îl făcea să se teamă de ei. În primul vis, prin condensare, șeful și biroul său devin casa părinților. Acest lucru indică transferul parental către șeful lui. În al doilea vis, incendiul dintr-un cartier de suburbie reprezintă dorința lui de a da foc casei părinților. Teama pe care o simte la trezire este teama că părinții se vor răzbuna pentru faptul că el îi urăște. Incapabil să își asume furia, el îl identifică în mod proiectiv pe verișorul lui ca fiind piromanul furios.

Vis: Eram cu fiul meu, care fugea la toți bărbații de pe stradă și îi săruta franțuzește. Eram îngrozită.

„Termină“, i-am spus. Eram atât de speriată că urma să ajungă homosexual.

Visător: O femeie isterică de 48 de ani.

Asociere: A spus că acesta era un vis recurent și că avusese temeri că băiatul s-ar putea să fie homosexual încă de când acesta era adolescent.

Interpretare: Frica din acest vis și din viața reală a visătoarei maschează o dorință ca fiul ei să fie homosexual. La 17 ani, acesta încă dormea cu ea atunci când mergeau în călătorii împreună. Se agățase de el și, inconștient, nu dorea ca el să se separe și să se lege de o altă femeie. Din moment ce nu dorea să își recunoască această dorință, femeia dezvoltase o reacție de grijă exagerată cu privire la posibilitatea ca fiul ei să devină homosexual. Deși era în conflict cu această situație, ea prefera această posibilitate în locul variantei în care el pleca la o altă femeie.

Vis: Eram singură cu Larry și mă tot uitam la nasturii de la cămașa lui. M-am speriat brusc de ei. Nu știam de ce. Nu puteam să mă uit la ei.

Visător: O femeie epileptică, de 40 de ani.

Asociere: Și-a amintit că fusese abuzată, în copilărie, de un bărbat care purta indispensabili tip salopetă, cu nasturi.

Interpretare: Nasturii simbolizează penisul bărbatului mai în vârstă, care o abuzase. Prin deplasarea fricii ei de penisuri asupra nasturilor, ea alungase amintirea traumatică, dar păstrase fobia de nasturi.

FULGER

Vis: În timp ce dormeam, am simțit o scânteiere de lumină. Am deschis ochii și am văzut pe fereastră trei sclipiri de fulger.

Visător: Femeie de 27 de ani, suferind de infertilitate.

Asociere: Ea și soțul încercau de ceva timp să facă un copil. Ea se ruga la Dumnezeu în fiecare seară, înainte de culcare.

Interpretare: Fulgerul denotă intervenția lui Dumnezeu, poate chiar o sarcină divină (imaculată).

FURTUNĂ

Vis (din mitologia greacă): Orion era un gigant care se îndeletnicea cu vânătoarea, vestit pentru frumusețea lui. Oenopion l-a orbit, dar Hefaistos l-a trimis pe Cedalion să-i fie călăuză spre soare-răsare, și, în cele din urmă, Orion și-a recăpătat vederea stând cu albul ochilor în soare. A fost omorât de Artemis, devenind apoi una dintre constelațiile de pe cer, înconjurat de vreme furtunoasă.

Interpretare: Mitul conține mai multe simboluri primitive. Pierdea vederii are semnificația castrării. Soarele, care provoacă uneori orbire în miturile Greciei Antice, în acest caz o vindecă. Vremea furtunoasă înseamnă mânie și agitație. Sfârșitul acestei povești, în care Orion este așezat pe cer, unde rătăcește înconjurat de ploi și furtuni, poate fi asemuit cu legendele și basmele populare în care stafii ale strămoșilor bântuie fără odihnă într-o casă.

Vis: Am văzut o navă pe care furtuna o arunca de colo până colo, după care s-a scufundat lin în adâncul mării.

Visător: Femeie de 27 de ani, deprimată.

Asociere: Nava este femeia care visează, iar furtuna transmite vicisitudinile vieții, care o aruncă de colo până acolo. Scufundarea lină în adâncuri reprezintă atât suicidul, cât și o evadare înapoi în uterul matern.

FUSTĂ

Vis: Eram într-un subsol. M-am uitat în oglindă și am văzut că purtam fustă. Pe urmă am văzut trei femei care se uitau lung la mine. Voiau să facă sex cu mine. Voiau să mă domine. Una s-a așezat călare pe fața mea și a trebuit să-i fac sex oral. M-a făcut să mă înec.

Visător: Bărbat de 38 de ani cu tendințe de travestit.

Asociere: Își amintea că se îmbrăca în copilărie cu fustele mamei și că se simțea rușinat din această

cauză, dorindu-și ca mama să-l surprindă în timp ce o făcea.

Interpretare: Fusta reprezintă negarea masculinității, care era deranjantă pentru mama lui. Ca să ispășească pentru păcatul masculinității lui jignitoare, trebuie să poarte fustă și să se supună dominației din partea femeilor. Faptul că feminitatea femeilor îl face să se înece reflectă ambivalența lui inconștientă, furia refulată și simțămintele incestuoase.

---

[15] W. Shakespeare, *Hamlet*, traducere de Ion Vinea, București, Editura Univers, 1971. (*N.t.*)

[16] În original, „loss of face“ — rușine, degradare. (*N.t.*)

G

GALBEN

Vis: Eram cu tata, făceam alpinism. Aveam de parcurs o porțiune foarte abruptă și colțuroasă a unei stânci. El era în fața mea și eu îl urmam, legat de el cu o funie. Brusc, mi-a făcut semn cu mâna să trec înaintea lui. În timp ce-l depășeam, am observat că se făcuse tot galben. Era galben din cap până-n picioare. „Ce s-a întâmplat?“, l-am întrebat. „Nimic. Dă-i drumul înainte, te prind eu din urmă“, a răspuns el. A trebuit să urc de unul singur și să-l trag după mine. A fost extrem de greu, dar în final am reușit să-l aburc în vârf.

Visător: Bărbat de 27 de ani, pasiv.

Asocieri: Tatăl se ducea adeseori să facă alpinism, când era mai tânăr, dar niciodată nu voia să-l ia pe visător cu el. Visătorul credea că se ducea pe munte ca să scape de gura nevestei, care îl pisălogea mereu.

Interpretare: Visătorul își vede probabil tatăl ca „galben de frică“ (un laș care nu are curaj să-și înfrunte nevasta). Visul arată dorința lui de a-și depăși tatăl bicisnic și a ajunge la stăpânirea de sine și exprimarea de sine pe care și le dorește (urcarea pe munte/falus).

GANGSTERI

Vis: Am coborât în pivniță și am găsit niște gangsteri care se ascundeau acolo. M-au urmărit cu pistoale și cuțite, dar am reușit să fug în sus pe scări și să încui ușa după mine. M-am întrebat cum să fac să mai ajung acolo jos, deoarece era locul unde țineam lemnul pentru foc.

Visător: O femeie de 33 de ani cu înclinații paranoide.

Asociere: Pivnița i-a amintit de pivnița casei în care crescuse, în care chiar se afla lemnul pentru șemineu. Întotdeauna îi fusese frică de acea pivniță.

Interpretare: Gangsterii din pivniță simbolizează agresiunea inconștientă a visătorului, pe care o proiectează asupra lumii exterioare. Pivnița reprezintă și ororile din copilărie, simbolul tatălui autoritar, al fricii ei de sentimentele incestuoase pe care le avea pentru acesta și pe care el le avea pentru ea. Frica ei recurentă de propriul tată o face să nu dorească „să coboare acolo jos“ unde se află „lemnul pentru foc“ (sexualitatea ei).

GAURĂ

Vis: Sunt pe fundul unei găuri mari (sau al unui puț). Încerc să urc și am ajuns deja sus, mă țin cu mâinile de margine, dar apare cineva care mă calcă pe mâini. Trebuie să-mi dau drumul și să cad din nou pe fundul puțului.

Visător: Fiica de 15 ani a unui alcoolic, care o bătea. Visul a fost relatat de Fromm (1951).

Asociere: Acesta era un vis recurent. Tatăl ei o bătea, mama ei fugea regulat de acasă cu alți bărbați, iar fetița a crescut în sărăcie și mizerie, având șase tentative de suicid între 10 și 15 ani.

Interpretare: Gaura reprezintă situația în care a crescut fetița. Persoana care o calcă pe mâini poate fi unul dintre părinți sau viața, în general. Fromm se referă la astfel de vise recurente ca fiind laimotivul vieții unei persoane.

Vis (parabolă taoistă): Regele Nordului era nechibzuit, iar Regele Sudului era arogant. Mergeau des în vizită la palatului Regelui Centrului, iar acesta îi trata foarte bine și cei doi erau fericiți aici. Totuși, erau uimiți că Regele Centrului nu avea cele șapte găuri în cap pe care le au toți oamenii — ca să vadă, să audă, să respire și să mănânce. Așa că într-o zi, dorind să îl răsplătească pentru amabilitate, au decis să îi facă o favoare Regelui Centrului. I-au făcut șapte găuri în cap. A doua zi dimineață, acesta a murit.

Visător: Chuang Zi, în parabola antică despre Regele Centrului.

Asociere: Chuang Zi era un discipol al lui Lao Zi, care a scris frecvent despre prostia umană.

Interpretare: Regele Centrului, care nu avea găuri în cap, este simbolul ființei umane care este diferită de restul, care merge pe propriul ei drum. Regii Nordului și Sudului reprezintă extremele comportamentale — persoana impulsivă și persoana moralistă. Prin urmare, parabola este despre modul în care oamenii nu au încredere în cei care sunt diferiți și, încercând să-i facă să fie la fel ca ei, le omoară spiritul.

Vis: Era o gaură în pământ, cu o scară făcută din piatră, care ducea în jos, la o arcadă acoperită cu brocart verde. Dincolo de arcadă, se afla o cameră dreptunghiulară, cu pereți din piatră și un covor roșu care ducea la un tron de aur. La început, visătorul s-a gândit că a văzut un trunchi de copac care ajungea la tavan și apoi a văzut piele și carne vie. „În vârful capului era un singur ochi, care privea, nemișcat, în sus.“ A stat paralizat, speriat că s-ar putea târî spre el, ca un ochi uriaș, apoi mama lui a țipat, în vis: „Da, uită-te bine la el. Ăsta e căpcăunul, mâncătorul de oameni“.17

Visător: Carl Jung, psihanalist elvețian, pe când avea 3 sau 4 ani. Relatat în Donn (1988).

Asocieri: Jung își amintește că, în această perioadă a tinereții lui, mama lui a fost plecată mai multe luni la un spital din Basel, iar Jung a făcut febră, a făcut o eczemă și a suferit de insomnii. Când mama lui s-a întors de la spital, Jung își amintește că „se întâmplau tot felul de lucruri noaptea, lucruri de neînțeles și alarmante. Părinții mei dormeau separat“. Jung s-a îmbolnăvit din nou și a avut crize de sufocare.

Interpretare: Gaura din pământ poate simboliza vaginul mamei. Camera dreptunghiulară reprezintă uterul. Brocartul verde este, probabil, asociat cu tipul de rochie purtat de mama lui, popular pe atunci în Viena. Figura ca un totem, cu un singur ochi, care privește în sus și care este posibil să se târască spre el ca un vierme este un simbol falic — tatăl lui și penisul acestuia. Țipătul mamei: „Ăsta e căpcăunul,

mâncătorul de oameni!“ sugerează faptul că mama lui îl disprețuia pe tatăl lui Jung sau poate disprețuia sexualitatea masculină (viermele). Este posibil să fi intrat în joc și sentimentele lui oedipiene, care i-au provocat teama că sentimentele lui criminale față de tată ar putea fi răzbunate. Totuși, Jung însuși a interpretat acest vis ca pe un mesaj din partea inconștientului colectiv. În filosofia orientală, un ochi în mijlocul frunții și privind în sus semnifică iluminarea, adică Jung căuta iluminare din partea unei imagini paterne.

GÂNDACI

Vis: Eram în apartamentul lui Bill și erau gândaci peste tot. Termite. Mă temeam că o să se dărâme casa. Bill moștenise casa de la Barnie H.

Visător: Un bărbat de 32 de ani care se lupta cu impulsuri homosexuale latente.

Asociere: Fusese de curând obligat să își dea demisia. Bill era un coleg de muncă. Barnie era unul dintre vicepreședinții companiei. Bănuia că atât Bill, cât și Barnie erau homosexuali.

Interpretare: Gândacii au multe niveluri de semnificație. În perioada în care lucra la firmă, visătorul se gândea frecvent că telefonul și computerul îi erau monitorizate18. Gândacul simbolizează și speranța visătorului că firma va da faliment din cauza putreziciunii morale care domnește acolo (termite). În cele din urmă, gândacii reprezintă atitudinea lui față de homosexualitatea lui Bill și Barnie (poate că gândacii înseamnă și penetrare anală) și propria lui homofobie.

Vis: M-am trezit și am văzut un gândac care mi se strecura sub pătură.

Visător: O femeie isterică tânără.

Asociere: Avea o fobie de gândaci. Bunicul ei îi pusese odată o molie pe fustă și asta o speriase îngrozitor.

Interpretare: Gândacul este un simbol falic. Fobia ei avea de a face cu sentimentele refulate legate de abuzurile sexuale la care o supunea bunicul ei, care i

se părea respingător. Ea obișnuia să îi spună: „Du-te de aici, nu mă mai sâcâi19“. Gândacul simbolizează și vinovăția ei legată de faptul că o abuza sexual. Amintirea cu bunicul care punea o insectă pe ea este o amintire-ecran, care are rolul de apărare împotriva amintirii refulate și a sentimentelor legate de abuzul sexual.

GEN

Vis: Făceam dragoste cu Donna și apoi m-am transformat într-o femeie. După care m-am transformat înapoi în bărbat. Tot îmi schimbam genul, iar ea nici măcar nu observa. La un moment dat, eram un băiețel care făcea dragoste cu o femeie mai în vârstă. A doua zi dimineață a sunat mătușa mea și ne-a invitat la micul dejun.

Visător: Un bărbat de 29 de ani suferind de confuzie de gen și multiple simptome perverse.

Asocieri: Fusese crescut de mătușa lui, care îl îmbrăca în haine de femeie.

Interpretare: Schimbarea genului, din vis, este o expresie a confuziei visătorului cu privire la propriul gen. Băiețelul care face dragoste cu o femeie mai în vârstă este o regresie în copilărie, la relația lui emoțional-incestuoasă cu mătușa. Aceasta din urmă îi transmitea propria confuzie legată de gen (complexul ei de masculinitate și respingerea sexualității masculine și a bărbaților) băiatului, minimalizându-i masculinitatea și încurajând comportamentul lui feminin. Prin urmare, el a crescut ca o „fată“ cu penis.

Vis: Eram răpit de extratereștri și dus pe planeta lor. Acolo nu erau decât femei. Eram relaxată. Când a venit momentul să mă întorc pe pământ, am cerut să rămân acolo.

Visător: O femeie isterică, de 24 de ani, cu înclinații homosexuale și misandrice.

Asociere: Încerca să evite bărbații în toate sferele vieții.

Interpretare: Visul îi împlinește aversiunea față de bărbați.

GHEAȚĂ

Vis: Eram într-un laborator. Am văzut un frigider mare într-un colț și l-am deschis. Înăuntru era un bloc mare de gheață. M-am uitat mai atent și am văzut că era ceva în interiorul blocului de gheață. Părea să fie o inimă. Era mai mare decât o inimă de om și m-am gândit că poate fi inima unui animal folosit la experimente, cum ar fi o gorilă sau un elefant.

Visător: Un bărbat de 47 de ani.

Asociere: Fusese de curând la medic și aflase că are un blocaj pe o arteră și că va avea nevoie de o intervenție chirurgicală cu bypass.

Interpretare: Inima din blocul de gheață reprezintă atât starea lui, în care emoțiile îi sunt înghețate, cât și dorința ca inima lui să poată fi criogenată până când oamenii de știință vor inventa (în laborator) o procedură nouă sau până când îi vor putea transplanta o inimă nouă, mai mare, mai puternică, poate cea a unei gorile sau a unui elefant, care nu se va uza în timp.

Vis: Oamenii patinau pe un iaz, în luna iunie. Îmi era teamă, pentru că gheața era foarte subțire. Apoi un bărbat a căzut sub gheață și a continuat să patineze pe sub gheață, ca un pește. Toată lumea părea uimită.

Visător: O femeie de 37 de ani, cu impulsuri isterice.

Asocieri: Și-a amintit că văzuse în Florida o fregată portugheză scufundată sub nivelul apei. Simțea că viața îi scăpa de sub control și era confuză din cauza divorțului recent.

Interpretare: Bărbatul, care o reprezintă pe ea, „patinează pe gheață subțire“ (ea se simte nesigură și vulnerabilă de când a divorțat). Cu toate acestea, ea speră că, dacă gheața se va sparge, să poată merge mai departe, asemenea unui pește sub apă.

Vis: M-am dus la soțul meu și i-am pus un cub de gheață în mână. Gheața s-a topit imediat și s-a transformat într-un lichid alb.

Visător: O femeie de 23 de ani care suferă de frigiditate.

Asociere: Cu o zi înainte de vis, soțul ei o întrebase de ce ar fi nevoie ca să îi topească inima rece.

Interpretare: Gheața reprezintă frigiditatea sexuală a visătorului. Lichidul alb ar putea fi spermă. Dorința este ca bărbatul să îi topească răceala și cei doi să se bucure de împlinirea sexuală.

GHIOZDANE

Vis 1: Eram într-un hotel și am găsit trei ghiozdane într-un colț al camerei. Voiam să le deschid. Atunci au apărut părinții mei și fratele meu.

Vis 2: M-am dus la un magazin să îmi cumpăr o cuvertură pentru pat. Când am ajuns acolo, am văzut niște ghiozdane. M-am uitat la toate. Vânzătorul a fost foarte drăguț și a ținut deschis ca eu să mă pot uita.

Visător: O femeie de 37 de ani care suferă de depresie.

Asociere: Ea și frații ei avuseseră ghiozdane pentru cărți în copilărie. Al ei era mai mic decât cele ale fraților. Tatăl ei fusese întotdeauna mare iubitor de lectură, dar era un tip retras și avea o legătură mai strânsă cu frații ei decât cu ea.

Interpretare: Probabil că ghiozdanele reprezintă masculinitatea și privilegiile masculine. Visătoarea a crescut simțindu-se exclusă din lumea masculină a tatălui și a fraților săi. Curiozitatea pe care o resimte față de ghiozdane face aluzie la curiozitatea față de frații și tatăl ei la vârsta descoperirii diferențelor sexuale anatomice (ghiozdanele fiind simboluri falice). Ghiozdanele pot simboliza și „secretele“ lumii masculine, iar deschiderea lor înseamnă admiterea ei în această lume. Adică un rit de trecere. Amabilitatea vânzătorului din al doilea vis simbolizează dorința ei ca tatăl să îi fi sprijinit această curiozitate și nu să i-o fi descurajat, așa cum a făcut în viața reală. Și exprimă, de asemenea, speranța că terapeutul (bărbat) va face asta acum.

GOL

Vis: Am visat un gol. Era ca și cum mă uitam la un ecran alb.

Visător: O femeie maniaco-depresivă de 28 de ani.

Asociere: A povestit că, în ziua dinaintea visului, citise în ziar despre un bărbat care murise subit din cauza unui atac de cord.

Interpretare: Golul simbolizează dorința de moarte, iar la maniaco-depresivi un astfel de vis apare în general în timpul unei treceri de la starea depresivă la cea maniacală. Episodul maniacal care urmează unui astfel de vis indică o încercare de negare a morții și a depresiei ce o înconjoară. Articolul de ziar despre moartea unui bărbat i-a amintit femeii de o moarte traumatizantă (abandon) din copilărie, despre care nu voia să își aducă aminte.

GOLF

Vis 1: Eram în apartamentul fratelui meu. Pe perete erau atârnate tot felul de obiecte de golf — ținte, formulare pentru punctaje, mănuși. Erau toate încă acolo.

Vis 2: Dintr-un motiv anume, stăteam în exteriorul fostei mele case, cu un tip care fusese cu mine în echipa de golf a liceului, dar cu care nu eram în relații foarte strânse. „Oare de ce ne întâlnim acum“, l-am întrebat eu, „când în liceu nu ne întâlneam niciodată?“

Visător: Un bărbat deprimat, de 35 de ani, al cărui frate mai mare a murit de curând, de cancer.

Asociere: Prietenul din vis fusese în echipa de golf, dar visătorul nu-l plăcea în mod deosebit, pentru că acesta avea mereu succes. Era supărat pe fratele lui, pentru că murise.

Interpretare: Ambele vise sunt despre fratele visătorului. Primul este o dorință ca fratele să fie încă în viață (echipamentul de golf se află încă atârnat în apartamentul acestuia). Al doilea este un mesaj codat care arată că, în realitate, fratele lui nu fusese niciodată foarte prietenos cu el și se purtase ca „un șmecher care avea mereu succes“. Căutând mereu aprobarea fratelui său, visătorul dezvoltase o reacție

de venerare față de acesta și nu înțelesese aspectul negativ al relației lor. Dar o face în vis. Golful reprezintă relaționarea masculină.

GOLICIUNE

Vis: Eram la o petrecere și eram goală. Toți ceilalți erau îmbrăcați, în afară de mine. M-am dus să-mi iau un pahar cu vin din bucătărie și majordomul a glumit cu mine pe seama „vinului ieftin", după care m-am așezat pe o canapea și discutam cu un cuplu. Nu păreau să observe că sunt în pielea goală. Nimeni altcineva nu a sesizat. Totul părea să fie perfect normal.

Visător: Femeie de 28 de ani cu trăsături isterice.

Asociere: Nu-i plăceau petrecerile, pentru că o deranjau avansurile sexuale pe care i le făceau invariabil bărbații cu asemenea ocazii. Tatăl ei îi spusese odată că arată ca o femeie ieftină.

Interpretare: Goliciunea celei care visează și acceptarea acestei goliciuni ca normală reprezintă dorința femeii de a fi acceptată așa cum este (o femeie frumoasă și senzuală), fără ca sex-appeal-ul ei să fie supralicitat. Cuplul din vis îi simbolizează pe părinții ei, care în viața reală o presau să se îmbrace într-un anume fel, criticând-o dacă li se părea că poartă haine prea decoltate. Gluma cu vinul ieftin se referă la remarca tatălui ei, de pe vremea când era adolescentă.

Vis (gravură): Un medic bătrân visează că un demon înaripat îi picură dorințe licențioase în minte. Lângă el apare o femeie goală, care-i face semne ademenitoare. La picioarele lui se află un amoraș care se joacă cu niște catalige.

Visător: Albrecht Dürer, pictorul german din secolul al șaisprezecelea, în lucrarea *Ispita leneșului (Visul unui doctor)*.

Interpretare: Femeia goală reprezintă probabil dorința interzisă pentru raporturi sexuale a celui ce visează. Demonul simbolizează vinovăția pe care o simte pentru că are asemenea dorințe. Amorașul este,

cel mai probabil, Se-ul său (copilul interior), care are poftă de joacă.

Vis: Cel în cauză visa că mergea pe o alee dintre clădirile facultății, când a simțit brusc că ochii tuturor se ațintesc asupra lui. Uitându-se în jos, descoperă că e gol.

Visător: Un profesor universitar. Relatat de Faraday (1974).

Asociere: Acest vis recurent apare de obicei imediat după ce a publicat un articol. Observă că se pricepe de minune să folosească ideile altor oameni în articolele lui.

Interpretare: Visul exprimă teama lui că va fi dat de gol, ca impostor.

Vis: Soția mea și sora ei stăteau la masă în bucătărie. Când am intrat, am auzit-o pe cumnată întrebând-o pe soția mea: „Cal doarme cu pijama sau în pielea goală?“ Soția mea a informat-o că dorm gol, și amândouă s-au cutremurat. După care Jim, soțul cumnatei mele, a intrat și el în bucătărie, gol.

Visător: Bărbat de 32 de ani, cu un complex al castrării și impulsuri sexuale perverse.

Asociere: Își exprimase frustrarea față de faptul că soția nu voia să-i atingă penisul în timpul actului sexual.

Interpretare: Goliciunea din vis denotă masculinitate. El simțea că masculinitatea lui fusese resimțită de mamă ca ofensatoare, la fel cum o resimțea și soția lui în prezent. Visul reprezintă dorința ca masculinitatea lui să fie acceptată. Goliciunea lui Jim vine să susțină această acceptare.

Vis: Bărbatul în cauză visează că era incomplet îmbrăcat și urca pe scări la etaj. Sărea câte trei trepte deodată și era încântat de propria agilitate. Deodată, a văzut o servitoare coborând pe scări. S-a simțit rușinat și a încercat să se grăbească, după care s-a inhibat. Împietrise acolo pe trepte și era incapabil să facă vreo mișcare.

Visător: Sigmund Freud, fondatorul psihanalizei. Relatat în Grinstein (1980).

Asociere: În seara visului, urcase aceleași scări, după ce își scosese gulerul, cravata și butonii, și îi trecuse prin minte gândul: „Ce mă fac dacă mă întâlnesc cu vreun vecin?“ Și-a amintit și că i se întâmpla uneori să scuipe pe jos, pentru că nu era nicio scuipătoare pe casa scării, iar portăreasa îi reproșa adeseori acest lucru. În germană, *Spucken* (scuipat) se aude la fel ca *Spuken* (bântuire). Apoi și-a amintit de o dădacă din copilărie, care avusese grijă de el până la doi ani și jumătate. Fusese prima lui instructoare în materie de sex și insista întotdeauna ca el să fie curat, deși îl îmbăia mai întâi în apa ei de baie. De asemenea, îl lua în râs fiindcă era „mototol“.

Interpretare: Freud a interpretat acest vis ca fiind „exhibiționist“. Asocierile lui cu portăreasa care îl prindea că scuipă pe jos și cu dădaca obsedată de curățenie și care îl făcea „mototol“ indică o dorință de a fi prins că se masturbează (scuipat = masturbare). Paralizia reprezintă un conflict între dorințele lui libidinale și imperativele Supraeului său împotriva lor. Jocul de cuvinte (*Spucken, Spuken*) care leagă scuipatul de bântuit sugerează că Freud se poate să se fi simțit bântuit de amintirea tatălui său, care ar fi putut să-l pedepsească pentru dorințele lui infantile interzise, de tip oedipian. Vecinul s-ar putea să-l simbolizeze și el pe tatăl lui Freud.

Vis (reverie diurnă): Cea care visează se vede pe sine într-o biserică. În timp ce orga bubuie imnuri de slavă, ea își azvârle hainele de pe ea și stă goală din cap până-n picioare în fața lui Dumnezeu și a tuturor celorlalți care pot s-o vadă. Nu se rușinează, nu simte că ar păcătui în vreun fel.

Visător: Marilyn Monroe, actrița americană de film care s-a sinucis la 39 de ani; celebră pentru rolurile de „blondă proastă“. Conform relatării din Zolotow (1960), avea asemenea fantasme recurente de la vârsta de șase ani.

Asocieri: Își amintea că, pe când avea patru ani, ea și fratele ei Lester se dezbrăcau de toate hainele în curtea din spatele casei și se jucau de-a doctorul. Când își dădea jos „hainele de orfană“, se simțea mai

normală, dar i-au văzut vecinii și i-au pârât. Mama lor adoptivă, Ida, o fundamentalistă, a dat vina pe Marilyn pentru incident, spunând că e o fetiță rea, care l-a sedus pe fratele ei adoptiv, cu două luni mai mic. Marilyn își aducea aminte și că, pe când avea puțin peste un an, bunica ei încercase s-o sufoce în pătuț. Ulterior, acea bunică fusese internată într-un spital de boli nervoase. Marilyn nu l-a cunoscut nicicând pe tatăl ei.

Interpretare: Reveria diurnă de mai sus ar putea oferi indicii sugestive nu doar despre pulsiunile lui Marilyn, ci și despre formarea personajului ei. Dorința de a merge goală la biserică și de a fi iertată de păcate de Dumnezeu indică o tendință exhibiționistă care îi va domina perioada de viață adultă, împingând-o să se specializeze în roluri de film sexy și exhibiționiste. Aceste roluri ar putea fi văzute ca o compulsie spre a repeta exhibiționismul manifestat de timpuriu (în curtea casei), pentru care a fost pedepsită și făcută să se simtă rea. Goliciunea în fața lui Dumnezeu era probabil și modul ei de a se descotorosi de identitatea de orfană și de a căuta un tată (Dumnezeu) apt s-o apere de femeile care o sufocau.

GRĂDINĂ

Vis: Era pe la 1800. Purtam o rochie lungă, după moda acelor timpuri. Părinții mei muriseră și fusesem crescută de alți părinți. Aceștia încercau să îmi aranjeze o căsătorie, dar băiatul cu care trebuia să mă mărit nu mă plăcea. Am încercat să îl cuceresc, dar a fost inutil. Oricum, eu voiam să mă mărit cu grădinarul, care se gândea că nu sunt decât o fetiță. M-am dus în grădină, să discut cu el despre creșterea trandafirilor, dar nu s-a întâmplat niciodată nimic.

Visător: O femeie de 37 de ani, deprimată, care avusese părinți foarte abuzivi.

Asocieri: Tocmai citise un roman de Jane Austen. Și-a amintit cât de greu îi fusese să își cucerească soțul.

Interpretare: Acest vis este un roman romantic, care exprimă dorința visătoarei de a-și face o viață

romanțioasă (de a-și recrea viața). În viața aceasta nouă, părinții ei reali sunt morți și ea este crescută de părinți mai blânzi, care încearcă să îi găsească un soț. Totuși, așa cum în viața reală are puțină încredere că va reuși să își cucerească soțul, nici în vis nu crede că va putea să se mărite cu partenerul visurilor ei. (Fapt care face aluzie la relația cu tatăl ei real, care o respingea.) Grădina și grădinarul care o vede ca pe o fetiță sunt alte referiri la tatăl ei și la dorința ca acesta să o fi iubit și protejat (să o fi transformat într-un trandafir).

GROAZĂ

Vis: Mergeam prin pădure cu Tom. Amândoi eram goi. Am ajuns la o cabană și am făcut dragoste. Pe urmă, brusc, m-a cuprins groaza. „Nevasta ta știe de chestia asta?“, l-am întrebat eu. El a început să mă sărute pasional. M-am excitat, dar apoi m-am îngrozit din nou. Mi-am văzut părul lung în oglindă și mi-era teamă că am să-l pierd.

Visător: Femeie de 33 de ani, suferind de agorafobie.

Asociere: Tom era un prieten de care se simțea atrasă sexual. Visătoarea avusese un atac de panică în timp ce vorbea cu el la telefon, cu o săptămână în urmă, și de atunci îi fusese frică să mai iasă din apartament.

Interpretare: Visul este o indicație privind sursa agorafobiei femeii. Tom îl simbolizează pe tatăl ei (față de care visătoarea simte o profundă atracție oedipiană); soția lui Tom o simbolizează pe mama visătoarei (de care aceasta se temea îngrozitor). Spaima că-și va pierde părul denotă teama de castrare. Agorafobia ei este teama de a nu fi castrată de mamă.

Vis: Am deschis fereastra și m-am uitat spre cer. Era de un albastru foarte strălucitor și, nu știu de ce, am fost îngrozită. Poate pentru că părea prea calm.

Visător: Femeie de 27 de ani, suferind de acrofobie.

Asociere: Fereastra îi aducea aminte de fereastra de la biroul tatălui ei, aflat la etajul al zecelea, și de care se temea.

Interpretare: Calmul albastru strălucitor din vis indică acel calm dinaintea unei furtuni. Furtuna este introiectul negativ al visătoarei (tatăl), ea temându-se că acesta o va ademeni să cadă pe fereastră.

GURĂ

Vis 1: Eram într-o cămăruță. Nu-mi dădeam seama dacă stau în picioare sau întins pe spate, dacă sunt cu fața în sus sau cu fața în jos. Am văzut o treaptă acoperită cu nisip. Puteam simți firele de nisip în gură.

Vis 2: Eram în pădure. Era și un copil cu mine. Aveam un pahar în mână, un pahar din cristal. L-am pus în gură. Toată partea de sus a paharului era la mine în gură și nu puteam s-o scot. Sticla s-a spart și m-am tăiat la gură.

Vis 3: Eram pe o potecă în pădure. Am văzut o capră și am rămas acolo, pe loc, uitându-mă la ea. Apoi a venit un om. Purta o cămașă făcută din bezea. M-am gândit că e o idee grozavă. Era așa de moale bezeaua pe pielea lui. „Cum ai făcut-o?“, l-am întrebat. „Am topit bezelele și le-am modelat“, a spus el. M-am întrebat cum ar fi să simt și eu pe piele așa ceva, și pe urmă s-o mănânc.

Visător: Femeie de 29 de ani, schizoidă.

Asocieri: Aflase recent că are o tumoră cerebrală, pe care medicul o punea pe seama excesului de lactoză din organismul ei. Nu demult, făcuse un avort, împotriva voinței ei.

Interpretare: Această serie de vise, visate toate în aceeași noapte, exprimă dorințele ei orale și fac aluzie la depistarea tumorii cerebrale, apărute pentru că organismul ei producea prea multă lactoză (lapte). Excesul de lactoză, la rândul lui, își are originea în frustrarea dorinței ei de a alăpta un bebeluș (avortul recent). Visul trimite și la copilăria mică a celei ce visează, când a fost înțărcată într-un mod traumatizant. Cămașa de bezea din ultimul vis pare

să condenseze erotismul oral (mâncatul) și cel anal (bezea = fecale).

---

[17] C.G. Jung, *Amintiri, Vise, Reflecții*, București, Humanitas, 2001, p. 32. (*N.red.*)

[18] În original, „*bugged*“, de la *bug*, care are și sensul de „gândac“. (*N.t.*)

[19] În original, „*stop bugging me*“. (*N.t.*)

H

HAINĂ

Vis: Un câine a sărit pe mine. Eram îmbrăcat cu haina verde. Am încercat să alung câinele, dar acesta a început să se masturbeze de mine și, curând, pe podea era o baltă mare de spermă.

Visător: Un bărbat de 32 de ani, narcisic-anal, care este în tratament pentru alcoolism și se luptă cu impulsuri homosexuale.

Asocieri: Haina verde era haina lui preferată. Câinele era un câine oarecare. Tatăl lui se sinucisese pe când bărbatul avea 4 ani. Își dorea ca mama lui să îl lase în pace.

Interpretare: Câinele „oarecare“ care face sex anal cu visătorul și balta de spermă de pe podea reprezintă vina oedipiană. Câinele poate fi un simbol și pentru tatăl visătorului, față de care acesta se simte profund vinovat (din cauză că era prea apropiat de mama incestuoasă emoțional și foarte strâns legată de el și din cauză că, în copilărie, își dorise să scape de tatăl lui), dar și pentru furia visătorului (pentru că tatăl său îl abandonase și îl lăsase în ghearele mamei). „Balta“ de spermă poate reprezenta și un morman de fecale, care evocă stadiul anal, când atașamentul anal-erotic față de mama lui era intensificat. Faptul că tatăl lui îl „degradează“ anal servește la ștergerea acestei vinovății. Haina „verde“ probabil că semnifică tinerețea visătorului și dorința acestuia ca, pe undeva, să își salveze inocența (să facă în așa fel încât haina să nu se murdărească). Visul este tipic pentru narcisicii anali (Schoenewolf 1996), conținând elemente de erotism anal și de grandoare (haina verde), care sunt o pavăză împotriva impulsurilor anale interzise.

HAMLET

Vis: Eram într-o piesă. Piesa era *Hamlet*. Jucam rolul lui Hamlet și chiar mă transformam în el. După

piesă am ieșit pe stradă și devenisem Hamlet.

Visător: Un bărbat de 43 de ani, cu caracteristici narcisice.

Asociere: Mama lui, asemenea mamei lui Hamlet, se recăsătorise de curând. Tatăl lui murise de cancer.

Interpretare: Identificarea visătorului cu Hamlet arată sentimentele lui oedipiene pentru mamă și suspiciunea că, într-un fel sau altul, mama a provocat moartea tatălui. La fel ca Hamlet, visătorul se simte gelos și supărat pe căsătoria mamei și îl vede pe noul soț ca pe un uzurpator.

HERCULE

Vis: L-a văzut pe Hercule pe ziduri, întinzând mâinile și chemându-l.

Visător: Alexandru cel Mare. Relatat de Plutarh (110a).

Asociere: În timpul asediului Tirului, care a durat șapte luni, Alexandru a visat frecvent că primea ajutor de la personaje puternice.

Interpretare: În mitologia greacă, Hercule era cel mai puternic bărbat din lume. Visul lui Alexandru era pur și simplu o dorință de a fi puternic împotriva inamicului.

HERMAFRODIT

Vis (mit grecesc): Hermafrodit era fiul cel frumos al lui Hermes și al Afroditei. Nimfa Salmacis s-a îndrăgostit de el și s-a rugat să fie atât de apropiată de el, încât cei doi să devină un singur corp. Rugămințile ei au fost ascultate și nimfa și băiatul au devenit un singur corp.

Interpretare: Acest mit poate fi văzut, în termeni freudieni, ca o descriere a femeii cu un complex de masculinitate care dorește nu doar să facă sex cu un bărbat, ci și să fuzioneze cu acesta, să îi posede penisul și masculinitatea. În termeni jungieni, poate reprezenta încercarea unei femei de a-și integra animusul.

Vis: Eram în cadă și mă spălam când, brusc, am simțit ceva deasupra vaginului. Clitorisul meu

crescuse de vreo cinci centimetri și era în erecție. Era ca un mic penis.

Visător: O femeie tânără, cu trăsături isterice.

Asociere: Și-a amintit de prima oară când a văzut penisul fratelui mai mic.

Interpretare: Penisul de cinci centimetri are lungimea pe care o avea penisul fratelui ei. Visul este o dorință ce amintește de prima descoperire a penisului fratelui, descoperire care a produs invidie.

HITLER

Vis: Stăteam cu Hitler și aveam o conversație plăcută și interesantă. Mi se părea un tip fermecător și eram foarte mândru că asculta cu mare atenție ceea ce îi spuneam.

Visător: Un tânăr cu trăsături de tip borderline medii, caz relatat de Fromm (1951).

Asociere: Era german-american și vorbise cu pasiune împotriva lui Hitler pe parcursul mai multor ședințe de terapie. Tatăl său era un om autoritar și irațional, deși nu chiar ca Hitler.

Interpretare: În general, Hitler a ajuns să simbolizeze răul. În acest vis, Hitler îl reprezintă pe tatăl visătorului. Visătorul pare să fie pradă clivajului. În viața reală el a oscilat între admirație și dispreț față de tatăl lui — uneori văzându-l ca pe un tată ideal (așa cum dorea tatăl să fie văzut), iar alteori ca pe un monstru. Se simțea vinovat că îl vedea pe tatăl său ca pe un monstru. În vis, își depășește vinovăția văzându-l pe Hitler ca pe un lider ideal.

HOMOSEXUALI

Vis: Ted și cu mine stăteam la un motel și ne aflam în baia comună. Două femei, genul suburban, cu părul tapat și cu prea mult machiaj, au trecut pe hol și ne-au văzut prin ușă. Una dintre ele a spus: „Nu știam că la motelul ăsta primesc și gay“. Eram furios pe ele, în special pentru că voiam să îl protejez pe Ted. Mi-am strâns multă salivă și le-am scuipat.

Visător: Un bărbat de 35 de ani, cu homosexualitate egodistonică.

Asociere: Iubitul lui vorbea tot timpul la telefon cu surorile lui. Încă nu le spusese că era gay.

Interpretare: Femeile de la marginea orașului sunt surorile lui Ted. Visătorul este furios pe ele pentru că se agățau de Ted și pentru că disprețuiau homosexualitatea (oglindind propria lui autonegare). În furia lui, el strânge multă salivă (se masturbează) și o scuipă pe ele (ejaculează). Dorința este de a le murdări și a le contamina. Visul face aluzie și la relația cu mama lui, pe care o învinovățea pentru faptul că era homosexual.

Vis: Am văzut doi homosexuali sărutându-se la un colț. Unul dintre ei era fratele meu. Am scuturat din cap și am mers mai departe.

Visător: Un tânăr cu impulsuri homosexuale latente.

Asociere: Fratele lui mai mare îl sâcâia în permanență, spunându-i „fătălău“ și „zână“.

Interpretare: În vis, el își transferă homosexualitatea asupra fratelui său, care este unul dintre bărbații care se sărută.

I

IEPURE

Vis: Eram undeva într-un subsol și am văzut ceva alb într-un colț. M-am dus acolo și am descoperit mai mulți iepuri albi. Era o mamă iepuroaică cu șase pui. Pe urmă, în timp ce mă uitam la ei, a mai ieșit din ea un al șaptelea. M-am simțit foarte fericită și emoționată pentru mama iepuroaică.

Visător: Femeie de 27 de ani.

Asociere: Nu-i venise menstruația și se gândea că s-ar putea să fie însărcinată. Avea de gând să-și facă analizele ca să afle sigur.

Interpretare: Iepuroaica gestantă din subsol simbolizează speranța visătoarei că îi crește ceva în uter. Iepurele se referă și la testul pe iepuri, metoda folosită odinioară pentru confirmarea unei sarcini. Numărul șapte s-ar putea să denote dorința ca progenitura sa viitoare să aibă noroc.

IISUS

Vis: Rătăcesc întruna, încercând să găsesc drumul spre casă. Apare un tip într-un jeep, care mă întreabă dacă am chef de o plimbare. Ne ducem la plajă și dormim în jeep-ul lui. Tipul arată ca Iisus, cu păr lung și barbă. Chiar *e* Iisus, dar mie nu-mi place de el. E prea cumsecade, nu destul de deștept. Mă enervează.

Visător: Femeie de 37 de ani, cu trăsături de personalitate schizoide.

Asociere: Tatăl ei era pastor și îi predica despre bine și rău, dar ea a constatat că una spunea și alta făcea în realitate.

Interpretare: Iisus îl simbolizează pe tatăl ei. Visul este dorința ei oedipiană de a găsi o figură paternă care s-o ducă acasă (s-o ajute să se găsească pe sine). Ea caută un tată idealizat (Iisus), căutare ce-și are originea în idealizarea primitivă a propriului tată, și are relații sexuale cu el (doarme în jeep-ul lui). Dar,

exact la fel cum a fost deziluzionată de tatăl din realitate, se simte dezamăgită și de Iisus (prea cumsecade, nu destul de deștept). Este un vis al „stării Sinelui“.

Vis: Familia mea era pe cale să ardă într-un incendiu. Brusc, Iisus a coborât din ceruri și i-a scos din flăcări, ducându-i la adăpost. Eu eram Iisus. Cei din familia mea erau foarte recunoscători.

Visător: Bărbat de 32 de ani, paranoid.

Asociere: Nu simțea că există cu adevărat decât dacă putea face ceva pentru alții.

Interpretare: Visul este în același timp o dorință de moarte și o dorință de salvare, simbolizând ambivalența celui ce visează. Totodată, îi arată ideea sa delirantă narcisică de grandoare (el este Iisus) și speranța sa că va obține o fărâmă de dragoste de la membrii familiei lui, salvându-i din incendiu.

Vis: „Iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor. Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin prorocul care zice: «Iată, Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu.»“20

Visător: Iosif, soțul Mariei, mama lui Iisus Hristos. Povestit în *Biblie* (Noul Testament, Evanghelia după Matei).

Asocieri: Iosif a avut acest vis după ce a descoperit că femeia pe care urma s-o ia de nevastă era însărcinată, dar nu cu el. Visul se referă la o profeție ebraică mai veche despre venirea Mesiei (zămislit dintr-o fecioară), care avea să salveze poporul Israel de dușmani.

Interpretare: Visul reprezintă dorința lui Iosif ca logodnica lui să fi fost însămânțată de Dumnezeu (Duhul Sfânt), și nu de alt bărbat, ceea ce ar fi fost un scandal. Prin acest vis, și el, și Maria pot scăpa de rușine. Dorința se potrivește și cu profeția ebraică a

venirii Mesiei. (Nu era deloc ceva neobișnuit în acele vremuri — cum nu este nici azi — ca oamenii să susțină despre copilul lor că ar fi Mesia.)

IMPOTENȚĂ

Vis 1: Înot într-un râu cu Mary. Mă scufund sub apă și apoi ies la suprafață și observ că ea și-a scos costumul de baie. Am o erecție și sunt pe punctul de a face dragoste cu ea, când simt că mai înoată cineva în râu. Mă uit și o văd pe sora mea înotând în apropiere. Îmi pierd erecția.

Vis 2: Mama intră în camera mea. Vorbesc la telefon cu cineva — o femeie. Mama se transformă în sora mea și îmi smulge telefonul. Încerc să îl iau înapoi, dar nu reușesc. Ea zâmbește triumfătoare și închide telefonul.

Visător: Un bărbat de 37 de ani care suferă de impotență cronică.

Asocieri: Bărbatul locuia cu mama și sora lui și era de părere că nu putea avea o relație sexuală fără să fie și ele implicate. A descoperit că era gelos dacă un bărbat se arăta interesat de sora lui.

Interpretare: Visul indică sursele impotenței lui (simbolizate de receptorul pus în furcă din al doilea vis): sora lui, față de care avea un atașament erotic nerezolvat, și, într-o mai mică măsură, mama lui, de care se simțea dependent. În mod inconștient, el crede că, dacă își păstrează virtutea, la fel va face și sora lui. În același timp, orice pornire erotică față de alte femei îi produce gânduri incestuoase (și deci tabu) cu privire la propria soră. Acesta este un alt element care contribuie la impotență.

INCEST

Vis: Stau pe o pânză de păianjen uriașă, incapabil să mă mișc. O văduvă neagră vine spre mine. Eu cred că o să mă mănânce, dar insecta se îndreaptă spre organele mele genitale și începe să le sugă. Seamănă cu un incest. Sunt excitat și îngrozit și mă trezesc supărat.

Visător: Un bărbat de 39 de ani suferind de impotență.

Asociere: Se gândea la mama lui.

Interpretare: Văduva neagră o reprezintă pe mama lui. Visul indică ambivalența bărbatului față de atitudinea sufocantă a mamei (pânza). Aceasta este o insectă înspăimântătoare și totuși excitantă sexual. În general, insectele simbolizează o conștiință vinovată. Visul scoate la iveală și sursa impotenței lui — fixația maternă.

Vis: Găsesc o fetiță singură pe stradă, murdară și prăpădită. A fost molestată de fratele ei. Îmi povestește incestul, iar eu mă ghemuiesc de durere. O salvez și o iau la mine acasă, unde îi fac baie. Îi cumpăr o rochie nouă, îi iau un suc și îi fac un masaj pe spate. Sunt drăguț și iubitor cu ea, protejând-o de fratele ei.

Visător: Un pedofil de 33 de ani.

Asociere: Și-a amintit cum sora lui vitregă, cu 14 ani mai mare decât el, îl molestase sexual în copilărie.

Interpretare: Visul exprimă dorința ca cineva să îl fi protejat de sora lui vitregă și dorința concurentă ca cineva să protejeze fetițele de el.

INEL

Vis: Mama îmi arată inelul ei cu safir. Ne comparăm între noi inelele. Al ei e de calitate mai proastă. Inelul meu este de un albastru mai închis.

Visător: Bărbat schizoid de 30 de ani care a fost abuzat de mamă.

Asociere: Ține minte că mama îl trata cu dispreț când era copil, spunându-i adesea că nu se va alege nimic de capul lui.

Interpretare: Inelul simbolizează valoarea personală. Ca adult, visătorul îi arată acum mamei sale că are mai multă valoare decât ea (inversând situația din copilărie). Albastrul-închis semnifică eternitatea (cerul, oceanul) sau completitudinea spirituală.

INFANTICID

Vis: Toți membrii familiei mele erau morți. Eu îi omorâsem. I-am îngropat într-o groapă comună, o

groapă făcută în pământ. După ce i-am acoperit cu gunoi, m-am uitat și am văzut că îi mâncau șobolanii.

Visător: O femeie de 39 de ani suferind de depresie cronică.

Asociere: Și-a exprimat gândul: „Nu pot să trăiesc până nu mor ei“. A avut acest vis după ce un iubit îi furase o sumă importantă de bani și fugise cu ei.

Interpretare: Este un vis de împlinire a unei dorințe, fără un nivel crescut de cenzură. În perioade de mare suferință, un vis ca acesta va trece prin bariera cenzurii, deoarece atât refularea, cât și celelalte tipuri de apărare lipsesc deocamdată. Visătoarea avusese o copilărie îngrozitoare, în care fusese abuzată și abandonată emoțional, dar în general amintirile și sentimentele erau refulate, iar visele erau mai degrabă deformate.

INFERN

Vis (mit grecesc): El își iubea foarte mult soția. Apoi a fost mușcată de un șarpe și a murit. Îndurerat, el a coborât în infern, ca să o ceară înapoi, și a cântat o muzică atât de frumoasă, încât Hades a început să plângă. El a acceptat cererea lui Orfeu ca soția lui să părăsească iadul și să îl urmeze, dar cu o singură condiție: ca Orfeu să nu se uite în urma lui până când nu au ajuns amândoi la lumina soarelui. Totuși, exact în momentul în care Orfeu era pe punctul de a păși pe pământ, s-a întors și soția lui a dispărut. Mai târziu, suferința lui prelungită după fosta soție le-a enervat atât de tare pe celelalte femei din oraș, încât, cu ocazia unei sărbători, acestea i-au sfâșiat corpul și i l-au aruncat în râu.

Interpretare: Mitul grecesc al lui Orfeu este asemănător cu visele pacienților deprimați. Visătorul nu poate accepta moartea persoanei iubite, așa că visează să o aducă înapoi — în acest caz, mergând în infern. Totuși, chiar și în visul lui, o pierde iar și ea dispare. (Comparați această poveste cu mitul iudeo-creștin al lui Adam și al Evei, în care șarpele o corupe pe Eva, iar ea și Adam își pierd calitatea de a fi nemuritori.)

Orfeu este prezentat ca suferind de doliu cronic, iar persistența în această durere tinde să îi supere pe ceilalți (așa cum se întâmplă cu femeile din mit). Cel mai frapant aspect al acestui vis/mit este faptul că Orfeu nu poate rezista tentației de a se uita în urmă. Acest element pare să indice tendința universală de răzvrătire împotriva autorității. În terminologie jungiană, visul poate fi văzut drept o poveste arhetipală despre lupta unei ființe umane pe drumul individuării; cercurile iadului simbolizează stadiile acestei lupte.

INOROG

Vis (legendă medievală): Inorogul avea picioare de taur, coadă de leu, trup și cap de cal, cu un singur corn în mijlocul frunții. Trupul îi era alb, capul roșu, ochii albaștri. Era atât de puternic, încât numai el dintre toate animalele putea să atace un elefant. Singurul mod în care vânătorii puteau prinde un inorog era prin a-i aduce în apropiere o fecioară. De îndată ce inorogul o vedea pe domniță, venea în fugă la ea și se pleca la picioarele ei, lăsându-se capturat.

Interpretare: Conform folclorului medieval, inorogul îl simboliza pe Hristos, în timp ce fecioara o reprezenta pe Fecioara Maria, care l-a născut și din al cărei pântece a ieșit ca să ia asupra-și toate păcatele lumii. Psihanalitic vorbind, inorogul este simbolul purității și al vitalității masculine (cornul denotând un penis erect).

Vis: Eram cu Anne, stăteam amândoi. Am auzit un zgomot în curtea din spate și, când ne-am uitat acolo, era un inorog.

Visător: Bărbat pasiv de 32 de ani.

Asociere: Era impotent cu iubita lui, Anne.

Interpretare: Inorogul reprezintă dorința lui de a fi potent.

INSECTĂ

Vis (ficțiune): „Când Gregor Samsa se trezi într-o dimineață după un somn agitat, văzu că se transformase într-o gânganie uriașă“. De fapt, se transformase într-un gândac. La început, familia și

prietenii au încercat să aibă grijă de el, dar tatăl lui a insistat să fie ținut închis în camera lui. Într-un final, părăsit de familie și rănit de un măr pe care tatăl lui îl aruncase spre el, moare singur.

Visător: Franz Kafka, scriitor austriac, care suferea de depresie și avea o sănătate precară. Poveste preluată din *Metamorfoza* (1912).

Asociere: Kafka a scris frecvent despre sentimentele de inferioritate pe care le avea față de tatăl lui. În povestea de mai sus, înainte de metamorfoză, fiul-protagonist ajunge să-și întrețină familia după ce afacerea tatălui dă faliment.

Interpretare: Povestea poate fi văzută ca un coșmar al vinovăției oedipiene. Gândacul este considerat o insectă inferioară și, la un nivel inconștient, așa trebuie să se fi simțit și Kafka. El este o insectă din cauza dorințelor incestuoase, dezgustătoare de a-și poseda mama și în special sora, și de a scăpa de tatăl lui. Faptul că în vis a făcut acest lucru (a reușit în afaceri, în timp ce tatăl lui a dat greș) îi crește și mai tare vinovăția. Se retrage în camera lui și se ascunde acolo. Sănătatea tatălui său se ameliorează în timp ce a lui se deteriorează, iar tatăl aruncă un măr în el. Acest măr poate simboliza fructul biblic al cunoașterii interzise — gânduri incestuoase — și pare să omoare în cele din urmă insecta și să îi curme suferința. Povestea este o ciudată dorință de moarte-sinucidere, care sugerează o depresie majoră.

INSOMNIE

Vis 1: Aveam o insomnie și apoi, fără să îmi dau seama, adormeam și vedeam pe cineva în întuneric, venind spre mine. Mă atingea ca și cum dorea să facem sex. Mă trezeam brusc.

Vis 2: Aveam o insomnie. În cele din urmă adormeam și simțeam un șarpe în pat, lângă mine. Mă trezeam brusc.

Vis 3: Eram într-o toaletă publică, într-o cabină. Brusc, vedeam o mână strecurându-se pe sub peretele despărțitor.

Vis 4: În timp ce dormeam pe o plajă, vedeam două brațe venind spre mine.

Vis 5: Învățam pentru un examen, stăteam la birou și, deodată, simțeam că era cineva sub birou, care încerca să mă atingă.

Vis 6: Un gândac mi se urca pe pulpă.

Vis 7: O pasăre îmi zbura de sub fustă. Eram îngrozită și mă trezeam.

Vis 8: Unchiul meu încerca să mă sărute.

Visător: O femeie de 33 de ani, cu istoric de insomnie.

Asociere: Fusese molestată de unchiul ei între vârsta de 9 și 12 ani.

Interpretare: Visul indică sursa insomniei cronice a visătorului. Femeia se temea să adoarmă, pentru că se temea de sentimentele ei contradictorii: furie și dorințe erotice față de unchiul care o molestase în timp ce ea dormea. A reușit să identifice sursa după o lungă perioadă de interpretare a viselor, care a culminat cu Visul 8.

INSTALATOR

Vis 1: Eram în cadă, făceam baie, când a venit instalatorul și a scos dopul ca să curgă apa. Pe urmă a luat un sfredel și mi l-a înfipt în burtă.

Vis 2: Instalatorul a venit și mi-a îndepărtat fundul cu un clește, pe urmă mi-a dat altul, și apoi a făcut la fel cu cocoșelul meu.

Visător: Micul Hans, un băiețel de cinci ani. Caz relatat de Freud (2010).

Asocieri: Micul Hans avea o fobie de cai; îi era frică să meargă pe stradă, ca să nu fie mușcat de vreun cal. De asemenea, era obsedat de penisul lui și de vaginul mamei, și mereu voia să doarmă cu mama lui noaptea.

Interpretare: Cazul micului Hans l-a ajutat pe Freud să-și confirme teoria complexului lui Oedip. Visele micului Hans reflectă acest complex. El vrea să doarmă (să facă baie) cu mama lui, dar tatăl (instalatorul) se amestecă între ei. Într-unul dintre vise, instalatorul îi face o gaură în burtă cu un sfredel (adică îl violează cu penisul lui mare); într-altul, îi ia

băieţelului fundulețul și penisul, dându-i altul. Când tatăl îl chestionează despre acest vis, micul Hans mărturisește că instalatorul i-a dat un fund mai mare și un penis mai mare, așa cum are și tatăl lui.

INTIMITATE

Vis: Eram cu un grup de oameni. Eram în casa cuiva și trei femei erau interesate de mine. Am petrecut cea mai mare parte a timpului cu una dintre ele. Apoi ne-am urcat într-o mașină și un prieten urma să ne ducă pe toți acasă. Unele dintre femei locuiau în Long Island, asta însemna un drum lung. M-am așezat pe locul din față, înconjurat de celelalte două femei. Una și-a lăsat capul pe umărul meu și mi-a vorbit foarte intim, sărutându-mă pe ureche. Îmi era teamă că celelalte două o vor vedea. Era ca și cum mă întâlneam cu toate trei simultan, dar nu doream să știe una de cealaltă. Eram destul de îngrijorat.

Visător: Un bărbat de 45 de ani.

Asocieri: Se întâlnea cu mai multe femei în același timp și toate îl presau cu căsătoria. Și-a amintit că mama lui îi monta pe el și pe frații lui unul împotriva altuia.

Interpretare: Acesta este un vis-avertisment. El îi spune visătorului că joacă un joc riscant și dureros și că ar fi bine să se hotărască. Cuvântul-cheie din vis este „intimitate“. Una dintre femei are o atitudine ce denotă intimitate, iar el nu dorește ca celelalte două femei să vadă asta. De fapt, bărbatul se teme de intimitate, se teme să îi permită unei singure femei să dețină controlul asupra lui. Așa că montează femeile una împotriva celeilalte, tot așa cum făcuse mama lui cândva cu el și cu frații lui. „Drumul lung“ poate însemna actul sexual, iar „Long Island“ poate însemna un falus lung21.

---

[20] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988. (*N.red.*)

[21] „Long Island“ înseamnă „Insula Lungă“. (*N.t.*)

Î

ÎMBĂTRÂNIRE

Vis: Am brusc 50 de ani și, de 30 de ani, am un loc de muncă bun. Șeful meu îmi mărește salariul. Secretarele mă iubesc. Apoi trebuie să plec și toată lumea regretă plecarea mea.

Visător: Un băiat de 9 ani al cărui tată a divorțat de mama lui la 50 de ani. În momentul visului mama era supărată pe băiat pentru că acesta își neglija îndatoririle școlare.

Asociere: Nu și-a putut ierta niciodată mama pentru eșecul căsniciei. Studia încontinuu fotografiile vechi ale tatălui său, încercând să îl imite.

Interpretare: Acesta este un vis de răzbunare. În el, visătorul a devenit asemenea tatălui său, adică are 50 de ani și este un om de afaceri prosper. Și, la fel ca tatăl lui, își părăsește și el mama. (Mama lui îl bătea la cap pe tatăl lui, așa cum îl bate acum pe el la cap referitor la școală.) Tatăl a plecat (a divorțat de mamă) într-un moment în care băiatul îl admira foarte tare și avea mare nevoie de el. În vis, băiatul se ia la întrecere cu tatăl lui. Mama lui (probabil una dintre secretare) este tristă să îl vadă plecând.

Vis: Mă uitam în oglindă și vedeam că am din nou 21 de ani.

Visător: Un bărbat de 42 de ani care a devenit impotent în relația cu soția lui.

Asociere: Când se gândea la vârsta de 21 de ani, se gândea la fiica lui, care împlinise 21 de ani.

Interpretare: Bărbatul avea o fixație erotică inconștientă asupra fiicei lui. Dacă ar avea vârsta ei, ar putea să o transforme în realitate.

ÎMBLÂNZIRE

Vis: Eram în cușca unui leu și îmblânzeam doi lei care erau foarte fioroși.

Visător: Bărbat alcoolic, de 27 de ani.

Asociere: Băuse iar peste măsură și o lovise pe soția lui.

Interpretare: Îmblânzirea leului reprezintă dorința lui de a-și domoli comportamentul sălbatic.

ÎMBRĂCĂMINTE FEMEIASCĂ

Vis 1: Sunt într-un soi de loc unde e voie să porți haine de femei, fiindcă face parte dintr-un proiect de testare. Probez o cămașă de noapte femeiască. Sunt mulți oameni acolo. E prea mică pentru mine și nu mi se potrivește. Cred că ar trebui să existe o regulă pentru cazurile astea, când e imposibil să-ți găsești ceva pe măsură...

Vis 2: Port haine femeiești și cineva vine pe coridor, care s-ar putea să mă vadă, o femeie. Mă întreb cum să mă descotorosesc de haine fără să fiu văzut.

Vis 3: Trebuia să stau cu copilul cuiva, dar nu sunt acolo. Sunt altundeva, vorbind; probabil m-am dus să fac rost de niște haine femeiești.

Visător: Bărbat de 39 de ani, travestit. Relatat de Socarides (1980).

Asociere: Fiecare dintre visele de mai sus a fost precipitat de o respingere recentă sau de amintirea unei respingeri din partea unei femei. Visătorul a fost îndelung privat de prezența maternă, în perioada de început a copilăriei.

Interpretare: Aceste vise sunt foarte asemănătoare cu perversiunea din realitate a visătorului. În viața diurnă, el purta lenjerie de corp femeiască ori de câte ori se simțea persecutat de alți bărbați sau frustrat din cauza unei femei. Îmbrăcămintea era un substitut pentru prezența femeilor (și a mamei), oferindu-i satisfacție erotică în același timp în care îl făcea să se simtă mai puțin singur. De asemenea, avea și o funcție compensatorie de reintegrare narcisistă, precum și o funcție defensivă de respingere a riscurilor de castrare.

ÎMPRĂȘTIERE

Vis 1: Președintele Nixon a dat ordin să fiu vârâtă în țeava unui tun și aruncată în chip de proiectil,

pentru că este singurul mod în care poate scăpa de mine. Sunt băgată în tun și aruncată în aer. Explodez într-o mie de bucăți, ca o bombă atomică.

Vis 2: Cineva m-a târât până pe acoperișul clădirii Empire State Building. De acolo sunt aruncată în gol. Ajunsă jos, mă împrăștii pe caldarâm. Eram moartă și mă uitam la frânturile de pe jos.

*Visător*i: Două femei suferind de epilepsie. Relatat de Levitan (1980).

Asociere: Ambele vise au apărut după ce femeia în cauză avusese o criză convulsivă *grand mal*. Ambele au fost urmate de perioade în care visătoarea s-a simțit depersonalizată.

Interpretare: Freud a fost incapabil să explice coșmarurile celor suferinzi de nevroze posttraumatice sau de stres posttraumatic ca produse ale îndeplinirii dorinței. Totuși, ulterior în decursul carierei sale, el a admis că visele traumatice reprezintă un eșec al funcției de îndeplinire a dorinței. S-ar putea însă ca aceste vise să reprezinte pur și simplu o dorință de moarte, o dorință de anihilare a sinelui, pentru a scăpa de durerea și stresul care urmează după o asemenea traumă severă. Faptul că visele de acest fel sunt urmate de depersonalizare pare să indice o dorință de părăsire a trupului.

ÎNCHISOARE

Vis: Sunt la închisoare. Sunt în pielea goală. Gardienii încearcă să ne oblige să facem sex cu ei. Văd cum o violează pe o fată din celula alăturată, dar pe mine mă lasă în pace, nu știu de ce. Aud cum cineva e omorât, mai jos pe coridor. Încerc să-mi păstrez buna dispoziție.

Visător: Femeie de 24 de ani care fusese abuzată sexual în copilărie.

Asociere: Și-a amintit că, de fiecare dată când era abuzată, își zicea în gând: „Nu mie mi se întâmplă, de fapt; chestia asta i se întâmplă altcuiva“.

Interpretare: Visul reprezintă o compulsie spre a repeta o traumă din trecut, a căpăta control asupra ei și a descărca măcar în parte șocul încă legat de acea

amintire. În vis, la fel cum fantasma și în viața reală, cea care visează face ca abuzul să i se întâmple altcuiva, nu ei înseși. Închisoarea simbolizează mediul din familia ei, iar gardienii îi simbolizează pe tată și pe frați, care o terorizau.

ÎNEC

Vis 1: Eram într-un râu și curentul mă trăgea atât de tare încât mă temeam că o să mă înec.

Vis 2: Eram pe mare. Nava pe care eram se scufundase, sau cam așa ceva. Mă țineam de o bucată de lemn, dar valurile îmi treceau peste cap și știam că o să mă înec.

Vis 3: Înotam cât puteam de tare, ca să ajung pe mal. Nu reușeam să ajung acolo.

Vis 4: Eram într-un golf și a venit brusc fluxul, iar apa a trecut peste capul meu. Continuam să dau din mâini, ca să îmi țin capul deasupra apei, dar nu mai puteam respira.

Vis 5: Mă înecam, dar apoi am văzut o femeie, la distanță. A înotat spre mine și m-a luat de mână.

Visător: Un bărbat obsesiv-compulsiv de 24 de ani.

Asociere: Fusese toată viața un împătimit de muncă. Întâlnise o femeie de curând.

Interpretare: Această serie de vise, care au apărut pe parcursul unui an, indică sursa caracterului obsesiv-compulsiv al bărbatului — teama de înec (adică teama să nu fie copleșit de depresie). Bărbatul înoată cu toate puterile (muncește cât poate de mult la serviciu) pentru a scăpa de depresia din primele patru vise. În al cincilea, femeia vine către el. Femeia reprezintă iubita cea nouă, care a reușit să îl ispitească, să îl scoată din birou și îl învață cum să se relaxeze și să se bucure de viață.

ÎNGERI

Vis (halucinație): Visătorul se uita în sus, la un copac, și vedea că e plin cu îngeri.

Visător: William Blake, poet romantic britanic, secolul al XVIII-lea. Povestit în Abrams (1962).

Asociere: În copilărie, Blake avusese multe viziuni de natură religioasă, așa cum este și cea de mai sus. Alte viziuni: îl vedea pe Dumnezeu cum se uita la el pe fereastră, era vizitat de Ezechiel. Lui Blake i se părea că aceste viziuni sunt mai reale decât „Universul vegetal [care] nu este decât o umbră palidă". (p. 918) Într-un poem, *Infant Sorrow*, Blake scrisese despre lumea periculoasă în care se naște orice copil.

Interpretare: Ceea ce Blake considera că sunt viziuni mai reale decât realitatea este posibil să fi fost halucinații. Îngerii dintr-un copac pot sugera dorința de protecție într-o lume periculoasă, iar în termeni jungieni pot sugera o luptă arhetipală ce are loc în băiat, luptă între bine și rău, care a dat naștere mai târziu poemului *Songs of Experience*.

ÎNGROPARE

Vis: Mergeam pe plajă și am văzut un bărbat care fusese îngropat în nisip, doar cu capul afară. Am încercat să îl ajut să iasă, dar mi-a spus: „Du-te dracului!"

Visător: Un bărbat deprimat, de 38 de ani.

Asociere: Nu mai fusese în stare să se ridice din pat de câteva zile. Se simțea paralizat emoțional.

Interpretare: Visul transmite starea de depresie a visătorului, stare în care el se simte ca și cum ar fi îngropat în propria tristețe și furie.

Vis: Sunt într-un loc întunecos, undeva în pădure. Calc deodată pe nisipuri mișcătoare. Mă scufund în nisip până când sunt complet îngropat. În mod miraculos, pot respira. „Nu-i chiar așa de rău", mă gândesc eu. Nisipul este umed și moale și răcoros, ca o îmbrățișare. Când îl gust, văd că are gust de căcat.

Visător: Un bărbat de 40 de ani, obsesiv-compulsiv.

Asociere: Și-a asumat de curând sarcina implementării unui proiect, despre care crede că este prea dificil pentru el.

Interpretare: Sarcina implementării proiectului îl face să simtă că este cu adevărat îngropat în căcat.

Pare să facă referire, de asemenea, la perioada de educare a controlului sfincterian, din stadiul erotismului anal, când îi plăcea să se joace cu propriile fecale. Dorința din vis este să regreseze într-o etapă dinaintea celei în care a trebuit să își asume responsabilități sociale, etapă în care se putea bucura de propriile excremente.

ÎNMORMÂNTARE

Vis 1: Eram la înmormântarea mamei mele. Soțul meu plângea în hohote. Eu încercam să îl liniștesc.

Vis 2: O femeie de pe stradă plângea. M-am dus repede lângă ea și am întrebat-o ce s-a întâmplat. A spus că în după-amiaza aceea fusese înmormântarea soțului meu. Am spus: „Nu-ți face probleme, o să fie în regulă".

Vis 3: Am văzut o procesiune funerară venind pe stradă și mi-am amintit că trebuia să cumpăr prosoape de hârtie.

Vis 4: Eram la înmormântarea tatălui. Erau mulți oameni, toți plângeau în hohote. Mie îmi părea rău pentru ei.

Vis 5: Mergeam pe stradă când am auzit plânsete. Era înmormântarea cuiva. Mi-am văzut de drum.

Vis 6: Dacă te luai după cum mergeau oamenii, ai fi putut crede că mergeam la o înmormântare.

Visător: O femeie de 35 de ani suferind de artrită reumatoidă.

Asociere: Dezvoltase simptome de artrită după ce fusese abandonată de iubitul ei, care se dovedise a fi un escroc și fugise cu economiile ei.

Interpretare: Persoanele care nu reușesc să își trăiască propriile sentimente dezvoltă, adeseori, simptome somatice. Visele recurente despre înmormântări arată cum, chiar și în vise, un pacient cu artrită nu își trăiește sentimentele, ci le proiectează asupra altora. Preocuparea legată de înmormântări indică dorințele ei criminale ascunse, pe care visătorul le refulează în viața diurnă și atunci le deplasează asupra propriei persoane (artrita).

ÎNOT

Vis: Înotam în ocean, lângă Insula Fire. Eram cu un bărbat mai în vârstă decât mine, peste patruzeci de ani. Brusc, valurile au încetat să se mai miște. Erau suspendate în aer și apa se transformase în gelatină. I-am spus celuilalt bărbat: „Uite la apă, uite cum arată!“ El a spus: „Uite unde suntem“. Apa ne dusese la oțelărie (la fel ca oțelăria unde lucra pe vremuri tatăl meu). Am ieșit din apă și am luat o globulă de gelatină ca să le-o arăt celorlalți. Am fugit spre casă pe șinele de cale ferată, neliniștit de ceva.

Visător: Bărbat de 33 de ani, suferind de porniri suicidare și cu impulsuri homosexuale egodistonice.

Asociere: Tatăl lui lucrase într-o oțelărie și visătorul avea coșmaruri legate de acest lucru. Stătuse de vorbă cu tatăl lui în ziua dinaintea visului și se supărase foarte tare pe el.

Interpretare: Înotul denotă actul sexual — în acest caz, un raport homosexual. Înotul în ocean și plutirea în derivă ar putea indica o abatere de la norma uzuală — spre homosexualitate sau o regresie spre copilărie. Bărbatul mai în vârstă ar putea fi un simbol pentru tatăl visătorului (ei sfârșesc prin a ajunge la oțelăria tatălui), față de care visătorul are dorințe incestuoase inconștiente. Apa care se transformă în gelatină și rămâne suspendată în aer poate fi o aluzie la fixația paternă a visătorului, care îl ține suspendat și incapabil să meargă mai departe în propria-i viață, făcându-l să fie moale (ca gelatina). Acel „ceva“ care îl neliniștește este sentimentul de vinovăție.

ÎNTUNERIC

Vis: Mergeam prin pădure, când, brusc, soarele a apus. L-am văzut coborând. Apoi s-a făcut prea întuneric ca să mai pot merge. M-am uitat de jur împrejur și încă era lumină în spatele meu. Îmi era teamă să merg mai departe, în întuneric, dar m-am gândit că aș fi o lașă dacă m-aș întoarce la lumină.

Visător: O femeie de 22 de ani.

Asociere: Avea temeri în legătură cu terapia.

Interpretare: Întunericul semnifică inconștientul. Femeia dorește să îl exploreze, dar îi este teamă. Pe

de altă parte, să se întoarcă spre lumină (conștient) înseamnă să fugă de responsabilitate.

J

JOC DE CUVINTE

Vis 1: Visătoarea era la un restaurant care nu avea decât un singur fel pe meniu: „mistreț“, la prețul de 12 dolari. I s-a părut prea scump și nu a comandat.

Vis 2: Un câine încăpățânat „rodea de talpă“ una din sandalele visătoarei.

Vis 3: Îmbrăcat în costum de scrimă, visătorul se duela cu un pomișor mic și delicat.

Vis 4: Bob Hope, actorul de comedie, țopăia pe un băț cu arc, venind în jos pe o stradă.

Vis 5: Visătoarea a luat o îmbucătură zdravănă de mâncare chinezească. A ars-o la limbă și a trebuit s-o scuipe.

Visători: Cunoștințe și studenți de-ai lui Faraday (1974).

Asociere: Asocierile făcute pentru fiecare dintre aceste vise arată că se învârteau în jurul unor jocuri de cuvinte.

Interpretări: (1) În seara visului, visătoarea în cauză stătuse târziu ca să scrie recenzia unei cărți care costa 12 dolari și care ei i se păruse o „plicticoșenie“;22 (2) Ceva o rodea „la suflet“ pe persoana care visase acest vis;23 (3) Visătorul se certase cu prietena lui, Teresa — nume pronunțat *Treesa* — în seara dinaintea visului;24 (4) Visul exprimă sentimentul persoanei care visează că „Speranța nu moare niciodată!“;25 (5) Visătoarea „mușcase mai mult decât putea mesteca“, înscriindu-se recent la un curs de studii asiatice.26

JUCĂRII

Vis (fantasmă în joc): Fetița a împins o trăsură de jucărie spre terapeuta ei și i-a spus: „Am venit să te iau“. După aceea a așezat în trăsură o păpușă-femeie și o păpușă-bărbat, pe care i-a pus „să se iubească și să se sărute“. Apoi a așezat altă păpușă-bărbat în altă trăsură, pe care a împins-o să se ciocnească de

trăsura cuplului de îndrăgostiți, s-o doboare, să-i ucidă pe cei doi dinăuntru, să-i frigă și să-i mănânce. Altă dată, a luat o locomotivă de jucărie cu două faruri poleite, a băgat-o în gură și a supt farurile, după care i-a cerut terapeutei să facă același lucru.

Visător: Erna, o fetiță de doi ani și jumătate.27 Relatat de Klein (2010).

Asocieri: Spusele Ernei au făcut-o pe Melanie Klein, terapeuta fetiței, să creadă că fantasmele o aveau de obicei ca obiect pe mama acesteia, deși Erna nega că ar fi fost supărată pe ea. Mama a spus că o învățase prea devreme pe Erna să stea pe oliță (înainte să fi împlinit un an).

Interpretare: Klein interpreta fantasmele din timpul jocului la fel ca pe visele adulților. Prin urmare, jucăriile din aceste fantezii erau interpretate ca simboluri onirice. În jocul de mai sus, Klein a remarcat impulsurile sadic-orale dirijate de fetiță împotriva părinților ei. Bărbatul și femeia care „se iubesc și se sărută“ sunt părinții ei, iar celălalt bărbat, care îi ucide, îi frige și îi mănâncă o reprezintă pe fetița care visează. Băgatul în gură al locomotivei de jucărie și suptul farurilor au o semnificație erotic-orală. Cele două faruri „reprezentau pentru ea sânul mamei și penisul tatălui“ (pagina 72). Visul, după Klein, indică poziția paranoid-schizoidă a Ernei, cu fantasme de megalomanie care au dus la o frică excesivă de mamă și au contribuit la formarea unui Supraeu neîndurător.

JUDECĂTOR

Vis: Stăteam în fața unui judecător foarte sever. El mi-a spus: „De data asta te las să scapi nepedepsită. Dar știi că tu ești de vină, iar dacă se mai întâmplă o dată, n-o să mai fiu atât de milos“. Nu i-am răspuns nimic, fiindcă știam că n-ar avea niciun rost. Am dat mâna cu grefierul și am plecat.

Visător: Femeie de 29 de ani, alcoolică.

Asociere: Se simțea vinovată pentru că dăduse iama în băutură.

Interpretare: Judecătorul reprezintă Supraeul femeii (cenzorul ei interior), dar și tatăl dezaprobator,

căreia femeia nu-i putea răspunde niciodată când o certa. Lucrul rău pe care ea îl făcea era să bea, comportament prin care își exprima sentimentele antisociale.

JUNGLĂ

Vis: Mă rătăcisem într-o junglă. Auzeam animale ciudate și mi-era frică. O panteră neagră mare mă urmărea. M-am trezit.

Visător: Femeie de 23 de ani, suferind de anxietate și de diverse fobii.

Asociere: Femeia nu mai ieșise din casă de zile întregi. Iubitul ei o persifla cu apelativul „Dra Convenționalitate".

Interpretare: Jungla simbolizează sentimentele de sexualitate „sălbatică" și agresivitate refulate, pe care femeia le proiectează asupra lumii exterioare și de care apoi se teme.

---

[22] Joc de cuvinte fonetic : „(wild) boar" = mistreț se pronunță foarte asemănător cu „bore" = (om, lucru) plicticos. (*N.t.*)

[23] „Sole" = talpă se pronunță foarte asemănător cu „soul" = suflet. (*N.t.*)

[24] „Tree" = pom. (*N.t.*)

[25] „Hope" = speranță. (*N.t.*)

[26] „Chew more than you can bite", expresie aproximativ echivalentă cu „să te înhami la mai mult decât poți duce". (*N.t.*)

[27] Erna avea de fapt 6 ani când a început să fie tratată de M. Klein, conform prezentării din *Psihanaliza copiilor.* (*N.red.*)

L

LABELE PICIOARELOR

Vis: Am visat că laba piciorului meu drept creștea de 30 de centimetri. Stânga rămânea normală. Mă întrebam oare cum o să merg.

Visător: O femeie de 25 de ani.

Asociere: Fratele ei mai mare urma să o viziteze.

Interpretare: Laba piciorului poate fi un simbol al penisului; femeia dorește să aibă un penis, asemenea fratelui mai mare, pe care îl admiră.

LABIRINT

Vis: Eram într-un labirint și nu găseam ieșirea. Labirintul era întunecat și alcătuit din coridoare strâmte. M-am trezit îngrozită.

Visător: Femeie de 20 de ani, suferind de anorexie nervoasă.

Asociere: În ziua dinaintea visului, se certase cu mama ei în privința mâncatului. Considera că mama exagerează în dorința ei de a controla totul.

Interpretare: Labirintul o reprezintă pe mamă. Cea care visează se teme să nu rămână prizoniera atașamentului față de mamă.

LANȚURI

Vis: Eram în pădure și am văzut un tigru. Tigrul avea mâinile și picioarele legate cu lanțuri de un zid și părea destul de blând.

Visător: Un bărbat de 33 de ani, pasiv.

Asociere: Își ieșise din fire cu soția lui.

Interpretare: Tigrul reprezintă natura lui animală — agresivitatea lui — pe care dorea să o controleze (să o țină în lanțuri).

Vis: Am intrat în casă și l-am găsit pe soțul meu legat cu lanțuri de mașina de gătit din bucătărie. Am început să râd, iar el a scos un boț de aluat din buzunar și l-a aruncat către mine.

Visător: O femeie isterică, în vârstă de 28 de ani, cu un complex de masculinitate.

Asociere: Soțul ei se plânsese că gătește prost, iar ea îi strigase: „Ți-ar plăcea să mă vezi legată cu lanțul de aragaz“.

Interpretare: Dorința visătoarei, realizată în vis, este să inverseze rolurile și să fie soțul cel legat cu lanțuri de aragaz. Și, dacă tot este legat, tot el să fie cel care naște (scoaterea boțului de cocă din buzunar).

Vis: Mașina mea de scris era înconjurată de lanțuri. Am urinat pe lanțuri și acidul din urină le-a topit.

Visător: Un bărbat tânăr, narcisic falic, care suferă de blocajul scriitorului.

Asociere: Nu putea să scrie de luni de zile. Se simțea ca și cum era impotent.

Interpretare: Mașina de scris în lanțuri denotă blocajul scriitorului. Ruperea lanțurilor prin urinarea pe ele poate însemna eliberarea prin actualizarea puterilor falice (cucerire sexuală).

LAȚ

Vis: Eram la serviciu; am tras sertarul de la biroul meu și am găsit înăuntru un laț. Am întrebat-o pe Jane dacă știe cum a ajuns acolo și ea mi-a spus că nu știe. L-am aruncat la gunoi, iar când m-am uitat din nou, se transformase într-un șarpe care s-a făcut nevăzut.

Visător: Bărbat de 49 de ani cu trăsături narcisic-falice.

Asociere: Jane, colega lui de serviciu, îi refuzase mânioasă avansurile sexuale. Avea o reputație de fustangiu.

Interpretare: Acesta este un vis de avertizare. Lațul simbolizează dilema în care ar putea să se trezească bărbatul respectiv, dacă nu-și corectează comportamentul ușuratic. Frânghia/șarpele reprezintă un simbol falic.

LENJERIE INTIMĂ

Vis: Eram într-o casă străină și mă uitam într-un sertar. Am găsit o pereche de chiloți bărbătești și am fost dezamăgit. La etajul de deasupra, în casă, locuia o femeie, dar nu era acolo. Pe urmă se făcea că

mergeam pe un câmp și am ajuns la un lac. O femeie înota în lac și avea un copil mic cu ea. M-am ascuns după niște tufe, ca să nu mă vadă. Purta un costum de baie care semăna a lenjerie de corp. Brusc, m-a văzut și a spus: „Te-ai ținut după mine“. Am stropit-o cu un pistol cu apă.

Visător: Bărbat de 37 de ani cu tendințe voaioriste și de travestit.

Asocieri: Și-a adus aminte că, în adolescență, el și prietenul lui intrau prin efracție în casele oamenilor. Casa din vis semăna cu cea în care crescuse.

Interpretare: Visul exprimă tendințele voaioriste și de travestit ale visătorului. E dezamăgit să găsească lenjerie bărbătească, dar îl atrage lenjeria femeilor (pe care o și poartă în viața reală și este un fetiș pentru el). Imageria aceasta trimite la o situație din copilăria mică, atunci când a fost privat de afecțiunea mamei prin sosirea unui frățior. S-a trezit atunci distanțat de mamă și de noul ei copil (așa cum se întâmplă și în vis), trebuind să se mulțumească să-i privească de la distanță. Faptul că o stropește cu un pistol cu apă denotă probabil dorința lui de a face sex cu ea (de a-și poseda mama).

Vis 1: Eram într-o casă unde se dădea o petrecere. Două femei mai în vârstă flirtau cu mine. Erau periculoase, băgate în chestii ilegale. Una dintre ele mi-a spus, pe un ton de mărturisire ademenitoare: „Amândouă ne-am culcat cu tine înainte“. Pe urmă au plecat din cameră. M-am dus sus la etaj și m-am uitat prin sertarul lor cu lenjerie intimă.

Vis 2: Stăteam pe o canapea albastră. La celălalt capăt al canapelei era așezată o femeie în sutien și chiloți. M-am excitat; pe urmă mi-am dat seama că era mama și m-am simțit vinovat.

Visător: Bărbat de 40 de ani cu tulburare obsesiv-compulsivă.

Asociere: Mama lui avea o canapea albastră. Era alcoolică și avea obiceiul să se plimbe prin casă, în fața lui, doar în sutien și chiloți.

Interpretare: Femeile mai în vârstă care încearcă să-l seducă, în ambele vise, o reprezintă pe mama lui,

care se purtase nepotrivit cu el când era copil, din acest punct de vedere. Visătorul căpătase un fetiș pentru lenjeria intimă, iar acest fetiș este explicat în visul lui, ca o curiozitate și o obsesie față de sexualitatea mamei lui, cu care ea îl tachina. Freud vedea simboluri falice în aceste obiecte fetișiste; adică, lenjeria intimă reprezintă femeia falică des întâlnită în fantasmele și visele băieților. Asemenea fantasme compensează vinovăția resimțită pentru că ei posedă un membru pe care mama nu îl are.

LEU

Vis: Ferecam trupul soției mele într-un vas care avea formă de leu.

Visător: Filip al Macedoniei, tatăl lui Alexandru cel Mare. Relatat de Plutarh (110a).

Asociere: A avut acest vis la puțin timp după căsătoria cu Olimpia.

Interpretare: Aristandru, un tălmaci de vise grec, a interpretat acest vis ca însemnând că Olimpia era însărcinată și copilul se va dovedi a fi curajos ca un leu. Visul ar putea să indice și teama lui Filip de puterea soției lui (leul simbolizând forța sau natura ei animalică) și dorința lui de a se apăra de ea, închizând-o într-un loc de unde nu mai putea ieși. Temerile lui s-au adeverit mai târziu, când Olimpia, femeie violentă și geloasă, a uneltit cu fiul ei, Alexandru, împotriva propriului soț.

Vis: Mergând cu mașina pe un drum de țară, am văzut deodată un leu de munte (puma) omorând o căprioară. Când am ajuns la o benzinărie, am sunat-o pe mama și i-am povestit. Mama a fost uimită.

Visător: Bărbat de 30 de ani.

Asociere: Mama lui îl suna în fiecare zi și îi vorbea pe un ton de tachinare seducătoare.

Interpretare: Leul reprezintă libidoul celui ce visează, iar scena cu leul de munte simbolizează dorința lui de a-și viola mama, pe care este furios. Sentimentul de vinovăție în privința violului îl face s-o sune pe mamă ca să vadă ce reacție are (să obțină binecuvântarea ei). Ea este uimită de virilitatea lui.

Vis (ficțiune): Personajul în cauză visa la Africa pe vremea când era copil, cu „lungile plaje aurite și la plajele albe, atât de albe, încât te usturau ochii de la ele, la culmile albe înalte și la munții înalți și cafenii“. Auzea vuietul valurilor spărgându-se de mal și vedea bărcile băștinașilor întorcându-se acasă. Simțea izul de catran al propriei bărci, când dormea, și putea simți mirosul Africii în vis. Acum „nu mai visa decât locuri și lei pe plajă. Leii se jucau ca niște pisici tinere în amurg, iar el îi iubea cu drag...“28

Visător: Ernest Hemingway, prin intermediul personajului principal din *Bătrânul și marea* (2007).

Asociere: Bătrânul din roman observă că „nu mai visa nici furtuni, nici femei, nici întâmplări extraordinare, nici pești imenși, nici lupte, nici despre concursuri de forță, nici pe soția lui“*29*.

Interpretare: Leii de pe plajă simbolizează tinerețea și vitalitatea în declin ale personajului. Dorința din vis este să fie iarăși tânăr și să-și recapete vigoarea. Totuși, la un alt nivel, Hemingway, autorul acestui vis literar, s-a remarcat prin aceea că a scris despre eroi care exemplifică forța masculină (narcisism masculin), iar bătrânul din roman reprezintă portretul făcut de scriitor unui asemenea erou ajuns la bătrânețe. Hemingway a recunoscut că a scris această carte, la fel ca multe altele, curând după ce fusese respins de o femeie, care la despărțire făcuse remarci usturătoare la adresa scrisului lui. Cartea, ca și visul, ar putea fi o replică literară în sensul: „Uite că sunt încă puternic și plin de viață, chiar dacă îmbătrânesc“.

LIBERALI

Vis: Eram la birou și m-am trezit că vorbesc ca un liberal. Erau și Bob, și Cindy acolo, și mai erau și alții, și aveam o conversație plăcută, și toți eram liberali.

Visător: Bărbat de 42 de ani, cu vederi politice conservatoare.

Asociere: Se plânsese că era singurul conservator din mediul de la serviciu.

Interpretare: Visul exprimă dorința de a fi simpatizat de colegii de birou, chiar dacă ar însemna să-și schimbe convingerile și identitatea politică.

LICEU

Vis: Călătoream cu un vas cu aburi când am văzut un puști pe care îl știam din liceu. Acum era un om în vârstă, dar m-am gândit: „E încă drăguț". Am vorbit cu el și ne-am uitat împreună la râu. Îmi acorda multă atenție.

Visător: O femeie de 40 de ani.

Asociere: Când aveau amândoi 15 ani, fusese îndrăgostită de acest bărbat, dar el făcea parte din grupul de elevi populari, iar ea nu. Odată, o salvase de niște băieți care o supărau. Cu o zi înainte de vis, ea citise un articol despre excursiile cu vase cu aburi, pe Mississippi.

Interpretare: Visele despre liceu reprezintă dorințe de a fi din nou tânăr. În acest vis, dorința este una de reunire cu băiatul care îi plăcuse la un moment dat.

Vis: Am intrat prin efracție în clădirea liceului meu, prin luminator, și am furat niște dosare. Trebuia să găsesc dovezi pentru ceva. M-a văzut o persoană ca o umbră, care a dat din cap.

Visător: Un bărbat de 42 de ani.

Asociere: Și-a amintit că exact înainte de petrecerea de absolvire a liceului fusese exmatriculat pentru că băuse alcool într-o excursie cu școala.

Interpretare: Dovada pe care o caută este dovada inocenței lui. Persoana ca o umbră este directorul liceului. În acest vis recurent, dorea să vindece trauma din liceu.

LINIE

Vis: Am văzut o linie care avea la capăt o îmbârligătură.

Visător: Bărbat de 23 de ani, schizofrenic. Relatat de Kafka (1980).

Asociere: Pacientul a avut visul după ce consumase LSD.

Interpretare: Interpretarea pacientului a fost că linia reprezenta cursul istoriei, iar îmbârligătura de la

capăt, holocaustul nazist. Visul ilustrează modul în care un schizofrenic își interpretează propriile simboluri abstracte din vis.

LOC DE JOACĂ

Vis: Am ieșit afară în halat. Afară era o femeie cu doi copii. Copiii au luat-o la fugă spre mine, un băiețel și o fetiță. Fetița s-a apropiat și a spus: „Știi, ar fi frumos din partea ta să te descotorosești de garajul ăla și să faci un loc de joacă".

Visător: Femeie de 29 de ani care suferă de anxietate.

Asociere: A recunoscut-o pe femeia din vis ca fiind o prietenă de-a mamei ei.

Interpretare: Femeia care visează a simțit dintotdeauna că nu avusese parte de o copilărie normală. Ambii părinți erau foarte stricți și o băteau. Copiii din vis sunt, probabil, un simbol al copilului ei interior, iar locul de joacă reprezintă copilăria pe care n-a avut-o niciodată. Garajul ar putea fi „recipientul" tuturor amintirilor refulate din copilăria ei întunecată.

Vis: Jim și cu mine mergeam cu mașina, când am văzut deodată un parc de distracții care se numea „Țara jocurilor". El a oprit mașina și ne-am dus acolo. Când intram pe poartă, Jim m-a sărutat.

Visător: Femeie de 27 de ani.

Asociere: Tocmai cunoscuse un bărbat față de care avea speranțe romantice.

Interpretare: Parcul de distracții reprezintă actul sexual, ceea ce psihodinamic vorbind este o *regresie în slujba Eului*. „Țara jocurilor" indică această regresie.

LUMÂNĂRI

Vis: Mă uitam într-o cutie de pantofi. Era o cutie adâncă, așa că nu-i puteam vedea fundul. Am pipăit niște lumânări care erau înăuntru, perechi. Am pipăit în continuare prin toată cutia și am găsit o lumânare fără pereche. Apoi nu am mai găsit-o.

Visător: O femeie tânără, cu tendințe isterice.

Asociere: A spus că se simțea de parcă ar fi găsit o comoară, pe care mai apoi nu reușea să o mai

găsească. Dintr-un motiv neclar, se trezise supărată pe mama ei.

Interpretare: Lumânarea este un simbol falic. Cutia poate fi uterul matern (mama ei, care a născut-o, ar fi trebuit să-i ofere și un penis). Lumânările pereche pot simboliza sentimentul de apartenență (mama și tatăl). Lumânarea singură este fără pereche, deci poate fi posedată. Poate că visul face aluzie la fantasmele pregenitale de găsire a unui penis (comoară) și apoi la realitatea incapacității de a-l găsi (lumânarea dispare).

Vis: Mergeam pe un hol întunecos. Am găsit o lumânare și am aprins-o. Acum puteam să văd încotro mergeam.

Visător: Un tânăr.

Asociere: Se simțea confuz cu privire la cariera și la viața lui.

Interpretare: Lumânarea aprinsă reprezintă iluminarea în încercarea lui de a-și găsi drumul în viață.

LUP

Vis (basm): Într-o zi, mama i-a spus: „Vino încoace, Scufiță Roșie! Uite, ai aici o bucată de cozonac și o sticlă cu vin, pe care trebuie să le duci bunicii tale“. Mama a sfătuit-o să nu cumva să alerge și să iasă de pe cărare, fiindcă ar putea să cadă și să spargă sticla. De îndată ce a intrat în pădure, Scufița Roșie s-a întâlnit cu un lup. Acesta a întrebat-o unde se duce și ea i-a răspuns: „La casa bunicii“. Lupul a luat-o la fugă înainte spre casa bunicii, pe care a înghițit-o fără întârziere. Apoi s-a îmbrăcat cu hainele bunicii, și-a pus boneta ei pe cap și s-a întins în pat, așteptând-o pe Scufița Roșie. Când fetița a ajuns la casa bunicii, a observat ceva ciudat. „Bunico, dar ce ochi mari ai!“, a spus ea, iar apoi: „Bunico, dar ce mâini și picioare mari ai!“, și apoi: „Bunico, ce dinți mari ai!“, iar înainte să mai poată scoate vreun cuvânt, lupul a și sărit din pat și a mâncat-o. După aceea, lupul a adormit, iar un vânător care trecea pe acolo l-a auzit sforăind. El a

intrat în casă și, bănuind că lupul o mâncase pe bunică, i-a spintecat burta. Afară au ieșit Scufița Roșie și bunica. Scufița Roșie a umplut repede burta lupului cu pietre, iar când acesta a încercat să se ridice, pietrele au fost atât de grele, încât lupul s-a prăbușit și a murit.

Interpretare: Lupul din acest basm clasic îi reprezintă pe bărbații libidinoși. Culoarea Scufiței „Roșii“ simbolizează menstruația — o fetiță care a trecut pragul spre maturitate și acum trebuie să facă față sexualității. Avertismentul de a nu ieși de pe cărare, ca să nu spargă sticla, este unul despre pericolele sexului și despre pierderea virginității. Masculul (lupul) este portretizat ca viclean și crud, iar actul sexual, ca act de canibalism. Astfel, povestea corespunde coșmarurilor fetițelor care, din cauza unor factori adverși din mediu, capătă aversiune față de bărbați și sexualitate. Totuși, răzbunarea nu întârzie să-l lovească pe acest lup-bărbat detestabil, fiind făcut să sufere o „naștere cezariană“ și să moară din cauza pietrelor — simbolul sterilității.

Vis: Am stat și m-am uitat îngrozit cum un lup a dat iama în curtea vecinei mele, a înșfăcat-o și a plecat cu ea între fălci.

Visător: Bărbat de 39 de ani cu tulburare obsesiv-compulsivă.

Asocieri: Tot timpul își exprimă îngrijorarea pentru binele mamei și al surorii lui, se arată excesiv de protector în ce le privește și se teme să nu le vadă că pățesc ceva.

Interpretare: Lupul care dă buzna în curtea vecinei reprezintă agresivitatea visătorului, pe care în general el nu și-o asumă, ci o proiectează asupra altora. Grija pentru vecină corespunde grijii pentru mamă și soră, deci reprezintă o deplasare a acesteia din urmă. Totuși, grija maschează o dorință de moarte pentru cele două femei din viața lui, față de care are, inconștient, sentimente de furie.

Vis 1: Văd o mulțime de siluete de femei și o voce dinăuntru îmi spune: „Trebuie mai întâi să scap de

tata!“

Vis 2: Am visat o femeie cu văl.

Vis 3: O văd pe femeia cu văl, dar cu fața descoperită.

Vis 4: Această femeie necunoscută stă pe câmpul oilor și îmi arată drumul.

Vis 5: Văd un craniu care se preschimbă într-o minge roșie, apoi într-un cap de femeie care radiază lumină.

Vis 6: Văd un glob. O femeie necunoscută stă deasupra lui și se roagă Soarelui.

Vis 7: O femeie necunoscută mă urmărește. Alerg în cerc.

Visător: Bărbat tânăr, conform relatării lui Jung (2007).

Asocieri: Niciuna relatată.

Interpretare: Jung interpretează tatăl din primul vis ca fiind conștientul, conservatorismul și rigiditatea care ridică obstacole în calea visătorului. Femeia cu văl simbolizează anima visătorului (proiecția feminității lui inconștiente) și inconștientul lui. Câmpul oilor este copilăria. Craniul care se preschimbă în capul unei femei care iradiază lumină și femeia stând deasupra unui glob, rugându-se Soarelui, reprezintă inconștientul colectiv încercând a se uni cu conștientul colectiv (Soarele), pentru a ajunge la integrare spirituală. Femeia care îl urmărește pe visător, el alergând în cerc, sugerează atât integrarea animei lui, cât și inconștientul lui colectiv.

---

[28] Ernest Hemingway, *Bătrânul și marea*, trad. Radu Pavel Gheo, Polirom, 2007, p. 26–27. (*N.red.*)

[29] *Ibidem*.

M

MAMĂ

Vis: Cel ce visează își vede mama adormită, cu o expresie deosebit de senină pe față, adusă pe brațe în cameră de doi (sau trei) oameni cu ciocuri de pasăre și așezată pe pat.

Visător: Sigmund Freud la vârsta de 7 sau 8 ani. Relatat de Freud (1900).

Asocieri: Freud își aduce aminte că a văzut imagini ale unor siluete înalte, cu ciocuri de pasăre, într-o ediție ilustrată a *Bibliei*. Își amintește reprezentarea unei înmormântări egiptene și un catafalc care semăna cu un pat. De asemenea, își amintește de un băiat mai mare, pe nume Philipp, care îl învățase cuvântul vulgar pentru „copulație". Citise despre cazul altui băiat, care visase un bărbat cu un topor, fugărindu-l pentru că îi văzuse pe părinții lui făcând sex, pe când avea nouă ani.

Interpretare: Visul este unul oedipian. Asocierea lui Freud cu visul celuilalt băiat, care se vedea fugărit de un bărbat înarmat cu un topor, are legătură cu ceea ce Freud credea, probabil, că i se va întâmpla lui, dacă tatăl ar afla gândurile interzise, incestuoase, pe care le nutrește față de mamă. Referirea la Philipp confirmă natura sexuală a gândurilor inconștiente ale lui Freud și dă de înțeles că, la fel ca Philipp, Freud s-ar putea să fi asistat și el la scena primară. Ca atare, visul este un avertisment că, dacă își vâră nasul în relațiile sexuale dintre părinții lui și continuă cu dorințele sexuale față de mama lui, atât el, cât și mama s-ar putea să moară.

Vis: Eram într-o casă de la țară, mare ca un conac. Mark a intrat în casă și a zis ceva despre niște tipi răi într-o mașină. Pe urmă a plecat și eu eram afară din casă, de unul singur. Era acolo un iaz acoperit cu gheață. Am văzut niște trupuri de femei zăcând pe gheață, cu ochii ieșiți din orbite ca la pești. Pe urmă am zis: „Du-te la culcare, mamă, ești moartă!"

Gheața s-a topit și cadavrele au alunecat sub apă. Am fugit spre casă, speriat, și am țipat: „Dă-mi drumul înăuntru!“

Visător: Bărbat de 43 de ani, alcoolic.

Asociere: Mama lui murise pe când avea nouă ani. Casa îi amintea de casele în stil victorian din New Jersey, unde obișnuia să cânte într-o formație muzicală cu Mark.

Interpretare: Acesta este un vis al doliului. Tipii răi din mașină reprezintă o deplasare a sentimentelor sale de vinovăție pentru moartea mamei. Faptul că o vede moartă, zăcând la suprafața unui iaz înghețat, denotă probabil că amintirea morții ei a fost înghețată în timp. Faptul că el îi spune că e moartă și vede cum se topește gheața și trupul ei se scufundă reprezintă ideea că el se desprinde emoțional de mamă, în sfârșit. Ea și femeile cu ochi de pește sugerează simboluri ale morții, de care cel ce visează este îngrozit.

Vis: Eram într-o casă mare și albă. Se ținea un fel de petrecere. Gazda plănuia să-i omoare pe toți musafirii. Fratele meu și cu mine am început să ne înarmăm. Gazda, care arăta ca mama mea, m-a țintit cu un pistol și a apăsat pe trăgaci, dar trăgea cu gloanțe oarbe. Am încercat s-o împușc, dar și din pistolul meu ieșeau gloanțe oarbe.

Visător: Bărbat de 39 de ani, deprimat.

Asociere: Pistolul meu era mai mic decât cel al mamei mele.

Interpretare: Visul indică gândurile asasine pe care el le are față de mama lui și pe care el le proiectează asupra ei. Faptul că arma mamei este mai mare decât a lui sugerează idei primitive despre mama falică, derivate din teama de castrare. Faptul că ambele pistoale trag cu gloanțe oarbe indică natura ambivalentă a relației lor. Alianța cu fratele din vis răstoarnă ceea ce s-a întâmplat în viața reală, unde fratele era preferatul mamei.

Vis: Eram la un salon de masaj, într-o cameră separată. Pe o masă stătea întinsă o fată și eu trebuia

s-o masez. Dar am văzut o umbră într-un colț. Arăta ca mama mea.

Visător: Bărbat de 30 de ani, narcisic-anal.

Asociere: În acel weekend avusese relații sexuale cu o femeie, iar după aceea se simțise dezgustat de ea.

Interpretare: Visul denotă că amintirea relației sale incestuoase cu propria mamă dăinuie și în prezent, stânjenindu-i viața amoroasă. Dezgustul pe care l-a simțit față de femeia cu care făcuse sex în viața reală este o aluzie la dezgustul resimțit față de mamă, având legătură cu vinovăția pentru dorințele sale incestuoase, precum și cu modul în care îl tratase mama după ce se născuse (mama și-ar fi dorit o fetiță).

Vis: Mike și cu mine mergeam cu bicicletele printr-un tunel umed, mirosind a aer stătut. Am ajuns într-un loc deschis. Acolo erau două femei în costume de baie, cu slipuri tanga. Li se vedeau fesele și noi am crezut că sunt prostituate. Brusc, a apărut mama mea. Pe urmă mă scufundam într-un fel de mlaștină. M-am dus la o chiuvetă, ca să-mi spăl hainele, care erau pline de rahat. Îmi intrase și în gură, și erau viermi în mizeria aia.

Visător: Bărbat de 37 de ani, suferind de depresie și tendințe sexuale perverse.

Asociere: Citise de curând un articol într-o revistă despre tenii. Avea senzația că mama lui vede în penisul lui un fel de vierme.

Interpretare: Cel ce visează și prietenul lui merg cu bicicleta (simbol falic) printr-un tunel umed (vaginul mamei). Ei văd două femei sexy. Atunci apare mama visătorului, care se trezește într-o mlaștină de excremente și viermi, o parte din acea mizerie ajungându-i în gură. Smârcul cu excremente și viermi simbolizează sentimentele lui de inferioritate în privința propriilor organe genitale, sentimente pe care el le-a introiectat din atitudinea negativă a mamei față de el și de masculinitatea lui, încă de la o vârstă fragedă. Aceste imagini sugerează o regresie spre ideația primitivă pregenitală. De

asemenea, s-ar putea să indice folosirea analității ca mecanism de apărare împotriva impulsurilor incestuoase, datând din etapa erotismului anal.

Vis: Îmi doresc să fiu spânzurată... I-am sfâșiat pe toți și le-am băut sângele... Am spintecat toate inimile și le-am mâncat... Sunt o pâlnie, i-am devorat pe toți bărbații, dar poți să mă sfârteci în bucăți, să mă înțepi cu ace — n-am să mă apăr... Mă văd rupând oameni necunoscuți în bucăți și vârându-le oasele în trupul meu... Nu mi-am cunoscut mama; poate că, dacă aș fi cunoscut-o, aș fi ascultat-o, m-aș fi supus...

Visător: Femeie psihotică de 26 de ani. Relatat de Schilder (1942).

Asociere: Femeia locuia cu mama ei. Căderea psihotică a început cu ideea ipohondră că și-a pierdut capacitățile și nu mai e în stare să gătească. Această idee era legată de o problemă cu mâncatul în exces și cu dorințe sadice față de mamă.

Interpretare: Visul arată sentimentul extrem de vinovăție al femeii, pentru că își dorește moartea mamei. Are senzația că i-a omorât pe toți cei din jur și că este responsabilă pentru toate nenorocirile din lume. Introiecția persoanelor pe care ea le urăște (toate reprezentând aspecte ale propriei mame) este zugrăvită ca o încorporare orală (canibalism). Aceasta este o caracteristică pe care visele psihoticilor o au în comun, decelabilă în corelație cu regresia spre faza copilăriei foarte mici, când bebelușul bagă în gură și mestecă tot ce vrea să posede. Vinovăția extremă a pacientei revelează un Supraeu sadic care pretinde pedepsirea pacientei (trebuie să fie spânzurată, sfârtecată în bucăți).

Vis: Cel ce visează a avut raporturi sexuale cu mama lui.

Visător: Iulius Cezar, dictator al Imperiului Roman. Relatat de Freud (1900).

Asociere: Un oracol din Roma Antică profețise că bărbatul care și-a sărutat prima dată mama va cuceri Roma.

Interpretare: Tălmacii de vise din epoca lui Cezar au văzut în acest vis un semn de bun augur, indicând faptul că va lua în stăpânire pământul (Mama Geea). În plan psihanalitic, probabil că indică totodată o dorință oedipiană de posesiune asupra mamei.

Vis: Cel ce visează s-a culcat în pat cu mama lui și au făcut dragoste.

Visător: Hippias, general din Grecia Antică. Relatat de Freud (2010).

Asociere: În noaptea de după acest vis, i-a condus pe perși înapoi la Maraton.

Interpretare: Hippias a interpretat acest semn ca pe un semn că ar trebui să se întoarcă la Atena, să-și recapete puterea și să moară de bătrânețe pe pământul natal. Psihanalitic vorbind, acesta este un vis oedipian de posedare a mamei. Freud scria: „Am aflat că persoanele care se știu preferate sau privilegiate de mamă au în viață o încredere deosebită în sine, dau dovadă de un optimism de neclintit, nu rareori par eroice, forțând succesul real“. (2010, pagina 456, n. 86).

A MÂNCA

Vis 1: Eram în casa părinților mei. Aceștia mâncau împreună cu sora mea. Când am încercat să mă așez la masă, mama a spus: „Nu, nu avem destulă mâncare“.

Vis 2: Mâncam jeleuri sferice. Indiferent cât mâncam, simțeam că am în continuare stomacul gol.

Vis 3: Mama îmi dădea să mănânc, dar mâncarea tot cădea din lingură, pe podea. Mă simțeam frustrat și singur.

Visător: Un bărbat de 45 de ani, suferind de ulcer peptic.

Asociere: Mama lui îl înțărcase brusc și după aceea fusese hrănit de o soră mai mare, o persoană rece. Mama lui o preferase întotdeauna pe această soră mai mare.

Interpretare: Aceste vise arată că sursa ulcerului peptic, dar și cea a temelor recurente din vise sunt legate de frustrarea orală care a început în copilărie.

Visătorul se simțise respins de mama lui toată viața, iar această frustrare se transformase într-un simptom somatic (ulcerul). Jeleurile din al doilea vis seamănă cu mâncarea pentru bebelușii pe care i-o dădea sora lui și care nu era destul de hrănitoare, în special din punct de vedere emoțional. Alexander și Wilson (1935) au făcut primele studii despre personalitățile predispuse la ulcer, arătând că nevoia lor inconștientă de hrană este legată de frustrările orale și conduce la aciditate excesivă la nivelul stomacului: în situații de stres, acesta produce secreții în cantitate prea mare, anticipând sosirea hranei.

MÂNCARE

Vis 1: Luam cina cu trei bărbați. Era multă mâncare. Bărbații mâncau și mâncarea părea pe placul lor. Dar mie mi se părea că era ceva în neregulă.

Vis 2: Mama îmi aducea mâncare la pat. Eram bolnavă. Aveam sentimentul că mâncarea era otrăvită și de aceea eram bolnavă.

Vis 3: O mamă își hrănea bebelușul. Simțeam că laptele era stricat și voiam să o opresc. Dar nu era treaba mea.

Vis 4: Eram la o nuntă. La masă, au adus platouri de argint, cu piept pe ele. O femeie de lângă mine a spus că era piept de om și că era o delicatesă. Am refuzat să gust.

Visător: O femeie de 27 de ani suferind de anorexie nervoasă.

Asociere: Mama ei nu avusese lapte la nașterea ei. Și-a amintit conflictele lor legate de mâncare; ea nu voia să mănânce, iar mama ei o forța.

Interpretare: Aceste vise recurente despre mâncare reprezintă laitmotivul vieții visătorului. Începând de la naștere, mâncarea a fost un motiv de conflict între ea și mama ei. A devenit un război al controlului, mama forțând-o să mănânce și fiica refuzând cu încăpățânare. Mâncarea simbolizează iubirea sau, mai degrabă, refuzul mamei de a-i da iubire. Refuzul fiicei de a mânca reprezintă, la rândul lui, refuzul acesteia de a-i da iubire mamei. Visele recurente

arată variații ale temei „refuzul mâncării“. În aceste vise, ea încearcă să controleze și să elimine trauma din copilăria timpurie.

Vis 1: Izbucnește războiul și eu mă duc pe un câmp, bucuros că o să mor curând, fericit că acum pot să mănânc orice mâncare vreau.

Vis 2: Comand gulaș într-un restaurant, dar nu pot mânca decât o mică parte din porție. Mă plâng fostei mele bone că oamenii mă torturează și că vreau să îmi dau foc în pădure.

Visător: Ellen West, o femeie care suferea de depresie, anorexie, bulimie, paranoia și impulsuri suicidare. Relatat de Binswanger (1958).

Asocieri: A avut aceste vise în timp ce era închisă într-un spital de psihiatrie. La câteva zile după ce a fost externată, a luat o doză letală de otravă.

Interpretare: Mâncarea simbolizează eliberarea și autoliniștirea. Moartea simbolizează și ea eliberarea — eliberarea de tortura de a trăi. Torționarii cei mai apropiați erau angajații de la spitalul în care era internată. Torționarii originali erau părinții ei. Tatăl ei era o persoană patologic intruzivă, cerând supunere totală în timp ce interzicea orice formă de exprimare a furiei. Prin urmare, toată furia ei era transferată și somatizată — îndreptată împotriva oamenilor din jurul ei și împotriva propriei persoane (dorința de a se sinucide). Singurul mod prin care a reușit să îl facă pe tatăl ei să cedeze a fost să se îmbolnăvească. Atunci a primit din partea lui o fărâmă de înțelegere. Războiul de pe câmp și focul din pădure pot simboliza furia ei, pe care o externalizează asupra mediului înconjurător.

MÂNCĂRIME

Vis: Mă mânca spatele. Mi-am scos cămașa și m-am uitat în oglindă — am văzut că între umeri aveam cinci sau șase smocuri de păr. Dar părul era lung de circa 12 centimetri și era des și tare, ca niște țepi. Peggy se uita la spatele meu și era îngrozită. Spuneam: „Așa a fost întotdeauna“.

Visător: Un bărbat de 32 de ani cu simptome multiple de perversiune.

Asocieri: Peggy, soția lui, spusese întotdeauna că ura spatele păroase. Mama lui se supăra foarte tare pe el în copilărie dacă uita să ridice colacul toaletei când urina.

Interpretare: Mâncărimea de pe spate simbolizează vinovăția sexuală. Smocurile lungi și perverse de păr reprezintă falusuri — în acest caz, falusuri murdare, inacceptabile. Imaginea este legată de sentimentele lui de vinovăție legate de activitățile perverse pe care le făcea (masturbare cronică, frecventarea magazinelor cu obiecte pornografice, practici voaioriste și exhibiționiste în toaletele bărbaților) și de teama că soția lui va afla toate aceste lucruri și îl va certa, așa cum făcea mama lui atunci când urina pe colacul toaletei. Există și dorința ca soția *să afle*, deși ar putea fi dezgustată de aceste lucruri, și, în cele din urmă, să îi accepte masculinitatea.

Vis: Mă mănâncă în nas.

Visător: O femeie de 23 de ani care suferă de anxietate.

Asociere: Soțul ei era frustrat sexual.

Interpretare: Nasul cu mâncărime interioară poate semnifica foamea sexuală a vaginului femeii.

MANDALA

Vis: Am avut un vis ciudat azi-noapte. Parcă mă uitam într-un caleidoscop de jucărie. Vedeam întruna niște tipare foarte frumos colorate. Toate erau rotunde și perfect simetrice.

Visător: Femeie de 32 de ani cu personalitate multiplă.

Asociere: Se plângea des de confuzia și dezordinea din viața ei.

Interpretare: Caleidoscopul este probabil o mandală cu simetrie perfectă, reprezentând dorința celei ce visează pentru ordine și claritate în viața ei. Jung (2007) vedea mandalele ca pe simboluri universale ale armoniei, care pot fi întâlnite în

aproape toate civilizațiile, vechi și moderne, și considera visele de acest fel ca pe momente semnificative, de cotitură, în progresul celui ce visează.

MANIE

Vis 1: Eu, soțul meu și psihoterapeutul meu anterior eram pe același vas, făcând înconjurul lumii. L-am sfătuit pe acest fost terapeut să-și facă rost de niște haine mai subțiri, la fel ca ale soțului meu. M-am trezit cu sentimentul că sunt maniacă.

Vis 2: Am deschis ușa și l-am văzut pe soțul meu împreună cu altă pacientă, în pat, sub cuvertură. Am închis ușa și am fugit.

Vis 3: Amândoi frații mei erau într-o mașină nouă, care avea partea din față ca de avion. Eu stăteam pe capotă.

Vis 4: Căutam un ac de pălărie în fabrica soțului meu. Niște muncitori foarte vânjoși au încercat să mă atace. Am fugit.

Vis 5: Mă înstrăinasem de soț și eram într-un motel, cu cățelul meu. Mi-era frică.

Visător: Domnișoara A., 30 de ani, depresiv-maniacală. Relatat de Pao (1980).

Asocieri: După ce a relatat primele două vise, a vorbit despre relațiile amoroase ale soțului ei; după al treilea și al patrulea, și-a disprețuit feminitatea și a vorbit despre cum își invidiază frații și cum încearcă să-l determine pe soțul ei să fie mai bărbat; după al cincilea vis, a vorbit despre cât îi este de frică de câinii agresivi, care mușcă, și despre propria ei agresivitate. Toate aceste vise au avut loc în timpul fazelor depresive ale pacientei (nu visa în timpul episoadelor maniacale).

Intepretare: După Pao, visul 1 este o aluzie la teama ei de a nu se îndrăgosti de noul terapeut; visul 2 indică gânduri furioase din partea ei la adresa infidelității soțului, corespunzând unui triunghi similar din relația terapeutică (împreună cu celelalte paciente ale terapeutului); visele 3 și 4 subliniază fantasmele ei de grandoare legate de identificarea cu fratele cel mai mare, ca o compensare pentru

sentimentul de inadecvare; iar visul 5 exprimă conflictul pe care îl resimte în privința pornirilor ei agresive. Aceste cinci vise acoperă majoritatea conflictelor esențiale ale pacientei, care vor continua să fie exprimate verbal în timpul terapiei.

MARE

Vis 1: Eram într-o casă la malul mării. Casa avea trei niveluri. Nivelul de la subsol era plin de apă. M-am dus acolo. Apa era de un albastru-deschis, ca marea. Am descoperit cu uimire că puteam să respir acolo jos.

Vis 2: Am văzut un golfuleț minunat, cu apă albastră. Am intrat într-o clădire cu două fetițe și ne-am uitat pe geam la golfuleț.

Vis 3: Stăteam pe balconul unei clădiri-turn. Clădirea ieșea din mare. Am sărit de la balcon și m-am scufundat în apa mării. Era multă liniște și pace.

Visător: Femeie de 32 de ani, suferind de anxietate cronică.

Asocieri: Își amintea că mama ei îi spusese că nu-și dorise s-o aibă. Mama spunea că a fost „un bebeluș foarte urât... Chiar am născut așa ceva?“ Fusese abuzată de tatăl ei și lăsată fără apărare de mamă. Timp de douăzeci de zile după naștere n-a vrut să mănânce și avea adeseori stări de rău cu greață.

Interpretare: Marea din aceste vise semnifică lichidul amniotic — mediul calm și liniștit din pântecele mamei. Într-unul dintre vise, cel cu subsolul, visătoarea poate respira sub apă (așa cum fătul poate trăi în lichidul amniotic). Din cauza durității lumii ei infantile timpurii, în care se pare că fusese respinsă de mamă, cea mai puternică fixație a ei este din acest stadiu. Așadar, acest vis este atât o dorință de a se întoarce în uter, cât și o dorință de moarte și renaștere, ambele promițând pacea și siguranța de care a fost lipsită după ce s-a născut.

MASAJ

Vis: Domnul A., unul dintre pacienții mei, începe să-mi maseze spatele. Eu stau așezat pe un scaun pliant, iar el stă în picioare în spatele meu. La început

sunt îmbrăcat, pe urmă sunt în pielea goală. El își lasă mâinile să alunece în jos și mă freacă pe coapse. În timp ce-mi masează partea interioară a coapselor, îmi atinge ușor testiculele, cu degetele, de câteva ori. Brusc, se oprește și pleacă, zâmbind răutăcios peste umăr.

Visător: Un psihoterapeut de 53 de ani.

Asocieri: Pacientul adusese cu el, la ședința de analiză precedentă, diapozitive cu noile lui tablouri, iar psihoterapeutul i le lăudase. Acesta din urmă și-a amintit un incident din copilărie, de când avea unsprezece ani, iar fratele lui mai mic îi masase penisul când se jucau „de-a doctorul“. Jocul a fost întrerupt de mamă, care a strigat la ei din camera alăturată, întrebându-i cum de stau așa de liniștiți.

Interpretare: Visul este o dorință de a avea legături mai strânse, de amiciție masculină, cu pacientul. Masajul reprezintă alinarea maternă de care cel ce visează nu a avut parte dinspre propria mamă, dar pe care fratele mai mic a suplinit-o uneori. La fel ca în amintirea din copilărie, masajul din vis este întrerupt. Pacientul pleacă zâmbind răutăcios, așa cum făcea și mama psihoterapeutului, când îi stârnea pe soț împotriva băieților și invers, montându-i să concureze între ei și împiedicându-i să devină solidari. Astfel, pacientul din vis este și mamă, și frate.

MASCULINITATE

Vis: Eram la o petrecere. Într-un colț era un bărbat înalt și musculos care se uita la mine. Ne-am dus în altă cameră, unde era un fel de pat înalt, așezat foarte sus, în care a trebuit să ne cățărăm. El m-a obligat să-mi scot toate hainele și a spus: „Acum voi face din tine un bărbat“. A început să facă sex anal cu mine. Am fost foarte supărat, dar pe urmă am observat că penisul meu se mărise.

Visător: Bărbat de 29 de ani care suferea de homosexualitate egodistonică și de un complex de masculinitate.

Asociere: Tatăl lui fusese un bărbat înalt și musculos, care îl tratase cu ostilitate.

Interpretare: Visul întruchipează dorința celui ce visează de a dobândi masculinitatea, fiind „inițiat“ în bărbăție printr-un viol anal comis de un bărbat musculos (tatăl lui). Acest act domolește sentimentul de vinovăție oedipiană și înseamnă acceptarea de către tată (care îi era ostil în copilărie).

Vis: Tata și alți câțiva bărbați încercau să ridice un frigider, dar nu puteau. Eu l-am ridicat singură și l-am așezat în cealaltă parte a bucătăriei. Ei au fost surprinși.

Visător: Femeie de 37 de ani, narcisică.

Asociere: Tatăl îi favorizase întotdeauna pe cei doi frați ai femeii.

Interpretare: Ridicatul frigiderului exprimă dorința ei de a-și depăși tatăl și frații în universul masculinității.

MASOCHISM

Vis 1: O femeie m-a rugat să merg cu ea în apartamentul ei. Pe urmă mi-a spus că o să-și facă nevoile la mine în gură. Eu i-am spus: „Nu cred. Nu sunt masochist“. Dar m-am întins pe spate, ea s-a așezat pe mine și eu m-am excitat imediat. Mi-a râs în nas, când am ejaculat.

Vis 2: Trei femei mă loveau cu picioarele. După ce au terminat, m-am uitat la ele și ele au zis că le pare rău.

Vis 3: Am intrat într-un magazin și eram foarte mânios pe vânzătoare, din nu știu ce motiv. Ea n-a luat în serios supărarea mea. Pe urmă m-a pus să mă aplec și mi-a făcut o clismă. I-am spus că o să-i pară rău.

Vis 4: O femeie și fiica ei m-au invitat să iau ceaiul cu ele și apoi au început să facă sex în fața mea. Chicoteau, în timp ce eu mă uitam la ele.

Vis 5: M-am dus acasă s-o văd pe mama. Ea mi-a scos penisul, l-a făcut să se întărească și a arătat cu degetul spre erecția mea. Apoi a chemat-o pe sora mea și amândouă arătau cu degetul spre penisul meu. Am plecat trântind ușa.

Visător: Bărbat de 50 de ani cu trăsături masochiste.

Asociere: Mama lui îl invitase la masă de Ziua Recunoștinței, dar el a refuzat. Într-o zi, le va demonstra tuturor celor care s-au purtat urât cu el ce fel de om este.

Interpretare: Această serie de vise indică progresul terapiei urmate de cel ce visează. La început, distorsiunea e mai pronunțată: visează niște femei străine care îl înjosesc și îl domină sexual. În final, e vorba de mama și de sora lui. Dispariția tatălui, la puțin timp după nașterea lui, l-a lăsat în ghearele mamei și ale surorii, care l-au dominat și l-au înjosit, ducând la dezvoltarea caracterului său masochist.

MASTURBARE

Vis (autoportret): Propriul profil al pictorului, reprezentat deformat pe fondul unui peisaj sterp. Capul și umerii unei femei îi cresc dintr-un obraz. Femeia stă aplecată spre partea de jos a corpului unui bărbat, cu gura apropiată de organele lui genitale. Un crin și doi drăcușori răsar ca lăstarii din alte părți ale feței pictorului, iar de sub nas îi atârnă o lăcustă. Acolo unde ar trebui să fie gura nu e nimic. Un cârlig de pescuit îi stă agățat de creștet, din care atârnă o substanță cărnoasă. Sub fața lui se vede un cuplu de oameni în miniatură, strâns îmbrățișați, iar pe jos se vede un ou, în prim-plan.

Visător: Salvador Dali, pictor suprarealist.

Asociere: Dali și-a descris tabloul intitulat *Marele masturbator*, pictat pe când avea 24 de ani, ca fiind „o expresie a anxietății mele heterosexuale“. La vremea aceea, era încă virgin, inhibat de temeri profunde față de sexualitatea feminină și de obsesii anale.

Interpretare: Cuplul îmbrățișat îi simbolizează pe părinții lui Dali, iar oul este cel pe care l-au făcut atunci când s-a născut el. Femeia aplecată spre organele genitale exprimă imboldurile sexuale ale lui Dali, iar drăcușorii care îi cresc din față și lăcusta de sub nas simbolizează probabil sentimentele conflictuale de vinovăție și ură de sine, care îl rod pe

artist și nu-l lasă să-și realizeze uniunea cu o femeie. Cârligul din creștet ar putea arăta că el este prins — adică fixat de problemele nerezolvate ale trecutului. În multe dintre picturile sale, Dali și-a înfățișat capul deformat și noduros, probabil un semn al urii de sine și al sentimentului de inferioritate, precum și al inferiorității genitale (penis mic și dezgustător).

MAȘINĂ

Vis: Eram într-o mașină cu mama mea. Mașina cobora un deal. La capătul dealului era un șanț, iar mașina mergea atât de repede, încât era evident că nu se putea opri. În momentul critic s-a întâmplat o vrajă, o vrajă bună, iar mașina a trecut peste șanț fără să se răstoarne.

Visător: Philip, un băiețel de 9 ani cu tendințe spre cleptomanie. Povestit de Winnicott (1953).

Asocieri: Și-a amintit că cel mai trist moment din viața lui a fost când avea 6 ani și mama lui l-a lăsat singur și a plecat la spital, ca să o nască pe sora lui. După ce s-a născut aceasta, mama lui nu a prea mai avut timp pentru el.

Interpretare: Faptul că este în mașină cu mama lui și că merg spre un șanț, coborând un deal, simbolizează o dorință de posedare sexuală a mamei, iar mașina care scapă de sub control reprezintă teama lui de a-și omorî mama și de a se sinucide, dar și teama că agresivitatea lui va scăpa de sub control. Magia este o forță exterioară (imaginea paternă) care îl salvează de la dorințele sexuale și agresive inconștiente. Winnicott relatează: „Am spus că el era înspăimântat pentru că în vis fusese nevoit să folosească magia bună, iar asta însemna că el trebuie să creadă în magie și, dacă există magie bună, atunci există și magie rea. Lucrurile îngrozitoare erau incapacitatea lui de-a face față realității și necesitatea lui de a folosi magia.“ (2003, p. 150)

MATRICID

Vis (din mitologia greacă): Clitemnestra și-a ucis soțul, pe regele Agamemnon, ca să nu trebuiască să renunțe la Egist, iubitul ei. Oreste, fiul lui

Agamemnon, și-a răzbunat tatăl ucigându-și mama și pe iubitul ei. Zeii din Olimp s-au adunat să-l judece pe Oreste pentru crimă, dar în final l-au achitat.

Interpretare: Matricidul comis de un fiu, în psihanaliză, este rezultatul unui complex oedipian negativ. În complexul oedipian „pozitiv", fiul își dorește să-l ucidă pe tată și să se căsătorească cu mama. În complexul negativ, el își dorește s-o ucidă pe mamă și să se acupleze cu tatăl. Există un element homosexual în acest mit.

Vis: Mama era într-un avion care s-a prăbușit. M-am trezit alarmată și îngrijorată.

Visător: Femeie de 28 de ani.

Asociere: Mama ei avea bilet de avion pentru a doua zi. Femeia care visa s-a gândit că era un vis premonitoriu și a sunat-o pe mamă, rugând-o să nu mai plece.

Interpretare: Îngrijorarea pentru soarta mamei era o formațiune reacțională, mascând o dorință de a o vedea moartă. Mama se arătase dintotdeauna excesiv de autoritară, încercând să controleze viața fiicei, iar aceasta își dorea inconștient să scape de ea.

MĂRIRE

Vis: Eram cu Kent și cu fratele lui. Mergeam cu elicopterul și făceam fotografii. Fratele lui Kent avea un aparat foto, și eu aveam unul, dar mi se părea că al lui este mai bun și l-am întrebat de unde l-a luat. Mi-a spus că îl are de la tatăl lui. Când am terminat de făcut fotografii, am venit în apartamentul meu și am scos filmul din aparatul lui: era deja developat. Apoi fotografiile au crescut și au ajuns de dimensiunea unor afișe. L-am întrebat din nou de unde avea aparatul foto și mi-a răspuns că de la tatăl lui.

Visător: O femeie de 31 de ani, cu înclinații spre isterie și fobii.

Asociere: Simțea că tatăl din vis era tatăl ei, de fapt. Tatăl ei fusese mereu absent.

Interpretare: Aparatele foto reprezintă penisuri. Fratele lui Kent are un penis mai puternic, pe care l-a

primit de la tatăl lui. Visătoarea îl asociază pe acest tată cu propriul tată; prin urmare, sensul este că femeia nu a primit un penis, ci un vagin, despre care simte că nu face la fel de multe lucruri ca penisul. Fotografiile din aparatul fratelui lui Kent ies gata developate (ejaculare), spre deosebire de fotografiile ei, care au nevoie de timp (nouă luni) ca să fie developate. Iar fotografiile lui devin imediat mari (au erecții), în timp ce ale ei nu pățesc asta. Visul este o exprimare a invidiei ei de penis și a dorinței ei de a avea un penis și, poate, de a fi bărbat, așa, ca fratele lui Kent, care ar putea avea o relație mai strânsă cu tatăl.

MIEL

Vis: Am văzut cum este sacrificat un miel, când treceam pe lângă un câmp.

Visător: Bărbat de 38 de ani cu trăsături masochiste.

Asociere: Considera că este dat la o parte, în timp ce alții din compania unde lucra erau promovați.

Interpretare: El este mielul pe care firma l-a sortit tăierii.

MIGRENĂ

Vis 1: Stau în pat și citesc. Bob intră în cameră și zice că are o migrenă. Începe să mă sărute și eu îi spun: „Cum poți să faci dragoste, dacă te doare capul?“ Brusc, nu mai e Bob, ci un bărbat mai în vârstă, un negru cu barbișon. Pe urmă observ la fereastră o femeie care se uită dezaprobator, prin geam, la noi. Mă trezesc cu o migrenă.

Vis 2: Sunt pe stradă. O mulțime de bărbați tineri mă fluieră și-mi fac semne obscene, și mi-e frică. Mă trezesc cu o migrenă.

Vis 3: Văd un bărbat care are o erecție. Se ține cu mâinile de tâmple, ca și cum l-ar durea capul. Mă trezesc cu o migrenă.

Vis 4: Îl sărut pe tata. Mă trezesc cu o migrenă.

Visător: Femeie de 32 de ani, cu antecedente de migrene.

Asociere: Ține minte că, pe când avea cinci ani, tatăl ei, care era alcoolic, a venit și a dormit în pat lângă ea, după o ceartă cu mama.

Interpretare: Aceste patru vise dau la iveală fixația paternă a celei ce visează (bărbatul mai în vârstă, bărbatul negru), care este sursa migrenelor ei. Simțămintele erotice inconștiente care i-au fost stârnite atunci când tatăl a dormit în pat lângă ea și care n-au dispărut de tot sunt în conflict cu conștientul ei. Acest conflict psihic o face să evite relațiile sexuale cu soțul ei și să se teamă de sex în general, și îi produce tensiunile care duc la migrene.

MOARTE

Vis: Soțul meu a murit și am sunat-o pe fiica lui din căsătoria anterioară și am întrebat-o ce să facem cu privire la înmormântare. El nu spusese niciodată ce ar vrea să fac atunci când va muri.

Visător: O femeie de 40 de ani.

Asociere: Cu o zi înainte de vis, soțul ei avusese un atac de anxietate, ale cărui simptome sunt asemănătoare cu cele ale atacului de cord. Femeia s-a dus la culcare îngrijorată că s-ar putea ca el să moară în somn.

Interpretare: Acesta este un vis de avertizare, care îl informează pe visător cu privire la profunzimea grijilor sale referitoare la sănătatea soțului. Există și o dorință aparentă de creare a unei relații cu fiica vitregă. De-a lungul timpului, oamenii au interpretat în mod greșit aceste vise drept vise premonitorii, în special dacă se întâmpla ca subiectul lor chiar să moară. Totuși, majoritatea viselor „profetice“ sau premonitorii, dacă sunt analizate până la sursă, vor arăta că existau semne cu privire la o moarte iminentă.

Vis: Logodnica mea a avut un accident de mașină. A fost omorâtă pe loc. Jim m-a sunat și mi-a dat vestea. Am fost îngrozitor de supărat.

Visător: Un bărbat de 29 de ani, obsesiv-compulsiv.

Asociere: Ea făcea de ani de zile presiuni asupra lui, ca să o ia de nevastă, și acum îi dăduse un ultimatum. Bărbatul acceptase, împotriva dorinței sale.

Interpretare: Visul reprezintă dorința ca logodnica să moară. Faptul că bărbatul este supărat când află vestea indică sentimentele lui de vinovăție.

Vis: Am spart ușa de la apartamentul terapeutei mele și am găsit-o pe aceasta întinsă cu fața în jos, goală, în cadă. Era moartă.

Visător: Un bărbat de 25 de ani, cu înclinații sadomasochiste.

Asociere: Își amintește că, la un moment dat, când a ajuns acasă, și-a găsit mama întinsă cu fața în jos pe pat, goală. La început s-a gândit că murise, dar apoi a descoperit că era beată și leșinase.

Interpretare: Acesta este un vis de împlinire a unei dorințe. În cadrul transferului, terapeuta este mama. Visul este o indicație pentru furia pe care o simțea visătorul față de mama lui, care era o alcoolică seducătoare.

Vis: Am murit și apoi am revenit sub forma unui copac înalt, frumos, sempervirescent. Mă simțeam foarte puternic și în siguranță și mă puteam uita la copiii care se jucau, le puteam oferi umbra mea, dar, în același timp, fără să mă implic în ceea ce făceau ei.

Visător: Un bărbat deprimat, în vârstă de 48 de ani.

Asociere: Bărbatul de gândise la suicid.

Interpretare: Este vorba despre dorința de a se naște din nou. În viața următoare nu dorește să aibă nicio legătură cu nimeni, ci să fie puternic și mereu verde (nemuritor), ca un copac. Această dorință exprimă înclinația lui către narcisism. De asemenea, el dorește să le ofere copiilor lui umbră (protecție de furia soarelui, adică de rănile narcisice), pe care el nu a găsit-o în copilărie.

Vis (poezie): „Cum nu mă puteam opri să răsuflu, Moartea,/ într-o noapte,/ A oprit caleașca și mi-a cerut s-o însoțesc În Eternitate.“30 În timp ce ne continuam drumul, i-am dat munca și timpul liber în

schimbul politeții. Am trecut pe lângă o școală unde copiii „se luptau într-un cerc“, pe lângă câmpuri de cereale, pe lângă soarele la apus. Ne-am oprit în fața unei case „ce părea o umflătură a pământului“ și al cărei acoperiș aproape că nu se vedea. Par să fi trecut secole de când: „Am ghicit pentru prima oară acest lucru: Capetele cailor / Erau îndreptate către eternitate“.

Visător: Emily Dickinson, poetă americană, care a suferit toată viața de depresie. Parafrazat și citat din poemul ei *Because I Could Not Stop For Death* (*Cum nu mă puteam opri să răsuflu*).

Asocieri: Acest „vis“ reflectă credința ei religioasă profundă și este asociat cu faptul că a fost respinsă de bărbatul pe care îl iubea, moment după care a dus o viață retrasă.

Interpretare: Simbolurile din această poezie reprezintă o dorință de moarte. Aici, moartea nu înseamnă doar „a înceta să existi“, ci și unirea autoarei cu Dumnezeul creștin din ceruri. Imaginile școlii unde copiii se joacă, ale câmpurilor de cereale, ale soarelui la apus reprezintă propria ei viață, care îi trece prin fața ochilor. Casa ca „o umflătură a pământului“, din care se vedea doar acoperișul, poate semnifica atât un mormânt, cât și o întoarcere în uter — umflătura pământului fiind muntele lui Venus, iar casa fiind însăși poeta. Caleașca trasă de Moarte semnifică faptul că visătorul a renunțat la viață.

Vis: Richard zace pe pat, mort. Eu știu că este mort, dar el zace acolo de câteva zile și a început să intre în putrefacție. Brusc, începe să se miște. Întind mâna să îl ating și mă prinde. Încep să urlu și el spune: „Nu o să te sperii foarte tare“. Fratele și sora mea intră în cameră și se uită la televizor ca și cum nu s-ar întâmpla nimic ciudat în jur. Apoi corpul lui Richard începe să se schimbe în corpul unui adolescent. Se ridică și spune: „Cum să mă odihnesc cu tot zgomotul ăsta?“ Eu încă mă gândesc ce să fac cu corpul lui. Apoi el se transformă într-o fetiță și spune: „Oare n-ar fi asta o răzbunare potrivită?“ Se

ridică din pat și mă atinge pe obraz. Eu îi spun: „Trebuie să îmi dai drumul și *mie*“.

Visător: O femeie de 40 de ani, deprimată, al cărei soț, Richard, a murit de curând.

Asociere: Și-a amintit un vis asemănător, despre corpul în descompunere al tatălui ei.

Interpretare: Este un vis de doliu. La început ea știe că soțul ei este mort, dar nu îl bagă în seamă. Aceasta exprimă dorința ei ca el să fie încă în viață. Metamorfoza într-un adolescent este atât dorința ei, cât și dorința soțului (care își dorea de multe ori să mai fie adolescent). Cu toate acestea, metamorfoza într-o fetiță care spune: „Oare n-ar fi asta o răzbunare potrivită?“ probabil reprezintă răzbunarea ei pe propriul ei tată. Femeia simțise întotdeauna că tatăl ei o ura pentru că era fată; transformarea lui Richard (tatăl ei simbolic) într-o fată ar fi o răsturnare a situației.

MOBILĂ

Vis 1: Eram la o expoziție cu propriile mele desene. Fiecare desen conținea două părți asemănătoare ale corpului uman sau două piese de mobilier asemănătoare — adică două fețe, două mese, două brațe drepte, două paturi. Le reprodusesem după un catalog și credeam că erau bune, dar altcineva a spus că nu sunt bune.

Vis 2: Mă întorceam în țara mea. Soțul meu și cu mine găsisem un apartament într-o zonă veche a orașului. Când am ajuns acolo, am văzut că era plin de mobilă veche. Era atât de multă mobilă, încât nu ne puteam mișca. Patul bloca ușa de la baie. Am decis să ne întoarcem la New York.

Visător: O femeie de 24 de ani, suferind de depresie.

Asocieri: Avusese aceste vise în aceeași noapte, după ce descoperise că îi expira viza și că nu și-o putea reînnoi. Trebuia să se întoarcă în țara ei, lucru pe care nu dorea să îl facă, din cauza relațiilor proaste pe care le avea cu familia. Patul din al doilea vis era patul mamei ei.

Interpretare: Mobila și părțile corpului asemănătoare indică un clivaj și o fragmentare în personalitatea visătorului, iar faptul că în expoziție sunt combinate obiecte animate și inanimate poate face aluzie la clivaje prezente și trecute. Mai mult, reproducerea acestor desene după un catalog indică un blocaj în creativitate — o lipsă de spontaneitate. Al doilea vis lămurește această temă. Ea se teme că, dacă se întoarce în țara de origine, va trebui să se confrunte cu o cameră plină de mobilă veche (amintirile vechi, refulate, o vor copleși). Patul (patul cel vechi al mamei ei) poate însemna amestecul mamei în relațiile ei sexuale cu propriul soț. La un nivel mai arhaic, poate face referire la scena originară.

MONȘTRI

Vis 1: Eram la cursul de desen. Modelul care poza nud pentru noi, un bărbat, s-a ridicat brusc de pe scaun și s-a transformat într-un monstru furios. Dintr-odată, voia să mă omoare. Fugeam întruna de el și mi-era frică să nu mă prindă.

Vis 2: Eram la cursul de desen. Dintr-odată, un monstru pe care nu-l puteam vedea a încercat să mă omoare. Am fugit afară din clasă, dar parcă era peste tot în aer, în jurul meu.

Visător: Femeie de 37 de ani, schizoidă.

Asociere: Avea acest vis recurent de fiecare dată când îi venea menstruația. Se simțea atrasă de modelul care poza nud în vis.

Interpretare: Monstrul îl reprezintă pe tatăl ei, care o abuzase fizic în timpul fazei oedipiene și îi înjosise feminitatea în timpul adolescenței. Monstrul e un simbol și pentru mama ei, care se considera în competiție cu ea. În sfârșit, monstrul reprezintă conflictul dintre propriile obiecte internalizate și propria ură internalizată la adresa feminității ei. Atracția față de un bărbat (față de tatăl ei) este un tabu, stârnind o frică de anihilare. Acest conflict interior este amplificat de perioada menstruală, care pentru ea reprezintă un semn prevestitor de ghinion și un mod de a-i reaminti de propria feminitate.

Vis: În timp ce doarme la masa lui de lucru, rațiunea dispare și e înconjurat de monștri care vânează și zboară pe timp de noapte — bufnițe, lilieci și lei.

Visător: Francisco Goya, pictor spaniol. Vis zugrăvit în gravura *Somnul rațiunii naște monștri.*

Asociere: Se spune că tabloul este reproducerea unuia dintre coșmarurile pictorului.

Interpretare: Animalele de pradă care îl înconjoară pe pictor în timp ce doarme simbolizează probabil propriile mustrări de conștiință — adică sentimentul de vinovăție și frica de represalii, datorate proiectării în afară a urii de sine, asupra unor factori exteriori (monștrii).

MONUMENT

Vis: „Acest chip era peste măsură de mare și strălucirea lui neobișnuită stătea înaintea ta și înfățișarea lui era grozavă. Acest chip avea capul de aur curat, pieptul și brațele de argint, pântecele și coapsele de aramă, pulpele de fier, iar picioarele o parte de fier și o parte de lut. Tu priveai și iată o piatră desprinsă, nu de mână, a lovit chipul peste picioarele de fier și de lut și le-a sfărâmat. Atunci au fost sfărâmate în același timp fierul, lutul, arama, argintul și aurul și au ajuns ca pleava de pe arie vara și vântul le-a luat cu sine fără ca să se găsească locul lor; iar piatra care a lovit chipul a crescut munte mare și a umplut tot pământul“.31

Visător: Regele Nabucodonosor, domnitor peste vechiul Babilon și cel care a construit grădinile suspendate. Relatare în *Biblie* (Daniel).

Asociere: Visul era unul recurent, care îi tulbura somnul. Îl tulbura atât de tare, încât nu mai ținea minte ce visase, și atunci i-a amenințat pe toți înțelepții Babilonului că îi va omorî pe toți, până la unul, dacă nu-l ajutau să-și amintească. Daniel, un evreu, a avut o viziune într-o noapte și i-a spus regelui care era visul lui și ce semnificație avea.

Interpretare: În tălmăcirea lui Daniel era vorba despre regatele care vor urma după domnia lui Nabucodonosor, simbolizate prin aramă, argint, fier

și lut, fiind din ce în ce mai șubrede. Din punct de vedere psihanalitic, visul ar putea fi văzut ca unul al anxietății. Uriașul cu picioare de fier și lut probabil că simbolizează temerile regelui în privința propriilor slăbiciuni și a mortalității sale (un lucru de care pare să fi fost obsedați mulți domnitori din Babilonul și Egiptul antic). Piatra care îl „lovește“ și se transformă într-un munte ce umple tot pământul exprimă teama că altcineva (unul dintre fiii săi?) va reuși să înfăptuiască lucrul pe care Nabucodonosor nu reușise să-l facă, deși dorise să-l facă: să stăpânească întreaga lume.

Vis 1: Mă întorceam la fratele meu, dar blocul unde stătea el dispăruse și în loc apăruse un monument. Peste tot în jur erau împrăștiate lucrurile lui. Le-am adunat de pe jos. Prietena lui era și ea acolo, dar nu punea mâna pe nimic. Monumentul arăta ca un morman de flori, în formă de sicriu. Cei doi băieți ai prietenei fratelui meu se plimbau pe acolo într-o mașinuță de golf. Nu le-am spus să plece.

Vis 2: M-am dus la cimitir, unde e îngropat fratele meu, și am găsit un monument mare, în formă de mașinuță de golf.

Visător: Bărbat de 33 de ani, în doliu.

Asociere: Fratele lui murise de cancer. Cei doi frați obișnuiau să joace golf împreună. Prietena fratelui pierduse apartamentul după moartea acestuia.

Interpretare: Cele două vise, pe care subiectul le-a avut succesiv în aceeași noapte, reprezintă încercarea acestuia de a jeli moartea fratelui mai mare. Monumentul simbolizează probabil masculinitatea (falusul) și denotă legătura strânsă dintre cei doi frați, și speranțele pe care fratele mai mic și le punea în ea, rămase neîmplinite odată cu moartea fratelui mai mare. Mașinuța de golf din ambele vise este un simbol al legăturii lor și reprezintă și ea tot masculinitatea. Imaginea celor doi băieți care se plimbă cu mașinuța de golf ar putea fi dorința de a-și putea retrăi copilăria împreună cu fratele lui, sub privirea atentă a unei mame grijulii (prietena fratelui

mai mare). Condensarea monumentului, sicriului și florilor este o indicație a tandreții și idealizării cu care cel ce visează se gândește la fratele lui.

MORMÂNT

Vis: Cineva săpa și scotea pământul dintr-un mormânt. Mă simțeam prinsă într-o capcană și nu puteam respira. Am văzut o femeie, dar apoi ea s-a transformat într-un bărbat. Am refuzat-o.

Visător: O femeie schizofrenică, de 48 de ani.

Asociere: Și-a amintit o poezie: „Demnitatea noastră augustă trebuie să ajungă țărână / Oh, țineți minte că originea noastră este păcătoasă.“

Interpretare: Mormântul (mama pământ) este uterul, în care visătorul se simte prins și unde nu poate respira. Femeia care se transformă într-un bărbat simbolizează confuzia proiectată a visătorului cu privire la propria identitate și orientare sexuală. Refuzul ei de a avea relații cu bărbați poate semnifica și vinovăția sexuală („originea noastră este păcătoasă“).

Vis: Mergeam pe stradă și mă gândeam: „Aceasta este o chestiune foarte serioasă“.

Visător: O femeie de 42 de ani.

Asociere: Și-a amintit o piesă de teatru pe care o văzuse cu o seară înainte, în care unul dintre personaje spunea: „Aceasta este o chestiune foarte serioasă“. Personajul îi amintea de sora ei, care murise. Visătorul nu plânsese la înmormântarea surorii și avea un sentiment de vinovăție din cauza asta.

Interpretare: Visul este o aluzie la vinovăția pe care încă o simte referitor la sora ei. Este o chestiune serioasă că sora ei a murit și este o chestiune serioasă că ea nu putuse să plângă la înmormântare din cauza rivalității dintre ea și sora ei.

MURDĂRIE

Vis: Mi se murdăriseră mâinile. Murdăria de pe ele era atât de multă și de neagră, încât nu o puteam scoate spălându-mă. Mă tot duceam la chiuvetă, ca să

mă spăl, dar nu se întâmpla nimic. M-am trezit îngrozită.

Visător: O femeie obsesiv-compulsivă, în vârstă de 37 de ani.

Asociere: A observat că în viața de zi cu zi avea tendința de a se spăla pe mâini de zece–cincisprezece ori pe zi.

Interpretare: La un obsesiv-compulsiv, spălarea frecventă pe mâini este un ritual care are scopul de a curăța vina inconștientă sau frica de dezaprobare. Vina poate fi legată de o umilire sexuală anterioară, iar frica de dezaprobare este adeseori legată de o experiență dură trăită în perioada educației la oliță, ocazie cu care copilul s-a simțit umilit. Visătoarea simte că vina va ieși la iveală și va produce și mai multă umilință, pe care Eul ei nu o mai poate suporta.

Vis: Eram pe stradă și femeile se uitau la mine cu dispreț. Am găsit o oglindă și am văzut că aveam nasul murdar. Aveam o pată mare pe nas.

Visător: Un bărbat de 24 de ani, chinuit de ejaculări precoce.

Asociere: De trei săptămâni, soția lui refuza să facă sex cu el.

Interpretare: Nasul murdar simbolizează un penis murdar. Visătorul se simte vinovat din cauza masturbării cronice, a voaiorismului și a altor activități perverse. În spatele acestor activități sunt sentimente de nesiguranță cu privire la propria masculinitate și la conștiința de sine. Ejaculările precoce sunt produse de această nesiguranță.

MUȘCHI

Vis: Sunt acasă la cineva, nu știu la cine, și acolo e un tip cu un penis foarte lung. Tipul e plin de mușchi. Pare cam necioplit. E negricios, viril și bolovănos. Suntem în pat și eu vreau ca el să mi-o tragă, dar el nu vrea. Totuși, m-a apucat de penis și ne excităm amândoi. Pe urmă am impresia că niște oameni intră în cameră și ne întrerup. Pe urmă, mai târziu, el este tot în pat, și mănâncă o salată. Salata e pe pieptul lui, dar eu i-o răstorn în cap, fiindcă nu vrea să mi-o

tragă. Sunt așa de furios! Salata se transformă într-o chestie gelatinoasă, seamănă a spermă, cred. Pe urmă începem să ne sărutăm.

Visător: Bărbat de 23 de ani, homosexual egodistonic. Relatat de Socarides (1980).

Asociere: Y. venise pe la el în seara visului și el fusese foarte atras de Y., dar nu reușise să-l convingă să se culce cu el. A devenit extrem de anxios și deprimat, și a plecat la agățat, pentru a-și umple golul interior și a-și ușura starea de tensiune, legată de spaima că ar putea să-și piardă controlul.

Interpretare: Socarides observă că acest vis zugrăvește activități sexuale explicite cu puține distorsiuni, activități similare celor pe care pacientul le desfășoară în fantasmele sale diurne din viața cotidiană. Visul exprimă dorința pacientului de a juca rolul femeii cu un bărbat musculos (puternic), dobândind astfel penisul lung și masculinitatea partenerului, prin încorporare. De asemenea, arată impulsurile sale agresive (răsturnarea salatei). Acest vis, alături de altele asemănătoare au ajutat la refacerea reprezentării de sine a pacientului.

MUTILARE

Vis: Erau oameni cărora li se amputau membre, erau mutilați, și sânge peste tot.

Visător: Eleanor M., o femeie schizofrenică, conform relatării lui Kafka (1980). Avea sute de vise recurente în care apăreau imagini însângerate complexe.

Asocieri: Primul episod acut a apărut după ce mama ei ceruse ca Eleanor să fie prezentă în sala de operație în care doctorii o „deschiseseră“, descoperind că avea cancer generalizat. Una dintre convingerile ei psihotice era că ea însăși îi dăduse mamei un sedativ, din cauza căruia aceasta murise. Pe perioada internării în spitalul de psihiatrie, a avut halucinații și era preocupată de violență, s-a arătat de-o agitație dezlănțuită și înclinată spre exhibiționism, se mânjea pe ea și mânjea pereții cu sânge menstrual, distrugea lucruri și îi ataca pe cei din jur. Dar în perioadele de remisie era o persoană

de toată isprava: soție și mamă devotată, și foarte implicată în treburile comunității.

Interpretare: Metoda lui Kafka de abordare a viselor schizofrenicilor constă în a nu pune accentul pe conținutul latent al visului, ci pe experiența trăită de cel care visează. Temele mutilării, amputării și sângelui, care predomină în aceste vise, ar putea fi interpretate, bineînțeles, drept indicatori ai unei ideații paranoide, ai megalomaniei, ai furiei narcisice și ai unui complex al castrării. Între paranteze fie spus, în cursul tratamentului cu această pacientă, Kafka a elaborat o tehnică a utilizării limbajului „sângeros", pentru a discuta despre visele și impulsurile ei, tehnică pe care el a comparat-o cu aceea de a proiecta filme de război soldaților care reveneau din Al Doilea Război Mondial suferind de stres posttraumatic („oboseala combatantului").

MUZICĂ

Vis: Cel ce visa și-a vândut sufletul diavolului, care apoi a luat o vioară și a cântat o sonată de o frumusețe neasemuită, cu o dibăcie desăvârșită.

Visător: Tartini, un faimos compozitor și violonist italian din secolul al optsprezecelea. Relatare făcută de Freud (2010).

Asociere: Când s-a trezit din acest vis, s-a așezat imediat la masă ca să scrie ce își mai putea aminti din muzică. Rezultatul a fost celebra piesă „Il trillo del diavolo".

Interpretare: Fără a ști mai multe despre viața lui Tartini, nu putem decât să speculăm că se lupta cu un conflict faustian între spiritualitate (sufletul lui) și câștigul material. În vis, se ajunge la un compromis, prin care Tartini are putința să-și vândă sufletul, dar obținând totuși roadele spiritualității (splendida sonată).

Vis: Vise recurente îmi tot spuneau: „Fii muzician".

Visător: Socrate, filosoful din Grecia Antică. Relatat de Platon (420 î.Hr.).

Asociere: Își amintea că avusese aceste vise cu câteva zile înainte să se otrăvească, în închisoare fiind. Fusese acuzat că a corupt moralitatea tineretului.

Interpretare: Socrate însuși a interpretat aceste vise ca un semn că trebuie să devină filosof: muzica simboliza filosofia. Dar, în lumina necazurilor pe care i le-a adus filosofatul, poate că acest vis ar putea fi văzut ca un avertisment de a-și canaliza creativitatea spre alt domeniu, mai puțin controversat.

---

[30] Versiune în limba română de Petru Dimofte, www.citatepedia.ro. (*N.t.*)

[31] Biblia ortodoxă, Daniel, 2:31–35. (*N.red.*)

N

NAS

Vis: Am visat că stăteam la masă într-un restaurant cu Phil, când a început să-mi curgă sânge din nas. El încerca să fie drăguț în legătură cu asta, dar pe mine m-a enervat la culme atitudinea lui.

Visător: Femeie tânără cu trăsături isterice.

Asociere: În aceeași noapte în care a avut visul, i-a venit menstruația.

Interpretare: Nasul care sângerează simbolizează menstruația și iritarea pe care o simte fiindcă trebuie să fie femeie, în loc să aibă un apendice exterior masculin (nasul simbolizând penisul).

NAȘTERE

Vis: Am auzit un zgomot sub pat, m-am uitat să văd ce e și am văzut o pisică fătând. Pisica părea să îmi zâmbească.

Visător: O femeie de 35 de ani.

Asociere: Ea și soțul ei încearcă de ceva vreme să facă un copil.

Interpretare: Nașterea puilor de pisică sub pat este un simbol al fertilității femeii. Zâmbetul mamei-pisică este un zâmbet de binecuvântare.

Vis: Eram undeva cu mama mea. Apoi eram în corpul ei și îi ieșeam, târându-mă, din vagin. Picioarele mamei erau larg desfăcute, ca și cum mă năștea, doar că eu nu eram bebeluș, aveam vârsta pe care o am acum și purtam costum.

Visător: Un bărbat deprimat, în vârstă de 37 de ani.

Asociere: S-a plâns de locul de muncă, unde se simțea ca și cum murea puțin câte puțin, din cauza lipsei de opțiuni de promovare.

Interpretare: Scena nașterii proprii, în care intră în lume îmbrăcat în costum, sugerează dorința de un nou început, în special un nou început profesional. De asemenea, sugerează dorința de întoarcere în uter,

de a fi născut din nou, de a fi hrănit de mama lui, astfel încât să aibă mai multă încredere în sine.

NAVE

Vis: Sunt căpitanul unui vapor. Vaporul arată ca un iaht de lux, dar, de fapt, este o navă de război. E miezul nopții. Suntem pe ocean. Duc o bătălie cu alte trei nave — nave de pirați. Piraților cred că vaporul meu e pradă ușoară, dar se înșală amarnic. Vaporul meu câștigă bătălia.

Visător: Femeie schizoidă de 32 de ani, care are trei frați mai mari.

Asociere: Observă că navele de pirați sunt cei trei frați mai mari, de care s-a simțit întotdeauna oropsită.

Interpretare: Nava de lux care este, de fapt, o navă de război reprezintă modul ei de apărare. La suprafață, ea este calmă și grijulie, dar în sinea ei este gata de luptă. I-ar plăcea să-i poată ucide pe frați și să-i rămână numai ei oceanul (mama).

Vis: Sunt pe un vas care merge nu știu unde. Sunt neliniștit, pentru că nu e nimeni în jur. Mă duc repede la căpitan și îl întreb unde mergem. El ridică din umeri. Mă simt teribil de deznădăjduit.

Visător: Bărbat de 59 de ani, deprimat de mult timp din cauza morții soției sale.

Asociere: Spunea că se simte ca plutind în derivă, de la moartea soției.

Interpretare: Nava simbolizează starea de derivă a visătorului. Căpitanului (eului lui) nu-i pasă (ridică din umeri) încotro se îndreaptă.

Vis: Cumva, am căzut în ocean. M-am ținut de o bucată de lemn cât am putut de mult. Apoi a apărut în depărtare o navă albă, foarte frumoasă. Arăta atât de senină și de sigură!

Visător: Bărbat tânăr și singur.

Asociere: Divorțase de curând și vorbea despre anxietatea provocată de întâlnirile cu eventuale noi partenere.

Interpretare: Nava o simbolizează pe femeia care îl va salva din oceanul anxietății. Albul denotă probabil un înger al îndurării.

NIMIC

Vis: M-am plimbat toată ziua și nu m-am gândit la nimic.

Visător: Femeie tânără. Relatat de Lewin (1948).

Asociere: Spunea că n-a înfruntat niciodată realitatea, de când se știe pe lume.

Interpretare: Nimicul, după Lewin, simbolizează aparatul genital feminin. Realitatea pe care pacienta nu a înfruntat-o niciodată este realitatea decepției ei că nu posedă un penis; ei i se pare că nu posedă nimic.

Vis: Am intrat în clasă și m-am așezat ca să dau examenul, dar nu mă puteam gândi la nimic. Creierul meu era complet gol.

Visător: Un tânăr angajat de 30 de ani.

Asociere: Șeful lui îl presa să termine un proiect.

Interpretare: Nimicul simbolizează sentimentul neputinței de a se ridica la înălțimea așteptărilor șefului său. El are același sentiment față de părinții săi, care dintotdeauna au avut așteptări nerealiste din partea lui și, ca urmare, au fost veșnic dezamăgiți de fiul lor.

NODURI

Vis: Jim și cu mine eram pe mare, într-o barcă cu pânze. El încerca să facă un nod și nu reușea. A trebuit să înnod eu funia.

Visător: Femeie de 28 de ani.

Asociere: Aștepta de ceva timp ca Jim s-o ceară în căsătorie.

Interpretare: Jim nu era încă pregătit „să se lege“32.

NUCI

Vis: Am văzut un strop de apă curgând dintr-o nucă.

Visător: Femeie schizofrenică. Relatat de Schilder (1942).

Asociere: Pacienta presupunea că nuca era uterul.

Interpretare: Visul pare să fie unul al renașterii.

Vis: Eram cu șeful meu și cu niște colegi de serviciu, la un restaurant de lângă sediul firmei. Eu

voiam ceva de la el, dar nu știam ce anume era. Am observat că în altă parte a localului lumea juca poker, fiindcă vedeam niște mormane mari de jetoane. M-am uitat spre șeful meu și capul i se transformase într-o nucă enormă. Știam că el este, pentru că îi vedeam în continuare ochii albaștri.

Visător: Bărbat de 37 de ani.

Asociere: Încercase să-și adune curajul pentru a-i cere șefului o mărire de salariu. Unul dintre colegi făcuse o remarcă despre șeful lor: „Ăsta-i o nucă tare, n-o să-ți fie ușor".

Interpretare: Nuca simbolizează rigiditatea șefului. Jocul de poker cu mormane mari de jetoane reprezintă riscul pe care cel ce visează trebuie să și-l asume ca să obțină mărirea de salariu (mulțimea de jetoane) pe care și-o dorește cu atâta ardoare.

NUME

Vis: A sunat telefonul și eu am răspuns. Persoana de la capătul firului a cerut să vorbească cu cineva pe nume Mary.

Visător: Elizabeth, o femeie de 33 de ani cu tulburare obsesiv-compulsivă, care se apăra de un element central schizoid. Relatat de Seinfeld (1993).

Asocieri: Acesta este un vis recurent. De fiecare dată, persoana care apelează cere pe altcineva. Uneori e vorba despre Mary, alteori despre Bill, Alice sau John. Visul îi amintea că are datoria să se îngrijească de diverse lucruri — o slujbă nouă, iubitul ei care urma să fie plecat timp de câteva săptămâni etc. Își dorea, uneori, să mai fie și altcineva care să răspundă acestor cerințe. Întotdeauna dădea impresia că e în stare și dornică să le rezolve, dar sub aparența disponibilității, se simțea copleșită și ar fi vrut să fie lăsată în pace.

Interpretare: Cea care visa a interpretat faptul că, în vis, era cerută la telefon altă persoană, ca pe un mod de a se proteja pe sine de intruziuni; dacă apelul era pentru altcineva, atunci ea nu era obligată să răspundă. Seinfeld, care provine din curentul psihanalitic al relațiilor cu obiectul, interpretează că falsul sine ale persoanei care visează — acea parte

din ea care e dispusă să înfrunte orice fel de cerințe ar apărea — se prea poate să se fi dezvoltat ca reacție la intruziuni. Soneria telefonului ar putea să simbolizeze și cerințele din copilăria mică, atunci când și-a dezvoltat prima oară falsul sine care se conforma așteptărilor, mascându-l pe cel adevărat, sinele care dorea să fie lăsat în pace.

---

[32] „Tie the knot“ = „a lega nodul“ (*N.t.*)

O

OAZĂ

Vis: Eram într-un deșert cu încă trei bărbați. Mergeam de multe zile. Unul câte unul, cei trei bărbați au murit. Pe urmă am văzut o vale și am luat-o într-acolo, și am dat peste o oază minunată, cu o pajiște mare și verde, care avea într-o parte un lac mititel.

Visător: Bărbat de 40 de ani cu simptome depresive.

Asociere: De doi ani nu mai avusese raporturi sexuale cu o femeie. În alte vise anterioare, își omorâse frații și tatăl.

Interpretare: Oaza, care se află într-o vale, simbolizează organele genitale ale femeii/mamei universale; pajiștea denotă părul pubian, iar lăculețul este vaginul. Ceilalți trei bărbați din vis, care mor pe rând, sunt cei doi frați și tatăl celui ce visează, cu care a rivalizat teribil în copilărie și adolescență. Rămășițele incoștiente ale acestei rivalități continuă să-i stânjenească performanța sexuală.

OBSTACOLE

Vis 1: Am luat un taxi spre aeroportul LaGuardia. Pe drumul într-acolo ne-am blocat într-un ambuteiaj. Taximetrista, o grăsană, a început să se contrazică cu mine în privința celui mai bun traseu pe care ar trebui să-l alegem.

Vis 2: Sora mea Dolly și cu mine am luat metroul spre stația de autobuz, dar, când am ajuns acolo, n-am mai găsit-o. În locul stației de autobuz era o chestie numită „Muntele spațial Disney“, care semăna cu o îngrămădeală de trenulețe montagne-russe. Se pare că trebuia să ne dăm cu ele, ca să depășim acest obstacol și să ajungem la aeroport.

Vis 3: Am luat autobuzul spre aeroport, dar mergea în cerc și mereu se întorcea de unde pornisem.

Visător: Femeie de 40 de ani cu trăsături de personalitate puternic narcisiste și dependent-orale.

Asocieri: Avea vise recurente în care voia să plece undeva, dar tot dădea peste obstacole. Își aducea aminte cum mama ei nu era de acord cu niciunul dintre băieții care îi plăceau ei.

Interpretare: Aceste vise recurente sunt un exemplu de ceea ce Freud numea *compulsia la repetiție*, în formă onirică. Visele în care se duce undeva reprezintă dorința ei de a se separa de mamă, de care este încă oral-dependentă. Obstacolele sunt probabil simboluri ale insistenței mamei de a se amesteca mereu în viața ei. În primul vis, taximetrista este mama ei; în cel de-al doilea, „Muntele spațial Disney“ ar putea să fie simbolul sânului (denotând dependența ei orală); în cel de-al treilea, autobuzul poate fi văzut ca pântecele mamei, în care ea este prizonieră, sau ca ea însăși, asaltată de obiecte interioare aflate în conflict unele cu altele și care o fac să se învârtă într-un cerc vicios.

OCHI

Vis: Un bărbat cu ochi ciudați se uita la mine. Am dat colțul, către spital.

Visător: O femeie isterică, în vârstă de 27 de ani.

Asociere: Avea o fobie: să nu rămână însărcinată.

Interpretare: În inconștientul femeii, ochii unui bărbat sunt simbolul unor falusuri agresive care o pot lăsa gravidă. Prin urmare, se duce la spital (ca să facă avort).

Vis: Un bărbat o sâcâia pe mama. M-am uitat la el și a început să sângereze.

Visător: Un psihotic de 33 de ani.

Asociere: Este posibil ca bărbatul să fi fost tatăl lui.

Interpretare: În gândirea magică a multor psihotici, ochii au puterea de a ucide.

Vis: Am văzut un bărbat cu un ochi în mijlocul frunții.

Visător: O femeie asiatică, de 45 de ani.

Asociere: Se simțea anxioasă din cauză că era într-o țară nouă.

Interpretare: Conform scrierilor filosofice orientale (budiste), un ochi în mijlocul frunții indică pacea interioară.

Vis: Am văzut ochi care se uitau la mine de pe tot tavanul camerei.

Visător: Un bărbat alcoolic aflat în sevraj.

Asociere: Se simțea ca și cum era dezgustător.

Interpretare: Ochii sunt vinovăția visătorului proiectată în exterior.

OGLINDĂ

Vis (din mitologia greacă): Un tânăr de o mare frumusețe, pe nume Narcis, a fost pedepsit pentru că respinsese iubirea nimfei Echo, să-și privească pe vecie chipul oglindit în apa unui lac. Îndrăgostindu-se de propriul chip, el a intrat în apă și s-a înecat.

Interpretare: Narcisismul a ajuns să desemneze o iubire exagerată față de sine sau o preocupare prea mare față de propria persoană, în paralel cu nepăsarea față de ceilalți. După Freud, narcisismul este un aspect al homosexualității, determinând individul să aleagă drept obiecte sexuale pe aceia care seamănă cel mai bine cu el însuși (oglindiri ale propriei persoane). În mitul antic, Narcis devine preocupat de el însuși după ce respinsese dragostea nimfei Echo (respingerea dragostei heterosexuale). Rezultatul final este că el se îneacă (devine implicat până peste cap) în propria oglindire. Acest lucru se întâmplă cu narcisicii în general.

Vis (basm): O regină se uită mereu în oglindă și spune: „Oglindă, oglinjoară, cine-i cea mai frumoasă din țară?“ De obicei, oglinda îi răspunde: „Tu ești cea mai frumoasă“. Dar într-o zi, oglinda îi răspunde că Albă ca Zăpada e cea mai frumoasă, iar regina o izgonește de la castel pe Albă ca Zăpada, lăsând-o în pădure pradă fiarelor sălbatice.

Interpretare: Povestea reginei este o descriere simbolică a unei personalități narcisice. Asemenea personalități au tendința să nutrească idei grandioase

despre sine, iar, dacă se întâmplă să le conteste cineva, o iau ca pe un afront și reacționează cu accese de furie. Psihanalitic vorbind, acest basm poate fi văzut ca o parabolă despre un anumit gen de mamă, care, din cauza mândriei narcisiste și a vanității, se simte în concurență cu fiica ei și o înjosește. Filosofic vorbind, poate fi văzut ca o poveste moralizatoare despre bine și rău, regina reprezentând corupția spirituală, în timp ce Albă ca Zăpada întruchipează cinstea și puritatea. În asemenea basme, binele învinge răul; în viață, adeseori nu se întâmplă așa. Și totuși, basmele de acest fel le arată copiilor calea spre relațiile interumane sănătoase.

Vis: Mă uitam în oglindă, când deodată s-a crăpat, și mi-am văzut chipul spart în mii de cioburi.

Visător: O tânără femeie cu personalitate multiplă.

Asociere: Tânăra avea mai multe personalități, care puneau stăpânire pe trupul ei în momente diferite.

Interpretare: Aici, la fel ca în multe alte vise, oglinda simbolizează sinceritatea („oglinda nu minte“). În acest caz, ea reflectă, crăpându-se, fragmentarea personalității celei care se oglindește.

ORBIRE

Vis (mit grecesc): Un oracol i-a spus lui Laius, regele Tebei, și soției lui, Iocasta, că, dacă vor avea un fiu, acesta își va ucide tatăl și se va căsători cu propria mamă. Când Iocasta l-a născut pe Oedip, l-a dus la un păstor și i-a dat acestuia ordin să îl omoare. Doar că păstorul a dat bebelușul unui om aflat în slujba regelui Corintului. Oedip a fost adoptat de rege și a crescut fără să știe că era prințul Tebei. Mai târziu, același oracol i-a spus lui Oedip că soarta lui era să își omoare tatăl și să o ia pe mama lui de soție. Pentru a evita această soartă, a pleacat de acasă. În peregrinările lui, s-a întâlnit cu un bătrân, cu care s-a certat și pe care l-a omorât: acesta era tatăl lui. Oedip a mers mai departe la Teba, unde era ciumă. În mod eroic, Oedip a salvat orașul de ciumă, răspunzând

corect la o ghicitoare, și a fost recompensat cu mâna Iocastei (despre care nu știa că este propria lui mamă). Mai târziu, când a aflat că bătrânul pe care îl omorâse era tatăl lui, iar femeia cu care se căsătorise era mama lui, Oedip și-a scos ochii, iar Iocasta s-a sinucis.

Interpretare: Freud a văzut mitul lui Oedip ca pe o declarație universală despre nevroza umană și a definit termenul „complex Oedip“ ca pe o etichetă pentru ceea ce credea că este piatra de temelie a nevrozei. După părerea lui, mitul se dezvoltă în faza falică prin care trebuie să treacă orice băiat, în timpul căreia dorește să își posede fizic mama și să îl elimine pe tată. (Pentru femei există o fază și un complex similare, numite uneori „complexul Electra“, în care doresc să se căsătorească cu tații și să le elimine pe mame.) În cazul în care copiii sunt capabili să își rezolve aceste complexe, ei se dezvoltă normal. Dacă nu, atunci își construiesc complexe Oedip și Electra la vârsta adultă și trăiesc cu teama de castrare. Acțiunea de automutilare a lui Oedip este o autocastrare simbolică. În mod inconștient, adeseori, oamenii care suferă de complexe Oedip severe se autocastrează psihologic (rezolvarea complexului Oedip conduce la formarea Supraeului).

Vis: Am văzut o fetiță stând pe un deal și uitându-se la soare. Am încercat să o avertizez, dar era prea târziu. Orbise.

Visător: O femeie de 32 de ani suferind de orbire isterică.

Asociere: Soțul ei a murit într-un accident de mașină, la puțin timp după ce a găsit-o în pat cu alt bărbat. Femeia a avut acest vis în noaptea dinaintea zilei când s-a trezit oarbă.

Interpretare: Visătorul orbește la puțin timp după moartea soțului. Fetița din vis este ea însăși. Privitul la soare înseamnă a face un lucru interzis (a avea o relație extraconjugală) și poate simboliza și expunerea la soare (relația ei expusă în fața soțului). Orbirea poate reprezenta și o pedeapsă pentru delict: soțul ei *văzuse* actul reprobabil făcut de ea și murise;

deci, prin autoorbire, ea nu își va mai vedea vinovăția.

OȚELĂRIE

Vis 1: Mă rătăcisem în oțelărie și nu reușeam să găsesc drumul spre ieșire.

Vis 2: Eram la oțelărie și nu mai putem să ies dintr-un mecanism de acolo.

Vis 3: Eram în oțelărie și toate ușile erau încuiate, după care am constatat că nu mai pot să respir.

Vis 4: Oțelăria s-a transformat într-un labirint.

Vis 5: Oțelăria s-a transformat într-o peșteră umedă și întunecoasă.

Vis 6: Am încercat să scap din oțelărie, dar am căzut și mi-am rupt piciorul. Nu era nimeni acolo care să mă audă țipând.

Vis 7: O bucată dintr-o mașinărie a căzut și aproape că m-a lovit.

Visător: Un adolescent care a avut aceste vise între vârsta de șapte și zece ani.

Asociere: Acesta era un vis recurent. Atât tatăl lui, cât și bunicul lucrau la oțelărie. El își petrecuse cea mai mare parte a timpului cu mama și cu cele două surori.

Interpretare: Oțelăria reprezenta așteptările tatălui și ale bunicului ca el să fie un bărbat care își asumă responsabilități masculine. Aceste vise arată anxietățile băiatului în privința asumării rolului masculin. Fiind răsfățat de mamă și de cele două surori, el s-a simțit reticent și inadecvat pentru a face față lumii masculine.

P

PADELĂ

Vis: Bill și cu mine eram într-o canoe pe un râu foarte frumos. Erau numai munți împrejur și peste tot se vedeau păstrăvi sărind din apă. Dintr-odată, am ajuns la niște praguri și barca noastră a luat-o la vale, dusă de curenții rapizi. Am încercat s-o ținem pe linia de plutire, dar Bill și-a pierdut padela. Barca s-a răsturnat pe-o parte și noi am fost luați de curenți. M-am trezit tremurând.

Visător: Femeie de 27 de ani cu trăsături isterice.

Asociere: Se certase cu soțul ei pe tema banilor și își făcea mari probleme legate de viitorul lor financiar. Se surprindea uitându-se la alți bărbați.

Interpretare: Expresia „a te duce la vale“ zugrăvește situația financiară a mariajului celei ce visează, așa cum o vede ea. Ea nu simte că se poate bizui pe soțul ei, nici că acesta ar fi îndeajuns de bărbat (padela = falus) ca s-o poată satisface (să țină barca pe linia de plutire).

PANTOFI

Vis: Eram cu Jenny. Făceam un tur al unei clădiri înalte. Un ghid cu pielea întunecată la culoare ne conducea. Pe urmă s-a înclinat în fața noastră și a plecat. Jenny a spus: „Hai să mergem“. Dar eu nu puteam să merg. Îmi pusesem pantofii invers, stângul în dreptul și dreptul în stângul.

Visător: Bărbat de 38 de ani, suferind de depresie.

Asociere: Se gândise la fosta lui iubită, Jenny, cu o zi înainte, când citise despre un cutremur în Mexic, unde făcuse odată o călătorie împreună cu Jenny. Printre cunoștințele lui se număra și un ins care umbla cu pantofii puși invers; era heroinoman.

Interpretare: După Freud, pantofii pot fi simboluri ale organelor genitale feminine; prin urmare, purtatul lor invers ar putea însemna o nepotrivire sexuală. Jenny rupsese relația cu visătorul pentru că nu credea

că au un viitor împreună și pentru că, folosind formularea ei: „Fumezi prea multă marijuana“. Interpretarea visătorului a trimis spre faptul că se simțea inadecvat din punct de vedere sexual.

PARADA MODEI

Vis: Locuiam cu părinții mei la parterul unui bloc. La ultimul etaj era o paradă a modei. Am urcat acolo și ne-am așezat într-un spațiu de lângă camera modelelor. Tatăl meu și cu mine ne uitam de jur împrejur. Apoi a început spectacolul și o femeie a venit la noi, era îmbrăcată într-o rochie de satin și își flutura părul. A flirtat cu mine din priviri. Mai târziu, am luat liftul să coborâm și în lift erau doi bărbați. Unul dintre ei s-a transformat în femeie. M-am simțit atras de ea. Ne-am sărutat pasional, în timp ce mama continua să se uite la noi.

Visător: O femeie de 32 de ani, care se luptă cu dorințele ei lesbiene egodistonice.

Asociere: De curând veniseră în vizită părinții ei, care locuiau într-o altă țară. Mama ei este mereu în competiție cu ea și nici măcar nu o lasă să rămână singură cu tatăl ei.

Interpretare: Parada modei de la ultimul etaj al clădirii reprezintă, probabil, eliberarea sexuală (urcarea cu liftul). Modelele o reprezintă pe mama visătoarei, care era o femeie frumoasă, dar și proiecțiile sexualității și exhibiționismului visătoarei. Dorința din vis este ca ea să își poată împlini sexualitatea și aceasta să îi fie acceptată. Bărbatul din lift, care se transformă într-o femeie, reprezintă dorința visătorului de a-și integra părțile masculine și feminine și sugerează orientarea sa bisexuală. Lesbianismul este, de asemenea, o încercare de a câștiga aprobarea și acceptarea sexualității de către mamă și de a evita competiția cu mama pentru bărbați (tatăl ei).

PARADIS

Vis 1: Eram într-un fel de paradis. Era un loc extraordinar de liniștit și de frumos, cu niște flori ciudate, înalte, și arbori enormi, în care atârnau

fructe exotice, viu colorate, și niște păsări atât de mari, încât puteau să mă ducă și pe mine înăuntrul ciocului lor, și o iarbă catifelată pe care puteam să mă dau de-a rostogolul. Erau și nuci de cocos care aveau lapte cu ciocolată în ele, și eu le beam și râdeam. Nu voiam să mai plec niciodată de acolo.

Visător: Femeie de 32 de ani cu o tulburare de alimentație.

Asocieri: Când era copil, îi plăcea la nebunie laptele cu ciocolată.

Interpretare: Paradisul se referă la dorința celei ce visează de a se întoarce la simplitatea lipsită de orice responsabilitate din copilărie, când impulsurile ei narcisice-orale erau imediat gratificate, fără ca satisfacția să fie însoțită de vinovăție.

Vis: M-am trezit și am văzut sub pat o ușiță-chepeng pe care n-o mai observasem până atunci. Ducea într-un tunel care ieșea într-o poieniță. Poienița arăta ca un paradis, cu fete frumoase, goale-pușcă, zbenguindu-se prin iarbă ca niște căprioare. Trei dintre ele au venit spre mine și am făcut dragoste cu ele.

Visător: Bărbat pasiv de 25 de ani.

Asociere: Regreta că se simte inhibat sexual.

Interpretare: Paradisul de sub pat denotă speranța că își va putea da frâu liber sexualității și va fi fericit. Tunelul ar putea simboliza nevoia de a se desprinde mai întâi de mama lui.

PARFUM

Vis: Eram în mașină cu tata, mergeam la o conferință în Philadelphia. Urma să stăm în aceeași cameră, dar, când am ajuns acolo, lucrurile s-au schimbat. Am constatat că trebuia să stau în cameră cu altă femeie. Tata stătea altundeva și nu l-am mai văzut deloc. M-am dus în camera unde era femeia aceea. Ea mi-a spus că pot să stau în orice cameră vreau eu. M-am dus în baie și am încercat parfumurile cadou din partea hotelului. Apoi am auzit un bărbat care ciocănea la ușă, întrebând de cealaltă femeie. Se pare că voia s-o violeze. Am țipat,

ca să vină paznicii, iar ei l-au luat și l-au dus de acolo. Atunci m-am întors să mă joc cu parfumurile.

Visător: Femeie de 38 de ani, cu tulburare de personalitate borderline.

Asociere: Îl vizitase pe tatăl ei în weekendul precedent. Avea obiceiul să se joace cu sticluțele de parfum ale mamei ei.

Interpretare: Visul reprezintă o re-creare simbolică a evenimentelor traumatice din copilărie. Fusese abandonată de mamă când avea patru ani, iar tatăl se recăsătorise cu o femeie mai tânără. În vis, faptul că se duce la hotel cu tatăl ei și apoi află că trebuie să plece din camera tatălui ei și să doarmă cu cealaltă femeie denotă, probabil, că a trebuit să renunțe la intimitatea oedipiană cu tatăl ei atunci când a sosit mama vitregă. Bărbatul care voia s-o violeze pe cealaltă femeie simbolizează poate figura tatălui ei, demonstrând un sentiment de mânie față de acesta, proiectat în vis asupra bărbatului respectiv. De asemenea, ar putea fi o trimitere la modul în care copiii mici văd actul sexual. „Jocul“ cu parfumurile este un alt indiciu al surselor din copilărie ale visului și arată că i-a dus dorul mamei. Sticluțele de parfum ar putea reprezenta și penisul tatălui ei, pe care îl avea în posesie mama ei.

PASĂRE

Vis: Jane, împreună cu o altă femeie, au intrat și m-au implorat să merg cu ele. Am răspuns: „Nu, am ceva de făcut“. Ele au intrat în dormitor. După o vreme, m-am dus la ușa dormitorului, ca să văd ce fac. Erau goale și se sărutau. Nu m-am supărat. Meritam asta, pentru că le alungasem mai devreme. Jane avea nevoie de afecțiune, iar eu nu i-o ofeream. Cealaltă femeie îi făcea sex oral lui Jane și, brusc, o pasăre a zburat din vaginul lui Jane.

Visător: Un bărbat de 30 de ani, cu impulsuri sinucigașe.

Asocieri: Dormitorul i-a amintit de dormitorul unchiului său. Soția lui avea același prenume ca iubita lui: Jane. Acest unchi se sinucisese.

Interpretare: Visul este o dramatizare a uneia dintre fricile obsesive ale visătorului: aceea că iubita lui ar putea fi lesbiană. În vis, el o alungă și acest lucru provoacă lesbianismul. Dormitorul este asociat cu un unchi care se sinucisese, iar iubita lui se numește Jane, asemenea mătușii lui, despre care crede că a fost cauza sinuciderii unchiului. Cele două femei pot reprezenta și cele două surori mai mici ale visătorului, pe care de obicei acesta le alunga și care, și ele, l-au exclus din viața lor. Prin urmare, când el simte că „am meritat-o", face o aluzie la vinovăția față de surori. Pasărea care zboară din vaginul lui Jane simbolizează nașterea și amintește de nașterea celor două surori ale lui, care l-a traumatizat pentru că au captat toată atenția mamei. Scopul visului poate fi acela de a reduce vinovăția și de a-i oferi o intrare înapoi în lumea femeilor.

PASĂRE NEAGRĂ

Vis (poezie): Într-o noapte, în timp ce medita, slăbit și obosit, a auzit o bătaie în ușa camerei. Plângea pierderea unei fete tinere și frumoase, pe nume Lenore, apoi adormise, când a auzit brusc această bătaie. S-a dus la fereastră, a deschis-o și o pasăre neagră — un corb — a zburat înăuntru și s-a așezat pe tocul ușii. Visătorul l-a întrebat cum îl cheamă, iar corbul i-a răspuns „Nevermore" (Niciodată). Apoi a început să discute cu el. L-a întrebat dacă exista vreun „balsam în Galaad", iar pasărea i-a răspuns „Nevermore" (Niciodată). Apoi a strigat: „Scoate-ți pliscul din inima mea și pleacă!", iar pasărea i-a răspuns din nou: „Nevermore" (Niciodată), refuzând să plece.

Visător (autor): Edgar Allan Poe, care avusese o relație foarte strânsă cu mama lui, o femeie frumoasă, care murise de tânără. Parafrază după *The Raven* (*Corbul*).

Asociere: De-a lungul vieții sale tragice, Poe a vorbit cu regret despre moartea timpurie a mamei lui.

Interpretare: Poemul lui Poe, *The Raven*, pare să fi fost un vis și atunci poate fi interpretat ca atare. Corbul este, probabil, un simbol al morții, iar

exclamația repetată a acestuia, „Nevermore“ (Niciodată), reprezintă vocea fatală, interioară a lui Poe, proiectată asupra unui obiect extern. „Lenore“ este mama lui, cu a cărei moarte nu s-a putut împăca niciodată. Prin urmare, corbul îi spunea că nu va mai fi fericit niciodată, că el (moartea) își va ține pentru totdeauna ciocul înfipt în inima lui Poe. Aceasta era, simultan, o previziune și o dorință. Doliul lui cronic semnifica poate refuzul de a merge mai departe, ca o cale de a se agăța de o relație pierdută și de a-și reduce vinovăția.

PĂDURE

Vis (basm): Hansel era fiul unui tăietor de lemne. Gretel era o fetiță pe care a găsit-o într-o zi în pădure. Când tăietorul de lemne și soția lui nu au mai avut destulă mâncare, soția l-a împins să îi ducă pe copii în pădure și să îi abandoneze acolo. Copiii au lăsat o urmă după ei și au reușit să găsească drumul ca să se întoarcă acasă, dar au fost din nou duși în pădure. Apoi au găsit o casă de turtă dulce, în care locuia o vrăjitoare. Vrăjitoarea i-a ademenit înăuntru și a încercat să îi bage în cuptor. Au reușit să scape și Hansel s-a transformat într-o căprioară. Au fost duși amândoi la castelul regelui, unde Hansel și-a recăpătat forma umană și s-a putut căsători cu Gretel.

Interpretare: Această poveste, bazată pe versiunea originală a basmului *Hansel și Gretel,* este fundamental o poveste-avertisment pentru copii. Pădurea reprezintă pericolele vieții. Aceste pericole includ părinții neglijenți și vrăjitoarele (mame rele, femei rele). Relația dintre Hansel și Gretel reprezintă o fantasmă comună a copilului unic, care dorește să aibă o soră sau un frate și uneori inventează un partener de joacă imaginar, pe care îl găsește în pădure sau în altă parte și îl aduce acasă. Astfel de fantasme se termină uneori cu o căsătorie și un final fericit, ca și povestea de mai sus. Transformarea într-o căprioară și apoi din nou într-un om este un aspect al gândirii magice a copiilor și sugerează adaptarea la condiții pe care orice ființă sănătoasă le poate ține sub control.

PĂLĂRIE

Vis: M-am dus la un magazin de antichități și am găsit o pălărie veche și o pereche de mănuși. Apoi eram într-un taxi cu un grup de prieteni. Bill era și el acolo și i-am arătat pălăria și mănușile pe care le găsisem. Erau obiectele lui Bill, din copilărie. El nu înțelegea fascinația mea pentru aceste obiecte.

Visător: O femeie deprimată, de 37 de ani, căreia îi place să se îmbrace cu haine bărbătești.

Asociere: Bill nu o înțelegea niciodată, la fel ca tatăl ei. Mănușile și pălăria îi aminteau de tatăl ei.

Interpretare: În realitate, pălăria și mănușile sunt ale tatălui ei și simbolizează organele genitale ale acestuia. În timpul fazei de descoperire sexuală, când ea și-a exprimat curiozitatea cu privire la penisuri, inclusiv la penisul tatălui, acesta nu a înțeles despre ce vorbea. Se simțea stingherit de astfel de discuții. Visul face aluzie la această perioadă din copilăria ei și este o dorință de a obține validarea sexualității din copilărie de către tatăl ei (Bill).

Vis: Stăteam în fața unei oglinzi, probând diferite pălării. Erau pălării de stiluri total diferite și cu fiecare arătam complet altfel. Era amuzant.

Visător: O femeie de 39 de ani.

Asociere: A spus că se simțea confuză cu privire la cariera ei.

Interpretare: Probarea mai multor pălării însemna cântărirea diferitelor roluri, stiluri de viață, cariere.

PĂMÂNT

Vis: Eram într-un fel de navă spațială și încercam să aterizez. Dar nu găseam niciun loc potrivit. Dădeam ture în zbor, dar peste tot erau munți și stânci, și lacuri. Nici urmă de teren plat.

Visător: Un bărbat de 27 de ani, cu înclinații paranoide.

Asociere: Dorea să întâlnească femeia potrivită, dar fiecare femeie pe care o întâlnea părea să aibă o problemă.

Interpretare: Pământul simbolizează femeia. Nava spațială reprezintă izolarea visătorului, iar zborul —

lipsa de rădăcini a acestuia. Bărbatul nu poate găsi un loc pentru a ateriza (femeia potrivită), așa că trebuie să zboare încontinuu.

PĂR

Vis: Eram în cadă și începuse să îmi crească părul pubian. A crescut lung, asemenea vițelor de iederă, până a acoperit toată cada și a început să se cațăre și să se întindă și pe lângă cadă. Stăteam acolo mirată și l-am chemat pe Bill: „Uite ce s-a întâmplat“, am spus. „Foarte frumos“, a spus el.

Visător: O femeie de 27 de ani, cu înclinații isterice.

Asociere: Soțul ei se plânsese că era prea inhibată sexual. Și-a amintit de o iederă care creștea pe pereții casei familiei ei. Tatăl ei o tăiase, iar ea fusese foarte tristă din această cauză.

Interpretare: Visul este o dorință se libertate sexuală. Părul pubian care crește și urcă pe cadă ca iedera exprimă această eliberare. Imaginea face referire și la frica religioasă a tatălui ei, la reprimarea trăirilor ei sexuale și la amestecul lui în relațiile ei din adolescență.

Vis: Stăteam pe un scaun, îmbrăcată în haine albe. Mama îmi tăia părul. M-am uitat în oglindă și părul meu era tăiat de tot, băiețește, de parcă eram o lesbiană. M-am simțit îngrozitor. Nu puteam să cred că îmi făcuse asta. Am rugat-o să mi-l aranjeze puțin. M-am gândit la prietena mea lesbiană și mi-am spus: „Poate oamenii vor crede că sunt iubita ei“. Apoi m-am întrebat ce o să-i spun terapeutului.

Visător: O femeie de 27 de ani, cu trăsături isterice.

Asociere: A spus că mama ei plănuia să vină în curând în vizită. Mama ei încerca tot timpul să o facă să se tundă. Uneori, femeia se tundea singură. A discutat și despre faptul că avea gânduri erotice legate de terapeutul ei.

Interpretare: Tăiatul părului simbolizează o formă de castrare, deoarece părul lung la femei este echivalentul penisului lung la bărbați. Totuși, în acest

vis, tăiatul părului semnifică în special pierderea atractivității heterosexuale. Visătorul a dezvoltat gânduri erotice despre terapeutul la care merge. Când era copil, avea astfel de gânduri despre tatăl ei, de care era destul de apropiată. Într-o zi, mama ei, care era în relație de rivalitate cu ea și o controla excesiv, a certat-o foarte tare în legătură cu asta și de atunci încolo fetița s-a distanțat de tatăl ei. Ca urmare, orice trăire sexuală față de un bărbat era văzută ca tabu. Acest vis este o reluare a acelui episod. Hainele albe indică inocența sexuală.

Vis (poveste din Biblia Iudaică): După ce Samson a ucis 1 000 de filisteni cu o falcă de asin, domnitorii filistenilor s-au dus la Dalila și au spus: „Amăgește-l și află în ce stă puterea lui cea mare și cum l-am putea prinde“.33 El era cel mai puternic om din Israel, dar îi plăceau femeile. Domnitorii i-au oferit ultimei lui iubite, o femeie din neamul filistenilor, 1 100 bani de argint ca să îl predea. De patru ori l-a întrebat femeia care era secretul puterii lui și de patru ori el a râs de ea și i-a spus o minciună. „Și, fiindcă ea tot stăruia și-l necăjea cu vorbele sale în fiecare zi, s-a tulburat sufletul lui până la moarte. Și atunci i-a descoperit el toată inima sa…“34 Puterea lui, a spus el, se afla în părul lui, care nu fusese niciodată tăiat. În acea noapte, în timp ce Samson dormea în brațele ei, Dalila i-a tăiat părul. A doua zi filistenii au venit după el, iar Samson nu mai avea putere ca să se lupte. I-au scos ochii.

Interpretare: Părul din povestea lui Samson și a Dalilei simbolizează puterea — mai exact, puterea masculină, iar părul lung înseamnă un falus lung. Prin urmare, tăierea părului înseamnă castrare. Asemenea lui Oedip, Samson trebuie să plătească pentru indiscreție. Ambii s-au culcat cu femei interzise: Oedip cu mama lui, Samson cu o femeie din neamul filistenilor, care poate reprezenta și mama oedipiană.

Vis: Mi-au crescut brusc smocuri lungi de păr pe picioare. Am hotărât să nu le rad.

Visător: O femeie tânără, cu un complex de masculinitate.

Asociere: Și-a amintit că tatăl ei dorea întotdeauna ca ea să fie curată și aranjată (o doamnă).

Interpretare: Acest vis este o dorință de a fi bărbat (de a avea păr lung pe picioare, ca un bărbat). Smocurile de păr pot reprezenta și penisuri. Pe când era copil, tatăl ei dorea ca ea să fie întotdeauna o doamnă, dar îi privilegia pe cei doi frați ai ei. În vis, semăna mai mult cu frații ei.

Vis: Îmi pieptănam părul într-o toaletă. Îmi cădea părul. Toată chiuveta era acoperită cu smocuri de păr.

Visător: O femeie tânără, cu personalitate isterică.

Asociere: Mama ei îi spunea mereu să se tundă.

Interpretare: La fel ca în povestea biblică a lui Samson, părul simbolizează aici puterea — în acest caz, puterea feminină. Mama visătoarei era o femeie atractivă care, din cauza propriului narcisism, și-a descurajat fiica să arate atractivă și feminină. În vis, femeia își pierde părul (puterea feminină) și se teme: de propria furie inconștientă față de mama ei și de răzbunarea așteptată a mamei pe această furie.

PEDEAPSĂ

Vis: Sunt într-o temniță. Jane, prietena surorii mele, mă biciuiește. Poartă pantofi negri cu toc înalt și nimic altceva în rest. Am o erecție enormă și mă biciuiește și mai tare. Ejaculez.

Visător: Bărbat masochist și fetișist de 29 de ani.

Asociere: Vorbise cu sora lui la telefon și îi trecuse fugar prin minte un gând erotic despre ea.

Interpretare: Pedeapsa din acest vis, la fel ca în majoritatea viselor, este o îndeplinire a dorinței. Rolul ei este să gratifice o dorință incestuoasă legată de sora lui (simbolizată de prietena surorii), în același timp în care îi atenuează sentimentul de vinovăție pentru că are asemenea dorințe (prin aceea că este pedepsit).

Vis: E război și eu am fost luat prizonier în spatele liniilor inamice. Dat fiind că sunt ofițer de rang înalt, dușmanii mă închid și mă torturează. Sunt legat de o

masă și interogat pe rând de trei bărbați. Când refuz să vorbesc, ei mă pedepsesc stingând țigări aprinse pe pielea mea. Dar nu simt nicio durere.

Visător: Bărbat de 49 de ani cu tulburare obsesiv-compulsivă.

Asociere: Atunci când l-a informat pe tatăl său despre o promovare obținută la serviciu, tatăl n-a părut încântat.

Interpretare: Pedeapsa este împlinirea unei dorințe de către Supraeul celui ce visează. El se simte vinovat în legătură cu promovarea, pentru că îi stârnește temeri de castrare legate de faptul că fusese preferatul mamei, și, prin aceasta, provocase dușmănia fraților și a tatălui (inamicii care îl torturează în vis). Arsul cu țigara din vis e posibil să denote penetrare anală.

PEDOFILIE

Vis: Eram într-un loc de joacă la fel cu cel de lângă fosta mea casă părintească, unde am crescut. Câțiva băieți se jucau în apropiere. În timp ce mă uitam la ei, brusc am devenit capabil să văd cu raze X: puteam să le zăresc micuțele penisuri prin pantaloni. Pe urmă am descoperit că, dacă mă concentrez din toate puterile asupra unuia dintre ele, îl pot face să se întărească.

Visător: Pedofil de 38 de ani.

Asociere: Ținea minte că, atunci când era copil, un unchi îl mângâiase și îl masturbase de câteva ori.

Interpretare: Acesta este un vis de îndeplinire a dorinței, cât se poate de clar și de fățiș. Cel ce visează regresează spre vârsta la care a fost abuzat sexual el însuși. Locul de joacă binecunoscut sugerează o dorință de a-și redobândi copilăria și inocența jucăușă pe care le-a pierdut. Băieții de pe terenul de joacă sunt simboluri ale propriei persoane, iar faptul că le provoacă o erecție prin contact vizual (și nu prin contact fizic) este un mod de a-și recăpăta masculinitatea pierdută și de a desface ceea ce a făcut unchiul lui.

Vis: Mama mă spală pe sub prepuț.

Visător: Bărbat de 37 de ani care suferă de impotență.

Asociere: Mama lui era preocupată să-l spele sub prepuț, când era mic. Penisul lui se întărea, iar mama îi spunea că e un băiețel rău.

Interpretare: Cel ce visează era excitat de atingerea mamei, când îl spăla sub prepuț, și are acest vis recurent cu scena respectivă. Ritualul incestuos al spălării penisului i-a dat peste cap funcționarea sexuală normală ca adult.

PENIS

Vis: Am visat că-mi sugeam propriul penis.

Visător: Bărbat de 34 de ani cu tendințe latente homosexuale și travestite.

Asociere: După ce s-a trezit din somn, a avut fantezii homosexuale legate de un prieten.

Interpretare: Actul de a-ți suge propriul penis este similar simbolului arhetipal al șarpelui care-și înghite coada: reprezintă atât moartea, cât și renașterea. În același timp, are semnificația narcisistă a iubirii de sine și a contopirii cu alt bărbat, care îți este similar prin aceea că și el are penis.

Vis: M-a sunat prietena mea și m-a chemat repede pe la ea, fiindcă avea ceva nemaipomenit să-mi arate. Ne-am dus în dormitorul ei și am închis ușa. Atunci ea și-a ridicat poalele fustei și am văzut un penis mic care-i ieșea din vagin. „Uite ce-am găsit! A fost tot timpul aici, în mine!“

Visător: Femeie de 42 de ani cu personalitate isterică.

Asociere: S-a gândit la reticența manifestată de curând în a avea raporturi sexuale cu soțul ei și la repulsia față de penisul lui.

Interpretare: Acesta este un simplu vis de îndeplinire a dorinței. Cea care visează își dorește să aibă penis și mută această dorință asupra prietenei ei. Visul de a avea un penis în vagin trimite la fanteziile infantile despre care psihanalista Melanie Klein (1932) a constatat că sunt des întâlnite printre fetițe.

Vis: Sunt cu soțul meu la unul dintre nenumăratele noastre dineuri. Coșul cu pâine este dat din mână în mână, dar numai între femei. Când ajunge la mine, văd că nu este deloc pâine înăuntru, ci penisul soțului meu.

Visător: Femeie tânără. Relatat de Delaney (1994).

Asociere: Femeia îl suspecta de mult timp pe soțul ei că are o legătură cu altă femeie.

Interpretare: Penisul din coșul cu pâine este un indiciu edificator, care arată că penisul soțului nu-i aparține, ci le este servit tuturor celorlalte femei de la masă. (După vis, investigațiile făcute de cea care visase au demonstrat că soțul ei avusese într-adevăr aventuri cu aproape toate femeile aflate la masă.) Visul ar putea să fie și o indicație a mâniei soției și a dorinței ei de a-și castra soțul.

Vis: Am descoperit o umflătură pe partea interioară a coapsei și am am văzut că aveam un penis acolo.

Visător: Femeie de 29 de ani, cu tulburare de personalitate borderline și personalități multiple.

Asociere: Personalitatea ei „masculină“, Tom, avusese acest vis.

Interpretare: Tom, una dintre cele șapte personalități, este cel care poartă sentimentul invidiei de penis, dorindu-și să aibă un penis ca al tatălui său. În vis dorința i se îndeplinește.

PERLĂ

Vis: Am prins un pește mare. Când i-am scos cârligul din gură, am găsit o scoică micuță. Am deschis scoica și înăuntru era o perlă minunată. Am fost foarte fericită.

Visător: Femeie tânără însărcinată.

Asociere: Fusese cu o zi înainte la control și doctorul îi spusese că va avea un copil foarte sănătos.

Interpretare: Perla semnifică dorința celei ce visează de a da naștere nu doar unui copil sănătos, ci și unei „nestemate“ de mare preț, care să fie îngrijită cu mare dragoste.

PERSONALITATE CLIVATĂ

Vis (ficțiune): Bunul doctor Henry Jekyll descoperă un medicament care îl schimbă complet, mai întâi din proprie voință, iar apoi, fără să vrea, într-un monstru violent pe nume domnul Hyde, care se îmbată și se destrăbălează. El dezvoltă o personalitate clivată și sfârșește prin a fi împușcat de poliție.

Visător: Robert Louis Stevenson, romancier scoțian, care a suferit de insuficiență respiratorie și tuberculoză aproape toată viața.

Asociere: Stevenson a recunoscut că și-a luat ideea pentru romanul *Straniul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde* (1886) dintr-un vis.

Interpretare: În visele despre personalități clivate, una din persoane reprezintă personalitatea „normală“ (în multe cazuri, imaginea ideală), în timp ce persoana cealaltă este aspectul renegat (refulat) al personalității proiectat asupra altcuiva. Așadar, visul lui Stevenson face probabil aluzie la un clivaj al propriei personalități. Domnul Hyde este în realitate latura lui mai întunecată — pornirile agresiv-sexuale care pândesc în inconștient, de care Stevenson se teme că ar putea scăpa de sub control. În termeni jungieni, ar fi vorba despre umbră.

Vis: Dr. Johnson a visat că se întrecea în agerimea minții cu un adversar și a suferit o înfrângere grozavă.

Visător: Samuel Johnson, eseist britanic. Relatat de Boswell (1791).

Asociere: Johnson avea reputația unui om spiritual și pus pe gâlceavă.

Interpretare: Adversarul era componenta agresivă a propriei sale personalități.

PEȘTE

Vis: Sunt într-o sală de spectacol plină cu oameni. Prezentatorul unei emisiuni se plimbă prin public, cu un microfon în mână. Vine la mine și mă prezintă publicului. „Acesta este L. El este din Norvegia, dar a crescut în Australia. A învățat o mulțime de lucruri în viață și a traversat multe granițe pentru a ajunge

aici.“ „Da“, spun eu, „am traversat multe granițe ca să ajung aici și voi mai traversa și altele.“ Prezentatorul continuă: „Spuneți-mi, vă rog, ceva despre Norvegia“. Eu răspund cu accent norvegian: „Ei bine, Norvegia este o țară cu mult pește, *ja*, și cu multă sclavie. Pește și sclavie. Acestea sunt cele două lucruri pe care le găsim în Norvegia“. Observ o fată brunetă care stă lângă mine și o întreb dacă are ceva de spus. Prezentatorul a plecat mai departe.

Visător: Un bărbat de 31 de ani, cu înclinații narcisiste și cu orientare homosexuală egodistonică.

Asocieri: Prezentatorul i-a amintit de noul lui terapeut. Peștele i-a amintit de vaginul unei femei, care i se părea că miroase a pește, sau de mirosul patului mamei lui. Fata semăna cu mama lui. Simțea că mama lui îl transformase într-un sclav.

Interpretare: Peștele este simbolul vaginului matern; sclavia reprezintă legătura emoțională cu mama lui. Prezentatorul spectacolului, adică terapeutul bărbat al visătorului, semnifică speranțele acestuia de a întâlni un tată bun care îl va conduce în lume și îi va da sprijinul patern de care are nevoie pentru a vorbi despre trecut, pentru a-și împlini potențialul și pentru a se despărți de peștele și sclavia mamei.

PEȘTERĂ

Vis: Mă ascundeam într-o peșteră. Era ca o pușcărie, dar, în același timp, era și ca o ascunzătoare fantastică. L-am închis pe Eddy în peșteră și eu am ieșit. Eram pe un teren de baseball. Deodată, Eddy a scăpat și a strigat la mine ca un copil: „Hei, ai uitat de mine!“ Am spus că îmi pare rău. Chiar îmi părea rău pentru el.

Visător: Un lucrător social în vârstă de 30 de ani, care suferă de depresie.

Asociere: Eddy este un bărbat adorabil, prostuț, un client de-al lui, pe care îl place foarte tare. Terenul de baseball semăna cu unul care se afla lângă casa lui.

Interpretare: Peștera reprezintă uterul. Faptul că visătorul o vede simultan ca pe o pușcărie și o ascunzătoare indică ambivalența acestuia față de

mama lui; el este într-un conflict: să scape de uterul matern sau să se înmormânteze în el? Terenul de baseball de lângă casă este un indiciu că visul este despre ceva din copilărie. Eddy îl simbolizează pe visător în copilărie (adorabil, prostuț), când a fost abandonat de tată și acaparat de mamă. Închiderea lui Eddy într-o peșteră este un act de identificare cu mama lui. De asemenea, gestul simbolizează modul în care visătorul își taie sentimentele reale (copilul din interior) și își manifestă agresivitatea asupra lui însuși, ceea ce este sursa depresiei de care suferă.

PETRECERE

Vis: Eram la un bal, într-o sală mare. Era o mulțime de lume acolo, dar eu nu cunoșteam pe nimeni. Pe urmă scena s-a schimbat. Eram la cumpărături cu mama unei fete. Mama purta o rochie de catifea violet, fără zorzoane, dar elegantă, iar eu aveam o rochie la fel, dar albastră. Scena s-a schimbat din nou: fugeam de zor ca să dau un examen.

Visător: Domnișoara B., o depresiv-maniacală de 25 de ani. Relatat de Pao (1980).

Asocieri: Își amintea o petrecere dansantă de la spital. Fata de la bal îi aducea aminte de o fată din vecini, de lângă casa unde stătea când murise mama ei. A fost perioada când tatăl ei s-a recăsătorit, iar pacienta a avut o relație cu unchiul ei. Exclamase: „Dacă ar mai fi trăit mama, poate că aș fi fost și eu măritată acum, ca fata din vis, și probabil că n-aș fi ajuns psihotică!“

Interpretare: Visul exprimă dorința ca mama ei să fie încă vie și să poată merge la cumpărături cu ea, ca ea să fi putut învăța să-și afirme feminitatea și să nu aibă relații clandestine cu unchii sau să fie psihotică. Graba de a se duce la examen e corelată cu teama ei de terapie, legată de teama ei de a se implica într-o relație cu alt bărbat. Balul din sala unde nu cunoștea pe nimeni ține de epoca în care noua ei mamă vitregă s-a mutat acasă la ei și s-a organizat nunta.

PIATRĂ

Vis: Mă uitam la fața mea în oglindă, când, deodată, s-a transformat într-o piatră roz, lucioasă ca marmura. Arăta ca o statuie antică, așa cum vezi la muzeu, cu crăpături în jurul pometților și pe frunte.

Visător: Bărbat narcisist de 47 de ani.

Asociere: Și-a adus aminte cum se uita în oglindă, observându-și firele albe din păr.

Interpretare: Chipul de piatră din oglindă reprezintă spaima lui de bătrânețe și este în același timp o dorință de a fi nemuritor (de a se transforma într-o statuie).

PIELE

Vis: Mergeam pe stradă când, deodată, pielea mi s-a încrețit și s-a cojit de tot. M-am simțit brusc foarte vulnerabilă.

Visător: Femeie de 39 de ani cu personalitate borderline.

Asociere: Și-a amintit o conversație la telefon cu tatăl ei, din ziua precedentă, și cum aproape tot ce-i spusese el o deranjase. Se întrebase oare de ce e atât de „sensibilă".

Interpretare: Imaginea cu pielea care se cojește complet, făcând-o să se simtă expusă, simbolizează sensibilitatea ei exagerată, în general, care se datorează excesului de critică și amestec intruziv din partea tatălui, nu doar în perioada copilăriei fiicei, ci chiar și în prezent.

PIROMANIE

Vis: Cineva a dat foc casei în care stau părinții mei. Vin mașinile de pompieri și eu mă reped să dau o mână de ajutor. Iau un furtun de apă și îndrept jetul, în arc înalt, peste acoperișul casei, acolo unde e dormitorul părinților mei. Sunt foarte speriat, dar și foarte excitat. Apoi, brusc, unul dintre pompieri se întoarce spre mine și spune: „Hei, ești în chiloți!"

Visător: Bărbat cu porniri piromane.

Asociere: Avea de ceva timp fantasme în care dădea foc la magazine și clădiri. Tatăl lui ținuse mai toată viața o prăvălie, dar acum se retrăsese din activitate.

Interpretare: Freud făcea o legătură între foc și enurezisul nocturn, observând că nevoia imperioasă de a face pipi în pat era stârnită de nevoia imperioasă de a stinge focul — fierbințeala sexuală. În cazul acestui piroman, exista o legătură între o experiență din copilăria mică, atunci când îi văzuse pe părinții lui în timpul unui act sexual, și dorința de mai târziu de a aprinde un foc și a-l stinge. Acel „cineva“ din vis, care a dat foc casei, este chiar cel ce visează, după care ajută la stingerea incendiului cu un furtun (penis) din care apa se ridică în arc (exhibiționism urinar) peste acoperișul casei, spre dormitorul părinților (locul scenei primare). El e în chiloți și „foarte speriat, dar și foarte excitat“, așa cum fusese și în copilărie, când asistase la scena primară.

PISICI

Vis: Am plecat să mă plimb cu bicicleta, cu mama. Aveam o cutie în partea din spate a bicicletei. În cutie erau cinci pisici, toate femele, cu părul lung. Deodată, pisicile au ieșit din cutie și au fugit. Voiam să mă duc după ele, dar mama voia să stau cu ea. Îi plăcea să stea cu mine. Dar eu am fugit după pisici și le-am găsit ascunzându-se în niște peșteri mici, într-o stâncă. Un câine rău lătra la ele. Le-am salvat.

Visător: Un bărbat narcisic, de 35 de ani, care suferă de un complex matern.

Asociere: Mama lui îl suna încontinuu și îl chestiona cu privire la relațiile lui cu diverse femei. În ultima săptămână se întâlnise cu cinci femei.

Interpretare: Pisicile reprezintă femei cu părul lung. El trebuie să le țină ascunse de mama lui (într-o cutie). Pisicile scapă și mama lui vrea ca bărbatul să stea cu ea. La fel ca în viața reală, mama încearcă să îl împiedice să se separe de ea și să creeze relații cu alte femei. Peșterile mici (utere?) care adăpostesc pisicile simbolizează sexualitatea lui oprită din creștere, nenăscută. Câinele care latră indică atât supărarea pe care o simte față de mama lui, care este deplasată asupra femeilor din viața lui, cât și furia geloasă pe care o simte mama față de aceste femei. Salvând pisicile de câine, bărbatul își depășește

propria ambivalență. Visul nu este doar o împlinire a unei dorințe, ci și un vis de vindecare sexuală și emoțională.

Vis: Mă sărutam franțuzește cu pisica mea. Pisica era într-un dulap. Simțeam o iubire deplină pentru pisica mea și nu voiam să ies din dulap, deși aveam niște întâlniri la care trebuia să ajung.

Visător: O femeie de 28 de ani, cu înclinații latente spre lesbianism.

Asociere: Femeia vorbise despre faptul că era atrasă sexual de alte femei, dar că încă nu trecuse la acțiune.

Interpretare: Pisica reprezintă sexualitatea visătoarei și în special impulsurile homosexuale, care până acum fuseseră închise în dulap. Ea nu este încă pregătită să iasă din dulap.

Vis: Stăteam în curtea din spate când am văzut ceva ce semăna cu niște meteori, pe cer, lângă lună. M-am uitat mai atent și am văzut că erau niște pisici care săreau peste lună.

Visător: Un bărbat deprimat, în vârstă de 32 de ani.

Asociere: A vorbit despre faptul că se simțea izolat și blocat emoțional, că singura lui companie era pisica. Îi era dor de mama lui, care murise de curând.

Interpretare: Pisicile simbolizează sentimentele visătorului, pe care acesta și le-a refulat până la blocare totală. Pisicile care sar peste lună sugerează contactul plin de bucurie cu o femeie (luna fiind un simbol feminin), dar și nostalgia inconștientă pentru bucuria pe care o simțea în copilărie, datorită relației cu mama lui.

PISTOL

Vis: Am scos un pistol din buzunar și mi-am împușcat sora. Aceasta a căzut și a început să miaune ca o pisică.

Visător: Un bărbat de 34 de ani.

Asociere: Sora lui mai mare îl tachina foarte tare în copilărie.

Interpretare: Vrea să își violeze sora (să o aducă la orgasm) cu penisul lui puternic (pistolul) și să o facă

să geamă de pasiune (să miaune ca o pisică).

PLACĂ DE SKATEBOARD

Vis: Jim și cu mine eram pe o stradă din suburbii, la miezul nopții. Aveam o placă de skateboard cu motor și ne simțeam bine. Am ajuns în vârful unui deal. Un moș nebun și ursuz a zis ceva dezaprobator către noi. Prietenul meu l-a înjurat, iar moșul ne-a înjurat și el pe noi. Am râs și am spus: „Hai s-o facem“. Ne-am urcat pe placă împreună și am luat-o în jos pe pantă. La poalele dealului ne-am izbit și am căzut pe trotuar, dar era distractiv.

Visător: Bărbat de 23 de ani cu un complex al lui Oedip.

Asociere: Vorbise cu tatăl lui în ziua de dinaintea visului, iar tatăl, ca de obicei, își exprimase dezaprobarea față de o nouă idee de carieră a fiului său.

Interpretare: Placa de skateboard cu motor simbolizează un falus puternic sau, poate, niște porniri homosexuale latente, puternice și imposibil de controlat. Bătrânul nebun și ursuz care îi dezaprobă îl reprezintă pe tatăl visătorului, față de care acesta nutrește gânduri homosexuale. Prietenul lui îl insultă pe bătrân (tată), adică un tip de agresivitate pe care el n-a avut niciodată voie s-o manifeste față de tată. Coborârea pe pantă cu prietenul lui reprezintă o atitudine rebelă față de tată și o punere în scenă a homosexualității latente. Prăbușirea de la poalele dealului indică teama de consecințele homosexualității, în timp ce comentariul „a fost distractiv“ indică dorința lui de a-și depăși această frică.

PLAJĂ

Vis 1: Eram cu Tricia pe plajă. Urma să facem *snorkeling*, dar ea era foarte speriată. Mă simțeam frustrat. Am intrat singur în apă.

Vis 2: M-am dus cu Jim pe plajă, să facem *bodysurf* 35. A venit un val mare. Am întotat spre mal cât am putut de rapid, apoi am început să înotăm odată cu valul. Valul m-a depășit și m-am dus pe

fundul apei. Mă simțeam amețit. Nu știam încotro să înot ca să ies la suprafață.

Visător: Un bărbat deprimat, de 39 de ani, care s-a despărțit de curând de iubita lui, după o relație de mai mulți ani.

Asocieri: Despre primul vis, a spus: „M-am simțit trist când m-am trezit; Tricia avea probleme, pe care refuza să le recunoască“. A legat al doilea vis de amintirile despre tatăl său, care în copilărie făcea scufundări după scoici. În ambele cazuri, apa reprezenta pentru el un simbol al inconștientului.

Interpretare: Visele au două straturi principale de înțeles. Stratul superior reprezintă sentimentele lui pentru Tricia și Jim. Refuzul ei de a intra în apă indică atât teama ei de propriul inconștient, cât și teama de sex (lucru de care el se plângea frecvent). În al doilea vis, el și Jim sunt confruntați cu propriul inconștient (se scufundă în apă), dar el este tulburat din cauza acestei scufundări. În argou, *body surfing* înseamnă sex, iar al doilea vis poate semnifica îndepărtarea lui de femei și căutarea unei relații care să includă sentimente și sex cu un bărbat (asocierea cu tatăl care plonja după scoici). La un nivel mai profund, cele două vise simbolizează separarea de mama frustratoare (care avea probleme asemănătoare cu cele pe care le avea Tricia) și căutarea apropierii de tată.

PLÂNS

Vis: „Tânărul necunoscut cu fes izbucni în lacrimi… Swann încercă să îl consoleze, spunându-i: «De ce atâta tristețe…?»“

Visător: Marcel Proust, romancierul, care suferea de un astm sever. Ca mulți alți asmatici, avea probleme cu despărțirile. În volumul *Swann* (1928), volum autobiografic despre tinerețea autorului, el nu se poate despărți de mama lui nici măcar pentru o seară și întâmpină aceleași probleme și în relațiile cu prietenele lui.

Asociere: Swann (Proust) se gândește să se despartă de iubita lui, Odette, atunci când are acest vis.

Interpretare: Acest vis, asemenea multor vise ale astmaticilor și ale altor persoane care suferă de boli psihosomatice, indică o negare a sentimentelor și o deplasare a acestor sentimente către altă persoană din vis. Prin urmare, în timp ce Swann era trist din cauza posibilei despărțiri de Odette, în vis apare un alt bărbat care plânge, iar Swann îl consolează. Acest vis indică și un posibil clivaj între mintea și corpul lui Proust. În spatele negării și al clivajului poate exista dorința de a nu simți această tristețe.

Vis: Am avut un vis tulburător. Am visat că tata și mama erau foarte bolnavi și urmau să moară. M-am trezit plângând și simțindu-mă vinovată.

Visător: O femeie de 23 de ani, deprimată, care încă locuia cu părinții ei dominatori și intruzivi.

Asocieri: După vis, în timp ce se foia în pat, femeia s-a hotărât să fie o fiică mai bună, să își ajute mai mult mama la treburile casei și să își sprijine tatăl în munca sa de funcționar.

Intepretare: Visul exprimă dorința ca părinții ei să moară. În mod inconștient, femeia crede că doar moartea o va elibera de dominația lor. Dar conștiința nu îi permite să aibă astfel de gânduri, prin urmare se trezește simțindu-se vinovată și plângând, nu din cauza morții părinților, ci din cauza propriei ei răutăți. Se hotărăște să facă fapte bune pentru a-și reduce vinovăția.

Vis: Un tânăr care stătea în fața mea la ora de biologie s-a întors și mi-a băgat creionul în ochi. A început imediat să se umfle. Eram speriată și supărată și am fugit, plângând, la mama.

Visător: O mireasă de 22 de ani.

Asociere: A avut acest vis imediat după noaptea nunții.

Interpretare: Acest vis arată sentimentele tinerei față de relațiile sexuale. Tânărul este soțul ei, iar creionul este penisul acestuia. Pentru ea, sexul era un eveniment violent, înspăimântător și supărător. Ochiul umflat reprezintă sarcina și indică teama că ar putea rămâne însărcinată imediat. Vrea să se întoarcă

la mama ei și să fugă de responsabilitățile vieții de femeie căsătorită.

Vis: O vecină plânge. Mă duc repede la ea. Spun: „De ce plângi?“ Ea îmi răspunde: „Pentru că fiica ta pleacă acum cu avionul“. Eu spun, senină: „De ce să ne facem griji din cauza asta? Fiica mea călătorește frecvent“.

Visător: O femeie de 59 de ani care suferă de artroză reumatoidă severă, caz relatat de Levitan (1980).

Asocieri: Starea femeii s-a înrăutățit brusc cu 6 ani în urmă, după ce soțul ei s-a sinucis. Când a avut visul, era complet imobilizată la pat. Visul a apărut în noaptea ce a urmat aflării veștii că fiica ei se muta într-un alt oraș, foarte îndepărtat. Femeia era șocată de această veste.

Interpretare: Conform afirmațiilor lui Levitan, persoanele care suferă de artrită tind să nu își simtă sentimentele, ci să le somatizeze. În acest vis, persoana care visează își proiectează grija referitoare la moartea fiicei, mascată sub forma unei griji referitoare la siguranța zborului cu avionul: „De ce să ne facem griji din cauza asta? Fiica mea călătorește frecvent“. Este o indicație pentru furia ascunsă, legată de sentimentele de tristețe și îngrijorare pentru fiica ei, sentimente a căror manifestare o și împiedică.

PLEOAPĂ

Vis: Mi-am pierdut o pleoapă și din această cauză cariera mea este în pericol.

Visător: Un tânăr care suferă de „complexul evreului“. Relatat de Stekel (1911).

Asociere: Candidase de curând pentru un loc de muncă și se temea că va fi refuzat din cauză că era evreu.

Interpretare: Pierderea unei pleoape simbolizează circumcizia. Visul exprimă „complexul evreului“, de care suferă visătorul.

POLIȚIE

Vis: O prostituată mă acostează și eu fug la poliție ca să reclam, dar polițiștii mă arestează pe mine.

Visător: Bărbat fetișist de 43 de ani, care frecventa prostituate.

Asociere: Se plânsese că risipește prea mulți bani pe prostituate și că ar vrea să se oprească.

Interpretare: Poliția simbolizează Supraeul celui ce visează — dorința lui să aibă suficientă voință încât să pună capăt acestei dependențe.

Vis: Eram acasă la mama, dormeam. Prietenul meu Seth a venit și el la mama acasă, apoi a mai apărut cineva care arăta ca fratele meu, doar că avea un accent rusesc. Omorâse un polițist și avea nevoie de un loc unde să se ascundă. Pe urmă el și Seth s-au evaporat și m-au lăsat pe mine să trag ponoasele când va veni poliția.

Visător: Bărbat paranoid de 33 de ani.

Asociere: Pe fratele lui îl chema tot Seth. Doctorii de la spitalul unde lucra foloseau expresia „a se evapora“ cu referire la pacienții care fugeau din spital.

Interpretare: Polițistul care a fost omorât reprezintă probabil figura mamei celui ce visează și pe care este furios. Fratele lui mai mare plecase după terminarea liceului să trăiască în Rusia, lăsându-l să se descurce singur cu furia lui ucigașă și cu sentimentul de vinovăție. În vis, el proiectează această furie asupra fratelui, după care se consideră pe nedrept învinovățit de crima comisă. Cuvântul „evaporat“ semnifică evadarea fratelui dintr-o casă de nebuni (spital de psihiatrie) și, eventual, denotă proiectarea unor dorințe homosexuale latente asupra fratelui.

PORCI

Vis (basm): Erau odată trei purcelușI. Primul și-a ridicat o casă din paie, cel de-al doilea o casă din lemn, iar cel de-al treilea o casă din cărămidă. Nu după mult timp, a venit un lup, care s-a oprit în fața casei din paie. „Lasă-mă să intru!“, a spus el. „Dacă nu, am să suflu până îți dărâm căsuța“. Primul

purceluș nu i-a deschis ușa, așa că lupul și-a pus în practică amenințarea și l-a mâncat pe purceluș. S-a adus apoi la căsuța din lemn și a făcut același lucru. Când a ajuns la casa din cărămidă, n-a putut s-o dărâme și purcelușul al treilea a fost salvat.

Interpretare: Cei trei purcelușii simbolizează niște copii vulnerabili, care, la fel ca purcelușii din poveste, sunt ușor de prins și de mâncat. Lupul simbolizează aici tot ce este rău în ființa omenească. Casele reprezintă nu numai granițele cu lumea exterioară, ci și eurile puternice.

Vis: Am primit un purceluș de lapte, ca să-l mănânc. I-am retezat capul și l-am împins într-o parte, ca să nu văd că sunt pe cale să mănânc carne de porc. Avea un gust foarte bun. Brusc, m-am simțit dezgustat și m-am trezit.

Visător: Evreu hasid de vârstă mijlocie. Relatat de Gutheil (1951).

Asociere: Și-a amintit că își obligase fiica mezină, ținându-i o tiradă plină de gelozie, să se despartă de prietenul ei.

Interpretare: Purcelul de lapte reprezintă două obiecte interzise: carnea de porc, pe care evreii practicanți nu au voie s-o consume, și fiica, pentru care bărbatul în cauză avea sentimente incestuoase. Visul permite această plăcere prohibită, dar nu fără o senzație de dezgust (sentiment de vinovăție).

PORTOCALE

Vis: Am văzut două portocale în nisip. Am cules una și am mușcat din ea. Avea gust amar.

Visător: Bărbat tânăr cu o fixație orală.

Asociere: Mama îl pisa întruna să bea cât mai mult suc de portocale, când era bolnav. Își amintește că ea i-a mărturisit, recent, că nu fusese un copil dorit.

Interpretare: Cele două portocale semnifică sânii — mai precis, sânii mamei lui. Imaginea trimite către o perioadă traumatizantă din copilăria lui, când laptele de la sânul mamei n-a mai fost bun și el s-a simțit respins.

POTECĂ

Vis 1: O potecă prin pădure. N-am mers pe ea, am preferat să trec podul spre oraș. Era o potecă prin frunziș, și era întunecoasă.

Vis 2: Am trecut pe lângă locul unde ar fi trebuit să fie serele. M-am suit pe un bolovan... am întins brațele și am simțit frunzele umede, și am luat-o la fugă peste potecă.

Vis 3: Călăream pe deșelate. Eram pe o potecă nisipoasă și m-am dus în picioare spre coada calului. Voia să mă muște.

Vis 4: Mergeam cu bicicleta pe potecă spre vechea noastră casă. Pe aleea din fața intrării am văzut un șarpe lung.

Vis 5: Eram cu sora mea, ne dădeam într-un carusel vechi... Ne uitam cu ochii mijiți peste spătarul băncii și ne țineam strâns îmbrățișate.

Vis 6: Îmi făceai avansuri sexuale, iar eu eram îngrozită, dar, în același timp, îmi făcea și plăcere... Era mai mult ca un fel de apropiere fizică, așa, ca atunci când te îmbrățișezi.

Vis 7: Merg pe stradă cu soțul meu, cuibărită sub brațul lui. „Să știi că te iubesc cu adevărat“, spune el. „Și eu te iubesc“, îi răspund eu. Era o combinație între cum arată piața noastră de cartier acum și casa în care am crescut, aceeași zonă înfrunzită... O porțiune mai întunecată a potecii m-a făcut să ezit.

Visător: Anne B., o femeie de 40 de ani, măritată, cu personalitate multiplă. Caz relatat de Marmer (1980).

Asocieri: Pacienta avea trei personalități diferite: Jane, Copila și Seducătoarea. Visele 1 și 2 erau ale Copilei. Visul 3 era al lui Jane, pe care ea îl punea în legătură cu actul sexual (călăritul pe cal). Visul 4 era un vis de-al Copilei legat de o clismă (șarpele). Visul 5, cu cele două surori, era al Copilei și al lui Jane. Visul 6 era un vis de-al lui Jane. Visul 7 era al Seducătoarei și făcea aluzie la perioada în care murise tatăl ei.

Interpretare: Poteca din aceste vise denotă în general o regresie spre o perioadă din copilărie, adeseori spre casa copilăriei și împrejurimile

înfrunzite. De fapt, toate visele duc înapoi la asocieri ale scenei traumatice primordiale, când pacienta avea cam un an și jumătate (călăritul pe cal, șerpii, clismele, avansurile sexuale, o porțiune întunecată a potecii). Era în apropierea Crăciunului, ea s-a trezit și s-a dus în dormitorul părinților, pe care i-a găsit în timpul unui act sexual. Tatăl a sărit din pat — purta cămașă de noapte, care se ridicase peste penisul în erecție, lăsându-l expus — și a prins-o de brațul drept, apoi a dus-o cu forța înapoi în pat, strigând la ea cu putere. Ea s-a întors spre cățelușul ei de pluș, s-a masturbat, a mestecat cu dinții urechea cățelușului de jucărie și s-a înecat atât de rău cu scamele de pluș, încât a vomitat. Părinții au fost atât de enervați de această sâcâială în plus, încât i-au aruncat la gunoi jucăria. De atunci, visa întruna despre acest incident, în limbaj simbolic.

PRĂPASTIE

Vis (poezie): În Xanadu, Kubla Khan decide construirea unui palat al plăcerilor, pe malul râului Alph, care se scurgea prin „peșteri în care omul nu putea pătrunde“ și se vărsa într-o „mare fără soare“. Proprietatea împrejmuită de ziduri avea șaisprezece kilometri de teren fertil și turnuri „de jur împrejur“ și grădini cu „râuri sinuoase“ și o „prăpastie adâncă și romantică“. Dar acesta era un loc sălbatic, bântuit de „o femeie care își plângea iubitul demon“, cu „o suferință continuă, soră cu nebunia“, de parcă pământul însuși „s-ar fi sufocat respirând“. Domeniul avea și un „izvor cu jet puternic“, din care țâșneau niște „bucăți uriașe“, asemănătoare „grindinei, care cădeau pe pământ și apoi săreau în sus“. Era „un palat al plăcerii însorite, cu peșteri de gheață“, în care se puteau auzi voci ancestrale care profețeau un război.

Visător: Samuel Taylor Coleridge, poet britanic din secolul al XVIII-lea, dependent de opiu. Parafrazat și citat din *Kubla Khan.*

Asocieri: Coleridge a scris acest poem după ce l-a visat în timpul unui somn de după-amiază. Tocmai

citise într-un ziar un articol care vorbea despre Kubla Khan și decizia lui de a construi un palat uriaș.

Interpretare: Sexualitatea ambivalentă a lui Coleridge pare să transpară din imaginile din acest vis. „Palatul plăcerii cu peșteri de gheață“ sugerează acest conflict; probabil este legat de ambivalența lui sexuală interioară, dar și de sentimentele pe care le are față de femei (peșteri de gheață). Din perspectivă jungiană, amestecul de simboluri feminine (prăpastie adâncă, romantică) și masculine (un izvor cu jet puternic) poate indica lupta lui Coleridge cu propria anima, iar „vocile ancestrale“ pot fi inconștientul colectiv.

În termeni freudieni, vocile ancestrale pot face referire la tatăl oedipian, iar peșterile de gheață la temerile de castrare. Or, aceste simboluri discordante pot fi văzute ca fiind temerile visătorului cu privire la vocile din peșterile înghețate ale propriei minți (părțile inconștiente, negate), care îi blochează sexualitatea și capacitatea de a avea relații intime autentice.

PREOT

Vis: Sunt undeva la un fel de excavație arheologică. Săpând într-un colț, descopăr niște oase vechi. Tocmai mă pregătesc să le scot din pământ, când un preot mă avertizează să nu le ating. Pun totuși mâna pe un os și atunci începe să-mi curgă sânge din nas.

Visător: Bărbat de 47 de ani, cu tulburare obsesiv-compulsivă.

Asociere: Tatăl lui fusese arheolog.

Interpretare: Visul este despre concurența cu tatăl lui. Preotul îl reprezintă atât pe tată, cât și propriul Supraeu (o introiecție a preceptelor morale impuse de tată). Dacă el încearcă să concureze cu tatăl lui (să devină arheolog) sau să sape mai adânc în propriul inconștient (excavația), va fi pedepsit prin castrare (hemoragia nazală).

PREȘEDINTE

Vis: Eram într-o peșteră. Afară ningea și era frig. Mai era cineva cu mine înăuntru în peșteră, care dormea într-un sac de dormit, iar eu stăteam pe o rogojină. Amândoi eram adolescenți, dar am văzut că persoana cealaltă, deși trupul îi era de adolescent, avea fața lui Bill Clinton (președintele Statelor Unite). Eu trebuia să-l păzesc pe Președinte. M-am dus la buza peșterii și am văzut că dădea spre ocean. Am plonjat în apă, ca să găsesc ceva. Apa era înghețată, avea sub zero grade. A început să-mi fie frică de ce s-ar putea întâmpla și m-am întors în peșteră. Mai erau și alți oameni acolo, care au întrebat de ce îmi părăsisem postul. Președintele Clinton mi-a luat apărarea.

Visător: Bărbat de 33 de ani cu o tulburare de alimentație.

Asociere: Tatăl celui care visa semăna cu Bill Clinton. Corpul celuilalt adolescent semăna cu al fratelui visătorului.

Interpretare: Visul este despre ritualul de trecere spre statutul de bărbat. Președintele Clinton cu trup de adolescent este o condensare în vis a tatălui și fratelui celui ce visează, care în viața reală se înțelegeau foarte bine și îl excludeau pe visător din „clubul“ lor. În vis, acesta din urmă nu doar că face parte din club, dar e chiar protectorul celor doi. Peștera caldă ar putea simboliza uterul mamei; frigul de afară și oceanul ar putea reprezenta starea de adult, responsabilitatea, statutul de bărbat. În viața reală, cel ce visează este un individ dependent oral, căruia bunica i-a stimulat teama față de momentul când va deveni adult. Președintele Clinton (tatăl lui) luându-i apărarea reprezintă îndeplinirea dorinței de a fi avut parte de mai mult sprijin din partea tatălui.

PRIMĂVARĂ

Vis: Tu și cu o femeie stăteați la o masă afară, pe o terasă. Era primăvară și păsările ciripeau. Încercam să mă decid dacă să vin lângă voi sau să mă așez la altă masă.

Visător: Femeie de 37 de ani al cărei tată o prefera pe sora ei.

Asociere: Femeia a avut acest vis în legătură cu psihoterapeutul ei.

Interpretare: Bărbatul din vis (terapeutul) îl simbolizează pe tatăl pacientei, iar femeia, pe sora ei. Pacienta se simte nedemnă să se alăture terapeutului și prietenei lui, exact la fel cum fusese făcută să se considere mai puțin demnă decât sora ei de dragostea tatălui. Primăvara și păsările cântătoare ar putea denota pornirile inconștiente erotic-infantile ale pacientei către terapeutul (tatăl) ei. Visul este un vis de transfer.

PRINȚ

Vis (basm): Fata cea frumoasă era necăjită pentru că mama ei și surorile vitrege puteau să se ducă la balul de la castelul împăratului, dar ea nu. Atunci, a apărut zâna ei ursitoare și i-a dat o rochie minunată cu care să se îmbrace și o caleașcă în care să se ducă la bal, dar i-a atras atenția că, atunci când orologiul va bate miezul nopții, rochia se va transforma în zdrențele pe care le purta de obicei, iar caleașca într-un dovleac. Ajunsă la bal, fata cea frumoasă a dansat cu prințul, care s-a îndrăgostit de ea. La miezul nopții, ea a trebuit să fugă de la bal. În timp ce alerga în jos pe scări, unul din pantofii de cleștar i-a căzut din picior. Găsind pantoful, prințul și-a trimis oamenii să caute în toată împărăția piciorul căruia i se potrivea. Când oamenii prințului au ajuns la casa fetei, au văzut că pantoful se potrivea perfect pe piciorul ei. Ea a devenit soția prințului și au trăit fericiți până la adânci bătrânețe.

Interpretare: *Cenușăreasa* este un basm universal îndrăgit pentru că este un vis comun multor femei. Zâna ursitoare reprezintă dorința celei ce visează de a găsi o mamă iubitoare, iar prințul simbolizează nu doar avansarea Cenușăresei la un rang deasupra mamei și surorilor vitrege (împlinirea unor trebuințe narcisiste), ci și întoarcerea tatălui, care vine s-o salveze pe Cenușăreasă. Tatăl o tratase ca pe o prințesă, dând astfel naștere în sufletul ei nevoii de a fi tratată mai departe la fel, în timp ce el și fiica lui provocau ostilitatea celorlalte surori. Aceasta se prea

poate să fie fantasma caracteristică a salvării. De asemenea, exprimă într-o formă dramatizată ceea ce se poate întâmpla și chiar se întâmplă în familiile unde există copii vitregi.

PRINȚESĂ

Vis: Din televizor bubuie știrea că prințesa Anne a fost mâncată de un leu scăpat de la grădina zoologică. Mă ridic în capul oaselor și mă uit la jurnal, dar există două variante diferite de final al întâmplării. În prima, prințesa Anne e salvată de un taximetrist. În cea de-a doua, taximetristul stă și se uită cum leul o mănâncă pe prințesă. Lucrătorii culeg de pe jos fărâme din trupul ei și le așază pe o brancardă.

Visător: Bărbat schizofrenic de 34 de ani, grav abuzat de mama lui.

Asocieri: Mama lui avea o crescătorie de cai și primise odată vizita prințesei Anne, care făcuse o grămadă de mofturi și de nazuri în privința calului pe care să-l călărească. Își amintea că, odată, își prinsese degetul în ușă, iar mama începuse să țipe isteric, când îl văzuse.

Interpretare: Prințesa Anne o simbolizează pe mama visătorului. Cele două finaluri ale visului indică ambivalența fiului față de mama lui. Leul reprezintă furia lui, iar cei doi taximetriști, partea din el care idealizează lucrurile și partea care le desconsideră. El își idealizează mama în vis, asociind-o cu o prințesă, ceea ce reflectă și propriul ideal al eului grandios (prințul). Dar deznodământul final este cel care are câștig de cauză, oglindind profunzimea furiei pe care o simte față de mamă. Amintirea întâmplării cu degetul prins în ușă este o amintire-filtru, legată de abuzul fizic suferit în copilărie din partea mamei.

PRUNĂ USCATĂ

Vis: M-am uitat sub pernă și am găsit o prună uscată. Nu știu de ce, dar am pus-o pe raft, ca și cum ar fi fost un trofeu.

Visător: Femeie de vârstă mijlocie.

Asociere: Intrase la menopauză și se simțea ușurată.

Interpretare: Pruna uscată denotă încetarea funcționalității propriilor ovare, lucru pe care ea îl vede ca pe un triumf (trofeu).

PULOVER

Vis: Purtam puloverul meu cu model norvegian, în prezența unei femei bătrâne, care stă în picioare deasupra mea. „O, ce pulover frumos!“, spune ea. „Exact ca puloverele pe care le poartă copilașii în Norvegia. Ce drăguț!“ Îmi zic în sinea mea: „E un pulover de adulți“, și simt că mă aflu într-o poziție defensivă.

Visător: Bărbat de 31 de ani cu trăsături narcisiste și porniri homosexuale egodistonice.

Asociere: Peter, un prieten, se minuna de albumul meu foto alaltăieri, exclamând: „Doamne, cât de tânăr arăți!“ Mi-am adus aminte că mi se spunea mereu, în copilărie, cât de precoce sunt. Acum mă simt oprit din creștere, de parcă aș fi în continuare un copil precoce. Femeia din vis îmi aduce aminte de o prietenă de-a mamei.

Interpretare: Visul face o referire atât la recentul incident cu Peter, cât și la precocitatea din copilărie, cu tot ce reprezintă ea, dar mai ales la infantilizarea lui de către mamă (simbolizată de scena cu femeia mai în vârstă). Puloverul este un simbol al acestei infantilizări.

Vis: Prietena mea mi-a dat un pulover nou.

Visător: Bărbat de 40 de ani.

Asocieri: Când avea cinci ani, a căzut de pe tricicletă și și-a spart capul. A doua zi, mama i-a cumpărat un pulover nou. Se certase cu prietena lui în seara dinaintea visului.

Interpretare: Puloverul cel nou înseamnă că el și prietena lui se vor împăca.

[33] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, p. 281. (*N.t.*)

[34] *Op. cit.*, p. 282. (*N.t.*)

[35] Un sport asemănător surfingului, dar în care nu se folosește placa de surf. (*N.red.*)

Q

QUICHE[36]

Vis: Am visat că mama a servit la masă quiche.

Visător: Bărbat de 27 de ani cu trăsături homosexuale latente.

Asociere: Se gândise la titlul cărții *Real Men Don't Eat Quiche* — „Bărbații adevărați nu mănâncă quiche".

Interpretare: Cel ce visează se teme că mama lui l-a transformat într-un homosexual.

---

[36] Fel de mâncare franțuzesc, plăcintă sau tartă cu umplutură sărată. (*N.red.*)

R

RADIO

Vis: Ascultam la radio, când am auzit la știri că ai fost arestat pentru practicarea fără drept a unei profesii. Eram printre cei interogați ca pacienți ai falsului terapeut.

Visător: Bărbat de 30 de ani.

Asociere: Visul era despre terapeutul lui, pe care societatea de asigurări a visătorului îl refuzase, recent, fiindcă îi lipseau documentele necesare.

Interpretare: Acest vis este o dramatizare cât se poate de directă și nemijlocită a temerilor pacientului în legătură cu legitimitatea terapeutului său.

Vis: Stăteam în camera de zi, când radioul a început să meargă singur și am auzit vocea vecinului meu. Discuta cu nevasta lui despre mine și despre cum are el de gând să mă omoare. Am avut impresia că el știe că pot să-l aud și că îmi transmitea deliberat acest lucru prin radio.

Visător: Bărbat de 42 de ani cu trăsături paranoide.

Asociere: Era îngrozit de vecinul respectiv, de ceva timp.

Interpretare: Radioul reprezintă un mijloc de transmitere a comunicațiilor telepatice. Visătorul, în paranoia lui, refuză să-și recunoască propria agresivitate și o proiectează asupra oamenilor din jurul lui — în acest caz, asupra vecinului de la etajul de deasupra. El se teme că vecinul știe de homosexualitatea lui latentă și îl va omorî din această cauză, ceea ce constituie o reproducere a naturii relației cu propriul tată.

RAI

Vis: „Și îndată, ieșind din apă, a văzut cerurile deschise și Duhul ca un porumbel coborându-Se peste El. Și glas s-a făcut din ceruri: Tu ești Fiul Meu cel iubit, întru Tine am binevoit“.37

Visător: Iisus din Nazaret, ale cărui învățături stau la baza religiei creștine. Relatat în *Biblie* (Marcu).

Asociere: Are această viziune imediat după ce este binecuvântat de Ioan Botezătorul.

Interpretare: Conform mitologiei iudaice, urma să vină un mesia, precedat de un sol care trebuia să pregătească drumul. Viziunea de mai sus, de binecuvântare din partea unei zeități, comună în toată literatura mitologică, reprezintă o afirmare divină a poziției lui Iisus (porumbelul îl simbolizează pe Dumnezeu). La nivel psihanalitic, o astfel de viziune este similară cu halucinațiile pacienților cu schizofrenie, internați în spitalele de psihiatrie.

Vis: Dormeam și m-am văzut plutind prin aer, ieșind pe fereastră și apoi zburând spre rai. John era și el acolo, zâmbind și așteptându-mă.

Visător: O femeie de 82 de ani.

Asociere: Soțul ei murise recent, din cauza unui atac de cord.

Interpretare: Femeia, suferind după moartea soțului, dorește să se ducă după el, în rai.

RÂU

Vis: Eram la râu și voiam să trec pe celălalt mal. În cele din urmă am găsit o bărcuță și am putut să traversez, vâslind cu mâinile prin apă.

Visător: Femeie de vârstă mijlocie.

Interpretare: Râul simbolizează o criză pe care visătoarea vrea s-o rezolve. Barca reprezintă soluția. Acesta este un vis simplu de îndeplinire a dorinței.

RĂSĂRIT

Vis: Eram la birou și în camera mea era o fereastră nouă, în spatele biroului. M-am uitat afară și am văzut lumina roz a răsăritului. M-am gândit că era cel mai frumos răsărit pe care îl văzusem vreodată.

Visător: Un student de 29 de ani, care suferă de anxietate și insomnie.

Asociere: Studia intens pentru un test la matematică și nu reușea să găsească soluția la o problemă. Apoi a ațipit.

Interpretare: Răsăritul din spatele biroului simbolizează dorința lui de a găsi o soluție (o idee nouă) la problema de matematică.

RĂZBOI

Vis (ficțiune): „...era printre hoarde de oameni striviți de război, pentru care ea era răspunzătoare". S-a trezit, a văzut lumina puternică prin perdelele de creton și s-a gândit: „Asta-i în Franța, dar cum rămâne cu lagărele de concentrare din Germania?" Apoi a căzut iar într-un somn febril și s-a văzut în Germania, „împiedicând brutalitatea acolo, dar chinuită de gândul că uita de Franța, de Rusia sau de vreun alt loc pentru care era răspunzătoare".

Visător: Doris Lessing, romancieră britanică, prin personajul Martha Quest din cartea *A Ripple from the Storm* (1964).

Asocieri: Acest roman și celelalte patru din seria numită *Children of Violence* (*Copiii violenței*) sunt autobiografice. Obsesiv împovărată de vinovăție, Martha Quest are visul relatat mai sus în timp ce zace la pat cu febră și delir. Se alăturase unei organizații politice comuniste și acum se simțea apăsată de responsabilitatea ei.

Interpretare: Protagonista romanului (alter ego-ul autoarei) se îmbolnăvise de grijă, gândindu-se la responsabilitățile ei. În vis, hoardele de oameni striviți de război și victimele lagărelor de concentrare simbolizează probabil nu doar greutatea răspunderii pe care o simte în viața din prezent, ci și o trimitere la vinovăția care s-a manifestat prima oară în propria copilărie — de unde și căderea nervoasă. Copil fiind, se simțise vinovată pentru că nu și-a putut salva părinții; acum transferă atitudinea de vinovăție spre lume în general. Și totuși, oricât de mult se străduiește să facă bine, nu poate rezolva vinovăția irațională a copilăriei.

REGE

Vis: Am auzit o voce, parcă vorbind printr-un megafon, care spunea: „Ești noul rege al infernului".

Trebuia să dau ordin să li se taie capul unor oameni. L-am sunat pe tatăl meu, ca să-i dau de veste.

Visător: Bărbat de 32 de ani, schizofrenic paranoid.

Asociere: Tatăl lui era un ucigaș condamnat, care îl tratase cu ostilitate din cauza relației lui strânse cu mama sa. Tatăl avea o ură obsesivă față de homosexuali.

Interpretare: Regele infernului semnifică asumarea publică a orientării homosexuale. Decapitarea înseamnă castrare. Cel ce visează se teme că tatăl îl va castra, dacă află despre homosexualitatea lui latentă. Dincolo de impulsurile sale homosexuale, încă și mai adânc în inconștient, există impulsuri ucigașe față de tată și frica de răzbunarea acestuia.

Vis: Eram undeva în alte vremuri, poate chiar într-o viață anterioară. Eram amanta favorită a regelui. El mă iubea mai mult decât pe soția lui, regina, dar nu putea s-o părăsească.

Visător: Femeie de 23 de ani.

Asociere: Văzuse un film cu subiect istoric. Peisajele din acel film îi amintiseră de ținutul rural de lângă locul unde crescuse.

Interpretare: „Alte vremuri“ și „viața anterioară“ se referă la perioada oedipiană a copilăriei, când era preferata tatălui (regele), dar acesta nu putea s-o părăsească pe regina lui (mama celei care visează) pentru ea.

REGINĂ

Vis: Persoana respectivă avea un vis recurent în care Regina Mamă a Marii Britanii tot venea în vizită pe nepusă masă, la cele mai neașteptate ore din zi. Într-unul dintre vise, Regina Mamă a venit, cum îi stătea în obicei, și s-a apucat s-o învețe cum se face supa de pui, în ciuda protestelor celei vizitate că erau amândouă la dietă. S-a trezit plângând de ciudă și furie.

Visător: Ann Faraday, psiholog britanic. Relatat de Faraday (1974).

Asociere: Avea acest vis de fiecare dată când primea vizita soacrei.

Interpretare: Regina Mamă o simbolizează pe soacră, care o vizita mult prea des și încerca s-o domine pe visătoare. Asemenea vise recurente sunt tentative de a descărca frustrarea și de a căpăta controlul asupra unei situații repetat frustrante.

Vis: Sunt într-o cameră întunecată, încerc să fac dragoste cu Mary. Observ o siluetă care stă într-un colț. E Regina Elisabeta. Îmi pierd erecția.

Visător: Bărbat de 31 de ani.

Asociere: Și-a amintit că mama lui tot timpul avea remarci batjocoritoare la adresa tuturor femeilor cu care ieșea el.

Interpretare: Regina Elisabeta o reprezintă pe mama lui, pe care el o idealizează. Atașamentul lui față de mamă îl împiedică să se bucure de reușite sexuale (potență) cu alte femei.

REPUBLICANI

Vis: Îmi exersam serviciul, doar că nu eram pe un teren de tenis, ci pe un fel de teren ca de fotbal, iar fileul era întins pe toată lățimea terenului. Am aruncat o minge în sus și s-a transformat într-un omuleț. M-am uitat mai bine și era Richard Nixon, încruntat. I-am tras o rachetă de l-am trimis peste fileu. Am mai aruncat o minge în aer, și era Ronald Reagan, iar o alta s-a transformat în Newt Gingrich. Pe urmă m-am uitat spre cealaltă parte a fileului și am văzut o grămadă de republicani mititei, toți mici și răi, care dădeau năvală spre mine de parcă voiau să mă muște de degetele de la picioare. Am ieșit în fugă de pe teren și m-am trezit neliniștit.

Visător: Bărbat de 44 de ani, suferind de narcisism politic (grandiozitatea lui narcisistă era inextricabil legată de identitatea lui „liberală“).

Asociere: A fost foarte supărat când republicanii au câștigat recent alegerile, adjudecându-și majoritatea în ambele camere ale Congresului Statelor Unite. De curând, avusese o dispută pe teme politice cu partenerul lui de tenis.

Interpretare: Preocuparea obsesivă și narcisică pentru republicani este dramatizată în acest vis. Toate lucrurile negate de visător în privința propriei persoane — ideile preconcepute, agresivitatea și invidia — sunt proiectate asupra republicanilor din vis. El se face pe sine un uriaș în comparație cu ei (ceea ce indică grandiozitatea lui narcisistă), apoi îi face să-l atace în grupulețe mârșave (demonizându-i). Există și un laitmotiv oral-homosexual (mușcatul degetelor de la picioare, care sunt simboluri falice).

RIVALITATE ÎNTRE FRAȚI

Vis 1: O pisică a mâncat bebelușul.

Vis 2: Bebelușul a mâncat pisica și pisica a mâncat stomacul bebelușului și bebelușul a murit.

Vis 3: Bebluşul a căzut pe jos și capul bebelușului s-a rupt și a început să se rostogolească prin casă și capul bebelușului plângea întruna.

Vis 4: Un lup a intrat pe fereastră și a apucat în gură bebelușul și l-a dus cu el în pădure.

Vis 5: M-am dus la pătuțul bebelușului și bebelușul nu era acolo. Niște șoricei se jucau cu scutecul lui.

Vis 6: Bebelușul s-a dus la baie și a căzut în toaletă.

Visător: Un băiețel de patru ani a cărui mamă tocmai a adus acasă un bebeluș — o nouă surioară.

Asociere: O întreba mereu pe mamă dacă poate și el să țină bebelușul, dar ea l-a refuzat, spunând că s-ar putea s-o scape pe surioara lui, ceea ce l-a întristat și l-a înfuriat pe băiețel.

Interpretare: Această serie de vise este tipică pentru copiii mici care trebuie să facă față sosirii în familie a unui frate sau a unei surioare. Rivalitatea între frați se manifestă prin dorințe de a scăpa de copilul nou-venit în diverse moduri. Visele copiilor sunt foarte transparente și aproape întotdeauna reprezintă o îndeplinire a dorinței.

ROCHIE

Vis: Merg pe o alee însorită cu o fată care poartă două rochii, una neagră și, dedesubt, una albă. Ne îmbrățișăm.

Visător: Un bărbat tânăr, a cărui mamă a murit de curând.

Asociere: Fața fetei arată când ca mama, când ca logodnica bărbatului. Cele două femei nu se înțelegeau.

Interpretare: Acesta este un exemplu pentru ceea ce Freud numește *condensare*. Rochiile albă și neagră le simbolizează pe mama moartă a visătorului și pe logodnica acestuia, unite într-o singură persoană. Iar asta reprezintă o încercare de integrare a sentimentelor pe care le are față de cele două femei. De asemenea, poate sugera că prietena lui la suprafață este tristă, dar dedesubt (alb) este fericită.

ROMA

Vis 1: Visătorul se uita pe fereastra trenului la Tibru și la Podul Sant' Angelo. Trenul a pornit din loc și visătorul și-a dat seama că el nici măcar nu pusese piciorul în oraș.

Vis 2: Cineva l-a condus până în vârful unei coline și i-a arătat Roma pe jumătate ascunsă în ceață; era atât de departe, încât a fost surprins cât de clar vedea totul.

Vis 3: Era un pârâu îngust cu apă întunecată; pe unul din maluri se vedeau stânci negre, abrupte, iar pe celălalt, poienițe cu flori mari, albe. Visătorul l-a zărit pe Herr Zucker (pe care îl cunoștea puțin) și a hotărât să-l întrebe cum se ajunge în oraș.

Vis 4: Visătorul era la Roma, la un colț de stradă, și a fost surprins să vadă ce multe afișe în limba germană fuseseră lipite pe zid acolo.

Visător: Sigmund Freud, în tinerețe. Relatat de Grinstein (1980).

Asocieri: Într-o scrisoare către Fliess, prietenul său, Freud nota: „M-am trezit și mi-am dat imediat seama că Roma din visul meu era, de fapt, Praga (unde se știe foarte bine că există o mare cerere pentru indicatoare de stradă în limba germană). Astfel, visul îmi îndeplinise dorința de a mă întâlni cu dumneata la Roma, și nu la Praga. Între paranteze fie spus, dorul meu de Roma este profund nevrotic. Are legătură cu adorația mea de școlar față de

semiticul Hannibal; în fapt, anul acesta nici eu n-am ajuns la Roma mai mult decât a ajuns Hannibal la lacul Trasimene“.

Interpretare: Visele lui Freud despre Roma aveau la origine atât o foarte veche și neîmplinită năzuință de a merge acolo, cât și o dorință infantilă și narcisică de a „învinge“ Roma la fel ca idolul copilăriei sale, Hannibal. Se prea poate să fi existat și o frică inconștientă de a merge la Roma, legată de un conflict oedipian. Freud a făcut aluzie la un vis al lui Iulius Cezar, în care acesta avea raporturi sexuale cu mama lui. Așadar, el părea să interpreteze că Roma simboliza pentru el figura tatălui său, pe care el își dorea să-l învingă pentru a putea s-o ia în posesiune pe mamă.

RUGINĂ

Vis: M-am dus să deschid robinetul și am constatat că ruginise de tot, iar apa care curgea din el era murdară și plină de rugină.

Visător: Soldat de 33 de ani care tocmai se întorsese după șapte luni pe front.

Asociere: Nu se culcase cu nicio femeie în perioada serviciului militar.

Interpretare: Robinetul ruginit simbolizează teama visătorului că a uitat cum se face dragoste.

---

[37] *Op. cit.*, p. 1138 (*N.t.*)

S

SACRIFICIU

Vis: Eram legată de un copac, dezbrăcată în pielea goală. Urma să fiu sacrificată. În jurul meu era un trib întreg, bărbați, femei și copii, toți cu zâmbete de beatitudine, pline de iubire, pe față. Urma să-mi facă un ritual sexual, iar apoi să mă ucidă străpungându-mi inima cu o țeapă de lemn. M-am străduit să fiu curajoasă.

Visător: Femeie de 28 de ani cu structură de personalitate borderline.

Asociere: Se plângea că se simte victimizată în toate aspectele vieții ei.

Interpretare: Visul indică sentimentul celei ce visează că este o martiră, care trebuie să se sacrifice sexual și emoțional (țeapa prin inimă), ca să fie iubită (zâmbetele pline de iubire ale băștinașilor). Totodată, este o aluzie la situația din familia ei de origine, unde fusese abuzată sexual de tată, în timp ce mama surâdea drăgăstos și nu făcea nimic ca să oprească abuzul.

SADISM

Vis 1 (ficțiune): „Un bărbat biciuiește cu cravașa burta unei femei însărcinate.“

Vis 2 (ficțiune): „Un bărbat se uită la o femeie care naște, stropind-o cu sămânța lui în timp ce o privește. Apoi, el îl omoară pe pruncul nou-născut în fața ochilor mamei, prefăcându-se că-l dezmiardă.“

Vis 3 (ficțiune): „Un bărbat face să cadă o greutate enormă pe pântecele femeii însărcinate, zdrobindu-i dintr-o singură lovitură și pe ea, și pe rodul ei.“

Visător: Marchizul de Sade, scriitor francez din secolul al optsprezecelea, prototipul clasic al „sadicului“. Extrase din cartea *Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei* (1814).

Asocieri: Deși nu se știu prea multe despre copilăria marchizului de Sade, afirmațiile pe care el

însuși le-a făcut în legătură cu mama lui și cu femeile, în general, indică o ură profundă față de mamă și dau de înțeles că aceasta l-a tratat cu o extremă cruzime. Fragmentele de mai sus, care se numără printre mâzgăliturile ceva mai temperate, au fost scrise de marchiz pe când ispășea o pedeapsă de unsprezece ani de închisoare pentru perversitate criminală.

Interpretare: În aceste vise, la fel ca în numeroase altele, marchizul de Sade torturează femei însărcinate. Această temă recurentă sugerează o invidie uterină profundă — o ură față de femei și față de capacitatea lor de a crește copii. Dorința din aceste vise este răzbunarea lui la adresa mamei care l-a adus pe lume și care, se poate presupune fără teama de a greși prea mult, l-a supus unor torturi inimaginabile, de la naștere și în toată copilăria lui. Pruncul nou-născut simbolizează nu doar „rodul" mamei și sufletul ei, ci și pe visător însuși când era copil mic; ca atare, el nu-și ucide doar mama, ci și pe el însuși, împreună cu toată această amintire, de la un capăt la celălalt.

SALAMANDRE

Vis: Am văzut niște salamandre, de un verde-aprins. Se fugăreau între ele și, la un moment dat, s-au încurcat între ele, încât ziceai că e un desen iluzie optică de-a lui Escher. Apoi s-au transformat în știuleți de porumb și au început să se învârtă. Se învârteau și iar se învârteau, la nesfârșit.

Visător: Femeie isterică, de 29 de ani.

Asociere: Soțul ei o presa să facă mai des sex.

Interpretare: Salamandrele reprezintă falusuri. Transformarea în știuleți de porumb este o aluzie la tatăl ei, un fermier care avea culturi de porumb. În planul inconștient al minții, soțul și tatăl ei sunt una și aceeași persoană, iar ea nu poate separa sentimentele incestuoase față de tată de sentimentele sexuale față de soț. Acest conflict o amețește, făcând salamandrele să se învârtească.

SÂNGE

Vis: Eram acasă la prietena mea, Julie. George și cu mine făceam baie împreună, într-o cadă din aceea veche. M-am lovit la mână de partea laterală a căzii și George a spus: „Ah, curge mult sânge“. M-am uitat la mână și am văzut că am o tăietură dintr-o parte în cealaltă. M-am dus să mă îmbrac. O femeie mai tânără mă ajuta să mă îmbrac. Nu puteam ridica mâna. A spus: „Rochia asta nu este potrivită“. A intrat bunica și am rugat-o să îmi panseze mâna, dar ea mi-a spus că nu are pansament. Sângele și-a schimbat culoarea din roșu-deschis în roșu-închis. George a țipat: „Ar trebui să mergi urgent la spital, de ce durează atât?“

Visător: O femeie isterică de 29 de ani, care a fost abuzată sexual în copilăria mică și medie.

Asociere: Încercase să facă sex cu un bărbat în acel weekend și se speriase prea tare ca să mai continue.

Interpretare: Sângele care se închide la culoare poate fi sânge menstrual. (Culoarea închisă poate reprezenta și vina ei sau umbra [Jung]). Tăietura care se întinde dintr-o parte în cealaltă a mâinii poate fi un vagin simbolic. Baia cu George are conotații sexuale, care pentru ea înseamnă abuz, ducând-o înapoi în copilăria mică, atunci când fusese abuzată sexual de un unchi. În acel moment, nu putuse obține ajutor sau sprijin de la nimeni, tot așa cum în vis nu o poate ajuta nimeni să se îmbrace sau să își panseze rana. George țipă la ea că se lungește prea mult cu plecarea (copiind probabil ostilitatea generală a tatălui ei). Bunica era singurul personaj din copilăria ei la care putea apela. Visele care repetă în mod simbolic traume sunt încercări de rezolvare a acestor traume.

SARCINĂ

Vis: Sunt însărcinată. Vreau să țin copilul, deși nu sunt măritată. Mama vine cu mine la doctor. Trebuie să completăm niște formulare ca să obținem ajutorul social. Mama insistă să le completăm, dar eu observ că n-a scris tot. La plecare, îi spun: „N-ai completat bine formularele. Acum n-o să primesc ajutorul“. Ea neagă și ne certăm.

Visător: Femeie de 27 de ani, cu tulburare de personalitate borderline și cu un complex matern.

Asociere: Și-a amintit și alte vise despre obiecte pe care le avea în burtă și că mama ei avusese mai multe avorturi spontane. A povestit cum mama nu l-a simpatizat pe niciunul dintre iubiții ei.

Interpretare: Sarcina simbolizează atât trecerea spre statutul de femeie, cât și spre puterea feminină. Faptul că își amintește despre avorturile mamei și antipatia arătată tuturor iubiților fiicei indică o temă recurentă din realitatea lucidă a celei ce visează. Mama căutase dintotdeauna s-o mențină dependentă de ea și să n-o lase să se separe. Mama era mândră de propria frumusețe și minimaliza întotdeauna atuurile fizice ale fiicei, descurajând orice relație a acesteia cu un bărbat, inclusiv cu tatăl ei. (Posibil ca mama, prin identificare proiectivă, să fi anticipat că fiica va avea aceleași probleme ca ea în privința nașterii.) Visul este un exemplu edificator în privința încercărilor de manipulare și amestecului nepoftit din partea mamei.

Vis: Prietena mea Barbara era însărcinată, intrase într-un travaliu foarte dificil și avea dureri îngrozitoare. Îmi părea rău pentru ea și i-am dus o duzină de trandafiri, când am fost s-o vizitez.

Visător: Femeie de 25 de ani.

Asociere: Urma să nască din clipă în clipă.

Interpretare: Acest vis este un exemplu grăitor de deplasare onirică. Femeia care visează își deplasează asupra prietenei travaliul iminent al nașterii, pentru ca prietena să trebuiască să îndure durerile chinuitoare pe care ea le anticipează.

Vis: Sora mea a venit și mi-a spus: „Pipăie-mi burta“. Am pipăit-o și mi-am dat seama că era însărcinată.

Visător: Bărbat de 32 de ani.

Asociere: Pe când avea șase ani, mama lui, care era însărcinată cu viitoarea lui soră, își trăsese rochia în jos ca să-l lase s-o pipăie pe burtă.

Interpretare: Visul exprimă atașamentul oedipian al celui ce visează față de mamă, prin deplasarea

amintirii asupra surorii lui.

Vis: Eram însărcinată și am născut un copil-demon.

Visător: Femeie de 22 de ani cu trăsături paranoide.

Asociere: Considera că nu trebuie să aibă copii.

Interpretare: Copilul este o externalizare a demonului ei interior (furia refulată) și o extensie a grandiozității sale paranoide.

SARE

Vis: Soțul meu mă fugărea cu o solniță în mână. Îmi tot arunca sare pe gât.

Visător: Femeie de 24 de ani.

Asociere: Și-a amintit că soțul ei se plânsese că viața lor sexuală avea nevoie de un pic de „condiment".

Interpretare: Sarea este „condimentul" de care are nevoie viața lor sexuală. Posibil să fie și o aluzie la zicătoarea populară „poți să-i pui sare pe coadă".

SATIR

Vis: Am visat că vedeam un satir care își bătea joc de mine. Într-un târziu, după multă strădanie, l-am prins și am pus stăpânire pe el.

Visător: Alexandru cel Mare. Relatat de Plutarh (110a).

Asocieri: Înconjurase cetatea Tirului cu armatele sale, încerca s-o cucerească și îl sâcâia că durează atât de mult.

Interpretare: Aristandru a interpretat visul împărțind cuvântul satir în două cuvinte separate (în limba greacă veche). El a spus că visul înseamnă „(cetatea) *Tir* (e a) *ta*". În mitologia elină, satirul este un zeu, cu trup de cal sau de țap și cap de bărbat, care simbolizează potența. Așadar, în plan psihanalitic, satirul reprezenta dorința lui Alexandru de a fi potent.

SĂRUT

Vis: Fata care mă învață cum să folosesc calculatorul a venit la mine acasă. În timp ce îmi

dădea explicații, a început să mă sărute. Am fost stânjenit și tulburat.

Visător: Bărbat de 41 de ani.

Asociere: A avut acest vis în noaptea dinainte de data fixată pentru întâlnirea cu acea prietenă care se oferise să-l învețe să lucreze la calculator.

Interpretare: Acesta este un vis de avertizare. Bărbatul în cauză era însurat și nu voia să-și pună în pericol căsnicia. Visul i-a permis să intre în contact cu natura erotică a relației de prietenie, de care până atunci nu fusese conștient.

Vis: Eram în mașină cu un bărbat străin, care părea să fie mânios pe mine. Brusc, s-a aplecat și m-a sărutat. Eu am pierdut controlul volanului și am făcut accident.

Visător: Bărbat de 27 de ani.

Asociere: Bărbatul se temea că va fi concediat de la locul de muncă, pentru că șeful nu îl simpatiza.

Interpretare: Sărutul de aici este „sărutul morții". Bărbatul străin este atât șeful lui, cât și un coleg de serviciu cu care nu se înțelegea bine; la un nivel mai profund, ar putea să reprezinte persoana tatălui, a cărui ostilitate față de el, în copilărie și adolescență, a fost primul sărut al morții. Visul semnalează și imbolduri homosexuale latente.

SCĂPARE

Vis 1: Mă dădeam cu surful pe apă.

Vis 2: Mă dădeam cu skateboard-ul prin aer.

Vis 3: Alergam pe un drum cu serpentine.

Vis 4: Eram pe o motocicletă și fugeam de un ucigaș nebun. Trebuia să trec peste niște denivelări, așa că am încetinit. Ucigașul era exact în spatele meu. Am văzut o suprafață întinsă de apă, am accelerat și am sărit peste ea, aterizând pe un prepuț — adică pe marginea unei prăpăstii38. Ucigașul nu m-a văzut.

Visător: Un bărbat obsesiv-compulsiv, de 35 de ani.

Asociere: A povestit despre șeful lui, care făcea presiuni asupra lui de mai multe săptămâni.

Interpretare: Fiecare dintre vise, pe care visătorul le-a avut în aceeași noapte, reprezintă un aspect al scăpării dintr-o situație intolerabilă. Ucigașul este șeful lui și probabil și tatăl lui, care, ca și șeful, era extrem de dominator. Confuzia dintre „prepuț“ și „prăpastie“ indică faptul că motocicleta lui (falusul lui) a aterizat pe un prepuț (pielea care acoperă penisul și clitorisul). Acest element amintește de muntele lui Venus. Prin urmare, la cel mai profund nivel, visul poate fi despre teama de castrare și despre scăparea de mânia tatălui prin sărirea în poala mamei.

SCUFUNDARE

Vis: Mă scufundam sub apă. Am ajuns la un vas scufundat care arăta ca un hotel din filmele western. M-am scufundat și mai mult și am dat peste o fantomă care plutea în apă — un bătrân cu pielea încrețită din cauza apei. Am coborât la următorul nivel, temându-mă că mă duc prea în adâncime. Am găsit o cameră cu lucruri vechi — pălării, mănuși, umbrele.

Visător: Un bărbat deprimat, de 38 de ani, care fusese neglijat foarte grav pe când era copil unic.

Asocieri: Și-a amintit că tatăl lui obișnuia să facă scufundări și să iasă apoi la suprafață cu cochilii de scoici. În copilărie, îi plăcea să se ducă la filme western. Fantoma îi amintește de tatăl lui.

Interpretare: Visul reprezintă o regresie în copilăria timpurie. Scufundarea în adâncimi simbolizează această regresie sau o călătorie în inconștient. De asemenea, reprezintă o identificare cu tatăl. Hotelul din western este un semn pentru vârsta la care mergea la astfel de filme, când filmele și viața din imaginația lui erau mai importante decât orice contact real cu ființele umane. Fantoma tatălui indică o perioadă în care bărbatul și-a dorit moartea tatălui. Camera de la cel mai de jos nivel poate fi uterul mamei sau dormitorul părinților. „Obiectele vechi“ sunt pălăriile, mănușile și umbrelele vechi ale tatălui său (semnificând, poate, faptul că mama lui era posesivă cu tatăl). În adâncuri nu există oameni vii,

tot așa cum, în copilăria lui timpurie, bărbatul se simțea lipsit de contactul cu părinții.

SEDUCȚIE

Vis 1: Încercai să mă faci să te seduc.

Vis 2: Am venit la ședința de terapie și tu stăteai în picioare lângă masă. Ai spus: „Hai să începem!“, dar stăteai acolo și-mi zâmbeai. Am avut senzația că zâmbetul tău era o propunere cu tentă sexuală.

Vis 3: Am avut senzația că sunt molestat de tine. Tu stăteai în picioare lângă canapea.

Visător: Bărbat obsesiv-compulsiv, de 26 de ani, cu trăsături homosexuale latente. Aceste trei vise îl aveau ca obiect pe terapeutul lui.

Asociere: În ședința precedentă, terapeutul abordase frontal problema dată de faptul că pacientul nu respecta limitele psihoterapeutului. „Nu existau granițe între tine și mama ta, ceea ce te face să nu înțelegi sau să nu respecți granițele altora“, a interpretat terapeutul, destul de deranjat.

Interpretare: Ca rezultat al confruntării cu terapeutul, făcând aluzie la absența granițelor din relația cu mama lui (care avusese o atitudine seducătoare față de el), pacientul începuse să fie excitat sexual de terapeut. S-a simțit pus la colț de acesta, pentru a fi împins prea departe granițele, ca și cum terapeutul i-ar fi spus că și el cochetează la fel ca mama lui. Dorința din aceste vise este ca terapeutul să devină seducător și să depășească granițele, pentru ca pacientul să nu mai fie ars de vinovăție în legătură cu mama lui și să poată simți o ură justificată față de terapeut (tatăl în transfer).

SENZAȚII

Vis 1 (Gâdilat pe față cu o pană): O formă îngrozitoare de tortură: visătorului i se aplica pe față o mască din catran, care era smulsă apoi brusc, cu tot cu pielea de pe față.

Vis 2 (Auzind cum se ascute o foarfecă lângă urechea lui): Auzea clopote, urmate de alarme.

Vis 3 (Mirosind apă de colonie): Era la Cairo, în magazinul lui Johann Maria Farina, și avea o

aventură absurdă.

Vis 4 (Pișcat de gât): I se dădea o cataplasmă cu făină de muștar și și-a amintit de un doctor care îl tratase în copilărie.

Vis 5 (Un fier de călcat fierbinte era apropiat de fața lui): În casa noastră năvăliseră tâlharii și ne puneau cu tălpile pe cărbuni aprinși.

Vis 6 (O picătură de apă lăsată să cadă pe fața lui): Era în Italia, asudând puternic și bând vin alb de Orvieto.

Vis 7 (O lumânare era aprinsă în spatele unei foi de hârtie roșie): Era în mijlocul unei furtuni prin care trecuse odată, pe Canalul Mânecii fiind.

Visător: F.A. Murray, psiholog francez din secolul al XVIII-lea. Relatat de Freud (1900).

Asocieri: Această serie de vise experimentale avea menirea să exploreze raportul dintre senzațiile exterioare și vise.

Interpretare: Experimentul sugera că o sursă exterioară poate influența un vis, dar nu și intriga lui. În fiecare experiment, o senzație era pusă în legătură cu o situație anxioasă, făcând aluzie la evenimente traumatice din trecutul sau prezentul visătorului.

SEX

Vis: Bill și cu mine suntem în Central Park, așezați pe iarbă. El insistă să facem sex, deși suntem în public. Eu accept, deși nu prea vreau. El îmi ridică fusta și-și alunecă penisul în mine, dar nu nimerește bine unghiul. Se tot împinge ba într-o parte, ba într-alta, iar lumea din apropiere începe să râdă de noi. El își ridică privirea spre oamenii din jur și se retrage, iar penisul lui în erecție zvâcnește în văzul tuturor. E jenat.

Visător: Femeie pasivă, de 32 de ani, cu un tată alcoolic.

Asociere: Era fiica al cărei rol se reducea la a-l ajuta pe tatăl alcoolic.

Interpretare: În vis, soțul ei cere sex, la fel ca în viața reală, iar ea îi face pe plac, cu toate că nu vrea, doar ca să nu-l supere. El sfârșește prin a fi umilit. Visul exprimă dorința ei de a-și impune punctul de

vedere în fața lui (în cazul de față, prin intermediul publicului spectator) și de a-și descărca furia umilindu-l.

Vis: Trei prieteni sunt la mine acasă și mă conving să fac sex cu ei, cu toți deodată. Unul dintre ei mă penetrează vaginal, un altul anal și celui de-al treila îi fac sex oral. E foarte excitant. Apoi, după ce totul s-a terminat, unul dintre ei mă numește stricată.

Visător: Femeie de 27 de ani, cu tulburare de personalitate borderline.

Asociere: Iubitul ei are un dublu standard al sexualității pentru femei și bărbați, la fel cum făcea și tatăl ei; bărbații au dreptul să experimenteze, dar nu și femeile.

Interpretare: Visul este o recapitulare a atitudinii de dublu standard sexual, de care dau dovadă bărbații din viața ei. Cei trei prieteni din vis sunt tatăl ei, fratele ei mai mare și iubitul ei.

Vis: Sunt singur într-un lift. Apare un bărbat, care intră și el în lift, și odată mă trezesc cu el că mă sărută lung, pasional. Pe urmă face sex cu mine: îmi deschide fermoarul și îmi face sex oral. Eu vreau să-l opresc, dar parcă sunt hipnotizat. Când ajungem la ultimul etaj, el a terminat. Îi spun: „Nu vreau să te mai apropii vreodată de mine!“

Visător: Bărbat de 40 de ani, cu porniri homosexuale egodistonice latente.

Asociere: Recent, un coleg de serviciu îl abordase cu apropouri seducătoare, iar el se simțise dezgustat.

Interpretare: Visul este o dramatizare a ambivalenței visătorului în privința impulsurilor sale homosexuale. Faptul că se întâmplă într-un lift arată că asemenea sentimente sunt încă ascunse (spațiu strâmt și fără lumină naturală).

Vis: Merg prin pădure, când se apropie de mine un bărbat arătos. E frumos și gol ca o statuie grecească, și eu îl excit foarte, foarte tare. Îi văd erecția cum pulsează. Ne sărutăm și facem sex lângă un pârâu care susură. Simt în nări mirosul frunzelor, al rădăcinilor și văd cerul albastru deasupra. E minunat! E cea mai fantastică partidă de sex pe care am avut-o

în viața mea. Mă trezesc simțindu-mă emoționată și plină de viață.

Visător: Femeie de 33 de ani.

Asociere: A divorțat de curând.

Interpretare: Acesta este un vis simplu de îndeplinire a dorinței. Scena idilică compensează pentru depresia și însingurarea pe care le simte, de fapt, în viața diurnă.

Vis: Făceam sex cu prietena mea pe un câmp de lângă casa în care am crescut. Pe urmă ea s-a transformat în sora mea, după care a devenit iar prietena mea. De fiecare dată când se transformă în sora mea, mă simt îngrețoșat și vreau să mă opresc.

Visător: Bărbat de 27 de ani, suferind de ejaculare întârziată.

Asociere: În copilărie, sora lui mai mare îl sedusese.

Interpretare: Visul reproduce actul de seducție al surorii mai mari și indică sursa problemelor lui sexuale: transferul surorii asupra iubitei și repulsia inconștientă pe care acest transfer o aduce la iveală.

Vis: Sunt paralizată de la brâu în jos și mă deplasez într-un scaun cu rotile. Deodată, doi derbedei din cartier năvălesc la mine în casă. Vor să mă omoare, dar eu îi conving să facă sex cu mine, în schimb. Amândoi urinează pe mine și mă violează; eu nu simt nimic. Sunt fericiți amândoi și eu rămân acolo, mânjită cu urină și spermă din cap până-n picioare.

Visător: Femeie masochistă de 29 de ani, suferind de frigiditate. Relatat de Delaney (1994).

Asociere: Se simțea inferioară bărbaților și amorțită sexual de la brâu în jos.

Interpretare: Sursa masochismului și a frigidității pacientei este revelată în acest vis. Ea se teme că bărbații o vor jefui (îi vor fura demnitatea, sufletul) și se simte inferioară lor și incapabilă să se apere (e paralizată într-un scaun cu rotile). Din moment ce nu se simte la fel de bună ca un bărbat, trebuie să le facă servicii sexuale.

Vis: Sunt într-un bazin cu o fetiță. Ea poartă niște chiloței albi, în apă. Pe urmă o întreb dacă ar vrea să

învețe cum se face sex. Ea spune că da. Eu îi dau chiloțeii jos, îi explic cum e cu vaginul ei și îi arăt ce bine e dacă îl ating. Pe urmă îi fac sex oral: o ling ușor, cu delicatețe, acolo jos, ca să-i arăt ce bine e. „E în regulă ce facem?“, întreabă ea. „Bineînțeles că da, fiindcă eu te iubesc“, îi spun eu. „Orice lucru făcut din dragoste e în regulă“. „Bine“, zice ea.

Visător: Pedofil de 45 de ani.

Asociere: Când era copil, și el fusese molestat în mod asemănător de o mătușă, care îi făcea baie.

Interpretare: Visul exprimă pornirile pedofile ale acestui bărbat și le raționalizează cu afirmarea că molestarea „e în regulă, dacă e făcută cu dragoste“.

Vis: Stăteam întinsă pe canapea. Eram relaxată. Terapeutul meu a venit și s-a întins peste mine și a început să mă atingă sexual. Am fost foarte supărată.

Visător: Femeie de 29 de ani cu trăsături isterice.

Asociere: În ședința de terapie precedentă povestise că, pe când avea șapte ani, devenise foarte apropiată emoțional de tatăl ei, iar mama intervenise și îi spusese că nu se cuvine așa ceva.

Interpretare: Visătoarea are simțăminte erotice „necuvenite“ față de terapeutul ei (tatăl ei în transfer), pe care le proiectează asupra terapeutului ca să scape de vinovăție. Faptul că este „foarte supărată“ semnalează această vinovăție. Visul este o replică a ceea ce s-a întâmplat în copilărie, când s-a relaxat (a avut încredere și și-a manifestat dragostea) față de tatăl ei, doar ca să se vadă mustrată de mamă; acest lucru a făcut-o să se simtă trădată de tată, iar în vis, ea se simte trădată de terapeutul ei.

Vis: Făceam sex cu soția mea. Din nu știu ce motiv, făceam sex dur cu ea. O împingeam brutal de colo-colo în pat și-i adresam cuvinte murdare. A părut amărâtă și eu mi-am cerut scuze.

Visător: Bărbat tânăr și pasiv.

Asociere: Se arătase plictisit de soția lui.

Interpretare: Visul revelează o dorință de a putea face sex dezinhibat cu soția lui, dar dă la iveală și teama lui că s-ar putea să fie prea agresiv și, din această cauză, s-o rănească pe soția lui.

SFAT

Vis: Un cuplu avea probleme cu legea. Mi-au cerut sfatul. Le-am spus să nu spună adevărul.

Visător: Un om de afaceri de 40 de ani.

Asociere: Se certase cu soția cu o seară înainte, pentru că recunoscuse că flirtase cu altă femeie.

Interpretare: Visătorul pare să dorească să nu-i fi spus soției adevărul și, prin urmare, în vis, sfătuiește cuplul să nu spună adevărul.

SINUCIDERE

Vis: Eram în metrou, cu mai mulți colegi de la serviciu. Discutam despre senatorul Dole și șansele de-a fi ales președinte. Brusc, am auzit o împușcătură. A reieșit că un tip se sinucisese în vagonul alăturat.

Visător: Bărbat de 33 de ani, suferind de depresie.

Asociere: Îl socotea pe senatorul Dole un om fals și lipsit de caracter. Senatorul Dole îi amintea de tatăl lui.

Interpretare: Pe când visătorul avea patru ani, tatăl lui se sinucisese inhalând monoxid de carbon. Pe certificatul de deces însă, la cauza morții fusese trecut „accident“ și asta insista și mama lui să creadă. Visătorul îl asociază pe senatorul Dole cu tatăl lui; moartea tatălui fusese un fals accident, iar Dole era un om fals. Tatăl fusese lipsit de caracter (pusese armele jos și-și luase viața), iar senatorul Dole era la fel. Bărbatul care se împușcă în vagonul alăturat reprezintă probabil o re-creare simbolică a sinuciderii tatălui, care avusese loc pe neașteptate într-o clădire alăturată, în timp ce visătorul împreună cu fratele și sora lui se jucau. Din cauză că mama stăruise să considere că sinuciderea a fost un accident, el nu avusese niciodată posibilitatea să jelească așa cum trebuie pierderea tatălui sau să-și perlaboreze sentimentele; ca urmare, ele continuau să se întoarcă în vise similare cu acesta.

Vis: Stăteam în baie și am luat o lamă cu care mi-am tăiat venele de la amândouă mâinile. În câteva minute eram moartă.

Visător: Fată de 17 ani, sinucigașă.

Asociere: Avusese acest vis în noaptea dinainte de a comite efectiv o tentativă de sinucidere, tăindu-și venele. Nu mai suporta să trăiască, din cauza problemelor cu mama ei.

Interpretare: Uneori, în perioade de stres intens, conținutul manifest al unui vis exprimă o dorință așa cum este, cu foarte puține distorsiuni.

Vis: Eram într-un dormitor necunoscut. A intrat o femeie îmbrăcată în alb, ca o asistentă medicală. Surâdea cu duioșie: „Ia pastilele astea toate și ai să te simți mai bine“. Mi-a dat un flacon cu pastile. Le-am luat și am căzut într-un somn adânc și am murit.

Visător: Femeie de 30 de ani, sinucigașă.

Asociere: Încă de timpuriu, când își pierduse mama răpusă de cancer, se simțea singură și izolată.

Interpretare: Visul exprimă dorința de a apărea cineva care s-o ajute să comită suicidul. Acel „cineva“ este mama ei (asistenta duioasă îmbrăcată în alb), cu care s-a identificat și căreia trebuie să i se alăture în moarte, pentru a scăpa de sentimentul de singurătate, vinovăție și izolare care o torturează.

Vis: Urcam pe niște scări. Pe urmă am ajuns într-un balcon care dădea într-o grădină. Era o grădină splendidă, cu o terasă pavată, așa cum vezi în Italia. Mai jos se vedea un canal, ca acelea din Veneția, și mi-a venit în minte povestea din *Moarte la Veneția*. M-am gândit să mă sinucid. M-am urcat pe balustradă și începusem să sar, dar m-am răzgândit și am aterizat înapoi pe balustradă. Mi-era prea frică.

Visător: Femeie de 40 de ani, suferind de anxietate și impulsuri sinucigașe.

Asociere: S-a gândit la fostul ei soț, de care divorțase recent și pe care încă mai era furioasă.

Interpretare: Visele de sinucidere sunt ceva comun la oamenii deprimați, la fel ca fantasmele suicidare. Aici, visătoarea își dramatizează impulsurile sinucigașe, făcând aluzie la nuvela lui Thomas Mann, *Moarte la Veneția*, despre un bărbat care se sinucide. Acest lucru semnifică probabil dorința ei narcisistă de a compensa o viață pustie ieșind din scenă „cu

stil“: aruncându-se într-un canal din romantica Veneție. Referirea la o poveste în care un bărbat homosexual se sinucide este probabil o aluzie la sentimentele ei față de fostul soț, pe care îl suspecta că ar fi gay. În realitate, pe el ar vrea să-l ucidă, nu pe ea însăși.

SIRENE

Vis (mit antic grecesc): Era o insulă undeva în mare, iar pe această insulă trăiau niște ființe femeiești numite sirene, care cântau atât de frumos, încât îi ademeneau pe marinari spre țărmurile lor, unde corăbiile se zdrobeau de stânci.

Interpretare: Miturile ca acesta cu sirenele sunt externalizări ale spaimelor primitive care datează din copilăria mică. Ele presupun probabil mecanismul de apărare al clivajului, în care mama arhaică este văzută alternativ ca mamă bună (îngerul) și mamă rea (vrăjitoarea). Clivajul de acest fel apare ca reacție la adulții înclinați spre schimbări bruște de dispoziție, care își tratează copilul mic ba cu tandrețe și drăgălășenie, ba cu asprime punitivă. În mitul sirenelor, insula din mijlocul mării reprezintă probabil mama, poala mamei, uterul mamei; cântecul minunat simbolizează mama angelică, îngânând cântece de leagăn; iar sirena distrugătoare reprezintă mama-vrăjitoare care pozează în înger.

Vis: Făceam dragoste cu Jean, când dintr-odată am auzit sirene. M-am uitat pe fereastră, dar n-am văzut nicio mașină pe stradă.

Visător: Bărbat de 42 de ani.

Asociere: Tatăl iubitei lui nu era de acord cu relația dintre el și fiica lui.

Interpretare: Sirenele reprezintă persoana tatălui iubitei, dar și „alarma“ Supraeului visătorului în fața plăcerii interzise de care se bucură.

SOARE

Vis: Eram într-un bloc de apartamente mare și însorit. Afară, arbori de un verde strălucitor. Eram la o petrecere. David m-a îmbrățișat și a început să mă sărute pasional, foarte gingaș, parcă era un

adolescent. Mi-a șoptit: „Poți să le spui tuturor prietenilor tăi că suntem iubiți?“ Parcă era o versiune mai necioplită a lui însuși.

Visător: Bărbat homosexual de 29 de ani.

Asociere: Și-a adus aminte de o perioadă în care a stat pe vasul tatălui său (tatăl era în marina comercială), pe vremea când era doar un băiețandru. A fost pentru prima oară când a văzut penisul tatălui său.

Interpretare: Soarele simbolizează fericire, renaștere, vitalitate. Sărutul lui David reprezintă nu doar această renaștere, ci și acceptarea de către tatăl lui simbolic. Aspectul necioplit al lui David (o versiune mai necioplită a lui însuși) este un semn al condensării dintre David și tatăl-marinar-necioplit al visătorului.

Vis: Stăteam la mine pe balcon și mă uitam cum apune soarele. Timp de câteva minute, cerul a fost întunecat. Apoi soarele a răsărit iar pe cer. Uimită, am dat fuga înăuntru să-i spun lui Bill.

Visător: O femeie tânără care jelește pierderea tatălui.

Asociere: Se gândise că tatăl ei, mort în urma unui atac de cord, ar fi vrut ca ea să-și vadă mai departe de viață.

Interpretare: Soarele îl simbolizează pe tatăl ei. Faptul că soarele apune și apoi răsare iar semnifică moartea și transformarea tatălui. Visătoarea a transferat imaginea tatălui asupra soțului ei, Bill. Acest transfer îi va da posibilitatea să facă ceea ce i-a cerut tatăl: să-și vadă de viață mai departe.

Vis (din mitologia greacă): Dedal și fiul lui, Icar, și-au făcut aripi din pene de pasăre lipite cu ceară și au reușit să zboare. Dar, în pofida avertismentelor tatălui său, Icar s-a apropiat prea mult de soare și ceara din aripi i s-a topit. El a căzut în mare și s-a înecat.

Interpretare: Acest mit este o parabolă. Soarele simbolizează primejdiile vieții. Putința de a zbura reprezintă sexualitate, putere și îngăduința prea mare față de propriile dorințe. Zborul poate fi văzut și ca

un ritual de trecere spre bărbăție. Lecția de învățat de aici este că trebuie să te arăți cumpătat, altfel vei pieri (vei cădea înapoi în mare/uterul matern).

Vis: Soarele și luna s-au contopit. Era o eclipsă, dar nu întunecată ca o eclipsă. Era de un verde strălucitor.

Visător: Bărbat de 45 de ani.

Asociere: De ceva timp, îl frământau gânduri despre circumstanțele în care se născuse și dacă părinții lui îl doriseră sau nu.

Interpretare: Soarele este tatăl, luna este mama, eclipsa este actul sexual, iar verdele strălucitor reprezintă sarcina, creșterea, vitalitatea. Visătorul este conceput sub auspicii mai fericite și mai maiestuoase.

SOBĂ

Vis 1: Aprind soba, dar pe urmă văd că e prea aproape de pat, care e acoperit cu o pătură roz cu buline albe. Nu vreau să se aprindă pătura, așa că sting focul.

Vis 2: E foarte frig și vreau să fac focul în sobă, dar nu am deloc lemne. O sun pe mama, să văd dacă ea are să-mi dea.

Vis 3: Fac focul în sobă, dar nu vrea să rămână aprins. Mă duc la mama, ca să mă încălzesc.

Visător: Bărbat de 39 de ani care suferă de impotență.

Asocieri: Mama lui îl suna mereu ca să-l întrebe despre iubite. Cu o săptămână în urmă, el invitase o femeie să meargă cu el în weekend la schi și fusese impotent cu ea. Mama îl interogase, după ce se întorseseră, vrând să afle toate amănuntele. Îi provoca silă. Pătura cu buline albe era la fel cu cea pe care o avusese în copilărie.

Interpretare: Sursa impotenței celui ce visează este atașamentul față de mamă. Soba din cele trei vise reprezintă potența. În primul, el nu poate ține soba aprinsă (nu poate fi potent) din cauză că ar putea arde pătura cu buline albe (simbolică pentru atașamentul

infantil față de mamă). Cel de-al doilea vis și cel de-al treilea au interpretări similare.

SOCIOPAT

Vis 1: Am intrat într-un magazin cu o pușcă mare. O femeie din magazin a zis că îi pare rău. M-am simțit antisocial, așa că am împușcat-o oricum și am luat toți banii. Am auzit sirenele de la mașinile de poliție și m-am transformat în femeie.

Vis 2: Am agățat o prostituată și am strangulat-o. I-am luat toți banii și țigările. După care i-am spintecat vaginul.

Vis 3: Am intrat într-o bancă. Purtam rochie, așa că n-aveau cum să suspecteze nimic. Apoi am scos un pistol mare și i-am împușcat pe toți. Am luat banii și am ascuns pistolul sub o fustă.

Vis 4: Am intrat într-o casă care mi-era cunoscută. Înăuntru era o femeie tânără cu părul roșu. I-am cerut niște plăcintă și după ce ea s-a dus să-mi aducă, am scos un cuțit lung și am înjunghiat-o în gură. Pe urmă i-am îndesat plăcinta în păsărică și am făcut sex cu ea.

Visător: Bărbat sociopat de 27 de ani, al cărui tată fusese sociopat (ucigaș condamnat) și a cărui mamă, care practica ocazional prostituția, avusese zece copii, el fiind al doilea.

Asociere: Avea adeseori fantasme în care ucidea femei cu părul roșu. Mama lui avea păr roșcat, pe care îl vopsea blond.

Interpretare: Complexul de masculinitate al visătorului (pușca mare, pistolul mare), confuzia între genuri (transformarea în femeie, purtatul unei fuste) și ura față de vaginuri (spintecă un vagin și îndeasă plăcintă în cel de-al doilea) sunt evidente în aceste vise. Fata cu păr roșu este mama lui, și vaginul ei este cel pe care visătorul îl urăște, pentru că ea s-a folosit de el ca să facă mulți copii (pe care i-a neglijat și abuzat) și ca să agațe bărbați, pe care el îi vedea când era copil. În paralel, tatăl lui a fost un model pentru acest gen de sociopatie.

SODOMIE

Vis 1: Eram într-un taxi. Taximetristul, un irlandez necioplit, a zis: „Ce te grăbești așa să ajungi acasă?“ M-a dus într-un cartier necunoscut, unde am văzut niște femei jegoase care mișunau pe-acolo. Pe urmă au apărut niște bărbați cu fețe fioroase, ca în filmul *Eliberarea*[39], ieșeau de peste tot. Am fost îngrozit.

Vis 2: Eram într-un magazin de chestii porno, mă uitam prin niște reviste și așteptam la rând să intru într-o cabină din acelea unde te poți uita la femei goale. Un tip care era gay flirta cu mine. L-am luat drăgăstos de mână și eram pe cale să-l sodomizez. Ceva ne-a întrerupt.

Visător: Bărbat de 31 de ani cu trăsături pasiv-agresive.

Asociere: Bărbatul necioplit din primul vis îi amintea de o versiune mai brută a propriului tată. Homosexualul din cel de-al doilea vis îi amintea de el însuși.

Interpretare: Ambele vise sunt puneri în scenă ale impulsurilor pasiv-homosexuale. Visătorul, care este heterosexual, are totuși subpulsiuni pasiv-homosexuale care urcă în planul conștient în timpul terapiei. Ambele vise sunt despre sodomie. În primul, bărbații ca aceia din *Eliberarea* (un film despre niște munteni înapoiați, albi, din zona rurală a Sudului, care sodomizează un bărbat dintr-un grup de patru prieteni plecați într-o expediție pe râu) vor să-l sodomizeze pe visător. În al doilea, visătorul (în identificare cu agresorul, tatăl lui) aproape că se sodomizează pe sine (bărbatul gay din magazin). Visătorul are asemenea vise de fiecare dată când se simte respins de femeile din viața lui, iar ele reprezintă dorința de a fi inițiat, cumva, în lumea bărbaților și a masculinității.

SOMN

Vis (basm): O vrăjitoare supărată că nu fusese invitată de rege la sărbătorirea nașterii unei fiice a aruncat un blestem asupra acesteia. Prințesa nu trebuie să folosească niciodată un fus de tors; dacă o face, ea și întregul castel vor adormi timp de o sută de ani. Timpul trece și prințesa devine o

preafrumoasă codană. Cu toate că regele a pus să fie scoase din castel toate fusele, prințesa găsește unul într-o cămăruță secretă și începe să-l învârtă. Ea se înțeapă, toată lumea din castel adoarme pe loc și copaci groși cresc în jurul zidurilor, astfel încât să nu poată pătrunde nimeni înăuntru. Până la urmă, un prinț reușește să treacă prin codrul des și să se cațăre pe zidurile castelului. El o sărută pe Frumoasa Adormită, ea se trezește și cei doi se căsătoresc.

Interpretare: „Frumoasa Adormită“ simbolizează inocența și refularea sexuală. Vrăjitoarea o reprezintă pe mama invidioasă, care vrea să reprime sexualitatea fiicei. Fusul denotă trecerea la sexualitatea feminină adultă. În clipa în care află despre aceste secrete sexuale, Frumoasa Adormită este pedepsită prin căderea într-un somn adânc (refulare). Copacii groși care păzesc castelul ar putea reprezenta moravurile sociale care impun refularea sexuală. Prințul îl reprezintă pe eroul/tatăl care o salvează din ghearele vrăjitoarei/mamei sufocante.

SOMNAMBULISM

Vis: Cineva pune un șarpe în patul meu. Încerc să-l arunc din pat, așa că dau din picioare ca să azvârl cuvertura. Pe urmă mă ridic cu senzația că șarpele este tot în pat. Dau ocol patului și pun cuvertura înapoi, după care îmi dau seama că totul s-a petrecut într-un vis.

Visător: Bărbat somnambul, conform relatării lui Gutheil (1951).

Asociere: Visătorul se luptă cu impulsuri homosexuale inconștiente, egodistonice. Era cunoscut ca având somnambulism.

Interpretare: În somnambulism, după Gutheil, gândul oniric este transformat în acte onirice. Acest lucru se întâmplă pentru că Eul este prea slab ca să se apere împotriva presiunii amplificate a emoțiilor. În general, actele comise în timpul somnambulismului sunt cele pe care visătorul le dezaprobă, adeseori fiind vorba despre dorințe incestuoase față de unul dintre părinți sau față de frați/surori. În visul de mai sus, tema dezaprobată și episodul de somnambulism

se învârt în jurul pornirilor homosexuale nedorite (șarpele), de care visătorul nu poate scăpa. Acel „cineva“ care i-a pus șarpele în cap (gândurile homosexuale în minte) este, după toate aparențele, tatăl său.

STÂNCĂ

Vis (din mitologia greacă): Din cauza multelor ofense aduse zeilor pe vremea când era regele Corintului, Sisif a fost condamnat pe lumea cealaltă să împingă în veci o stâncă uriașă spre vârful unui deal, unde, odată ajunsă, stânca se prăvălea din nou la poale.

Interpretare: Metafora mitului lui Sisif, aceea de a împinge veșnic o stâncă spre vârful unui deal, de unde stânca urmează să cadă de fiecare dată înapoi la poale, poate să reprezinte variate tipuri de nevroză care presupun sabotarea propriilor intenții. De exemplu, un nevrotic obsesiv-compulsiv se spală tot timpul pe mâini, dar ele se murdăresc iar; istericul are mereu accese, dar ele nu-l ajută cu nimic să-și domolească profunda anxietate, drept care sunt urmate de alte accese; alcoolicul se îmbată mereu, după care se simte vinovat și are remușcări, dar aceasta nu-l împiedică să se îmbete din nou. Aceste stări sunt rezultatul unor situații din copilărie care au dat naștere unui sentiment de vinovăție și pentru care nevroticul are impresia că trebuie să ispășească prin ritualuri permanente. Așadar, stânca simbolizează povara vinovăției.

Vis: M-am dus acasă, dar în locul casei mele am găsit o stâncă enormă. Era magnifică.

Visător: Bărbat de 56 de ani.

Asociere: Tot timpul se lua singur în derâdere pentru slăbiciunea de caracter.

Interpretare: Stânca simbolizează tărie. Casa celui ce visează este el însuși. Visul este o dorință de a avea tărie.

STANIOL

Vis: Bătrânul Brueck i-a dat celui ce visează o problemă pe care s-o rezolve, a făcut o lamelă de

microscop și a observat ceva care semăna a foiță de staniol.

Visător: Sigmund Freud. Relatare în *Interpretarea viselor* (2010).

Asociere: Freud asocia foița de staniu cu termenul vienez *Staniol* dar și cu *Stannius*, un faimos psiholog care a scris un articol de pionierat despre sistemul nervos al unui gen de pește. Profesorul Brueck fusese profesorul lui de fiziologie, pe vremea când urma facultatea de medicină.

Interpretare: Visele în care cel ce visează se întoarce la școala unde a studiat odată sunt foarte des întâlnite. În asemenea cazuri, instituția sau profesorii reprezintă un punct de fixație din evoluția celui ce visează, la care el se întoarce în vis. Toată viața lui, Freud a căutat încurajare de la mentori (binecuvântare din partea unor figuri paterne), dat fiind că se abătuse de la calea îngustă a medicinei, spre cea de pionierat a psihanalizei. În acest vis, staniolul, conform asocierii făcute de Freud, îl reprezintă pe Stannius, psihologul, deci pare să fie o dorință ca bătrânul Brueck (figura lui paternă) să-i dea binecuvântarea pentru a părăsi medicina și a se apuca de psihologie. În germană, *Bruecke* înseamnă pod; prin urmare, Brueck ar putea simboliza puntea lui Freud între medicină și psihologie.

STATUI

Vis: Eram pe un vaporaș cu familia mea, pe un râu. Deodată, cei din familia mea nu mai erau acolo. Nu știam unde sunt. Apoi m-am uitat spre malul râului și am văzut o sumedenie de statui ale unor zei greci, răsturnate. Am ajuns la capătul râului și i-am găsit pe cei din familia mea adormiți. I-am trezit și am zis: „Ați văzut?“ Niciunul dintre ei nu văzuse nimic. Le-am spus celor din echipajul vasului să întoarcă vaporașul înapoi, dar ei nu mai știau pe unde s-o ia.

Visător: Femeie schizoidă de 37 de ani.

Asociere: Spunea că se simte abandonată de familia ei.

Interpretare: Statuile răsturnate îi simbolizează pe cei din familia ei — în particular pe tată și cei doi

frați. Ea a crescut idealizându-i, acesta fiind motivul pentru care îi vede ca pe niște zei în vis. Râul pe care coboară vaporașul reprezintă râul vieții. Visul este o dorință de moarte în legătură cu familia ei.

Vis (din mitologia greacă): Un sculptor pe nume Pygmalion a creat o statuie care s-o înfățișeze pe femeia ideală, așa cum o vedea el, dar apoi s-a îndrăgostit de ea. El s-a rugat de zeița dragostei, Afrodita, să-i dea viață statuii. Zeița i-a îndeplinit ruga și cei doi s-au căsătorit.

Interpretare: Miturile și visele cu statui care prind viață își au rădăcinile în dorințele magice primitive ale copiilor, ca o zână ursitoare frumoasă (mama bună) să-i salveze de vrăjitoare (mama rea). Statuia care prinde viață denotă, de asemenea, puteri zeiești (grandiozitate narcisică) și nemurire. În psihologia jungiană, acest mit ar putea reprezenta integrarea animei/animusului.

STILOU

Vis: Eram cu o chinezoaică. Cred că ieșeam împreună de ceva vreme, și ea îmi făcea sex oral. În același timp, prietenul meu de la serviciu a început s-o reguleze pe la spate. Avea un penis roșu detașabil care era lung și subțire ca un stilou. Penisul se desprindea în timp ce o regula, dar lui puțin îi păsa, îl ținea nepăsător cu mâna.

Visător: Bărbat de 34 de ani cu trăsături narcisice și latent homosexuale.

Asociere: Cu o săptămână înainte, acest prieten îi dăduse cu împrumut un stilou, pe care acum îl voia înapoi, dar fără a face caz de asta. Prietenul avea puțin peste douăzeci de ani, iar cel ce visa îi invidia tinerețea.

Interpretare: Stiloul este un simbol falic, iar faptul că tânărul amic privește cu nepăsare cum i se desprinde penisul și se lipește înapoi denotă o siguranță de sine în privința propriei masculinități, pe care cel ce visează i-o invidiază. El își dorește să poată înfiripa o legătură strânsă cu acest tânăr, pentru a absorbi măcar puțin din potența lui juvenilă.

Vis: Îi scriam o scrisoare unei actrițe celebre, de care eram îndrăgostit, dar stiloul meu rămânea întruna fără cerneală.

Visător: Bărbat de 32 de ani.

Asociere: O admirase dintotdeauna pe această actriță, dar nu credea că ea ar putea să-l placă.

Interpretare: Stiloul care rămâne fără cerneală simbolizează lipsa lui de încredere în sine (impotență) în raport cu femeile atrăgătoare.

STRES TRAUMATIC

Vis 1: Merg pe stradă. O mașină dă colțul în trombă și e cât pe-aci să mă lovească. Mă trezesc tremurând, scăldat în sudoare și stresat la culme.

Vis 2: O motocicletă scapă de sub control și vine învârtindu-se spre mine.

Vis 3: Mașina mi se blochează pe șinele de cale ferată. Aud șuieratul unui tren.

Vis 4: Sunt într-o clădire și brusc se prăbușește.

Vis 5: Mă plimb la marginea mării, când se pornește brusc fluxul și mareea mă doboară la pământ.

Vis 6: Merg pe o punte din lemn. Scândurile sunt putrede și mă prăbușesc printre ele.

Vis 7: O piatră cade dintr-o clădire la câțiva pași în fața mea.

Vis 8: Un autobuz se răstoarnă, dar reușesc să mă feresc.

Vis 9: O mașină vine spre mine, dar eu sar pe capotă și izbesc cu picioarele în parbriz, omorându-l pe șofer.

Visător: Bărbat de 40 de ani cu stres posttraumatic.

Asociere: Fusese lovit de o mașină pe trecerea de pietoni și stătuse mai multe luni în spital.

Interpretare: Această serie de vise arată progresul terapeutic al celui ce visează, pe măsură ce perlaborează stresul traumatic al accidentului. Visele de acest fel sunt strădanii de a prelua controlul asupra unei situații care inițial a copleșit Eul celui în cauză, lăsându-l într-o stare de șoc. La momentul ultimului vis, reușise nu doar să scape, ci și să-l

omoare pe șofer (descărcându-și mânia legată de accidentare).

STRUGURI

Vis: Un aligator stă într-un copac, mâncând, bucuros, un ciorchine de struguri Concord.

Visător: Un terapeut în regresie, care urmează o analiză de formare, relatat de Gedo (1980). A avut acest vis în timp ce trăia un episod de anxietate extremă de separare, când analistul său plecase în vacanță.

Asociere: Visul amintește de fabula lui Esop, cu vulpea și strugurii, și de o poveste cu un câine mic care deschide gura și înghite un adversar cu mult mai mare decât el. Câinele fusese aligator înainte ca tatăl lui să îi taie coada. Visătorul își amintește de cartea lui Freud despre *Omul cu lupi* și de visul cu lupii care stau într-un copac. Dar aligatorii se pot sui în copac doar printr-o vrajă, iar strugurii nu cresc în copac. Visătorului îi pare rău pentru una dintre pacientele lui.

Interpretare: Gedo interpretează visul ca fiind o dorință arhaică de atingere a omnipotenței (vrajă) și a încrederii în propriile puteri (descurcare fără analist). În același timp, strugurii sunt simbolul pacientei visătorului: ea este victima pe care el o înghite ca un aligator. Actul de a înghiți strugurii este în același timp o punere în act sexuală a transferului. Diferitele emoții amenințătoare (ostilitate criminală față de propriul analist) sunt respinse cu succes.

SUBSOL

Vis: Stau în partea din spate a bisericii. O femeie frumoasă intră și se așază în strana din fața mea. Este dezbrăcată, dar se pare că numai eu o văd. Din subsol aud muzică rock and roll foarte tare. Nu mă pot concentra asupra slujbei.

Visător: Un inginer de 33 de ani, cu personalitate obsesiv-compulsivă.

Asociere: A vorbit despre o problemă de ejaculare întârziată în relația cu iubita lui.

Interpretare: Visul conține ceea ce Freud numea o deplasare din partea de jos în partea de sus. Visătorul este atras de femeia dezbrăcată (iubita lui), dar există un conflict între Supraeul (biserica) și Se-ul lui (muzica rock and roll din subsol).

Vis: Descopăr un subsol în casa mea, despre existența căruia nu știam. Cobor scările și găsesc o chiuvetă plină cu sticle de bere. Scot sticlele, ca să mă pot spăla pe mâini.

Visător: O femeie de 40 de ani cu personalitate obsesiv-compulsivă.

Asociere: Fratele ei mai mare, față de care a avut adeseori sentimente de rivalitate, este mare amator de bere.

Interpretare: Probabil că subsolul reprezintă invidia inconștientă pe care o simte femeia față de fratele ei. Conține dorința ei de a avea un penis (chiuveta, un simbol al vaginului, este plină cu sticle de bere, simbol falic), asemenea fratelui ei care bea bere.

SUFLET

Vis (delir): Ăăă, mama mea... ăăă, înainte să fie copil mic, vreau să spun când era femeie, putea să se gândească pe ea însăși... ca ea însăși, și să-și țină fața... și să arate foarte bine, după care mi-o dădea mie și arătam și eu foarte bine, dar eu eram copil mic, iar ea nu m-a învățat niciodată cum se face de-adevăratelea, așa că, ăăă, rămânea așa, fiindcă eu eram întotdeauna într-un suflet... eu n-am avut niciodată... să am de-adevăratelea un trup, până când... nu, e tot din suflet făcut. Dar i-a crescut carne, ăăă, și acolo trăim noi, pe sufletul meu.

Visător: Joan Douglas, o femeie schizofrenică extrem de fragmentată și care i-a fost toată viața pacientă lui Harold Searles. Caz relatat în câteva dintre lucrările lui Searles, inclusiv în cea din 1979.

Interpretare: Searles a interpretat acest vis, alături de alte exemple din limbajul delirant al lui Joan Douglas, ca pe o strădanie de a se naște — adică de a lăsa în urmă o existență ca „suflet“ și a deveni o

ființă umană în carne și oase. Această luptă pentru a se naște avea legătură cu disocierea de propriul sine, rezultată dintr-o relație sever psihopatologică și infantilă cu mama ei. Delirul arată fuziunea simbiotică cu mama ei, care „putea să-și țină fața... după care mi-o dădea mie“. La schizofrenici, ideile delirante sunt visele lor diurne, iar visele pe care le au în somn sunt în general mai realiste.

SULIȚĂ

Vis: Mergeam prin pădure. Niște oameni aruncau cu sulițele într-un leu. Apoi leul s-a transformat într-o femeie.

Visător: Bărbat de 31 de ani.

Asociere: Spunea că n-a putut niciodată să-și exprime mânia față de o femeie.

Interpretare: Sulițele sunt simboluri falice. Visul exprimă pornirile sexual-agresive ale visătorului, pe care el le deplasează asupra altor bărbați.

SUNETE/ZGOMOTE

Vis 1: Eram în pădure și am auzit zgomotul unei cascade. Era atât de percutant, încât nu m-am putut mișca din loc.

Vis 2: Auzeam o muzică extraordinar de frumoasă, care venea dintr-un difuzor de undeva.

Vis 3: Pe la urechi mi-a șuierat ușor adierea unui vânticel de vară. Era cel mai frumos sunet pe care l-am auzit vreodată.

Vis 4: Clinchete de clopoței umpleau aerul peste tot în jurul meu. Aș fi putut să-i ascult la nesfârșit.

Vis 5: Sunetele unor oameni care râd.

Vis 6: Am auzit un cor magnific. Părea că trebuie să fie mii de cântăreți, părea că ar cânta de undeva din ceruri. Atunci m-am uitat în sus, cerul s-a deschis și am văzut cum plutesc spre înălțimi.

Visător: Bărbat de 28 de ani care surzise din cauza unui accident la vârsta de doisprezece ani.

Asociere: Regreta neîncetat că-și pierduse auzul și că nu mai putea să asculte sunetele preferate.

Interpretare: Sunetele minunate din aceste vise recurente sunt simple îndepliniri ale dorinței. În

ultimul vis mai există și o dorință de moarte și o dorință de a urca la ceruri (pentru a se reuni cu mama lui, care murise în accidentul în care el își pierduse auzul).

SUPRAVEGHERE

Vis (visare cu ochii deschiși): Visătorul o supraveghea din priviri pe o anume Stefanie, o femeie tânără, în timp ce se plimba pe stradă. Ea era cu doi ani mai mare decât el și dintr-o pătură socială ceva mai sus decât a lui. El simțea nu doar că o iubește, ci și că poate vedea până în străfundurile personalității ei. Nu i-a vorbit niciodată, dar știa că, într-o zi, se va duce la ea, îi va vorbi, o va privi în ochi, și, în clipa aceea, ea va ști că trebuie să-i devină soție.

Visător: Adolf Hitler, dictator al Germaniei, când avea 17 ani. Relatat de Cross (1973).

Asociere: Prietenul lui din adolescență, Kubizek, a observat că Hitler obișnuia să aibă multe vise grandioase de acest fel. Dar niciodată nu a abordat efectiv vreo fată, și, după același prieten invocat mai sus, nici măcar nu se masturba. Descoperindu-i cadavrul după sinuciderea de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, medicii ruși au constatat că nu avea decât un testicul.

Interpretare: Reveriile diurne din adolescența lui Hitler trădează o grandiozitate narcisică, regăsită în ascensiunea lui spre putere de mai târziu. El își imaginează că poate să știe totul despre cineva, fără a fi vorbit niciodată cu persoana respectivă, ci doar supraveghind-o din priviri. „Supravegherea“ pare să semnifice un soi de act al împreunării spirituale. De asemenea, el își închipuie că, aruncându-i o singură privire, ea va cădea sub vraja lui. Posibil ca lipsa congenitală a unui testicul să fi contribuit la dezvoltarea a ceea ce Adler a numit inferioritate de organ — adică un complex de inferioritate legat de această deficiență, pe care cel în cauză o compensează prin idei grandioase.

SURFING

Vis 1: Eram pe plajă, gata să intru în apă, dar nu-mi găseam surful.

Vis 2: M-am dus în apă cu surful, dar, la primul val, s-a crăpat.

Vis 3: Dick și cu mine eram pe plajă. Eu voiam să mergem în apă, la surfing, dar el vorbea întruna cu cineva și n-am intrat deloc în apă.

Vis 4: Eram pe plajă și voiam să fac surfing, dar erau și niște polițiști acolo, care spuneau că plaja e închisă, din cauza unei alarme de rechini.

Vis 5: Mergeam cu mașina spre plajă, dar de fiecare dată când credeam că am ajuns, constatam că nu e plaja care trebuie.

Vis 6: Mă duceam să fac surfing, dar cineva a strigat după mine că mă caută mama la telefon.

Visător: Bărbat de 32 de ani, narcisic-falic.

Asociere: Obișnuia să meargă cu tată lui și să facă scufundări în ocean, fără butelie de oxigen. Mama lui nu reușea să-i înțeleagă pasiunea „fetișistă“ pentru surfing.

Interpretare: Acest vis recurent în care dorința de a face surfing se vede mereu zădărnicită este o aluzie la dezvoltarea sexuală întârziată a celui ce visează. El asociază surfingul cu tatăl lui și cu expedițiile lor împreună la scufundări. Surfingul reprezintă asertivitatea sexuală masculină; surful este un simbol pentru falus. Totuși, tatăl, care era la concurență cu visătorul, i-a descurajat fără să-și dea seama încrederea în sine ca bărbat, iar mama i-a luat în derâdere sexualitatea masculină. Ca urmare, visătorul nu reușește niciodată să se urce pe surf în vis.

---

[38] În original, *prepuce* — „prepuț“ și *precipice* — „prăpastie“. (*N.t.*)

[39] *Deliverance*, film realizat de John Boorman și lansat în 1972. (*N.t.*)

Ș

ȘARPE

Vis: Am cumpărat un șarpe, dar pe urmă mi-am dat seama că nu-l vreau, de fapt; era ultimul lucru pe care mi l-aș fi putut dori. L-am ademenit într-un recipient din plastic, dar mi-am dat seama că acolo nu va putea respira. Am făcut niște găuri în capac, dar șarpele a scăpat prin ele și m-a atacat. Am fugit de el, dar eram prizonier în camera mea. Cine să mă salveze? Fratele meu? Sharon?

Visător: Bărbat de 34 de ani cu trăsături narcisice.

Asocieri: Avea sentimentul că fratele lui și prietena lui, Sharon (care îi era ca o soră), îl făceau să se simtă în siguranță. Șerpii erau răul.

Interpretare: Șarpele simbolizează vinovăția din inconștientul visătorului, inclusiv vinovăția sexuală, de care se teme că îl va „mușca“. La fel ca în povestea biblică, șarpele aduce aici pedeapsa asupra subiectului visului său. El încearcă să țină șarpele închis (să-și refuleze vinovăția), dar acesta reușește oricum să iasă, deci visătorul tânjește să fie salvat de chinul său interior.

Vis: Mă uitam la televizor și am văzut un șarpe care năpârlea. Din nu știu ce motiv, m-am simțit ușurată.

Visător: Femeie de 30 de ani.

Asociere: Era îngrijorată că luase o boală cu transmitere sexuală.

Interpretare: Șarpele care năpârlește reprezintă o renaștere și un mod de a scăpa de vinovăție (și de boală), din partea celei ce visează.

Vis: Visătoarea stătea la căpătâiul tatălui bolnav. Ațipise, iar când s-a trezit, a văzut un șarpe mare și negru alunecând pe peretele din spatele patului, gata să-l atace pe tatăl ei. Ea a încercat să alunge șarpele, dar a constatat că brațul drept îi era paralizat (dormise cu el atârnând peste spătarul scaunului). S-a uitat îngrozită la brațul ei și atunci a văzut că

degetele de la mână i se transformaseră în niște șerpișori cu cap de mort.

Visător: Anna O., prima pacientă din istoria psihanalizei, o tânără drăguță și inteligentă, din Viena anilor 1880, care suferea de isterie. Relatat de Breuer (Freud și Breuer, 1893).

Asocieri: Visătoarea a trebuit să-l îngrijească pe tatăl ei bolnav, zi și noapte, timp de multe luni. În tot acest timp, s-a îmbolnăvit și ea mental, căpătând numeroase simptome isterice, printre care halucinații ca și cea descrisă mai sus. La un moment dat, când ațipise și apoi se trezise, a avut acest gând: Dacă tata moare în timp ce eu dorm?

Interpretare: În psihanaliză, când un individ se arată exagerat de temător că o persoană apropiată va muri, se maschează o dorință de moarte. Șarpele din halucinație este o externalizare a dorințelor ucigașe pe care visătoarea le are față de tatăl ei. Șerpii pe care îi vede în locul degetelor de la mână, cu capete de mort la capăt, reprezintă recunoașterea ei inconștientă că ea însăși este trimisul morții. Devenise împovărată de datoria de a-și îngriji tatăl, față de care nutrea resentimente profunde și neexprimate.

Vis: Am văzut mulți șerpi. Unul dintre ei și-a apucat propria coadă și imaginea aceea s-a rotit batjocoritor prin fața ochilor mei. Ca dintr-un fulger, m-am trezit.

Visător: F.A. Kekule, om de știință german din secolul al XIX-lea. Relatare de Gutheil (1951).

Asociere: Se străduia de luni de zile să găsească formula benzenului. Când s-a trezit din vis, imaginea șarpelui care-și înghițea propria coadă i-a dat ideea.

Interpretare: Acesta este un exemplu al modului în care visele ne pot oferi uneori soluții la probleme. Am mai putea deriva o intepretare suplimentară, pornind de la exprimarea „imaginea s-a rotit batjocoritor prin fața ochilor mei“. Dat fiind că visătorul este cel care vede acest șarpe batjocoritor, se prea poate să fie un simbol al Supraeului său (al conștiinței sale), care îl zeflemisește pentru că n-a

venit mai demult cu această idee. În termeni jungieni, imaginea poate fi văzută ca un simbol arhetipal din inconștientul colectiv, comunicând renașterea.

Vis: Un prieten mi-a pus un șarpe în pat. Am aruncat la o parte pătura și am încercat să alung șarpele din pat, dar el a alunecat sub pat și s-a ascuns acolo.

Visător: Bărbat de 34 de ani cu tendințe homosexuale latente.

Asociere: În ultimul timp, un amic homosexual îi tot spunea celui ce visase că era și el homosexual și că ar trebui să recunoască asta față de el însuși.

Interpretare: Șarpele reprezintă penisul altui bărbat, dorința interzisă (Adam și Eva) și homosexualitate refulată, el luptându-se împotriva conștientizării ei, dar, în același timp, dorindu-și-o.

Vis 1: Bob și cu mine mergem pe o potecă. Erau șerpi peste tot și noi trebuia să mergem în vârful picioarelor printre ei. Am văzut o mașină și ne-am băgat înăuntru. Era o mașină mare și Bobby a început să conducă în mare viteză pe o șosea spre New York City. A făcut ceva nebunesc și eu am țipat: „Hei, Bob, ce naiba, mergi ca un nebun!“ Până la urmă, a tras pe dreapta și eu m-am liniștit.

Vis 2: Bob și cu mine am ajuns la un lac, lângă care era o fabrică cu coșuri de fum. Ne-am gândit să înotăm în lac, dar mie îmi era frică să nu fie apa otrăvită de la fabrică sau plină de șerpi. Am văzut un șarpe și am vrut să-l apuc, dar s-a ferit și a dispărut.

Visător: Bărbat de 32 de ani cu obsesii homosexuale pasive.

Asocieri: În alte vise anterioare, șerpii se transformaseră în femei, iar femeile în șerpi. Bob era o cunoștință de la serviciu, un ins asertiv, a cărui siguranță de sine visătorul o admiră. În noaptea dinaintea celor două vise de mai sus, ieșise în oraș cu o frumoasă din Sud arătoasă, căreia îi plăcea să bage râcă între bărbați.

Interpretare: În aceste vise, șerpii simbolizează atât homosexualitatea, cât și femeile care pândesc amenințător în întuneric și care nu se lasă prinse

(aidoma frumoasei din Sud cu care ieșise), alunecându-i dibaci printre degete când el încearcă să pună mâna pe una. Cursa nesăbuită cu mașina și ideea de a înota în apa otrăvită a lacului (otrăvită de coșurile de fum ale fabricii — simboluri falice) reprezintă actul homosexual, care este extrem de primejdios. Visele sunt puneri în scenă simbolice ale conflictelor dintre heterosexualitatea și homosexualitatea lui.

ȘOBOLANI

Vis: Stăteam în pat, citind, când am văzut ceva mișcându-se sub cuvertură. Îngrozită, mi-am strâns cât am putut picioarele. Brusc, un șobolan a țâșnit de la marginea patului și a fugit afară din cameră.

Visător: Femeie de 32 de ani, căsătorită, care era frigidă și suferea de migrene.

Asociere: Ținea minte că bunicul ei avea obiceiul să-i atingă organele genitale și își amintea mirosul pe care îl emana întotdeauna corpul lui. S-a gândit la expresia: „Nu-mi miroase a bine“40.

Interpretare: Șobolanul simbolizează atingerea incestuoasă a bunicului. Dezgustul ei față de acest gest a îmbrăcat acum forma unei aversiuni generalizate față de actul sexual cu soțul ei și cu orice bărbat. A face sex echivalează cu a mirosi un șobolan.

Vis (halucinație): Cel ce visa vedea animale venind spre el, cum ar fi șobolani și porci.

Visător: Edgar Allan Poe, poet și scriitor american care a suferit de depresie și alcoolism.

Asociere: Poe avea halucinații cu șobolani și porci între bețivi.

Interpretare: Insectele, șobolanii, șoarecii și alte animale mici pe care alcoolicii le văd în vise și halucinații reprezintă agresivitatea îndreptată spre ei înșiși, sub forma reproșurilor vinovate la adresa propriei persoane.

Vis: Alergam pe plajă, la marginea apei, cu un șobolan mic în mână. Am aruncat șobolanul în mare,

iar el s-a transformat într-un câine lățos. L-am dus la plimbare în parc și l-am arătat prietenilor mei.

Visător: Bărbat schizoid de 30 de ani, care avea o relație emoțional incestuoasă cu mama lui.

Asociere: S-a gândit că șobolanul era inima lui.

Interpretare: Șobolanul simbolizează inima lui vinovată, care este expusă și vulnerabilă (ținută în mâna lui). Marea s-ar putea să reprezinte purificarea, botezul sau s-ar putea s-o simbolizeze pe mama lui. Câinele lățos denotă o transformare spirituală. Este un vis al mântuirii.

Vis: Un șobolan mă mușca de fund.

Visător: Bărbat de 32 de ani cu tulburare obsesiv-compulsivă.

Asociere: S-a gândit la tatăl lui, un ins sever și avar.

Interpretare: Visul are două straturi de semnificație. Șobolanul denotă vinovăția oedipiană și ar putea reprezenta falusul tatălui (și penetrarea de către tată), la care fantaza visătorul în copilărie, ca mod de a-și atenua sentimentul de vinovăție pentru apropierea prea mare (incestuoasă) față de mamă. Ar putea să reprezinte și fecale, trimițând la faza anală, când tatăl supraveghea educația sfincteriană a visătorului și se arăta prea sever.

ȘOFER DE TAXI

Vis: Sunt împreună cu un bărbat necunoscut și intrăm amândoi într-o cameră, ca un fel de cabinet de masaj. Ne-o tragem nebunește, dar fără sentimente. Sunt într-un oraș străin, unde fac dragoste cu o femeie răutăcioasă. Din nou, facem amor sălbatic, dar fără sentimente. Pe urmă sunt la cineva acasă, la o femeie, și mi-e frică de soțul ei. Un șofer de taxi împreună cu iubita lui prostituată încearcă să ne omoare.

Visător: Bărbat bisexual cu trăsături impulsive.

Asociere: Șoferul de taxi din vis semăna cu Robert de Niro din filmul *Șoferul de taxi* (*Taxi Driver*).

Interpretare: Posibil ca șoferul de taxi să reprezinte sinele mânios, clivat al celui ce visează, în

timp ce prostituata este anima lui nerecunoscută. Visul indică activitatea sexuală frenetică, dar lipsită de dragoste, pe care el o are în viața reală și pentru care se simte vinovat.

ȘOIM

Vis: Când visătorul era încă în leagăn, a venit un șoim la el, i-a deschis gura cu coada și l-a lovit de mai multe ori peste buze cu coada.

Visător: Leonardo da Vinci, pictor și sculptor din Renașterea italiană. Relatat de Freud (1910). Da Vinci se născuse în afara căsniciei și fusese crescut de mama lui săracă și singură până la vârsta de 4 sau 5 ani, după care a locuit cu tatăl lui și cu mama vitregă.

Asociere: Da Vinci a fost fascinat toată viața de vulturi, explicația pentru această fascinație era amintirea de mai sus, despre care Freud a decis că era o fantasmă sau un vis.

Interpretare: Freud a văzut fantasma/amintirea ca pe o aluzie la faptul că fusese alăptat de o mamă intruzivă/falică. Șoimul o reprezintă pe mamă, iar coada lui este falusul acesteia. Deci experiența alăptării a fost pentru Da Vinci una pasivă, în care mama și sfârcul ei-penisul erau agresorii. Da Vinci nu s-a căsătorit niciodată și a fost mare iubitor de băieți, având întotdeauna mulți ucenici în jurul lui. Freud a găsit sursa acestei homosexualități latente în experiența din copilăria timpurie, cu mama intruzivă și tatăl absent, și observă că ambivalența lui față de femei era evidentă în picturi ca aceea a Mona Lisei, care pare să zâmbească de fericire sau să zâmbească superior, sau ambele.

ȘUNCĂ

Vis: Mâncam ouă cu șuncă și am observat cum șunca a început să crească pe farfurie, ca și cum era vie. Feliile subțiri se umflau ca două baloane.

Visător: Un actor de 28 de ani, cu înclinații narcisice.

Asociere: Juca într-o producție, iar alți actori îl acuzau că atrage toată atenția asupra lui.

Interpretare: Visul îi spunea același lucru pe care i-l spuneau colegii săi: că era „centrul atenției“[41].

---

[40] În limba engleză, expresia echivalentă este „I smell a rat“, care înseamnă, la propriu, „miros un șobolan“. (*N.t.*)

[41] În engleză, *ham* = „șuncă“, *to be a ham* = „a fi centrul atenției“. (*N.t.*)

T

TATĂ

Vis 1: Eram în Biserica Metodistă a tatălui. Pe estradă era Fairbairn, dar acesta avea fața dură a mamei. Eu stăteam pasiv, întins pe podeaua bisericii, cu fruntea îndreptată către estradă. El a coborât și mi-a spus: „Știi că ușa este deschisă?“ Am spus: „Nu am lăsat-o eu deschisă“ și am fost bucuros că i-am dat replica potrivită. S-a întors pe estradă.

Vis 2: Eram hărțuit și stăteam într-o cameră, discutând asta cu tata. Persoana care mă hărțuia era mama și i-am spus lui: „Știi că nu o să cedez niciodată în fața ei. Indiferent ce se întâmplă. Nu o mă dau bătut niciodată“. El a spus: „Da, știu asta. Mă duc să îi spun“. Și s-a dus și i-a spus: „Mai bine renunți. Nu o să îl faci niciodată să se dea bătut“. Iar ea a renunțat.

Visător: Harry Guntrip, psihanalist britanic. Relatat în lucrarea lui: *My Experience of Analysis with Fairbairn and Winnicott* (1975).

Asocieri: A avut primul vis la câteva săptămâni după ce începuse terapia cu Fairbairn. Tată lui era preot metodist, iar Guntrip era supărat pe el pentru că nu obiectase niciodată în fața comportamentului abuziv al mamei. Al doilea vis a venit un an mai târziu.

Interpretare: Locul în care se desfășoară primul vis este un amestec între cabinetul de consultații al lui Fairbairn și biserica unde slujea tatăl visătorului. Pentru Guntrip, visul indică un transfer negativ clar al „mamei lui severe și dominatoare“ asupra lui Fairbairn: „avea fața dură a mamei“. Ușa deschisă semnifică nevoia visătorului de a scăpa de evenimentele ce au avut loc în copilărie. Dorința lui de a se răzvrăti împotriva mamei este reprezentată, în vis, de modul în care îi răspunde lui Fairbairn, care este o mamă simbolică. În al doilea vis, îl determină pe tatăl lui să îl protejeze de mamă. Visul indică

progresul pe care l-a făcut în terapie, indicând faptul că a descoperit sursa cea mai profundă a furiei lui în privațiunile timpurii, preoedipiene, și în abuzurile la care îl supunea mama lui.

Vis: Eram în cabinetul terapeutului și el venea la scaunul meu și se apleca peste mine într-un mod sexual, ca și cum dorea să mă sărute. Apoi se transforma în tatăl meu. Mă simțeam foarte tulburată.

Visător: O femeie de 24 de ani, care suferea de depresie și avea tendințe suicidare.

Asocieri: Și-a amintit că mama ei se supărase atunci când ea fusese prea afectuoasă cu tatăl ei, la vârsta de 7 ani. A crezut că mama ei dorise să spună că avusese un comportament prea sexual față de tatăl ei. Din acel moment, avusese un comportament distant emoțional față de acesta.

Interpretare: Terapeutul din vis este un simbol frecvent de transfer pentru tatăl ei (terapeutul se transformă în tatăl ei). În vis, îl face pe tatăl ei să fie agresorul sexual, în timp ce în viața reală mama ei o acuzase pe ea că fusese agresivă sexual cu tatăl ei. În vis, ca și în viața reală, ea îl respinge din nou. Este un model care se repetă în viața femeii.

Vis: Tatăl ei stătea cu ea pe un deal acoperit cu câmpuri de grâu. Ea era destul de micuță pe lângă el, iar el părea un uriaș. O ridica de pe sol și o ținea în brațe ca pe un copil. Vântul bătea peste câmpurile de grâu și, în timp ce lanurile de grâu se legănau în vânt, el o legăna în brațe.

Visător: Studentul la filosofie, o femeie tânără, intelectuală. Relatat de Jung în *Relațiile dintre Eu și inconștient* (vezi Jung, 2007)

Asocieri: Pacienta dezvoltase un transfer erotic față de Jung, în care îl idealiza pe acesta — așa cum își idealizase propriul tată —, văzându-l ca pe salvatorul și zeul ei. Psihanaliza stagna în momentul în care a avut visul.

Interpretare: Interpretarea lui Jung a fost că visele femeii erau un mesaj din partea inconștientului ei colectiv. Ea îl transforma pe el într-un doctor de proporții supraumane, un tată primordial gigantic, un

zeu care era în același timp și vântul, și în ale cărui brațe protectoare ea se odihnea ca un copil. Jung afirma că modul în care era descris tatăl în vis semăna cu Wotan cel mitic, demonul/zeul naturii. O altă interpretare posibilă este că femeia regresase în terapie la un stadiu infantil timpuriu, în care căutase protecție din partea unui tată idealizat (care, în realitate, nu îi oferise o astfel de protecție). Acum ea căuta această protecție din partea lui Jung.

Vis: Eram într-o casă, pe partea interioară a unei uși care era întredeschisă. Afară era tatăl meu, încărcat cu pachete frumos învelite în hârtie de cadou și dorind să intre. Eram foarte speriat și încercam să închid ușa, ca să îl țin afară.

Visător: Dl. Z, un specialist narcisic, timid. Relatat de Kohut (1979).

Asocieri: Dl. Z era copil unic, iar părinții lui se despărțiseră timp de 1 an pe când el avea 4 ani. Tatăl lui avusese o relație cu o femeie mai tânără, apoi s-a întors la mama lui, când Dl. Z avea 5 ani. Acesta a avut visul de mai sus la întoarcerea tatălui.

Interpretare: Kohut a interpretat visul de două ori, la început utilizând psihanaliza clasică, apoi terminologia *psihologiei Sinelui* (nume dat școlii lui de analiză). Inițial, a văzut visul ca referindu-se la atitudinea ambivalentă a băiatului față de tatăl care se întorcea, teama de castrare și tendința lui de a se retrage din competiție, din afirmarea masculinității, plus regresia într-un atașament preoedipian (înainte de 3 ani) față de mama lui. În a doua interpretare, făcută câțiva ani mai târziu, el a văzut visul drept un indicator pentru starea mentală a unui băiat care fusese prea multă vreme lipsit de propriul tată. Această a doua interpretare a subliniat nevoile pozitive ale băiatului. Probabil că ambele interpretări sunt valoroase.

Vis: Stau pe terasa unei cafenele. Apare un cuplu. Se dovedește că sunt proprietarii azilului unde stă tatăl meu. Îi întreb dacă îl cunosc. Bărbatul răspunde afirmativ. Întreb cum este. „Este un bărbat foarte dificil. Mereu pus pe critică.“ Soția lui, o femeie

frumoasă, îl imită pe tatăl meu, spunând: „Dacă aveți camere atât de îngrozitoare, atunci trebuie să fiți porci.“

Visător: Un bărbat schizoid de 30 de ani, al cărui tată fusese distant și ostil toată viața.

Asociere: I-a scris tatălui că vine să îl viziteze peste o lună. Tatăl îi răspunsese că era prea ocupat ca să se vadă cu el.

Interpretare: Visul este o recunoaștere a faptului că tatăl este, într-adevăr, un bărbat dificil. Totuși, visătorul nu are încredere în propria judecată, așa că pune o femeie frumoasă, de genul femeilor care îi plac, să facă această afirmație. Femeia frumoasă poate fi mama lui, care făcea adeseori afirmații disprețuitoare despre tatăl lui.

Vis: Tatăl meu și cu mine stăm împreună la un hotel. El iese gol din baie și se întinde pe pat. Încep să mă masturbez. Se uită la mine și începe și el să se masturbeze.

Visător: Un bărbat de 27 de ani cu înclinații bisexuale.

Asociere: Și-a amintit un moment când el și tatăl lui stătuseră împreună la un hotel. Tatăl lui stătuse gol în pat, dar „nu a făcut nimic de genul masturbării“.

Interpretare: Dorința lui este ca tatăl său să se masturbeze cu el, lucru care ar însemna că tatăl lui îi acceptă sexualitatea și îl primește în lumea bărbaților.

TERAPEUT

Vis: Stăteam întins pe canapeaua psihoterapeutului meu. Eram relaxată. Pe urmă, terapeutul a venit și m-a sărutat. Am fost foarte supărată.

Visător: Femeie de 25 de ani.

Asociere: Spunea că are sentimente foarte amestecate în privința bărbaților. Mama ei, o fostă regină a frumuseții, a făcut-o mereu să aibă impresia că toți bărbații, inclusiv tatăl ei, erau intangibili pentru ea.

Interpretare: Terapeutul este un simbol al tatălui ei. Ea vrea să fie apropiată de el, dar se teme că el o va aborda sexual. Un asemenea gest ar îngrozi-o, fiindcă ar putea stârni simțăminte sexuale și în ea, care sunt tabu, și ar compromite atitudinea aprobatoare a mamei.

Vis: Am visat că vedeam o siluetă ciudată. Avea capul terapeutului meu și trup de cal, și purta o cămașă de noapte.

Visător: Femeie tânără. Relatat de Ferenczi (1916).

Asocieri: Cămașa de noapte era una purtată de tatăl ei, pe vremea când ea dormea în aceeași cameră cu părinții, înainte să împlinească patru ani, și asistase la acte sexuale. Calul era cel pe care-l văzuse odată când era copil, și o dusese bona să-l vadă, exact când el se împerechea cu o iapă.

Interpretare: Curiozitatea ei sexuală, stârnită mai întâi de părinți și de cal, era acum transferată asupra terapeutului. Freud (2010) vedea în acest vis un exemplu pentru modul în care se poate condensa o imagine compusă din mai multe părți disparate, dar care au o legătură comună.

Vis 1: Am venit la cabinetul tău și tu erai cu un grup de oameni — probabil alți pacienți. Nu păreai să mă fi observat.

Vis 2: M-am trezit din somn și tu erai în camera mea, lungit în celălalt pat. Nu știam de ce ești acolo. Tu te-ai uitat spre mine și ai zâmbit, de parcă voiai să zici: „Nu te teme“.

Vis 3: Eram pe stradă și te-am văzut mergând împreună cu un bărbat despre care am presupus că era un coleg. M-am simțit gelos.

Vis 4: Am venit la cabinetul tău, dar, în loc de cabinet, era un câmp și tu jucai fotbal cu un grup de bărbați tineri. Mi-ai făcut semn să mă alătur vouă.

Vis 5: Stăteai în picioare lângă canapea și îmi zâmbeai.

Vis 6: Am venit la ședința mea de terapie, dar în loc de canapea aveai două paturi alăturate. Eu m-am întins și tu mi-ai arătat cu mâna un acvariu de pești, în cealaltă parte a încăperii, în care erau niște țipari.

Vis 7: Ai spus că a venit momentul pentru examenul meu rectal.

Visător: Bărbat pasiv, de 30 de ani.

Asociere: Se plângea că nu știe cum să se afirme la locul de muncă. Tatăl lui fusese întotdeauna distant.

Interpretare: Această serie de vise arată evoluția transferului patern. Gândurile pasiv-homosexuale ale visătorului în legătură cu terapeutul își au sursa în gânduri inconștiente similare legate de tatăl său. Dorința din vis este să se apropie afectiv de terapeut (tată), pentru a-și atenua vinovăția oedipiană și a fi inițiat în lumea bărbaților — astfel devenind capabil să se afirme.

Vis: Eram la ședința de terapie. Îmi adusesem jurnalul și tu te pregăteai să-l citești. M-am întors, și tu vorbeai cu Sally, fosta mea terapeută. Eram pe cale să-mi cer scuze pentru jurnalul meu. Ea a spus: „Sunt câteva pagini chiar foarte bine scrise, în acest jurnal".

Visător: Bărbat de 33 de ani cu trăsături narcisice și homosexualitate egodistonică.

Asociere: Se dusese inițial la fosta terapeută când avea stări suicidare. De curând, începuse să aibă atât porniri suicidare, cât și ucigașe, și se gândea cu drag la fosta lui terapeută.

Interpretare: Terapeuții din visele lui reprezintă obiecte bune internalizate, pe care le poate folosi ca să-și potolească pornirile sinucigașe și ucigașe. Jurnalul reprezintă o evidență a acestor porniri, pentru care vrea să-și ceară iertare. Dorința lui este ca și noul terapeut să poată fi la fel de empatic pe cât era fosta terapeută.

Vis: M-am dus acasă la terapeuta mea și casa ei dispăruse. Nu mai era decât terenul gol, cu niște buruieni moarte pe el.

Visător: Femeie de 40 de ani, deprimată.

Asociere: Mama îi murise pe când avea trei ani.

Interpretare: Visătoarea se teme că și terapeuta o va părăsi, la fel ca mama ei.

TERAPIE

Vis: Era ca o scenă desprinsă din *1984*. Era o lume stranie, cu un mod de viață foarte înregimentat, în care toată lumea trebuia să facă terapie. Statul și instanțele de judecată erau conduse de terapeuți. Dacă te prindeau că ai încălcat legea, pedeapsa era că trebuia să-ți înfrunți cel mai teribil coșmar. Într-o zi mă uitam la un proces transmis la televizor. O fată era judecată pentru abuz asupra propriei persoane. Nu mai țin minte ce făcuse — ceva gen consum de droguri. A fost declarată incorigibilă și jurații au hotărât să fie violată drept pedeapsă. Cetățenii au tras la sorți ca să vadă cine va trebui să comită violul. A fost ales un băiat tânăr, care a început s-o urmărească pe fată, deși nu-i convenea. Eu m-am dus după fată afară din sala de judecată și i-am spus: „Poate reușești să te ascunzi“. „Nimeni nu mă poate ajuta“, a spus ea. „De când mă știu fac terapie și nimeni nu mă poate ajuta.“ Îmi făceam griji pentru ea, așa că am luat-o la mine acasă. Pe urmă am ieșit din nou și, nu știu de ce, aveam poșeta ei cu mine. Tipul care fusese ales să aplice pedeapsa mă urmărea. M-am întors și am spus: „N-am să te las s-o faci!“ El a oftat ușurat. „Oricum nu voiam s-o fac. Dar ce-o să le spunem autorităților?“ „O să mă duc la ședința mea de terapie, o să plâng și o să spun că am fost violată.“ Am plecat împreună mai departe pe stradă și eu am spus: „Nu crezi că este o cruzime să-i obligi pe oameni să-și înfrunte cele mai rele coșmaruri?“ El a răspuns: „Dar poate e ceva terapeutic“. Am început să-mi dau seama că priveam terapia ca pe o pedeapsă, dar una care era, de fapt, lucrul de care aveam nevoie.

Visător: Femeie de 42 de ani, suferind de trăsături paranoide.

Asocieri: A avut acest vis în noaptea de după o ședință de terapie în grup, în care vorbise despre teama ei de orice expresie a autorității, iar altă femeie vorbise despre viol. A spus că spaima ei cea mai mare ar fi să afle care este cel mai groaznic coșmar al ei.

Interpretare: Aceasta este o parabolă științifico-fantastică. Femeia în cauză este atât observator, cât și personaj, respectiv fata pedepsită să-și trăiască cel mai urât coșmar. Visul are multe niveluri de semnificație. Pe de o parte, este un portret al atmosferei represive, înregimentate, din mediul familial și din cel al școlii catolice pe care o urmase. Pe de altă parte, reprezintă lumea coșmarescă, paranoidă pe care a perceput-o ea în viața de zi cu zi și în care exista omniprezenta frică de a nu fi supracontrolată de reprezentanții autorității. În sfârșit, semnalează temeri similare de a nu fi controlată de terapeutul ei. În același timp, cea care visează ajunge la propria-i soluție: confruntarea cu teama de terapie este cel mai negru coșmar al ei, pentru că înseamnă „să afle care este cel mai groaznic coșmar“. Acest vis semnifică un punct de cotitură.

TERAPIE DE GRUP

Vis: Eram în grup, încercând să îmi dau seama ce se întâmpla. M-am uitat la Marion și m-am întrebat de ce nu mă place. Nu înțelegeam de ce mă ura atât de tare. Eu nu aveam astfel de sentimente față de ea.

Visător: O femeie de 35 de ani, schizoidă.

Asociere: Renunțase de curând la terapia de grup pentru că se simțea deranjată de interacțiunea cu una dintre persoanele din grup.

Interpretare: Se întâmplă destul de frecvent ca participanții la terapia de grup să aibă vise despre ceilalți membri ai grupului, tot așa cum pacienții au vise despre terapeuții lor. Grupul de terapie reprezintă atât un grup în sine, cât și familia pacientului. În grup, femeia nu înțelegea de ce o altă femeie o ura și a atacat-o. În familie, nu înțelegea de ce mama vitregă o urâse atât de tare. Această lipsă de înțelegere indică mecanismul ei de apărare, cel de clivaj, prin care s-a rupt de propria agresivitate și a proiectat-o asupra altora. Negându-și propria agresiune, nu a putut înțelege niciodată de ce o urau ceilalți (de ce credeau că era agresivă). Ea se vedea

ca o persoană drăguță care nu dorea nimic altceva decât să fie plăcută și să facă ceea ce trebuie.

TEROARE NOCTURNĂ

Vis (teroare nocturnă): Femeia în cauză a început să țipe, îngrozită, în toiul nopții. Își închipuia că Larry e undeva în cameră. Zvârcolindu-se în pat, a continuat să țipe: „Clyde! Clyde! Larry o să te omoare!“ Apoi s-a ridicat dreaptă în capul oaselor și a deschis ochii. „Larry o să te omoare!“ Psihiatrul ei a dat buzna în cameră, dar nu cu el vorbea. Se uita prin el, undeva în gol. Într-o inspirație de moment, el a decis să-i vorbească. „Domnișoară T., sunt eu, doctorul F. Mă auzi? ... Ai avut un vis. Povestește-mi ce ai visat.“ „Sunt toți aici. Larry o să-l omoare pe Clyde. M-a pus să nu spun nimănui. Acum o să-l omoare pe fratele meu, o să te omoare și pe tine, și pe toată lumea.“ „Unde e Larry?“ „Aici, în cameră. Nu-l vezi?“

Visător: Domnișoara T., o femeie care suferă de terori nocturne. Relatare adaptată după Friedmann (1980).

Asocieri: Fusese violată la vârsta de 11 ani, de către „Larry“, tatăl unui băiețel cu care stătea când nu erau părinții acasă. El o amenințase că îl va omorî pe fratele ei mai mic (Clyde), dacă povestește cuiva despre viol. Timp de douăzeci de ani, trauma a rămas închisă înlăuntrul ei. Din acel moment, a început să aibă terori nocturne, accese în timpul cărora se zvârcolea în pat, țipa și se trezea scăldată în sudoare.

Interpretare: Terorile nocturne sunt o repetare a traumei inițiale. Scopul lor este să aducă sub control o situație în care eul ei fusese inundat și ea se dovedise incapabilă să reacționeze așa cum și-ar fi dorit. Friedmann semnalează unii factori suplimentari anteriori (tatăl o crescuse ca pe un băiat, să se poarte bărbătește, să-și disprețuiască propria feminitate), care au contribuit la intensitatea sentimentelor ei față de viol. Freud observa odată: „...orice mișcare de dorință care își creează astăzi un vis se va întoarce într-un alt vis, atâta timp cât ea nu este înțeleasă și sustrasă regnului inconștientului“.

(2004, p. 86). Dorința din această teroare nocturnă este ca femeia în cauză să fie salvată.

TESTICULE

Vis: Conduceam o terapie de grup, cu mai mulți bărbați. Brusc, testiculele mele s-au desprins. Am încercat să le pun înapoi la locul lor, dar nu voiau să stea. Nu se vedea niciun pic de sânge. Am încercat să continui ședința de terapie, dar tot timpul mă gândeam cu spaimă la testiculele mele. Mă întrebam dacă nu cumva ar trebui să anulez ședința. Pacienții nu păreau să observe nimic.

Visător: Psihoterapeut de 50 de ani, care tocmai formase un nou grup de terapie cu pacienți bărbați.

Asociere: Avea vise recurente cu sentimente de nesiguranță în preajma altor bărbați sau legate de amestecul altor bărbați în relațiile lui cu femei. Identifica o legătură între aceste vise și relațiile lui cu cei trei frați și propriul tată.

Interpretare: Acesta este un vis al fricii de castrare. Visătorul, al treilea băiat în familie, fusese preferatul mamei, iar cei doi frați mai mari și tatăl, geloși pe acest favoritism, îl necăjeau și îl batjocoreau. Grupul de bărbați se referă nu numai la grupul de terapie pe care visătorul îl conducea efectiv în viața reală, ci și la relația cu frații și tatăl, indicând teama de castrare pe care încă o nutrește față de ei și pe care acum o transferă asupra grupului de terapie. Faptul că nu curgea deloc sânge ar putea fi o aluzie la dorința de a putea fi castrat, dar fără să i se întâmple nimic rău (nemânjit cu sânge), și de a putea repara situația.

TIGRU

Vis: Un tigru a sărit în cadă și a mâncat-o pe sora mea. Pe urmă a venit în camera mea și m-a lăsat să-l călăresc.

Visător: Un băiețel de 9 ani.

Asociere: Se ciorovăise cu sora lui din cauza unui cadou de Crăciun.

Interpretare: Tigrul reprezintă agresivitatea externalizată a băiatului, exprimând dorința lui de a scăpa de soră. Călăritul tigrului înseamnă aproprierea

agresivității tigrului (afirmarea masculinității proprii).

TIMP

Vis (tablou): Propriul cap scofâlcit atârnă deasupra unor stânci, pe fondul unui peisaj sterp. Peste cap i se scurge un ceas, care parcă s-a topit la soare. Alte trei ceasuri se scurg de pe un soi de masă și de pe creanga unui copac desfrunzit. Un ceas, zăcând cu fața în jos, are pe el un roi de furnici; un altul are o muscă solitară.

Visător: Salvador Dali, pictor suprarealist spaniol.

Asociere: În tabloul *Persistența memoriei*, Dali încerca să transmită caracterul opresiv al timpului și al memoriei. El a afirmat că ideea pentru acest tablou i-a venit când visa cu ochii deschiși, cu gândul la proveniența brânzei Camembert. În multe dintre visele sale, a povestit el ulterior, se lupta cu sentimentul de vinovăție pentru sex și masturbare.

Interpretare: Acest vis/tablou portretizează obsesia lui Dali pentru timp și moarte — două teme care își fac simțită prezența în aproape toate picturile lui. Ceasurile care curg peste capul lui, peste masă și din copac, simbolizează greutatea trecerii timpului. Fundalul sterp și insectele ar putea să reprezinte amintirile nedorite care rod psihicul pe dinăuntru. Efectul general este o stare de spirit deprimantă, probabil indicând propria melancolie a lui Dali. Capul scofâlcit al pictorului, pe care îl vedem în acest tablou, ca și în altele, denotă probabil nu doar trecerea timpului, ci și complexul de inferioritate al lui Dali, precum și, probabil, un sentiment de vinovăție oedipiană sau de inferioritate (penis mic și dezgustător). Faptul că el medita la originea brânzei, atunci când a avut acest vis, ar putea trimite la acela că brânza se amărăște în timp. La fel ca și lumea interioară a lui Dali.

Vis: Am visat că moțăiam și că voiam să știu cât e ceasul. M-am uitat la aparatul de radio și am văzut că era ora cinci. Mi s-a părut că o aud pe mama în cealaltă cameră, după care m-am trezit de-

adevăratelea și mi-am dat seama că sunt în propriul meu apartament.

Visător: Femeie de 32 de ani, deprimată.

Asociere: Mama ei murise pe când ea avea cinci ani.

Interpretare: Ora cinci din vis înseamnă, de fapt, vârsta de cinci ani. Cea care visează se întoarce la vârsta pe care o avea când mama ei a murit și nutrește dorința ca ea să fie vie. Acesta este un exemplu de distorsiune onirică în care timpul și vârsta devin interșanjabile.

Vis: Alergam să prind un tren, pentru că așteptasem până în ultima clipă. Mi-era teamă că n-am să termin tot ce aveam de făcut până să plec. De fiecare dată când voiam să pornesc, mai găseam ceva care trebuia neapărat făcut. Totuși, când am ajuns la gară, brusc am constatat că aveam patine cu rotile în picioare și am gonit cu o viteză uimitoare. Am prins trenul.

Visător: O fostă balerină, acum în vârstă de 76 de ani, suferind de anxietate.

Asociere: Începuse să-și scrie memoriile. Își făcea griji pentru sănătatea ei.

Interpretare: Trenul reprezintă moartea. „Ultima clipă“ reprezintă ultimii ani de viață. Ea se teme că nu va putea să-și termine memoriile și alte proiecte pe care le are, înainte de a muri, și speră să găsească o cale, în mod miraculos (patinele cu rotile).

TINEREȚE

Vis: Am văzut un tinerel la bowling. Manevra bila cu un singur deget.

Visător: Bărbat de vârstă mijlocie.

Asociere: Trecea printr-o criză a vârstei mijlocii.

Interpretare: Tinerelul care manevrează bila de bowling cu un singur deget reprezintă dorința visătorului de a-și recâștiga tinerețea și potența.

TRANDAFIR

Vis: Mă urmărește un bărbat înalt, cu păr încărunțit și ochelari. Fug printr-o casă veche. Urmăritorul meu trage în mine cu o armă. Mă ascund după o canapea.

Urmăritorul trage iar și văd glonțul venind spre mine. Mă lovește în creier. Din cap mi scurge un lichid roz care se transformă într-un trandafir.

Visător: Bărbat de 30 de ani cu personalitate borderline, care avea o mamă incestuoasă emoțional și un tată absent.

Asocieri: Urmăritorul îi amintea de tatăl lui. Nu recunoștea casa, dar canapeaua din ea era canapeaua din casa în care crescuse.

Interpretare: Casa cea veche reprezintă casa în care visătorul s-a născut (cu aceeași canapea). Urmăritorul este tatăl lui, furios pe el din cauza relației incestuoase emoțional pe care o are cu mama. Glonțul care îl nimerește în creier, făcând să curgă un lichid roz care se transformă într-un trandafir reprezintă asaltul gelos al tatălui asupra intelectului superior al fiului (creierul lui). Lichidul roz care îi iese din creier simbolizează latura lui feminină (anima lui), împotriva căreia tatăl nutrește resentimente. Trandafirul e o trimitere la folclor și legende, ca în poveștile medievale cu domnițe preafrumoase pe nedrept executate, din al căror mormânt răsar apoi flori de trandafir.

TRANSPLANT

Vis: Eram pe masa de operație și mi se făcea un transplant de inimă.

Visător: Bărbat de 45 de ani, narcisic.

Asociere: Recent, iubita lui îl acuzase de „cinism iremediabil".

Interpretare: Inima transplantată reprezintă o renaștere a inocenței.

TRANSSEXUAL

Vis: Am primit de la iubita mea o invitație la un cinematograf pentru transsexuali. Când am ajuns acolo, am descoperit că trebuia să fac sex cu un transsexual. M-am simțit trădat de iubita mea.

Visător: Bărbat de 32 de ani cu impulsuri transsexuale și confuzie privind identitatea de gen.

Asocieri: Își exprimase teama că iubita lui ar putea fi lesbiană. În copilărie, fusese dat la o parte de două

surori mai mici. Fusese făcut să creadă că era de sex nepotrivit; dacă ar fi fată, mama lui l-ar iubi din nou.

Interpretare: Transsexualitatea simbolizează dorința celui ce visează de a-și schimba sexul, pentru a putea fi iubit de iubita lui (de mama și de surorile lui). În același timp, el se simte trădat, exact la fel cum se simțise altădată trădat de mama lui, atunci când începuse să le prefere pe surorile mai mici.

TRAPĂ

Vis: Mergeam pe acoperișurile caselor. Am intrat pe fereastra uneia dintre case și am văzut o trapă în podea, parțial ascunsă de un covor. Am ridicat trapa și am văzut o scară în spirală care ducea la dormitorul unei femei. Femeia făcea un duș. Am întrebat-o cum pot să ajung la poteca apalașilor, iar ea mi-a dat indicații. Am găsit niște tenișI galbeni, exact mărimea mea. Un bărbat a intrat în cameră și a zis: „Știi cum se numesc tenișii ăștia? Pantofi nautici“. Am ieșit amândoi pe acoperiș.

Visător: Bărbat de 40 de ani cu tendințe voaioriste.

Asocieri: În ziua dinaintea visului se gândise dacă să-l roage pe tatăl lui să-i cumpere o pereche de pantofi de sport, cadou de Crăciun. Dintotdeauna îl intrigaseră ușițele gen trapă. Femeia îi aducea aminte de mama lui.

Interpretare: Casele simbolizează femei, iar trapa semnifică adeseori pătrunderea în secretele erotice ale femeilor (vaginele lor). Femeia care face duș este, probabil, mama celui ce visează. Ea îi dă indicații cum să ajungă la poteca apalașilor, ceea ce semnifică probabil calea spre bărbăție — visătorul și tatăl lui erau pasionați de drumeție și camping. Bărbatul din vis este tatăl visătorului, iar purtatul tenișilor lui înseamnă „să se pună în locul lui“. Întotdeauna se simțise inferior tatălui, în viața reală, deci acest vis reprezintă dorința lui oedipiană de a se separa de mamă și a-și crea legături afective cu tatăl.

TRAS CU OCHIUL

Vis: Nancy și cu mine eram la ea acasă. Ne-am băgat în pat și erau niște oameni care trăgeau cu

ochiul la noi, prin luminatorul din tavan. Nancy s-a plâns că o zgârii.

Visător: Bărbat schizoid de 38 de ani cu trăsături paranoide.

Asociere: Povestise că s-a gândit îndelung și cu tristețe la fosta lui soție, Nancy, într-un weekend când se dusese să-i viziteze pe părinții lui.

Interpretare: Oamenii de pe acoperiș care trag cu ochiul la cel ce visează sunt părinții lui, care se amestecaseră adeseori în căsnicia cu fosta nevastă. Luminatorul din tavan simbolizează probabil vulnerabilitatea lui. În vis, Nancy se plânge că el o zgârie în timpul actului sexual, dar el nu și-a dat seama că asta face, ceea ce indică, probabil, că se disociază de propria-i agresivitate.

TRAS CU PUȘCA

Vis: J. și cu un prieten de-al lui trăgeau cu pușca în păsări. Mary era acolo. Eu trebuia să mă duc și să culeg păsările moarte, dar nu reușeam să găsesc niciuna, fiindcă era foarte întuneric și eu nu aveam echipamentul adecvat. Când m-am întors, J. și prietenul lui o aruncau pe Mary peste gard, într-o gaură de puț. „Ce s-a întâmplat?“, am întrebat eu. „Păi a luat-o razna, așa că i-am dat una în cap și am aruncat-o peste gard în puț“. Am întrebat dacă era moartă și el a răspuns: „Nu, dar o să fie, dacă o lăsăm acolo“. M-am întrebat dacă așa ar trebui să facem, dar mi-era frică să spun ceva, nu cumva să mă omoare și pe mine.

Visător: Bărbat de 32 de ani, suferind de depresie și sentimente de inadecvare.

Asocieri: Mary era o fată pe care o știa din liceu și care avea o reputație proastă. J. era un cunoscut de-al lui cu păreri deloc măgulitoare despre femei și a cărui asertivitate visătorul o admira.

Interpretare: Trasul cu pușca simbolizează potența masculină, iar arma de foc este un simbol falic. Faptul că visătorul nu trage cu arma el însuși, ci i se deleagă sarcina de a culege păsările împușcate (femei), ca un câine umil, indică sentimentele lui de inferioritate masculină. Pentru că nu are

„echipamentul adecvat“, nici măcar această sarcină secundară n-o poate îndeplini ca lumea. Mary simbolizează însușirile demonice ale femeilor, cărora visătorul nu se simte capabil să le facă față, acasă sau la serviciu. I-ar plăcea să poată face el însuși ceea ce J. îi face lui Mary, dar conștiința nu îi dă voie.

TREISPREZECE

Vis: Plutesc de-a lungul Șoselei 13, în drum spre un oraș care se numește Princess Ann. Nu am corp, sunt doar doi ochi care plutesc. Dar nu pot să ajung la Princess Ann, pentru că sunt prea mulți munți și prea multe râuri în calea mea. Rămân mereu undeva în împrejurimi, uitându-mă la linia orizontului.

Visător: Femeie de 37 de ani, schizofrenică.

Asociere: Se înscrisese la colegiu într-un oraș, unde totul fusese groaznic. Se simțea singură și deprimată. Abandonase studiile în ultimul an. Numele mamei ei era Ann.

Interpretare: Numărul 13 simbolizează ghinion, iar Șoseaua 13 reprezintă o călătorie sortită eșecului. Princess Ann reprezintă nu numai orașul în care a urmat colegiul, renunțând înainte să-și termine studiile, ci, la un nivel mai profund, o reprezintă și pe mama ei, pe care o idealizează ca și cum ar fi fost o prințesă de basm. În viața reală, mama o părăsise pe când avea cinci ani, iar depresia în care căzuse la colegiu avea probabil legătură cu acest abandon din copilărie. Visul s-ar putea să fie o dorință de a se întoarce la mama ei (munții și râurile însemnând nu doar obstacole, ci și femei). Faptul că în vis plutește este o manifestare a tendinței de depersonalizare, din cauza sentimentului că, după plecarea mamei, i-a fost cumva răpit sinele.

TRENURI

Vis: Visătorul era în Spania și voia să ia trenul spre un loc numit Daraus, Varaus sau Zaraus.

Visător: Havelock Ellis, psiholog britanic, conform relatării lui Freud (2010).

Asocieri: La câteva luni după acest vis, Ellis aflase că Zaraus chiar este numele unei gări de pe linia care

leagă San Sebastian de Bilbao, prin care trecuse trenul lui cam cu vreo șapte luni înainte să aibă visul.

Interpretare: Agentul instigator al visului este experiența din Spania, când a trecut cu trenul prin Zaraus. Probabil că gara respectivă este o amintire-ecran pentru ceva care s-a întâmplat în trecut și asupra căruia visătorul are o fixație. Confuzia privind gara ar putea reprezenta o anume confuzie din viața lui.

Vis: Sunt în locomotiva unui tren. Trenul intră într-un tunel. La capătul tunelului este un zid de cărămidă, de care e legată mama mea. Locomotiva intră cu viteză în ea și eu mă trezesc înspăimântată.

Visător: Femeie de 28 de ani cu personalitate multiplă.

Asociere: Și-a amintit că mama ei a abuzat-o sexual când era mică, vârându-i degetele în vagin, dar și gâtul sticlei de whisky.

Interpretare: Acesta este un vis de răzbunare. Tunelul reprezintă vaginul mamei, iar locomotiva simbolizează agresiunea falică din partea personalității masculine a celei ce visează, care o violează brutal și o ucide pe mamă.

Vis: Eram în pielea goală, stând pe tamponul din față al unei locomotive care mergea cu viteză pe șine. Trenul trecea printr-o pădure din Long Island, unde am crescut eu. A trecut peste un iaz, din care a sărit un șarpe și m-a mușcat.

Visător: Bărbat de 31 de ani care se recupera după dezalcoolizare și avea tendințe voaioriste și exhibiționiste.

Asociere: A spus că șarpele era mama lui și că iazul îi amintea de unul asemănător, lângă școala primară pe care o urmase. A spus și că trenul era condus de mama lui.

Interpretare: Trenul simbolizează sexualitatea lui falic-narcisică (cuprinzând voaiorismul, exhibiționismul și alte pulsiuni perverse). Mama îl „împinsese“ spre această formă de sexualitate perversă, raportându-se la el într-un mod nepotrivit și sexualizat (ea însăși fiind alcoolică), dar îl și

castrase, refuzând să-l lase să se desprindă de ea și subminându-i încrederea în sine (șarpele care îl mușcă).

Vis: Încercam să mă urc în tren, dar aveam picioarele lipite de ceva care semăna a clei.

Visător: Femeie de 39 de ani împovărată cu sarcina de a-și îngriji părinții bătrâni.

Asociere: Fusese invitată să petreacă weekendul la țară cu niște prieteni, chiar în ajunul nopții visului, și fusese nevoită să refuze.

Interpretare: Era „lipită“ de părinții ei (dependență) și se temea că „va pierde trenul“.

Vis: Așteptam la gară. O femeie de lângă mine a spus: „Aștept de patruzeci și cinci de minute“. M-am dus acasă ca să-i cer tatei mașina. L-am găsit gol în pat, în camera lui, citind ziarul. I-am cerut cheile mașinii și el mi le-a dat cu o privire ciudată.

Visător: Femeie de 27 de ani, isterică.

Asociere: Și-a amintit că tatăl ei făcea zgomot când își mânca supa sau își bea cafeaua, iar aceste zgomote o excitau, făcând-o să se ducă în camera ei, unde se masturba agresiv. Tatăl ei se uita jenat la ea, când era adolescentă.

Interpretare: Trenul pe care ea îl așteaptă îl reprezintă probabil pe tatăl ei sau falusul tatălui, la fel ca și cheile mașinii. Visul este dorința ca tatăl s-o accepte — acceptare pe care crede că ar putea-o obține prin cedare sexuală în fața lui. Asocierile orale (zgomotele scoase de tatăl ei) ar putea fi legate de amintiri refulate despre scena primară.

Vis: Eram într-un tren care mergea undeva. Treceam din vagon în vagon. Nu-mi găseam compartimentul de la vagonul de dormit.

Visător: Femeie de 45 de ani.

Asociere: Visătoarea își pierduse de curând apartamentul.

Interpretare: Visul oglindește starea din prezent a visătoarei, care nu mai are o locuință.

Vis: Eram la gară și mă tot urcam ba într-un tren, ba într-altul. Din clipa în care eram într-un tren, mă

gândeam: „Nu, nu e ăsta“. Și pe urmă mă duceam la altul, și la altul. Niciunul nu părea să fie cel potrivit.

Visător: Femeie de 36 de ani, analist informatician.

Asociere: Avea sentimentul că a rămas în urmă cu munca ei de la serviciu.

Interpretare: Interpretarea ei a fost că metafora din vis cu trecerea de la un tren la altul și sentimentul că niciodată nu e de ajuns este un joc de cuvinte vizual, care îi spune că are nevoie de mai mult „training“42 în analiză informatică, pentru a putea ține pasul cu sarcinile de serviciu.

Vis: Eram într-un tren care se tot oprea și pornea iar. De fiecare dată când se oprea, în el urcau alți și alți călători. Mi-era ciudă pe ei, pentru că aveam senzația că din cauza lor nu pot ajunge la timp la destinație.

Visător: Bărbat de 31 de ani cu tulburare obsesiv-compulsivă.

Asociere: Când era copil, ori de câte ori pleca într-o călătorie cu mama lui, aceasta făcea tot felul de opriri neplanificate, lucru care pe el îl irita.

Interpretare: Oprirea și repornirea trenului, culegând alți călători, trimite la primii ani din copilăria celui ce visează, când mama lui a născut un copil după altul, ceea ce l-a împiedicat să ajungă la destinație (i-a întârziat dezvoltarea). Amintirea cu mama care se oprește și iar pornește la drum este o amintire-ecran.

TREZIRE

Vis: Fusesem în comă mult timp, apoi m-am trezit. Mama era lângă mine și am spus: „La revedere, mamă“.

Visător: O femeie de 34 de ani.

Asociere: Femeia s-a plâns de relația „sufocantă“ pe care o avea cu mama ei.

Interpretare: Coma reprezintă sufocarea din partea mamei visătoarei. Trezirea înseamnă separarea emoțională de mamă.

TRIB

Vis: Fac parte dintr-un trib și toți suntem minunat de goi. Unul dintre bărbați mă conduce într-o vale înverzită și-mi șoptește: „Ești liberă“. Îngenunchează ca să bea nectarul dintre coapsele mele. Aud oameni strigând pe culmea dealului, dar nu-mi pasă. Apoi sunt într-o grădină și peste tot în jurul meu florile își deschid corolele îmbujorate. Propria-mi vulvă se deschide într-o floare galbenă. Pe deal, aud tribul cântând: „Da, da, da!“ Mă trezesc masturbându-mă, excitată la culme. Visul acela mi-a rămas în minte zile de-a rândul.

Visător: Femeie de 32 de ani.

Asocieri: Bărbatul din vis îi aduce aminte de fratele ei, John. Întotdeauna a fost atrasă de fratele ei și i-a invidiat lipsa de inhibiții. Părinții se pare că i-au acordat fratelui mult mai multă libertate decât ei.

Interpretare: Acesta este un vis al progresului decisiv, având drept conotație separarea celei ce visează de părinții ei (oamenii care strigă pe deal) și eliberarea ei sexuală. Intensitatea și vivacitatea visului subliniază semnificația lui pentru cea care visează și semnalează probabil dezlănțuirea unor simțăminte până atunci refulate. Tribul de oameni goi semnifică probabil atât o regresie la inocența arhaică și la goliciunea copilăriei mici și a vieții de familie, cât și pasiunea primitivă a sexualității. Fratele, a cărui libertate femeia o invidiază, servește drept trambulină a eliberării ei.

TRIBUNAL

Vis: Eram într-o cantină. Robert Shapiro, avocatul faimos, era și el acolo, cu un client. Eu eram implicat într-un proces cu acest client și eram furios. Ei încercau să mă provoace, să mă facă să spun ceva care să mă incrimineze, dar eu tăceam. Când am plecat, am spus: „Voi vorbi la tribunal“. În timp ce ieșeam din cantină, lumea a început să aplaude.

Visător: Un bărbat de 45 de ani, masochist, care fusese implicat în mai multe procese.

Asociere: S-a trezit gândindu-se la o femeie pe care era supărat în acel moment, din cauza unui conflict de afaceri. Simțea că femeia profitase de el

și, când era treaz, fantasma uneori că îi va intenta un proces.

Interpretare: Visul este o extensie a fantasmelor lui. În vis, femeia-inamic este reprezentată de un avocat faimos, pe care îl învinge verbal în cantină, spre bucuria celorlalți oameni prezenți, care îl aplaudă. La un nivel mai profund, visul poate reprezenta răzbunarea față de frații mai mari, care obișnuiau să îl provoace și să îl facă să își piardă calmul. Încă din copilărie fantasma că va deveni faimos (va fi aplaudat), acesta fiind un mod de a scăpa de vina oedipiană.

TUNEL

Vis: Mă târam prin niște tuneluri. Erau săpate în malul unui râu. Mă târam înăuntru și afară din tuneluri. Am simțit că mama se uita la mine în tot acest timp. La un moment dat, un pui de iepure m-a mușcat cu dinții de deget, dar nu m-a durut. Pe urmă eram la mine acasă și aveam o diagramă explicativă despre tuneluri.

Visător: Bărbat de 32 de ani cu trăsături narcisice severe.

Asociere: Mama lui nu-l dorise și încercase să-l avorteze. Când era furioasă pe el, obișnuia să-și ridice fusta și să-i arate cicatricea de la operația cezariană, țipând: „Vezi? Vezi ce mi-ai făcut?“

Interpretare: Tunelurile simbolizează probabil vaginul mamei lui. Iepurele a cărui mușcătură nu doare denotă o sarcină ușoară. Visul reprezintă dorința celui în cauză de a se întoarce în uter și a se naște din nou. Poate că, dacă află cum se iese frumos de acolo (prin vagin), fără a provoca atât de multă durere, mama lui îl va accepta. Conotația diagramei este mult-dorita cunoaștere expertă a procesului nașterii.

Vis: Mergeam printr-un tunel lung. Tunelul se făcea din ce în ce mai mic și nu mai puteam să respir.

Visător: Femeie de 27 de ani, suferind de claustrofobie.

Asociere: S-a gândit la mersul la biserică împreună cu mama ei. Întotdeauna se simțea înghesuită în biserică și își dorea ca mama să n-o mai facă să se simtă vinovată, atunci când nu voia să meargă.

Interpretare: Tunelul reprezintă biserica și felul în care mama o sufocă prin inducerea sentimentului de vinovăție.

---

[42] „Train“ = tren, dar și a instrui; „training“ = instruire, formare profesională. (*N.t.*)

Ț

ȚEAVĂ

Vis: Am auzit un zgomot și am văzut o țeavă care ieșea din perete în dormitorul meu. Pe urmă am văzut cum se scurge un lichid roșiatic din ea.

Visător: Bărbat tânăr suferind de impotență.

Asociere: Seara, fusese cu iubita lui și nu reușise să susțină o erecție.

Interpretare: Țeava este un simbol falic. Visul este dorința lui de a avea potență. Lichidul roșiatic denotă sânge sau vitalitate.

ȚIPĂT

Vis 1: Mă uitam la televizor și am văzut o știre despre o nouă punere în scenă a musicalului *Eu și regele*. Producția urma să fie făcută în Japonia, inclusiv scena țipătului mut. Piesa era controversată, din cauza temei antijaponeze.

Vis 2: Eram într-un restaurant, așteptând-o pe Teresa. I-am explicat chelnerului că urmează să vină o tipă roșcată, care arată așa și pe dincolo. Am văzut-o pe coridor, mai departe, lucrând la ceva. Pe urmă eram afară, în stradă. Fusese un accident. Un polițist frumușel, cu ochii albaștri, zăcea fără cunoștință. L-am înconjurat cu brațul și pe urmă am început să-l sărut. Ochii lui albaștri s-au deschis, dar era paralizat.

Visător: Bărbat homosexual, de 37 de ani.

Asocieri: Musicalul preferat al mamei lui era *Eu și regele*. Când era copil, își dorea să poată țipa, dar trebuia să stea liniștit. Polițistul inconștient îi aducea aminte de fratele lui.

Interpretare: Visătorul avusese aceste două vise unul după altul, în aceeași noapte. Primul, *Eu și regele*, simbolizează legătura afectivă cu mama lui și se referă probabil la furia lui (țipătul mut) pentru faptul că mama, atât de pasionată de o piesă de teatru, nu dă prea mare atenție sentimentelor lui.

Faptul că piesa avea o temă antijaponeză este o aluzie la convingerea lui că mama era „anti“-propriul fiu. În al doilea vis, roșcata o reprezintă din nou pe mama lui (care lucrează și nu-i dă atenție); polițistul este atât fratele, cât și tatăl lui, visătorul având cu amândoi fantezii homosexuale. Polițistul este paralizat (castrat, neputincios), la mila visătorului, inversând situația efectivă din perioada copilăriei.

Vis (tablou): Imaginea distorsionată a unui bărbat aflat pe un pod, strigând. Bărbatul își strânge tâmplele în palme, ca și cum l-ar durea capul. Are gura larg deschisă. Se văd două siluete în depărtare, dar stau cu spatele și nu-l văd pe bărbatul de pe pod; este complet singur. Cerul, apa și podul formează un decor din linii roșii învârtejite, de parcă natura însăși ar fi luat-o și ea razna.

Visător: Edvard Munch, pictor norvegian care suferea de depresie, așa cum a exprimat-o în tabloul „Țipătul“.

Asocieri: În familia lui Munch s-au petrecut multe tragedii, între care moartea mamei și a surorii lui, de leucemie, când el avea 5 și respectiv 17 ani. În tablourile lui, el a năzuit spre subiectivitate.

Interpretare: Picturile lui Munch au avut o înrâurire covârșitoare asupra expresionismului german, zugrăvind alienarea și nenorocirea omului modern. Țipătul revelează, poate, chinul interior profund al lui Munch, precum și sentimentul de însingurare și abandon pe care trebuie să-l fi avut după moartea celor mai dragi obiecte primare din viața lui. Se prea poate ca el să nu fi avut nicicând șansa de a jeli cum se cuvine niciuna din cele două morți și, ca atare, a dus în sufletul lui această melancolie până la sfârșitul vieții.

U

UMBRELĂ

Vis: Eram pe o bancă în parc. A venit o femeie și s-a așezat la capătul celălalt al băncii. Avea o umbrelă albă, pe care a pus-o pe bancă, între noi, cu vârful spre mine. Am avut o erecție, am devenit agitat și a trebuit să plec.

Visător: Bărbat de 28 de ani cu un fetiș pentru umbrele.

Asociere: Când era mic, mama lui avea o umbrelă albă ca aceea din vis.

Interpretare: Umbrela este un simbol falic; ca urmare, femeia cu umbrela albă reprezintă o femeie inocentă cu un falus (imaginea lui idealizată despre mama din copilărie). Visul este o dramatizare directă a fetișului pe care visătorul îl are pentru umbrele. Obiectele fetișiste denotă adeseori dorința inconștientă a fetișistului ca mama lui, și toate femeile, să aibă penis, ceea ce îi domolește sentimentul de vinovăție și teama de castrare.

UNGHII DE LA DEGETELE DE LA MÂINI

Vis 1: Eram în casa părinților mei, stăteam pe jos, pe podeaua sufrageriei, și îmi făceam manichiura. Fratele meu se plângea de mine și m-am mutat mai departe de el. Mi-a spus că unghiile mele îl deranjau. Am spus: „Cum pot să te deranjeze unghiile mele? Știu că nu sunt binevenită aici, dar asta e prea de tot!“

Vis 2: Eram în casa bunicii, de la țară. Prietena mea Eve era acolo, cu mine. Mergeam în spatele casei, unde era un râu, ne scoteam hainele și intram în apă. Eve avea același fel de ojă pe care o aveam și eu, roșu-aprins. Spunea: „Ce bine e!“ „Îhî“, spuneam eu.

Vis 3: Înapoi la casa părinților. Simțeam o durere emoțională profundă. Ne pregăteam să ne ducem

undeva, iar tata se certa cu mama, referitor la culoarea unghiilor mele, care nu îi plăcea. Eu plângeam cu sughițuri.

Visător: O femeie de 24 de ani, cu trăsături borderline.

Asocieri: Se simțise întotdeauna în siguranță în casa bunicii. Tatăl ei o abuza fizic în copilărie, iar ea fugea la bunica.

Interpretare: Unghiile roșii reprezintă sexualitatea visătoarei, care sunt deranjante pentru fratele și tatăl ei. Din cauza faptului că o resping, ea este împinsă să aibă o relație lesbiană cu prietena ei, Eve, descrisă în vis. Totuși, relația cu Eve are loc în curtea din spatele casei bunicii, în siguranță, și are mai mult sensul unei relații de adolescență decât cel al unei relații sexuale între doi adulți. Din moment ce Eve își poate accepta sexualitatea (unghii roșii), atunci și femeia care are acest vis ar face bine să și-o accepte.

URCARE

Vis: Urc pe o scară, care duce din ce în ce mai sus. Trec pe lângă multe camere, dar nu pot intra în ele, ca să mă odihnesc, pentru că scara nu ajunge la ele. În unele dintre camere văd copii care se joacă. După o vreme, obosesc și mă întreb unde duce scara. Mă trezesc neliniștit.

Visător: Un bărbat obsesiv-compulsiv de 29 de ani.

Asociere: Bărbatul vorbește despre solicitările nesfârșite pe care le primește de la tatăl lui, pentru care lucrează.

Interpretare: Scara simbolizează așteptările nesfârșite pe care tatăl visătorului le are de la acesta, căruia îi pune pe umeri responsabilități încă din copilărie. Camerele pe lângă care trebuie să treacă sugerează multiplele oportunități pe care le ratează. Camera copiilor poate reprezenta copilăria pierdută.

URECHE

Vis: Stăteam întins pe canapeaua dumneavoastră, m-am uitat în jur și am văzut deodată că nu aveați urechi. Am spus: „Ia te uită, domnule doctor, nu aveți

urechi“. „Și e bine așa?“ ați răspuns. Nu păreați să dați prea mare importanță acestui aspect.

Visător: O femeie narcisică, de 24 de ani, cu o stimă de sine scăzută.

Asociere: În ultimele săptămâni se simțise frustrată din cauza psihanalistului la care mergea.

Interpretare: Lipsa urechilor indica teama visătorului că psihanalistul nu o asculta. Acest lucru făcea aluzie la tatăl ei, care fusese indisponibil emoțional și era de părere că fiica lui era exagerat de sensibilă și dădea prea multă atenție lucrurilor.

URIAȘI

Vis (ficțiune): „Am ajuns pe țărmul unei țări numite Brobdingnag, unde toți oamenii erau uriași, iar eu nu eram mai mare de un deget. În timp ce eram acolo, Domnișoarele de Onoare mă invitau uneori în apartamentele lor, ca să aibă plăcerea să mă vadă și să mă atingă. Adeseori mă dezbrăcau în pielea goală și mă întindeau pe sânii lor; mă simțeam dezgustat“.

Visător: Jonathan Swift, prin vocea personajului său Gulliver, după *Aventurile lui Gulliver* (1726).

Asociere: Swift nu s-a căsătorit niciodată, iar scrierile lui sunt pline de imagini anale și orale.

Interpretare: Freud (1900) și Grinstein (1980) au comparat fanteziile lui Swift cu vise în care pacienții vedeau oameni măriți sau micșorați. Ei au atribuit aceste deformări dorinței visătorului de a exprima viziuni și fantasme infantile, făcând oamenii foarte mari (cu trimitere la copilăria timpurie) sau foarte mici (împlinirea viselor compensatorii ale copiilor mici). Scena din Brobdingnag, în care Domnișoarele de Onoare îl pun pe sânii lor uriași, face referire la stadiul suptului din copilărie, când sânul matern pare uriaș. Unii teoreticieni (Klein, 1932) sunt de părere că, la început, copilul relaționează doar cu sânul matern, și nu cu mama însăși. Dacă sânul este unul rău (nu are lapte), atunci este văzut ca un sân ofensator. Fantezia lui Swift pare să indice că el însuși nu a fost alăptat deloc corespunzător (dezgustul față de mirosul sânilor). Imaginile

pregenitale de defecare și urinare care apar în scrierile lui indică fixații severe la acel nivel.

URINĂ

Vis (ficțiune): După ce corabia lui a naufragiat, Gulliver a fost dus de valuri pe o insulă numită Lilliput, unde oamenii erau mici ca șoriceii, iar el era un uriaș. Într-o seară, a fost trezit de țipetele a sute de liliputani adunați la ușa casei lui. Mai mulți curteni de-ai împăratului din Lilliput l-au implorat să vină de îndată la palat, unde apartamentele reginei luaseră foc din cauza neglijenței unei doamne de onoare. Când a ajuns acolo, flăcările se întinseseră cu atâta putere, încât gălețile cu apă pe care i le aduceau piticii — nu mai mari decât un degetar — nu făceau față. Din fericire, cu o seară înainte, Gulliver băuse din belșug un vin delicios, numit glimigrin, iar căldura focului a început să-și facă efectul asupra urinei lui, pe care el „a golit-o în asemenea cantitate, și aplicată atât de bine în locurile potrivite, încât focul fusese complet stins în trei minute".

Visător: Jonathan Swift, prin personajul Gulliver din cartea *Călătoriile lui Gulliver* (1726).

Asociere: Swift avea o reputație de mizantrop. Nu s-a căsătorit niciodată și nici măcar n-a avut relații sexuale cu o femeie, se pare, deși a purtat o corespondență amoroasă de la distanță cu o femeie mult mai tânără.

Interpretare: Fantezia lui Swift cu Gulliver, un om care se ridică impunător asupra tuturor celorlalți, este genul de fantasmă des întâlnit la copii, care în vis compensează faptul că sunt mai mici decât adulții. În fragmentul parafrazat mai sus, apartamentele reginei au luat foc și visătorul uriaș stinge incendiul urinând pe ele. Posibil să fie o fantasmă oedipiană. Regina o simbolizează pe mamă, iar regele pe tată. Focul reprezintă pasiunea — în cazul de față, pasiunea dezlănțuită. Posibil să simbolizeze și furia visătorului la adresa propriei mame și a femeilor în general. Felul în care visătorul își salvează mama trimite la fanteziile copilărești ale băieților, în care superioritatea falică este asociată cu putința de a

urina lung și a ajunge cu jetul cât mai departe. S-ar putea să fie și o aluzie la enurezisul rușinos din copilăria lui Swift. Freud (1905) făcea legătura între enurezis și „joaca cu focul".

Vis: Cel ce visează era în pat și urinase. O femeie stătea întinsă în pat și se uita la el. Era roșie și corpolentă. El a apucat-o de sâni; ea n-a protestat. Ea i-a arătat vaginul; era urât. El nu voia să aibă de-a face în niciun fel cu ea.

Visător: Emanuel Swedenborg, savantul suedez care suferea de paranoia. Relatare în Gutheil (1951).

Asociere: Swedenborg se temea de femei, spaimă pe care o punea în legătură cu relația dificilă pe care o avusese cu propria mamă.

Interpretare: Femeia roșie și corpolentă o reprezintă pe mama celui ce visează. Vaginul ei este urât fiindcă stârnește vinovăția falică a celui ce visează (pentru că el are penis) și dezgustul față de incest. Urinatul în pat își are probabil originea în scene din copilărie, când visătorul făcea pipi în pat ca mod de a atrage atenția și simpatia mamei. Atunci a avut probabil prima oară sentimente de rușine pentru pornirile lui incestuoase.

URS

Vis: Eram în casa lui Jim, din pădure. În timp ce dormeam, a intrat o ursoaică în dormitor care a fătat un pui. Am avut grijă de pui și erau mulți prieteni acolo, de-ai mei și de-ai lui Jim, care ne ajutau.

Visător: O femeie de 45 de ani.

Asociere: Se întâlnea cu Jim și se ducea la casa lui din pădure, dar se simțea frustrată, deoarece dorea să locuiască împreună cu el, doar că Jim era nehotărât. Jim i-a spus că văzuse recent o ursoaică ce avea doi pui.

Interpretare: Visul este dorința ei de a locui cu Jim, de a crește un copil și a trăi fericiți înconjurați de prieteni. Ea simte că este prea bătrână pentru a avea un copil, prin urmare, în vis, aduce o femelă de urs care dă naștere copilului. Astfel, ursul servește drept înlocuitor sau alter ego.

V

VACI

Vis 1: „A visat și Faraon un vis. Se făcea că stătea lângă un râu. Și iată că au ieșit din râu șapte vaci, frumoase la înfățișare și grase la trup, și pășteau pe mal. Iar după ele au ieșit alte șapte vaci, urâte la chip și slabe la trup și au stat pe malul râului lângă celelalte vaci. Și vacile cele urâte și slabe la trup au mâncat pe cele șapte vaci frumoase la chip și grase la trup.“

Vis 2: „Iată se ridicau dintr-o tulpină de grâu șapte spice frumoase și pline. Și după ele au ieșit alte șapte spice subțiri, seci și pălite de vântul de răsărit. Și cele șapte spice seci și pălite au mâncat pe cele șapte spice grase și pline.“43

Visător: Ramses al II-lea, Faraon al Egiptului Antic, vis povestit în *Biblie* (Facerea).

Asocieri: Faraon era foarte tulburat de aceste vise și a chemat toți vrăjitorii și înțelepții să îi explice ce însemnau. Niciunul dintre ei nu a reușit. Într-un final Iosif, un sclav evreu, a găsit o explicație.

Interpretare: Interpretarea dată de Iosif era că ambele vise spuneau același lucru: cele șapte vaci grase și cele șapte spice frumoase reprezentau șapte ani fertili, iar cele șapte vaci slabe și cele șapte spice seci erau șapte ani de foamete. Dar o altă interpretare ar putea vedea vacile grase drept „pisici grase“ — simbol al huzurului în care trăia faraonul, pe seama celorlalți. Vacile slabe ar reprezenta popoarele pe care Faraonul le luase în sclavie și de a căror posibilă răsculare se temea. Faptul că era atât de tulburat de aceste vise indică, poate, apariția vinovăției.

VAGABONZI

Vis: Joan și cu mine eram într-o casă. În subsol erau tot felul de bărbați, unii dintre ei vagabonzi, alții mai răsăriți. Eram furios, m-am dus la ei și i-am dat pe toți afară.

Visător: Un bărbat isteric, de 34 de ani.

Asociere: În noaptea visului, discutase cu iubita lui, Joan, despre sex și SIDA. Ea îi povestise despre numeroșii bărbați cu care făcuse sex înainte să fie cu el. El fusese gelos.

Interpretare: Vagabonzii sunt bărbații cu care se culcase iubita lui. Minimizarea lor îl face să simtă că are dreptate să fie furios și să îi trateze cu superioritate. Subsolul în care stau indică un loc în care sunt păstrate toate secretele, inclusiv secretele sexuale (inconștientul), care pot să explodeze la nivel conștient.

Vis: Vedeam un bărbat fără adăpost pe stradă. Oamenii treceau și le era milă de el. O femeie i-a dat niște bani.

Visător: Un bărbat deprimat, de 35 de ani.

Asociere: Vagabondul este visătorul. Femeia care îi dă bani este soția lui. Speranța din vis este că, poate, dacă ar fi un vagabond, soția lui nu ar mai face atâtea presiuni asupra lui și ar fi mai înțelegătoare.

VAGIN

Vis: Visătorul o visează pe mătușa Annie Heller, diaconiță în vechea Biserică Prezbiteriană. Mătușa stă lungită în vârful unui pat cu rufărie mototolită dintr-un birt; patul e așezat imediat alături de casa de marcat, al cărei clopoțel sună întruna. Cămașa de noapte a mătușii e trasă în sus spre șolduri, dezgolind-o complet. Ea îl cheamă în pat, insistând ca el să se dezbrace în fața celorlalți clienți ai localului, care stau la mesele din jur. El este șocat de asemenea indecență și protestează, dar în van. În cele din urmă, el se strecoară în pat și uită cu desăvârșire unde se află. Apoi îi observă vaginul. Ca prin vrajă, ea nu trebuie decât să-l atingă, ca să se transforme — aidoma figurinelor japoneze din hârtie, pe care le pui într-un pahar cu apă și ele se desfac în fața ochilor tăi, închipuind magnifice și uluitoare forme.

Visător: Henry Miller, scriitor american. Visul a fost consemnat în carnetul său de notițe, publicat în

ediție limitată sub titlul *Nightmare Notebook* (1975), pe când se apropia de patruzeci de ani.

Asociere: Miller notează că această mătușă nu avea, în realitate, nici urmă de sex-appeal, și era urâtă fizic, ignorantă, obtuză și avară. Era la polul opus față de mama lui Miller.

Interpretare: Acest vis reprezintă o deplasare asupra mătușii a relației incestuoase emoțional pe care Miller a avut-o realmente cu mama lui. În vis, el se apără de vinovăție atribuindu-i impulsurile sale sexuale unei mătuși, care, de fapt, este antisexuală. (În copilăria lui Miller, pe parcursul stadiului falic narcisic, mama îl provoca sexual, ca să-l acuze apoi că e „copil rău". Acest lucru a dus la fixația lui asupra temelor sexuale falice din romanele sale. Această fixație și modul în care a fost transformată într-o eliberare creatoare pot fi sesizate în imaginea vaginului falic al mătușii Annie, cu „formele lui magnifice și uluitoare".)

Vis: Stăteam întins undeva și testiculele și penisul îmi căzuseră de tot. Am încercat să le pun înapoi, dar nu voiau să stea. Am fost foarte amărât din cauza asta. Chiar m-am simțit trist și nenorocit. Pe urmă m-am uitat în jos și am văzut o deschizătură largă între picioarele mele, ca un vagin.

Visător: Bărbat de 42 de ani, suferind de alcoolism și paranoia.

Asociere: Cu o zi înaintea visului, se certase cu șeful lui, pe care îl vedea ca pe o figură paternă.

Interpretare: Mama visătorului fusese alcoolică, iar când se îmbăta, îi ataca masculinitatea. Tatăl fusese dominator și competitiv. Visul indică retragerea inconștientă a acestui bărbat din masculinitatea atât de ocărâtă de mamă și care provocase spiritul de concurență al tatălui. El transferă atât figura mamei, cât și pe cea a tatălui asupra șefului său, căruia îi atribuie dorințe ucigașe. El poate scăpa de dorințele ucigașe ale șefului său — și de părinții săi — devenind femeie.

Vis 1: Sunt într-o cameră. Nu e o cameră obișnuită, pentru că are formă de L și la mijloc are o jumătate

de perete.

Vis 2: O cameră lungă și dreptunghiulară cu o fereastră la fiecare capăt.

Vis 3: O cameră cu tavan înalt, care urcă și urcă în spirală, ca un stup de albine.

Vis 4: Merg pe un coridor, intru într-o cameră și văd acolo pe cineva stând într-un balansoar.

Vis 5: Sunt într-un loc închis și întunecos. Nu pot să respir.

Vis 6: Sunt într-o mansardă mare, dar îngustă. Văd o femeie la fereastră, de cealaltă parte a străduței.

Vis 7: Sunt în pat cu Sally. Încep să-i fac sex oral, dar dintr-odată mă micșorez atât de mult, încât pot să-mi vâr tot capul în vaginul ei. Pe urmă, constat că, dacă-mi adun umerii în față, pot efectiv să mă cațăr înăuntrul ei. Apoi mă fac încă și mai mic și pot să mă târăsc prin vaginul ei până în uter.

Visător: Bărbat de 38 de ani, narcisic, cu o traumă a nașterii.

Asociere: Mama lui avea un balansoar ca acela din al patrulea vis. Femeia de la fereastră arăta ca mama lui.

Interpretare: Această serie de șapte vise, care a acoperit o perioadă de câțiva ani, arată progresul analizei. La început, simbolurile visătorului erau abstracte — simple încăperi goale, simbolizând uterul. Apoi au apărut indicii, cum ar fi balansoarul mamei și femeia de la fereastră (ambele simbolizând-o pe mama lui). În sfârșit, a venit și ultimul vis, care și-a făcut apariția în timpul unei relații intense cu o femeie față de care visătorul manifesta un transfer matern. Cercetări recente cu ajutorul ultrasunetelor (Piontelli, 1992) au arătat că fetusul este extrem de vivace în uterul mamei: se joacă, dă din picioare, își suge degetul mare, se masturbează și reacționează la stările de spirit și mișcările mamei. Copiii sub un an și cei puțin peste un an se pare că reține o amintire a uterului, iar adulții o reține și ei în eul corporal. De asemenea, studiile au indicat că traume pot să aibă loc în timpul gestației sau al nașterii (de exemplu, un travaliu îndelungat este mai probabil să-i provoace

mamei un sentiment inițial de respingere, ceea ce declanșează o traumă a nașterii pentru copil). Mama visătorului se prea poate să fi făcut parte din această categorie.

Vis: Am visat că eram încovrigată pe jos, într-un colț din camera mea, și pe urmă mi-am dat jos chiloții și am început să mă strecor ca un șarpe în propriul meu vagin. A fost ciudat.

Visător: Femeie de 25 de ani cu porniri homosexuale.

Asociere: Se plângea că nu-i face plăcere actul sexual cu soțul ei și se trezea uitându-se după alte femei.

Interpretare: Imaginea unei femei care „se strecoară“ în propriul vagin se înrudește cu simbolul arhetipal al șarpelui care-și înghite coada, ceea ce reprezintă renașterea. În același timp, poate fi văzută ca o indicație a narcisismului (se îndrăgostește de ea însăși), care în același timp reprezintă și homosexualitatea (se îndrăgostește de cineva care seamănă cu ea însăși).

VAMPIR

Vis: Eram într-o ambulanță și eram mort. Lângă mine zăcea o negresă tânără, dar ea era încă vie. Am luat o seringă, i-am înfipt-o în gât și i-am supt sângele. Ea a murit și eu am înviat, ca un vampir. Pe urmă eram acasă la mama. Ea era acolo cu niște prietene. Le-am făcut și lor același lucru, le-am supt tot sângele, și ele au murit, iar eu am trăit.

Visător: Bărbat de 30 de ani, homosexual și schizoid.

Asocieri: În ziua visului, avusese de-a face cu un casier de bancă negru, care fusese agresiv și nepoliticos cu el. Și-a amintit cum mama lui îl ignorase, după ce divorțase de tatăl lui, legând o relație foarte apropiată cu sora lui mai mică. Întotdeauna se simțise lăsat pe dinafară.

Interpretare: Visele cu vampiri sunt ceva obișnuit la un anumit tip de bărbat pasiv. Faptul că se visează mort reprezintă sentimentul lui că în copilărie i-a fost

supt sângele, i-a fost suptă viața, mai ales după divorțul părinților, pe care nu i-a fost nicicând permis să-l jelească. Mama și-a deplasat furia față de tatăl visătorului asupra visătorului însuși, atacându-i masculinitatea și aliindu-se cu fiica împotriva fiului. O inversare de roluri apare în vis, în care el îi suge mai întâi sângele tinerei negrese (care îl simbolizează atât pe casierul bancar nepoliticos, cât și o imagine-umbră a mamei visătorului), iar apoi sângele mamei și al prietenelor ei (al mamei și al surorii).

Vis: Un vampir a dat buzna în dormitorul meu, în timp ce eu dormeam. S-a lungit peste mine și m-a mușcat de sân. Dintr-odată, era plin de sânge peste tot în jur. Știam că o să mor, dacă nu-mi vine nimeni în ajutor. Am strigat după unchiul meu, care dormea în aceeași cameră, dar el nu m-a auzit.

Visător: Femeie de 45 de ani, suferind de isterie și de migrene.

Asociere: Își amintea că acest unchi o atinsese în mod nepotrivit atunci când era mică. De asemenea, și-a amintit că mama ei îi spusese recent că, atunci când încă o alăpta, ea o mușcase pe mamă de sfârc atât de tare, încât îi dăduse sângele. După aceea, mama refuzase s-o mai alăpteze.

Interpretare: Visul este o aluzie la molestarea comisă de unchi. Vampirul sugerează brutalitatea incidentului, așa cum a fost perceput cu ochii ei de copil. Faptul că unchiul doarme în aceeași cameră și că ea îl cheamă în ajutor reprezintă dorința ca el să fi fost un altfel de om. Natura orală a fantasmei se referă, de asemenea, la stadiul sadismului oral, când copilului îi ies primii dinți și își mușcă mama de sân; în inconștientul ei, femeia face legătura între molestarea de către unchi și furia orală (furia pe care ea însăși a trăit-o față de mamă, care a înțărcat-o în acest stadiu al primei dentiții).

VÂNĂ

Vis: Eram într-o peșteră, căutam aur. Sharon era cu mine. Deodată, a spus: „Uite o vână de aur!“ Am luminat cu lanterna și am văzut ceva care atârna de

tavanul peșterii. Dar nu arăta ca aurul, arăta ca o vână de om, cu sânge care circula prin ea. Am prins-o cu degetele și în mod foarte sigur avea puls.

Visător: Bărbat de 48 de ani.

Asociere: Recent, se plânsese soției, Sharon, de zădărnicirea ambițiilor lui. Actor cu aspirații înalte, toată viața visase să fie bogat și faimos, dar nu găsise „rolul de aur“ care să-l propulseze spre statutul de vedetă.

Interpretare: Vâna din peșteră, care nu este cu aur, ci cu sânge uman, reprezintă probabil un mesaj al inconștientului către cel ce visează, că nu caută aurul acolo unde trebuie. Mulțumirea vine din interior, nu din afară.

VEDERE

Vis: Își plimba bebelușul cu căruciorul și a scăpat mânerul acestuia, iar căruciorul s-a dus în mijlocul străzii, printre mașini, fără ca ea să îl mai vadă.

Visător: O femeie tânără, pacientă a lui Fritz Perls, vis relatat de Faraday (1974).

Asociere: Niciuna.

Interpretare: Perls a întrebat-o pe femeie: „Când ai pierdut sarcina?“

VIAȚĂ

Vis: Eram om de știință și mă ocupam de studierea a diverse forme de viață. Aveam un laborator, în care erau borcane cu insecte și broaște, și cuști cu maimuțe. Erau câteva animale care arătau ciudat, cu urechi în locul ochilor și ochi în locul gurii, și guri pe toată părțile capului.

Visător: Bărbat de 33 de ani cu tulburare de alimentație.

Asociere: Mama avea obiceiul să-l tachineze spunându-i că mai bine se năștea cu două guri, ca să poată termina mai repede de mâncat.

Interpretare: „Viața“ pe care o studiază este, de fapt, a lui. Diversele forme de viață, mai ales animalul ciudat cu guri în toate părțile capului, îl reprezintă pe cel care visează.

VID

Vis: Pluteam în vid, undeva în spațiul cosmic. Nu era nimic altceva acolo decât întuneric și niciun sunet. M-am simțit foarte singură.

Visător: Femeie de 37 de ani, suferind de depresie.

Asociere: Mama murise la nașterea ei. Fusese crescută de tată și de mama vitregă. Avea în poșetă o fotografie a mamei ei adevărate, la care se uita adesea. Se întreba mereu cum ar fi fost dacă ea n-ar fi murit.

Interpretare: Vidul reprezintă mai multe lucruri. În primul rând, reprezintă senzația fizică a depresiei: o existență întunecată, goală, izolată. În al doilea rând, reprezintă dorința de reunire cu mama, dorința de întoarcere în pântecele matern. În al treilea rând, probabil că transmite starea de creștere suspendată (ca un vid) în care a fost pusă după moartea mamei, neavând nicicând șansa de a putea s-o jelească și de a parcurge conștient sentimentele de pierdere, vinovăție și mânie.

VIDEO

Vis: Eram în vizită la un amic gay. El le arăta prietenilor lui un video nou. În acel video, el și iubitul lui făceau sex anal. După care el ia un pistol de pe masă și își împușcă iubitul. Când filmulețul video s-a terminat, el a cerut păreri. Am vrut să-i spun că modul în care prezenta el homosexualitatea era stupid și stereotip, dar nu voiam să-i rănesc sentimentele.

Visător: Femeie tânără cu porniri homosexuale latente.

Asociere: Și-a adus aminte de un fost iubit care avea șobolani drept animale de companie și îi lua în pat cu el.

Interpretare: Filmulețul video simbolizează atât inconștientul amicului homosexual, cât și pe cel al visătoarei. El revelează nu numai tendințe violente și homosexuale ale bărbatului respectiv, ci și furia visătoarei la adresa bărbaților (a fostului iubit care aduce șobolani în pat), deplasată asupra amicului din vis. Remarca ei critică — cum că viziunea lui asupra

homosexualității era un stereotip — denotă lupta ei interioară cu propria homosexualitate.

VIOL

Vis: Era de parcă mă uitam la un film. Mă uitam la el și eram în el. Eram pe o stradă din New York, o stradă întunecoasă, dintr-o zonă industrială, cum vezi în filmele vechi de groază. Mi-era frică. „Vino-ți în fire!“, îmi ziceam în sinea mea. Pe urmă am văzut o femeie. Și ea era speriată. Puteam să văd cât de agitată și de tulburată era. Faptul că o vedeam pe ea mă făcea să fiu și mai speriat, și îngrijorat pentru ea. Am pășit mai apăsat, ca să-i arăt că sunt acolo și că nu e singură, dar ea nu m-a auzit. Mergea grăbită și eu am luat-o după ea. Dintr-odată, eram pe un teren de joacă. Am trecut pe lângă o mamă cu un copil în cărucior. Pe urmă am depășit terenul de joacă și am mers spre o clădire de pe cealaltă parte a străzii. Ea a coborât câteva trepte și a intrat în clădire. Știam că o să dea de necaz, așa că am urmat-o. Pe urmă am auzit-o țipând. M-am repezit înăuntru, am traversat clădirea și am ieșit prin spate, unde am văzut-o din nou pe femeie, era pe un deal din spatele clădirii și cineva o viola. Am văzut o bârnă lungă de lemn și am cules-o de pe jos, după care am încercat să strig la violator, dar nu se auzea nimic din gura mea. „Pleacă... de... acolo... !“, am strigat. El s-a întors spre mine și eu am urlat iar: „Dă-te... de... pe... ea... !“ Cu mare greutate reușeam să rostesc vorbele. Gâtlejul mi-era paralizat. Dar el m-a auzit și s-a ridicat în picioare, și eu m-am gândit că e de bine, înseamnă că-l pot învinge pe nemernic. „Dispari... de-aici... jeg nenorocit... !“ El s-a îndepărtat încet și eu m-am trezit cu un sentiment minunat. Visul fusese atât de viu!

Visător: Bărbat de 37 de ani, homosexual, cu un complex al castrării.

Asocieri: Femeia din vis era el însuși, iar bărbatul era fratele lui. Avusese acest vis după o ședință de terapie de grup în care povestise cum fratele lui mai mare îl trântea la pământ, pironindu-l acolo, îl făcea „poponar“ și-l silea să-i spună „Te iubesc, Tommy“.

Psihoterapeutul lui a folosit termenul „viol“ pentru a eticheta această scenă.

Interpretare: Acesta este un vis de cotitură — un vis care semnalează un progres crucial în terapie, precum și în ceea ce privește refularea și înțelegerea de către visător a unei traume semnificative din copilărie. Intensitatea emoțiilor din vis subliniază însemnătatea acestuia și, de asemenea, indică intensitatea evenimentului traumatic în sine. Faptul că visătorul este în același timp și observator (se uită ca la un film), și participant, oglindește modul în care el s-a apărat atunci, prin clivaj, și continuă să se apere și acum, în viața cotidiană, printr-o detașare în plan intelectual. Altă paralelă este modul în care se comportă protector cu femeile, atât în viața reală, cât și în vis. Există o identificare pregnantă cu latura lui feminină (printr-o identificare pregnantă cu propria mamă); prin urmare, victima violului nu este el, ci o femeie (anima lui). Strada întunecoasă cu peisaj industrial de la începutul visului simbolizează lumea amenințătoare a masculinității; locul de joacă pentru copii denotă o regresie spre propria copilărie. Bârna de lemn pe care o ridică de jos este un simbol falic. Visătorul a reușit în sfârșit să-l învingă pe fratele lui mai mare, ceva ce n-a putut face niciodată pe când era copil.

Vis: Eram în bucătărie cu o grăsană uriașă, care îmi surâdea ațâțător. Deodată, am scos cuțitul și am sărit pe ea. Penisul mi se-ntărise în asemenea hal, încât i-a străpuns chiloții și i-a intrat direct în vagin. I-am ținut cuțitul la gât și am regulat-o așa de tare, că i-a țâșnit sângele. Când am terminat, sperma mea era așa de fierbinte, că i-a ars vaginul pe dinăuntru și nu mai putea face copii. După ce m-am sculat de pe ea, tot zâmbea la mine, așa că i-am retezat capul. Atunci mi s-a făcut scârbă și am fugit afară, în stradă. Când m-am întors să mă uit, am văzut că i se rostogolește capul pe jos, spre mine, ca un ghem de ciulini pe câmp. Am fugit mai departe, dar capul ăla mă urmărea întruna.

Visător: Sociopat de 29 de ani care comisese mai multe violuri.

Asociere: Bucătăria din vis era bucătăria mamei lui. Femeia din vis avea un trup ca al mamei (era grasă), dar fața era cea a unei fete drăguțe.

Interpretare: Victima violului este mama visătorului, care l-a dat în adopție pe când avea trei ani, după care a venit să-l ceară înapoi când avea doisprezece. L-a ținut cu ea un an, timp în care îi făcea avansuri când era băută, apoi l-a expediat la o școală cu internat, unde băiatul a fost tratat cu cruzime și violat de colegii mai mari. Violul din vis este o inversare a violurilor emoționale și reale pe care el a trebuit să le îndure pe perioada copilăriei. Actul violului și cel al crimei arată nu doar incest și ură, ci și nevoia visătorului de a-și întări sentimentul de nesiguranță în privința propriei bărbății (cuțitul-falus, erecția atât de tare încât străpunge chiloții femeii etc.). Sperma lui îi opărește vaginul, împiedicând-o să mai facă vreodată copii — ceea ce demonstrează furia lui la adresa mamei care l-a făcut și apoi l-a părăsit. Dezgustul de după act și capul care se rostogolește denotă sentimentul lui de vinovăție.

Vis: Mă uitam la un meci de fotbal cu Ted și cu doi prieteni de-ai noștri, Louise și Bill. Brusc, am simțit o mână care-mi pipăia coapsa. M-am întors și am văzut un bărbat blond așezat în spatele meu. Pe urmă am simțit cum el îmi ridică fusta și îmi vâră penisul printre picioare. L-am simțit cum mă prinde de fund și mi-l împinge în sus, ca să-și introducă penisul. M-am prefăcut că mă uit atentă la meci, pentru ca Ted și ceilalți să nu vadă ce se întâmplă. Bărbatul acela mă violează acolo, ziua în amiaza mare. M-am trezit excitată.

Visător: Femeie de 42 de ani.

Asociere: Vorbise despre cât de plicticoasă era viața ei sexuală. Se plânsese că soțul ei era prea pasiv.

Interpretare: Bărbatul blond din vis îl reprezintă pe fratele ei mai mare, cu care se jucase „de-a

doctorul“ când erau amândoi mici, și care avea și el părul blond. Fotbalul simbolizează agresivitatea masculină. Visul este o simplă îndeplinire a dorinței, trimițând la excitația sexuală pe care o simțea în legătură cu fratele ei și la fantasmele pe care le avea cu el.

VIS

Vis: Am visat că îmi aminteam un vis pe care îl avusesem la 16 ani. În acest vis, mergeam într-o excursie la schi și sunam acasă și aflam că tatăl meu murise.

Visător: Un scriitor de 34 de ani, care are legături strânse cu părinții lui.

Asociere: La 16 ani, dorise să meargă cu prietenii lui într-o excursie la schi, dar tatăl lui se opusese. Acum planifica o altă excursie de acest fel.

Interpretare: Visul în vis face referire la o amintire reală (excursia anterioară). În vis, el chiar merge în excursie, dar descoperă că tatăl lui a murit. Acesta este un semn pentru sentimentele lui de vinovăție cu privire la excursia de acum, resentimentul cu privire la faptul că nu a putut merge în excursia anterioară și dorința ca tatăl lui să moară.

VISE EPILEPTICE

Vis 1: Eram la școală. Ceilalți elevi mă sâcâiau. Voiam să mă bat cu ei, dar cineva mă ținea de brațe.

Vis 2: Cineva mă sufoca. Îmi puseseră o pernă peste gură. Voiam să țip, dar nu puteam.

Vis 3: Eram în camera mea și a izbucnit un incendiu. Focul mă înconjurase. Nu puteam să scap.

Vis 4: Conduceam pe autostradă. O mașină mi-a tăiat calea, iar alta a intrat în mine din lateral. Nu știam ce să fac.

Vis 5: Înotam într-o piscină. Brusc, totul s-a transformat într-un vârtej și am fost pe punctul de a mă îneca. Gâtul meu era plin de apă și nu puteam țipa.

Vis 6: Paralizam brusc.

Vis 7: Mama îmi punea o întrebare, iar eu nu puteam vorbi.

Vis 8: Nu puteam gândi.

Vis 9: L-am văzut pe fratele meu întins pe jos, pe stradă. Părea că cineva îl omorâse. M-am uitat de jur împrejur, după ajutor.

Visător: O femeie de 38 de ani, suferind de epilepsie.

Asocieri: Femeia a avut toate aceste vise în cele două săptămâni care au precedat un episod epileptic. În această perioadă, avusese multe motive de frustrare la locul de muncă.

Interpretare: Fiecare vis arată visătorul neajutorat, incapabil să exprime sau să rezolve o problemă. Aceste probleme simbolizează atât presiunile din viața ei prezentă, cât și conflictele din copilărie, din cauza cărora a rămas cu o furie criminală împotriva fratelui ei mai mic, care fusese favoritul părinților. După Stekel (1911), în criza epileptică ies la iveală pornirile criminale și sadice ale epilepticului, care sunt insuficient refulate. Criza reprezintă un act de agresiune care trebuie înăbușit, prin urmare este redus la convulsii spasmodice, la lovituri și la mușcatul limbii. Scrierile recente în domeniul crizelor epileptice au revenit la părerile prepsihanalitice: aceste crize sunt de origine organică, dar autorul citat nu este de acord cu această viziune.

VIȚĂ

Vis: Stăteam rezemată de trunchiul unui copac, când m-am trezit cu o sumedenie de vițe care ieșeau din copac și mă înfășurau strâns. Nu puteam să mă eliberez.

Visător: Femeie tânără, schizoidă.

Asociere: Se certase cu mama ei, fiindcă voia să se mute de acasă.

Interpretare: Vițele reprezintă felul în care mama se agață de ea, copacul o reprezintă pe mamă (mama natură). Visul oglindește situația visătoarei din viața reală.

VRĂJITOARE

Vis: Eram acuzată că aș fi vrăjitoare, iar o femeie mai tânără decât mine fusese și ea acuzată. Era de parcă eu o făcusem să fie vrăjitoare. Fratele ei conducea orașul. Urma să ne arunce într-un cazan cu ulei încins. Dacă supraviețuiam, era dovada că nu suntem vrăjitoare. A aruncat-o pe sora lui în cazan și ea a murit pe loc. M-a pus și pe mine în uleiul încins, iar eu m-am trezit.

Visător: Bărbat pasiv, de 30 de ani, care crescuse într-un mediu familial disfuncțional.

Asociere: Își amintea un al patrulea personaj din vis, care hotăra asupra lucrurilor, dar nu mai putea să-și amintească exact cine era. În seara dinaintea visului văzuse la televizor un documentar despre procesele vrăjitoarelor din Salem.

Interpretare: Vrăjitoria din vis reprezintă gândurile sexuale perverse ale celui ce visează și dorințele ucigașe la adresa propriei familii. Fata mai tânără din vis este în realitate sora lui, pe care o terorizase în copilărie. Fratele din vis este, de fapt, fratele lui mai mare din realitate, care îl terorizase și el, la rândul lui, în copilărie. Personajul din umbră care le conducea pe toate este mama visătorului. Visul zugrăvește în formă simbolică sentimentul de persecuție pe care visătorul l-a trăit în copilărie, cazanul cu ulei încins sugerând chinurile îndurate, umbra mamei lui fiind cea care hotăra totul.

Vis: Sunt într-o cameră cu mai mulți bărbați și toți ne masturbăm. O femeie care e un fel de vrăjitoare stă într-un colț, pe un tron. Ea ne ordonă să ne masturbăm în continuare. Nu după mult timp, penisul meu crește până e lung de-un picior. Ea îmi ordonă să mă masturbez mai departe, până se face de două picioare44.

Visător: Bărbat de 23 de ani cu un complex de masculinitate și trăsături voaioriste și exhibiționiste.

Asociere: Când avea trei ani, mama și fratele lui mai mare râdeau de el pentru că își pusese chiloții invers.

Interpretare: În vis, vrăjitoarea (mama rea clivată) și ceilalți bărbați (fratele și tatăl visătorului) îi susțin

strădaniile masculine mai degrabă decât să i le nege, așa cum s-a întâmplat în realitate. Este un vis reparator.

Vis: Eram acasă la Kathy. Am rămas cu gura căscată când am văzut cum Kathy începe să se poarte ca o vrăjitoare. Râdea ca nebuna și-i îndesa maică-sii în gură bucăți enorme dintr-un terci alb. Maică-sa nu s-a plâns. Kathy aducea întruna castroane de terci, și, nu după multă vreme, maică-sa era atât de grasă, încât a căzut de pe scaun.

Visător: Femeie de 27 de ani cu anorexie nervoasă.

Asociere: Kathy îi amintea uneori de mama ei.

Interpretare: Vrăjitoarea o simbolizează pe mama celei ce visează (deplasată asupra lui Kathy), care în viața reală o cicălește întruna să mănânce. Visul este o inversare a lucrurilor: acum fiica o îndoapă pe mamă și o face să fie grotesc de grasă (lucrul de care se teme cel mai mult fiica, în privința propriei persoane). Terciul alb ar putea simboliza laptele matern.

VULCAN

Vis: Bob și cu mine mergeam undeva cu mașina lui. Deodată m-am uitat pe geam spre niște munți, care s-au transformat brusc în vulcani. Trei sau patru dintre ei s-au ridicat și au erupt, scuipând în aer configurații splendide de lumini care arătau ca artificiile. Am oprit mașina pe marginea drumului și ne-am uitat, cu gura căscată, după care, dintr-odată, făceam dragoste și era foarte excitant, de parcă artificiile ne inspiraseră.

Visător: Femeie de 30 de ani.

Asociere: În ziua dinainte — de ziua națională, 4 iulie — ea văzuse un foc de artificii. Îi venise în minte gândul că nu prea sunt artificii în relația pe care o avea cu iubitul ei și regretase că a ajuns să fie atât de multă rutină plicticoasă în viața lor.

Interpretare: Vulcanul care erupe artificii indică dorința visătoarei ca iubitul să devină mai potent și mai pasional (ca un vulcan).

VULTUR

Vis: Prietena mea și cu mine mergeam cu o mașină când am văzut un vultur și un șarpe pe marginea drumului. Vulturul ținea șarpele în gheare, iar șarpele îl mușca pe vultur de picior.

Visător: Un bărbat de 37 de ani.

Asociere: Și-a amintit că văzuse un desen mitologic ce reprezenta un vultur și un șarpe. „Lupta contrariilor, nu?“

Interpretare: Vulturul și șarpele reprezentau visătorul și iubita acestuia, care mai târziu, pe măsură ce au înaintat în viață (în mașină), au avut frecvent conflicte. În cazul lor chiar era o luptă a contrariilor. În plus, Supraeul și Se-ul visătorului este posibil să fi fost în conflict, vulturul simbolizând moralitatea, iar șarpele libidoul. Din perspectivă jungiană, lupta poate însemna propria lui luptă cu anima.

VULTUR HOITAR

Vis: Un vultur hoitar a coborât în zbor spre curtea din spate, unde Bill tundea gazonul. El a fugit repede în casă și eu l-am luat în brațe.

Visător: Femeie de 34 de ani.

Asociere: Era mânioasă că Bill avusese o aventură cu altcineva.

Interpretare: Ea îi dorește moartea (vulturul hoitar) soțului ei, din cauză că „umblă din floare-n floare“ (tunsul gazonului). Îmbrățișarea din vis simbolizează sentimentul de vinovăție pentru dorința de moarte.

---

[43] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, p. 55. (*N.t.*)

[44] Un picior are aproximativ treizeci de centimetri. (*N.t.*)

X

XENOFOBIE

Vis 1: Eram la o petrecere, dar toți oamenii de acolo îmi erau străini. Treceam dintr-o cameră într-alta, căutând pe cineva pe care aș fi putut să-l cunosc, dar nu era nimeni. M-am hotărât să plec, dar nu găseam ușa de la intrare. M-am trezit cu un sentiment de neliniște.

Visător: O femeie tânără care suferea de multiple simptome fobice, printre care și xenofobia.

Asociere: Își aducea aminte de o petrecere la care fusese recent și unde se simțise străină de ceilalți, deși îi cunoștea.

Interpretare: Xenofobia dramatizată în acest vis trimite la o perioadă din copilăria mică a visătoarei când a trăit *anxietatea provocată de persoana străină*[45]. Mama ei, femeie de lume cu o bogată viață socială, o „abandonase“ în grija unui șir lung de bone, pe care le concedia apoi în succesiune rapidă. Fiecare bonă trebuie să-i fi părut o străină fetiței de câteva luni, apoi de câțiva ani, la fel ca persoanele străine din vis. Xenofobia de-o viață a visătoarei are legătură cu o fixație căpătată în acest stadiu de dezvoltare.

---

[45] Autorul face referire la experimentul realizat de Mary Ainsworth în anii 1960, pentru demonstrarea teoriei atașamentului. Pentru detalii vezi D.J. Wallin, *Atașamentul în psihoterapie*, Trei, 2010. (*N.red.*)

Z

ZÂNĂ

Vis: O femeie micuță cu aripi transparente, nu mai mare decât un colibri, zbura deasupra mea, iar eu continuam să o plesnesc, crezând că este o insectă, dar apoi m-am uitat în sus și am văzut fața și corpul femeii. Era goală și avea un smoc de păr pubian auriu, care se potrivea cu șuvițele lungi de păr blond. Mi-a zâmbit și mi-a spus tare: „Este în regulă, sunt de partea ta".

Visător: Un poet de 33 de ani, cu înclinații narcisiste și maniaco-depresive.

Asociere: Trecuse printr-un ciclu depresiv și se simțea foarte singur.

Interpretare: Femeia micuță este zâna cea bună, venită să îl protejeze de obiectele lui rele, interne și externe. Ea o reprezintă pe mama lui cea bună introiectată (și apoi proiectată) din idealizarea primitivă a copilăriei.

ZĂPADĂ

Vis: Verișoara mea Julia și cu mine ne întâlneam în tot felul de stațiuni splendide, la munte, în păduri, lângă lacuri. Întotdeauna noaptea și întotdeauna ningea. Era ca un jurnal de călătorie în imagini. Destinul ne făcea să ne întâlnim în toate aceste locuri minunate și era un sentiment atât de plăcut, nopțile splendide, răcoroase, încărcate de zăpadă.

Visător: Bărbat de 32 de ani cu trăsături depresive.

Asocieri: Își aducea aminte că, pe vremea când avea cinci ani, fiind la schi cu restul familiei, se rătăcise pe munte. Îl găsise un pădurar, care avusese grijă de el. În trecut avusese o scurtă aventură cu verișoara din vis.

Interpretare: Acesta este un vis despre recâștigarea tinereții și a inocenței. Zăpada denotă puritate și nevinovăție și, poate, ideea de a fi găsit. Noaptea înseamnă probabil calm și siguranță. Relația cu

verișoara lui simbolizează un antidot la sentimentele incestuoase oedipiene pe care le nutrea pentru mama lui, făcându-l să se simtă vinovat și murdar, și indică un nou început.

ZBOR

Vis: Visătorul zbura prin aer și, în acest timp, făcea tot felul de acrobații.

Visător: Johnny Carson, faimos artist de estradă american. Relatat de Faraday (1974).

Asociere: A povestit că avea acest vis recurent în nopțile de după un spectacol bun.

Interpretare: Tema zborului este printre cele mai comune teme de vis. Pentru Faraday, acest vis este un indicator al felului în care Carson chiar este „ridicat“ prin manifestarea energicelor sale abilități verbale. Cu toate acestea, visul poate fi legat și de stadiul narcisic falic din copilărie, când băieții descoperă că penisurile lor pot face lucruri „magice“.

Vis: Visătorul zbura aproape de sol. A încercat să zboare mai sus, dar a fost cuprins de anxietate, așa că a preferat să rămână la înălțime medie.

Visător: Jimmy Dean, artist de estradă american. Relatat de Faraday (1974).

Asociere: Când a fost întrebat ce părere avea despre „o carieră mai înaltă“, el a răspuns: „E interesant că mă întrebați asta. Tocmai mi s-a oferit să am propriul meu spectacol pe Broadway, dar am refuzat, pentru că nu mă simțeam pregătit pentru acest nivel *superior*“.

Interpretare: Faraday vede acest vis ca având legătură cu ambiția. Poate fi legat și de sentimente de stimă de sine scăzută sau de frica de competiție.

Vis: Am descoperit că puteam zbura dacă îmi fluturam brațele cât puteam de tare. Am zburat din pat și apoi pe lângă tavanul casei. Apoi am ieșit pe o fereastră și eram deasupra curții. Am zburat deasupra câmpului din spatele casei, unde m-a alergat o vacă. Eram deasupra ei, dar nu mă putea prinde, așa că am reușit să zbor mai departe.

Visător: Un băiat.

Asociere: A avut acest vis recurent pe parcursul copilăriei.

Interpretare: Zborul reprezintă dorința lui de a scăpa de abuzurile familiei, în special de tatăl său, ostil și alcoolic. Vaca îl simbolizează pe tată.

Vis: Zburam în avion cu o femeie necunoscută, căreia îi povesteam despre iubitul meu. Încercam să ascund problemele pe care le aveam. Ea părea să înțeleagă.

Visător: O femeie tânără, cu impulsuri homosexuale latente.

Asociere: Se certase cu iubitul ei și era curioasă să încerce o relație sexuală cu altă femeie.

Interpretare: Zborul reprezintă relațiile sexuale, în acest caz de natură homosexuală. Dorința este ca o astfel de relație, cu altă femeie, să fie mai satisfăcătoare și femeia să fie mai înțelegătoare decât iubitul ei.

ZID

Vis: Eram într-un fel de curte. Curtea era înconjurată din toate părțile de un zid înalt de cărămidă, dar nu știam dacă rostul era să nu mă lase pe mine să ies sau să nu-i lase pe alții să intre. Poate amândouă. Era frig înăuntru, dar aveam niște animale într-un grajd — oi, porci și găini —, pe care puteam să le tai ca să am ce să mănânc. Am făcut o ciorbă de pui și a fost delicioasă.

Vis: Bărbat de 33 de ani cu trăsături schizoide.

Asociere: S-a gândit că zidul ar putea fi cel pe care îl ridică el în jurul propriei persoane.

Interpretare: Zidul denotă retragerea schizoidă a visătorului față de ceilalți. Crescut într-o familie disfuncțională, își construise un zid emoțional care să-l protejeze de agresiunea pe care o proiecta asupra obiectelor din exterior. Animalele pe care le taie îi reprezintă probabil pe membrii familiei lui, pe care îi devorează (încorporare orală și introiecție). Visul este totodată o dorință de a fi autonom și apt să se nutrească singur (ciorba).

Vis: Din nu știu ce motiv, mă dusesem la serviciu noaptea. Credeam că uitasem ceva. Când am ajuns înăuntru, am constatat că zidul era plin de graffiti. Tom era cu mine și eu am spus: „Ia uite ce mâzgăleală! Mă întreb cine a făcut-o“. Pe urmă nu reușeam să-mi amintesc de ce venisem acolo.

Visător: Femeie de 32 de ani, angajată la o firmă.

Asociere: Lucrurile mergeau prost la serviciu și ea era neliniștită din această cauză.

Interpretare: Zidul cu graffiti a fost un avertisment: visul îi spunea să fie atentă la „scrisul de pe perete“46. Era în primejdie să se vadă concediată, pentru că veșnic întârzia la serviciu.

Vis: Mama și cu mine mergeam pe stradă. Deodată am văzut un om pe peretele unui zgârie-nori. Se urca pe zidul clădirii. Polițiștii îi spuneau să se dea jos, dar el nu voia. Făcea semn din mână să plece toată lumea.

Visător: Bărbat de 37 de ani, suferind de anxietate.

Asociere: Mama îl cicălea tot timpul.

Interpretare: Visul îi confirma faptul că permanenta cicăleală a mamei îl făcea să simtă „că se urcă pe pereți“.

ZOOFILIE

Vis: Eram într-un subsol. Am văzut o pisică într-un colț, mare și înfoiată, cum se fac pisicile când torc. Era o pisică femelă și se uita la mine ciudat. Avea ochi ca de om, de ca și cum voia să-mi pară rău pentru ea.

Visător: Bărbat zoofil de 28 de ani.

Asocieri: Când era copil, mama lui îl încuia în subsol, drept pedeapsă că n-a fost cuminte. Uneori, îl încuia cu tot cu cățelul de companie, iar băiatul căpătase obiceiul de a-l lăsa pe cățel să-i lingă organele genitale. Copil unic fiind, nu avea voie să se joace cu alți copii. După ce începuse să meargă în picioare, avusese o pisică de pluș.

Interpretare: Visul ar putea să fie manifestarea dorinței ca mamei (pisicii cu ochi de om) să i se facă milă de el. Subsolul reprezintă amintirea de a fi

încuiat în subsolul casei și, probabil, amintirea pântecelui „rece“ al mamei. Pisica reprezintă atât un obiect sexual, cât și unul tranzițional.

Vis: Am văzut un tigru cum sare peste gard și se duce întins la pisica mea. Scăpase de la grădina zoologică. Cum mă uitam eu la el, s-a suit peste pisica mea, căreia vedeam cum îi cresc țâțele. Arătau ca niște sâni de femeie. M-am trezit excitată.

Visător: Femeie de 32 de ani cu trăsături zoofile.

Asociere: Iniția acte sexuale cu câinele ei.

Interpretare: Pisica dotată cu sâni de femeie o reprezintă pe visătoare, care își dorește să fie posedată de un câine.

---

[46] „**Mane, tekel, fares**“ (**„Mane mane techel ufarsin“** = „Numărat, cântărit, împărțit“) = Conform Vechiului Testament, Daniel, Capitolul 5, profeție pe care degetele unei mâini au scris-o pe peretele sălii de ospăț a lui Belșațar, regele caldeilor, pe când Cirus al Persiei se afla la porțile Babilonului. Prorocul Daniel a tălmăcit-o astfel: *mene* = (zilele lui Belșațar sunt) numărate; *techel* = (el) cântărește (puțin în balanță); *ufarsin* = (regatul său va fi) împărțit (între mezi și perși). La figurat, are sensul de avertisment împotriva unui pericol iminent. (*N.t.*)

GLOSAR AL SIMBOLURILOR DIN VISE

A

Abdomen: 1. Frustrarea trebuințelor orale ca foamea, setea, căldura, siguranța (durere în abdomen). 2. Sexualitate. 3. Sarcină (ceva care crește în abdomen).

Abis: 1. Pericol iminent. 2. Moarte. 3. Inconștientul.

Acasă: 1. Familia. 2. Sinele împăcat. 3. Mamă.

Aeroport: 1. Nevoia de evadare. 2. Confuzie, abandon (rătăcit sau blocat în aeroport). 3. Punct de cotitură (plecare de la aeroport).

Aisberg: Sinele (conștientul deasupra nivelului apei, inconștientul dedesubt).

Alb: 1. Puritate și inocență. 2. Pace. 3. Doliu (în Orient).

Albastru: 1. Fericire (azuriu). 2. Tristețe (muzică melancolică — „blues“). 3. Masculinitate.

Albatros: 1. Ghinion. 2. Pericol iminent.

Albinos: 1. Inocență, puritate, pace. 2. Moarte și doliu (în Orient).

Alergare: 1. Evadare. 2. Anxietate.

Altar: 1. Căsătorie. 2. Sacrificiu.

Amorțeală: Emoții sau sexualitate blocată.

Amputare: 1. Castrare (Freud). 2. Pierdere (Teoria relațiilor cu obiectul).

Amurg: 1. Bătrânețe. 2. Sfârșitul unei etape.

Amurg: 1. Moarte. 2. Renaștere.

Ancoră: 1. Securitate. 2. Reținere, restricție (târâtul ancorei).

Animale: 1. Familia celui ce visează. 2. Sexualitate sau agresivitate nerecunoscute (animale sălbatice). 3. Sexualitate sau agresivitate acceptate (animale îmblânzite). 4. Vinovăție proiectată. (Vezi și intrările separate ale unor animale.)

Antichitate: 1. Copilărie. 2. Inconștientul.

Apă (vezi și Ocean): 1. Inconștientul. 2. Energie sexuală. 3. Pântecele matern. 4. Mamă.

Arbitru: Eul.

Aripi: 1. Transcendență. 2. Putere. 3. Penisuri. 4. Eliberare sexuală.

Armă de foc: 1. Penisul. 2. Agresiune.

Armură: 1. Dorința de siguranță. 2. Amorțeală emoțională.

Aur: 1. Persoană iubită, foarte dragă. 2. Fericire, bucurie, vitalitate (soare auriu).

Automobil: 1. Călătoria vieții (mașină care merge pe drum). 2. Penisul. 3. Act sexual (mașină care intră în tunel).

Avalanșă: 1. Pericol iminent. 2. Cel ce visează se simte împresurat de probleme, emoții.

Avion: 1. Penisul (afirmare masculină). 2. Eliberare, transcendență. 3. Act sexual (zbor).

B

Bac, luntre: 1. Schimbare în viață. 2. Moarte (mitologie).

Bagaj: 1. Emoții sau amintiri refulate. 2. Necazuri sau responsabilități.

Balenă: 1. Mamă. 2. Pântecele matern. 3. Vagin acaparator (Iona și balena; *Biblia*). 3. Ambiții grandioase (balena albă).

Balon, baloane: 1. Fericire sau dorința de a scăpa de tristețe (baloane care se ridică în aer). 2. Eliberare sexuală sau spirituală. 3. Organul genital masculin (un singur balon care se ridică). 4. Sâni (două baloane). 5. Sex oral (umflatul baloanelor).

Banană: Penisul.

Bancă (instituție bancară): 1. Emoții adunate. 2. Inconștientul. 3. Bani, succes financiar.

Bani: 1. Putere. 2. Excrement (Freud). 3. Avuție.

Baraj rutier: 1. Obstacol exterior în carieră sau în viață. 2. Energie sexuală sau emoțională blocată.

Baraj: Emoții blocate.

Barcă, vas de navigat: 1. Poala mamei sau a tatălui. 2. Pântecele matern. 3. Ocazie ratată („a rata barca“ = „a pierde trenul/a ajunge la spartul târgului“).

Bârlog: 1. Agresivitate refulată (bârlogul leului). 2. Sexualitate perversă (bârlogul nelegiuiților). 3. Uterul.

Baseball: 1. Masculinitate. 2. Organele genitale masculine (două mingi și o bâtă).

Bazin colector: 1. Potențial neexploatat. 2. Inconștientul.

Bătrânețe: Trecutul.

Băț: 1. Penisul. 2. Autoritate.

Bebeluș: 1. Vulnerabilitate, inocență. 2. Sarcină. 3. Adevăratul eu sau adevăratele sentimente. 4. Copilul interior al celui ce visează. 5. Sinele (Freud). 6. Renaștere, creativitate.

Berbec: 1. Masculinitate. 2. Fertilitate.

Bidon: 1. Femeie. 2. Vaginul, uterul (Freud).

Bijuterii: 1. Persoană prețuită. 2. Organele genitale masculine și cele feminine („bijuteriile de familie“).

Biserică: 1. Spiritualitate. 2. Vinovăție. 3. Nuntă. 4. Organul genital feminin (Freud).

Boboci în floare: 1. Organul genital al femeii. 2. Virginitate. 3. Pierderea virginității (petale scuturate).

Bombă: 1. Furie. 2. Agresivitate sexuală.

Botniță (Vezi Căluș).

Braț, brațe: 1. Căldură, dragoste (brațe larg desfăcute). 2. Penisul (braț în plus). 3. Dibăcie, forță (brațe puternice). 4. Castrare (pierderea unui braț).

Broască (animal): 1. Organele genitale masculine. 2. Vinovăție. 3. Urâțenie.

Broască-țestoasă: 1. Organele genitale masculine. 2. Încetineală.

Bucătărie: 1. Mamă. 2. Mâncare.

Buddha: 1. Virtute. 2. Înțelepciune (religia orientală).

Bufniță: 1. Înțelepciune. 2. Moarte. 3. Răul (mitologie).

Buruieni: 1. Om insuportabil. 2. Partea coruptă a sinelui.

Busolă: 1. Nevoia de îndrumare sau călăuzire. 2. Spiritualitate (când arată estul). 3. Răceală (când arată nordul). 4. Căldură (când arată sudul). 5. Ocazie favorabilă („Du-te în Vest, tinere, și crești odată cu țara!“)

Buze: 1. Necesități orale. 2. Vaginul.

Buzunar: Vaginul.

C

Cabană: 1. Uterul. 2. Seninătate (căsuța din pădure).

Cactus: 1. Penis agresiv. 2. Sterilitate. 3. Răceală emoțională sau sexuală.

Cadavru: 1. Moarte. 2. Dorințe asasine. 3. Frica de moarte (propriul cadavru). 4. Moartea pasiunii, a spiritului (pasăre moartă, pisică moartă etc.).

Cal: 1. Sexualitatea masculină. 2. Purtare galantă (cal alb). 3. Emoții violente (cai în galop).

Cameră: 1. Sinele sau parte din sine. 2. O femeie. 3. Pântecele matern. 3. Un compartiment al inconștientului (casă cu multe camere întunecoase).

Canalizare: 1. Analitate. 2. Inconștientul. 3. Secrete de familie.

Cancer: 1. Apatie afectivă. 2. Depresie. 3. Descompunere morală.

Cangur: Vitalitate sexuală.

Canibalism: 1. Nevoi sadic-orale. 2. Renaștere (șarpele care își înghite coada).

Cap: 1. Intelect. 2. Mintea conștientă. 3. Penisul.

Caracatiță: 1. Persoană posesivă. 2. Mamă. 3. Fertilitate.

Carafă: Vaginul.

Carte, cărți: 1. Trecutul. 2. Inconștientul. 3. Înțelepciune. 4. Femei (Freud).

Carusel: 1. Mers în cerc. 2. Copilărie. 3. Bucurie.

Casă: 1. Sinele. 2. Familia. 3. Vinovăție (casă bântuită).

Castel: 1. Bărbat. 2. Femeie (Freud).

Cădere: 1. Teama de eșec. 2. Teama de ispită (căderea în păcat). 3. Pierderea controlului (asupra emoțiilor, a impulsurilor sexuale). 4. Teama de moarte. 5. Orgasm. 6. Inconștientul.

Călare pe un vehicul sau pe cal: 1. Act sexual (a călări motocicleta, bicicleta, calul). 2. Pierderea controlului (a călări prea repede).

Călătorie: 1. Viață. 2. Evadare. 3. Explorarea inconștientului. 4. O relație.

Călugăriță: 1. Biserica catolică și educația catolică. 2. Mamă. 3. Bunătate sau puritate. 4. Conștiință.

Căluș: 1. Sufocare (mamă sufocantă). 2. Năuceală, neputința de a vorbi.

Căprioară: 1. Femeie. 2. Inocență. 3. Copilărie. 4. Drag.

Cărare (Vezi Potecă).

Cărări încurcate (Vezi Labirint).

Căruță cu coviltir: Organul genital feminin (Freud).

Căsătorie: 1. Integrarea părților Sinelui (partea masculină și cea feminină).

Căscat (a căsca): 1. Plictis. 2. Dor sexual.

Cățărare: 1. Ambiție. 2. Evadare. 3. Eliberare sexuală sau spirituală.

Câine: 1. Prietenie și căldură (câine care dă din coadă). 2. Femeie rea sau urâtă (cățea). 3. Natura animalică a celui ce visează.

Câmp: 1. Pace. 2. Libertate. 3. Mamă.

Cântat: 1. Mamă. 2. Pasiune sexuală sau emoțională.

Cârnat: 1. Penisul. 2. Scârnă.

Ceas (de mână): 1. Timpul. 2. Penisul (ceas de buzunar).

Ceas (de masă sau de perete): 1. Timp. 2. A îmbătrâni. 3. Eșec, regresie (acele ceasului merg înapoi).

Ceașcă: Organul genital feminin.

Ceață: 1. Depresie. 2. Confuzie. 3. Inconștientul.

Cenușă: Moarte.

Cer: 1. Ambiție. 2. Transcendență. 3. Speranță. 4. Raiul (*Biblia*).

Cerc: 1. Totalitate. 2. Repetare (cerc vicios). 3. Mandala (Jung).

Ceruri, paradis: 1. Bucurie. 2. Copilărie. 3. Mamă. 4. Orgasm. 5. Nemurire (*Biblia*).

Cheie: 1. Soluție. 2. Organele genitale masculine. 3. Act sexual (cheia în broască).

Chiparos: 1. Depresie, doliu. 2. Imoralitate (copac veșnic verde).

Chitară: 1. Organul genital masculin sau cel feminin. 2. Sex oral (să mângâi chitara).

Ciclon: 1. Agresivitate. 2. Pasiune sexuală.

Cimitir: 1. Moarte. 2. Amintiri îngropate. 3. Strămoși.

Cioară: 1. Moarte. 2. Ghinion.

Ciocan: 1. Penisul. 2. Sexualitate agresivă (a bate un cui). 3. Agresivitate.

Cireașă: 1. Virgin, virgină (*cherry* = cireașă, dar și *himen* în engleza americană). 2. Pierderea virginității (cireașă care cade de pe tort, din vârful înghețatei etc.).

Ciupercă: 1. Penisul. 2. Magie. 3. Bomba atomică.

Coarne de animal: Penisul sau forța masculină.

Cochilie marină: 1. Vaginul. 2. O relicvă a inconștientului.

Cocon de insectă, gogoașă de mătase: 1. Uterul. 2. Renaștere. 3. Depresie.

Cocoș: 1. Penisul. 2. Agresivitate masculină.

Colț: 1. Punct de cotitură. 2. Încolțit.

Comoară: 1. Sine ideal. 2. Sinele neglijat (comoară îngropată).

Computer: 1. Intelect. 2. Falusul.

A conduce mașina: 1. Călătoria vieții. 2. Act sexual.

Conifer: 1. Eternitate. 2. Nemurire.

Copac: 1. Viață. 3. Tărie. 3. Nemurire. 4. Mamă.

Copil: 1. Copilărie. 2. Inocență și libertatea de a nu avea nicio responsabilitate. 3. Emoționalitate. 4. Un nou început.

Corb (Vezi Cioară).

Corn, coarne: 1. Penisul. 2. Fertilitate (mitologie). 3. Răul (diavol, demoni).

Coroană: 1. Capete încoronate. 2. Sinele ideal (grandios) (psihologia sinelui).

Coș: 1. Femeie. 2. Vaginul sau uterul.

Craniu: 1. Moarte. 2. Pirați (cu oasele încrucișate).

Cravată: Penisul.

Crin: 1. Viață (filosofia orientală). 2. Moarte (înmormântare).

Crocodil: 1. Penis rău. 2. Mamă devoratoare. 4. Falsă tristețe (lacrimi de crocodil).

Cruce: 1. Religie. 2. Martiriu. 3. Răscruce sau punct de cotitură.

Cuc: 1. Nebunie. 2. Prosteală.

Cufăr: 1. Organul genital feminin (Freud). 2. Răul (cutia Pandorei). 3. Inconștientul. 4. Umbra (Jung).

Culoare: 1. Emoționalitate. 2. Pasiune sau agresivitate. (Vezi și intrările separate ale culorilor individuale.)

Cuplu: 1. Mamă și tată. 2. Anima/Animus (Jung).

Cuptor: 1. Pântecele matern. 2. Mamă.

Curbe: 1. Întâmplări neașteptate (curbe pe drum). 2. Corpul unei femei.

Curcan: 1. Semn rău. 2. Fraier.

Curcubeu: 1. Speranță. 2. Bucurie.

Cușcă: 1. Sentimentul de a fi prizonier (te simți ca într-o cușcă). 2. Sexualitate sau asertivitate refulată (animal în cușcă). 3. Creativitate blocată, spirit blocat (pasăre în colivie).

Cutie: 1. Vaginul sau uterul (Freud). 2. Inconștientul. 3. Vinovăție, agresivitate, sexualitate refulate. 4. Răul (mitologie: cutia Pandorei). 5. Fără ieșire (să fii băgat într-o cutie). 6. Umbra (Jung).

Cutremur: 1. Agresivitatea refulată ieșind la suprafață. 2. Separarea de mamă. 3. Pasiune sexuală.

Cuțit: 1. Omor. 2. Penisul ca instrument de cucerire.

D

Dans: 1. Act sexual. 2. Cooperare. 3. Fericire, bucurie.

Dealuri, coline: 1. Sâni, piept. 2. Mamă. 3. Obstacole.

Decapitare: 1. Castrare. 2. Vinovăție.

Deget: 1. Învinovățire (deget îndreptat spre cineva). 2. Penisul.

Delfin: 1. Libertate de spirit. 2. Bucurie sexuală. 3. Copilărie.

Demon, demoni: 1. Rude abuzive. 3. Părți ale sinelui nerecunoscute, proiectate asupra unor obiecte exterioare (Teoria relațiilor cu obiectul).

Deșert: 1. Frigiditate. 2. Sterilitate. 3. Nevoie emoțională sau poftă trupească.

Dezordine (Vezi Haos).

Diamant: 1. Viața. 2. Clitorisul (Freud).

Diavol: 1. Răul. 2. Ispita (*Biblia*).

Dinți: 1. Agresivitate. 2. Sadism oral. 3. Pierderea puterii sau castrare (căderea dinților).

Doi: 1. Mama și tata. 2. Bărbat și femeie. 3. Contrarii, forțe conflictuale.

Doisprezece: Caracter complet (o duzină; „Cele Douăsprezece zile de Crăciun“47).

Dom: 1. Intelect (creierul). 2. Sânul. 3. Completitudine spirituală (Jung).

Dop: 1. Penisul. 2. Act sexual (astupatul găurii cu dopul). 3. Preîntâmpinarea unui pericol (astupatul unei găuri). 4. Constipație.

Dovleac: 1. Sâni. 2. Cap sec. 3. Magie (în basme).

Dragon: 1. Tatăl rău. 2. Mama devoratoare. 3. Agresiune. 4. Pasiune sexuală. 5. Vitalitate (mitologia chineză).

Dreapta/Stânga: 1. Conștientul/inconștientul. 2. Masculin/feminin. 3. Minte/trup. 4. Activ/pasiv. 5. Yin/yang (filosofia chineză). 6. Anima/animus (Jung).

Drum: 1. Călătoria vieții. 2. Punct de cotitură sau moment de decizie (drum care se bifurcă).

Dulap: 1. Uterul. 2. Amintiri refulate.

Dumnezeu: 1. Tată. 2. Omnipotență. 3. Animus (Jung).

Dușman: 1. Părinți. 2. Frate rival sau soră rivală. 3. O parte clivată a propriei persoane proiectată asupra altui personaj din vis.

E

Eclipsă: 1. Act sexual (contopirea soarelui cu luna). 2. Prevestirea unei nenorociri.

Elefant: 1. Falus (trompa). 2. Forță și vitalitate (în religia hindu și în cea budistă).

Epavă: Pericol iminent.

Erou: 1. Sinele idealizat. 2. Salvator (mitologie). 3. Arhetip (Jung).

Est: Spiritualitate.

Examen: 1. Frica de eșec. 2. Reasigurare. 3. Sexualitate (examen medical — „jocul de-a doctorul“).

Excrement: 1. Otravă. 2. Murdărie. 3. Bani (Freud). 4. Penisul. 5. Bebeluș.

Explozie (Vezi Bombă).

F

Fabrică: 1. Viață. 2. Responsabilitate.

Faimă: 1. Dragoste. 2. Recunoaștere.

Fantomă: 1. Externalizarea vinovăției față de o persoană decedată. 2. Mesager profetic. 3. Mesager al morții. 4. Mamă (Freud). 5. Tată (în creștinism, Sfântul Duh).

Far: 1. Conștientul. 2. Înțelepciune. 3. Mamă. 4. Penisul erect.

Fermă (la țară): 1. Pace interioară. 2. Mamă (lucruri care cresc). 3. Familia.

Fetus: 1. Creativitate latentă. 2. Dorința de întoarcere în pântecele mamei.

Fier: Tărie.

Fir, ață: 1. Cordon ombilical. 2. Caracter precar sau mortalitate (atârnă de un fir de ață).

Flaut, fluier: 1. Seducție. 2. Penisul. 3. Sex oral (cântat din flaut/fluier).

Floare: 1. Organul genital feminin. 2. Virginitate. 3. Deflorare (flori rupte). 4. Vindecare (în taoism și budism). 5. Adevăratul sine (Jung).

Fluture: 1. Fuga de depresie. 2. Adevăratul sine al celui ce visează (filosofia orientală). 3. Frivolitate. 4. Ceva temporar.

Foame: 1. Poftă sexuală. 2. Nevoie emoțională. 3. Ambiție. 4. Foame fiziologică.

Foc: 1. Pasiune sexuală. 2. Agresivitate. 3. Enurezis nocturn (Freud).

Fortăreață: 1. Siguranță, protecție. 2. Femeie (Freud).

Fractură: Castrare.

Frânghie: 1. Cordonul ombilical (legătura cu mama). 2. Constrângere. 3. Un penis (Freud).

Fruct: 1. Creativitate. 2. Sarcină. 3. Organele genitale masculine sau feminine. (Vezi și intrările separate ale unor fructe.)

Fulger: 1. O idee. 2. Excitație sexuală. 3. Mânie sau pedeapsă (mânia Domnului, în creștinism și iudaism).

Fundătură: 1. Blocaj emoțional. 2. Ruperea unei relații.

Furt (prin efracție): 1. Viol (furt de bijuterii). 2. Castrare (furt de bani, unelte, calculatoare, mobilă).

Furt (Vezi Tâlhărie).

Furtună: 1. Izbucnire emoțională. 2. Perioadă agitată din viață. 3. Pasiune.

G

Galben: 1. Lașitate. 2. Vitalitate (soarele). 3. Asiatic.

Gândac, gândaci: 1. Penis rău. 2. Om pisălog (*to bug* = „a bate la cap“). 3. Vinovăție (gândaci care mișună).

Gangster: 1. Agresivitate inconștientă. 2. Anima/animus sau umbra (Jung).

Gard: 1. Blocaj emoțional. 2. Conștiință. 3. Nehotărâre („călare pe gard“ = „nici în căruță, nici în teleguță“).

Gaură: 1. Vaginul. 2. Anusul. 3. Capcană. 4. Inconștientul.

Găină (Vezi Pui de găină).

Gălbenuș de ou: Naștere.

Găleată: 1. Femeie. 2. Vaginul sau uterul. 3. Moarte (*kick the bucket*, în traducere literală „a lovi găleata cu piciorul“ = „să dai ortul popii“).

Gemeni: 1. Frați/surori. 2. Ego și alter ego. 3. Dubluri (Jung).

Gheață: 1. Emoții înghețate. 2. Frigiditate. 3. Pericol (gheață subțire).

Ghimpe, spin: 1. Suferință. 2. Om sau lucru iritant. 3. Penisul (Freud).

Glonț: 1. Penisul (viol). 2. Conștiința (glonț în inimă).

Gol, spațiu gol: Refulare.

Goliciune: 1. Vulnerabilitate. 2. Inocență. 3. Sexualitate. 4. Adevăr. 5. Naturalețe. 6. Rușine (în iudaism).

Gorilă: 1. Tată. 2. Masculinitate. 3. Agresivitate. 4. Sexualitate agresivă.

Grădină: 1. Organul genital feminin (Freud). 2. Dezvoltare personală sau creativitate. 3. Neglijare, decădere (grădină cu buruieni).

Gri: 1. Depresie. 2. Moarte. 3. Confuzie. 4. Bătrânețe.

Grup: 1. Familie. 2. Rasă.

Gunoaie, lucruri nefolositoare: Amintiri refulate.

Gură: 1. Vaginul. 2. Necesități orale.

Guru: 1. Înțelepciune. 2. Sinele idealizat.

H

Halou: 1. Divinitate. 2. Puritate, inocență.

Haos: Confuzie mentală sau emoțională.

Hău (Vezi Stâncă pe malul mării).

Hermafrodit: 1. Conflict de gen sau integrare. 2. Conștient versus inconștient. 3. Anima/Animus (Jung).

Hienă: Batjocură.

Hipnoză: 1. Inconștientul. 2. Copilărie.

Hol: 1. Tranziție sau punct de cotitură. 2. Vaginul. 3. Cordonul ombilical.

Hristos: 1. Bunătate. 2. Mântuitor. 3. Sinele ideal. 4. Martiriu. 5. Trezire spirituală.

I

Iad: 1. Nebunie. 2. Copilărie. 3. Familia. 4. Nemurire (*Biblia*).

Iarnă: 1. Bătrânețe. 2. Emoții înghețate. 3. Frigiditate.

Iaz (Vezi Lac).

Iederă: 1. Educație (din Ivy League)48. 2. Otravă. 3. Împresurare (iederă cățărându-se pe un zid).

Iepure, iepuri: 1. Inocență. 2. Copii. 3. Fertilitate. 4. Explorarea inconștientului (iepurele în vizuină).

Ieșire: 1. Evadare. 2. Moarte. 3. Anusul.

Iisus (Vezi Hristos).

Inel: 1. Căsătorie. 2. Totalitate.

Inorog: 1. Sexualitatea masculină. 2. Galanterie (mitologie medievală).

Insecte: 1. Vinovăție (roi de insecte). 2. Viol (insecte care înțeapă). 2. Oameni care te înfricoșează.

Instrumente: Organele genitale masculine (Freud).

Insulă: 1. Izolare. 2. Mamă. 3. Pântecele matern.

Intrare (Vezi Ușă).

Inundație, revărsare de ape: 1. Răzbunare. 2. Sfârșitul lumii (potopul lui Noe). 3. Erupție copleșitoare de emoție sau agresivitate, din interior sau din exterior. 4. Prea multă afecțiune (mamă sufocantă). 5. Tristețe (potop de lacrimi). 6. Tată tiranic.

Invalid: 1. Blocaj emoțional, sexual, spiritual. 2. Sentimente de inferioritate.

Invazie: 1. Părinții care vor să controleze totul. 2. Emoții dezlănțuite, copleșitoare. 3. Viol.

Î

Îmbăiere: 1. Mântuire spirituală. 2. Masturbare. 3. Act sexual. 4. Purificare emoțională.

Îmblânzire: Controlarea unui aspect voluntar al sinelui.

Împărat, împărătească: 1. Mamă și tată. 2. Anima/Animus (Jung).

Închisoare: 1. Inhibiție. 2. Familia (părinți exagerat de atașați). 3. Emoții blocate.

Încuietoare, lacăt: 1. Ceva întemnițat sau blocat (emoții, creativitate, sexualitate). 2. Castitate.

Înec: 1. Starea de a fi copleșit de probleme, emoții sau forțe ale inconștientului. 2. Mamă sufocantă. 3. Tată tiranic.

Înger: 1. Mamă bună, tată bun. 2. Salvator. 3. Moarte. 4. Semn de noroc în viitor.

Înmormântare: 1. Moarte iminentă. 2. Dorința morții cuiva.

Înmormântare: 1. Moarte. 2. Emoție înghețată. 3. Trecutul. 4. Inconștientul.

Înot: 1. Act sexual. 2. Îmbrățișarea mamei.

Întuneric: 1. Inconștientul. 2. Depresie. 3. Moarte. 4. Umbra (Jung).

J

Jad: Vitalitate, nemurire (în filosofia chineză).

Judecător: Supraeul sau conștiința.

Junglă: 1. Problemele vieții. 2. Inconștientul.

Juriu: 1. Familia. 2. Societatea (stigmat social).

L

Labirint: 1. Problemele vieții. 2. Inconștientul. 3. Figură parentală sufocantă sau care vrea să controleze totul.

Laborator: 1. Copilărie. 2. Sarcină. 3. Tortură. 4. Creativitate. 5. Explorare științifică.

Lac: 1. Inconștientul. 2. Mamă. 3. Seninătate.

Lampă: 1. Conștientul. 2. Înțelegere profundă (insight).

Lanțuri: 1. Emoție, pasiune sexuală greu stăpânită (om în lanțuri). 2. Agresivitate ținută sub control (animal în lanțuri).

Lapte: 1. Mamă. 2. Necesități orale (grijă, aprobare, dragoste). 3. Copilărie.

Leagăn: 1. Propria copilărie mică. 2. Renaștere. 3. Creație. 4. Mamă. 5. Securitate.

Lebădă: 1. Frumusețe. 2. Tristețe (cântecul lebedei).

Legănat: 1. Act sexual. 2. Masturbare. 3. Copilărie.

Leu: 1. Agresivitate. 2. Pasiune sexuală.

Liliac (animalul): 1. Mamă acaparatoare. 2. Tată abuziv. 3. Incest. 4. Viol. 5. Semn de rău augur (liliac negru).

Limbă: 1. Vorbire. 2. Penisul. 3. Prostie (să-ți înghiți limba).

Locomotivă: 1. Agresivitate. 2. Agresiune falică.

Lumânare: 1. Iluminare. 2. Penisul. 3. Impotență (lumânare care se stinge). 4. Viață/moarte.

Lumea de dincolo (Vezi Iadul).

Lumină: 1. Conștientul. 2. Speranță. 3. Fericire. 4. Înțelegere profundă (insight).

Lună (astru): 1. Fertilitate (folclor). 2. Femeie.

Lup: 1. Agresivitate. 2. Tată. 3. Sexualitate agresivă.

Luptă corp la corp: 1. Conflict interior. 2. Act sexual. 3. Anima/animus (Jung).

M

Magie: 1. Gândire magică infantilă. 2. Potență. 3. Naștere (miracolul nașterii).

Magnet: 1. Mamă. 2. Familie.

Maimuță, maimuțe: 1. Chef de joacă. 2. Batjocură. 3. Povară („a avea o maimuță în spinare“ = a purta pică).

Mal, țărm: 1. Poala mamei. 2. Act sexual (valuri mângâind nisipul).

Mandala, mandale: 1. Ordine, armonie (Jung).

Marea (Vezi Ocean).

Margaretă: 1. Relație romantică. 2. Organul genital feminin.

Marinar: 1. Sexualitate masculină. 2. Călătorie. 3. Aventură.

Marionetă: 1. Copil. 2. Părinte care vrea să controleze totul (păpușă manevrată cu sfori). 3. Inhibiție, supunere.

Maro, cafeniu: 1. Pământ. 2. Analitate. 3. Depresie.

Marsuin: 1. Libertate și bucurie. 2. Copilărie. 3. Act sexual jucăuș.

Masă (piesă de mobilier): Organul genital feminin (Freud).

Mască: 1. Persona (Jung). 2. Personalitate ascunsă.

Mașinărie: 1. Mintea. 2. Trupul.

Măgar: 1. Încăpățânare. 2. Responsabilitate.

Mătură: 1. Mântuire (să măturiți trecutul). 2. Răul (mătura vrăjitoarei).

Mână, mâini: 1. Abilitate, dexteritate. 2. Penisul. 3. Reținere, inhibiție (mâini legate). 4. Vinovăție (spălat pe mâini).

A mânca: 1. Încorporarea orală a cuiva sau ceva (identificarea cu cineva sau ceva). 2. Sex (oral).

Mâner: 1. Penisul. 2. Masturbare (să răsucești mânerul ușii).

Mere: 1. Sâni (doi). 2. Organele genitale masculine (trei). 3. Păcat (*Biblia*).

Metal: 1. Forță. 2. Eliberarea emoțiilor sau transformare spirituală (metal care se topește).

Meteorit: 1. Inconștientul. 2. Vinovăție sau agresivitate externalizată (ploaie de meteoriți).

Metropolă (Vezi Oraș).

Micime: 1. Trecutul. 2. Copilărie.

Miel: 1. Inocență, vulnerabilitate. 2. Un copil. 3. Sacrificiu (mielul jertfit).

Miere: 1. Dulceață. 2. Hrană (mitologie).

Mină: 1. Inconștientul. 2. Organul genital feminin.

Mireasă: Căsătorie.

Mistreț: 1. Agresivitate. 2. Sexualitate masculină.

Mlaștină: 1. Confuzie. 2. Depresie. 3. Emoție copleșitoare sau situație extrem de dificilă.

Moară: 1. Masculinitate. 2. Inconștientul.

Monstru: 1. Tată. 2. Mamă. 3. Obiecte interioare rele proiectate asupra mediului (Teoria relațiilor cu obiectele). 4. Agresivitate. 5. Vinovăție.

Montagne-russe: 1. Suișurile și coborâșurile vieții. 2. Act sexual.

Morcov: 1. Realizare/premiu. 2. Penisul.

Mormânt: 1. Moarte. 2. Pântecele matern.

Mormânt: 1. Moarte. 2. Sfârșitul a ceva.

Motocicletă: 1. Agresivitate sexuală masculină. 2. Penisul.

Motor: 1. Instincte sau pulsiuni. 2. Inimă.

Mulțime de oameni: 1. Familie sufocantă. 2. Vinovăție inconștientă (mulțime amenințătoare).

Munte: 1. Sâni, piept. 2. Ambiție, realizare. 3. Grandiozitate (în picioare pe creasta unui munte). 4. Penisul.

Murdărie: Vinovăție.

Muzeu: 1. Trecutul. 2. Inconștientul. 3. Inconștientul colectiv al omenirii (Jung).

N

Naștere: 1. Dorința de a rămâne însărcinată. 2. Dezvoltare personală. 3. Noi idei. 4. Traumă prenatală sau infantilă (naștere dificilă).

Naziști: Răul.

Necunoscut (Vezi Străin).

Negru: 1. Moarte. 2. Depresie. 3. Inconștientul. 4. Răul. 5. Umbra (Jung — partea întunecată a inconștientului.)

Nimfă (femeie): 1. Femeia ideală. 2. Femeie senzuală.

Nod: 1. Problemă. 2. Unire sau armonie.

Nori: 1. Depresie. 2. Confuzie. 3. Tulburare emoțională inevitabilă (nori negri).

Noroi: 1. Excrement. 2. Împotmolit (în noroi).

Nouă: Nemurire („cele nouă vieți ale unei pisici").

Nucă: 1. Nebunie (*nut (case)* = om excentric/nebun). 2. Pântecele matern. 3. Testicule.

O

Oaie, oi: 1. Supunere. 2. Copii.

Oază: 1. Organul genital feminin. 2. Răsplată. 3. Țel.

Obelisc: Simbol falic.

Obstacole: 1. Problemele vieții. 2. Blocaje emoționale sau mentale.

Ocean: 1. Inconștientul. 2. Mamă. 3. Pântecele matern. 4. Creativitate. 5. Unitatea universală (filosofie orientală). 6. Dorință de moarte (Freud).

Ochi: 1. Vinovăție (ochi care se uită dezaprobator). 2. Mânie (ochi ca niște pumnale). 3. Vigilență (ochii atenți ai bufniței). 3. Răul (deochi). 5. Conștientizare (ochi sclipitori).

Oglindă: 1. Alter ego. 2. Sinele ideal. 3. Dublul (Jung). 4. Supraeul ce aplică cenzura.

Opt: 1. Pericol (*behind the eight ball*, la propriu „în spatele bilei negre opt" = „a te afla într-o poziție incomodă sau dificilă"). 2. Infinit și eternitate.

Oraș: 1. Visătorul însuși. 2. Acasă. 3. Femeie; mamă (Freud).

Orbire: 1. Blocaj mental sau emoțional. 2. Evitare sau uitare. 3. Castrare (Freud).

Orgie: 1. Dorință sexuală intensă. 2. Porniri perverse. 3. Viață trăită prea puțin (să nu participi la orgie).

Otravă: 1. Vinovăție. 2. Cancer. 3. Obiecte interioare rele introiectate din obiecte primare rele (Teoria relațiilor cu obiectul).

Ou: 1. Renaștere. 2. Fertilitate. 3. Mândrie exagerată (precum în poezia pentru copii *Humpty Dumpty*).

OZN (Obiect Zburător Neidentificat): 1. Mesageri ai inconștientului. 2. Proiecții paranoide marcate de grandiozitate.

P

Pahar din sticlă: Organul genital feminin.

Pajiște: 1. Liniște interioară. 2. Copilărie. 3. Dezvoltare, creativitate.

Pantof: 1. Vaginul. 2. Un penis (pantofi cu toc înalt).

Papagal: 1. Batjocură. 2. Imitație.

Paradis (Vezi Rai).

Paralizie: 1. Emoții blocate sau sexualitate blocată. 2. Progres stopat într-o relație sau în carieră. 3. Libertate blocată.

Parc (Vezi Grădină).

Pasăre, păsări: 1. Femeie. 2. Eliberare spirituală sau sexuală (păsări în înaltul cerului). 3. Mesager (mitologie). 4. Penisul (Freud). (Vezi și intrările separate ale unor păsări.)

Patru: Simbolul străvechi al întregului: cele patru elemente (pământ, apă, foc, vânt), cele patru colțuri ale lumii etc.

Pădure: 1. Inconștientul. 2. Sexualitate interzisă. 3. Abandon, confuzie (în pădure).

Pădure: 1. Vicisitudinile vieții. 2. Inconștientul. 3. Părul pubian feminin.

Păianjen, păianjeni: 1. Mamă copleșitoare. 2. Seducătoare. 3. Vinovăție.

Pălărie, căciulă: 1. Organele genitale masculine sau feminine. 2. Stil de viață (schimbarea pălăriei).

Pământ: 1. Mama. 2. Naștere. 3. Simplitate naivă („să fii cu picioarele pe pământ“).

Păpușă: 1. Copilărie. 2. Feminitate. 3. Voodoo (păpușă cu ace în ea).

Păr: 1. Putere (păr lung). 2. Penisul. 3. Castrare (păr tăiat). 4. Masculinitate (păr pe față, pe corp). 5. Bătrânețe (păr alb, pierderea părului).

Păstor: 1. Tată bun.

Păun: 1. Sexualitatea masculină. 2. Mândrie, vanitate.

Pâclă: 1. Confuzie. 2. Lacrimi.

Pârâu (Vezi Râu, fluviu).

Peisaj: Rotunjimile feminine.

Perdele: 1. Inconștientul. 2. Moarte (perdele negre). 3. Secrete („cortina de fier“).

Perete, zid: 1. Obstacol în carieră sau în viață. 2. Mecanism de apărare care îl izolează pe cel ce visează de ceilalți. 3. Blocaj emoțional sau sexual. 4. Barieră în calea intimității.

Perlă, perle: 1. Clitorisul. 2. Înțelepciune, comoară spirituală (perle de înțelepciune).

Pescuit: 1. Împerechere. 2. Nevoia de aprobare din partea celorlalți („la pescuit de complimente“ = „a aștepta laude“). 3. Cercetarea inconștientului.

Pește: 1. Fertilitate. 2. Corpul lui Iisus (creștinism). 3. Penisul. 4. Vaginul.

Peșteră: 1. Vaginul sau uterul. 2. Inconștientul.

Pian: 1. Femeie. 2. Act sexual (a cânta la pian).

Piatră, pietre: 1. Povară. 2. Persecuție (piatră aruncată spre cineva).

Picioare: 1. Organele genitale masculine. 2. Încredere, sprijin (picioare puternice). 3. Castrare (pierderea unui picior).

Picior (laba piciorului): 1. Penisul. 2. Castrare (pierderea unui picior).

Piersică, piersici: 1. Sâni. 2. Organele genitale masculine sau feminine.

Pipă: 1. Organele genitale masculine. 2. Necesități orale (trasul din pipă). 3. Sex oral.

Pisică, pisici: 1. Femeie. 2. Copilul interior. 3. Spirite libere. 4. Ghinion (pisică neagră).

Pistol: Penis agresiv cuceritor.

Pișcătură: 1. Act sexual. 2. Conștiință.

Pitic: 1. Potențial oprit din dezvoltare. 2. Ființe fermecate care aduc noroc și comori (din basme și mitologie). 3. Copilărie.

Pivniță (Vezi Subsol).

Plajă: 1. Poala mamei. 2. Fericire.

Plecare: 1. Renaștere. 2. Separare. 3. Moarte (Freud).

Ploaie: 1. Depresie. 2. Fertilitate.

Plug: 1. Penisul. 2. Act sexual (aratul unui câmp cu plugul). 3. Creativitate.

Plutire: 1. Pântecul mamei. 2. Lipsă de direcție. 3. Eliberare sau transcendență spirituală. 4. Orgasm.

Poartă: 1. Vaginul (Freud). 2. Problemă nerezolvată (poartă încuiată). 3. Ocazie favorabilă (poartă deschisă). 4. Raiul (*Biblia*).

Pod: 1. Punct de cotitură. 2. Penisul. 3. Renaștere. 4. Cordonul ombilical.

Poieniță: Organul genital feminin.

Poliție, polițist: 1. Conștiința. 2. Tată. 3. Mamă. 4. Analitate (Freud).

Porc: 1. Sexualitate perversă. 2. Exces alimentar. 3. Lăcomie. 4. Copii („Cei trei purceluși“).

Port: 1. Mamă. 2. Pântecul matern. 3. Acasă. 4. Mulțumire sufletească.

Portocală, portocale: 1. Sâni. 2. Viață, vitalitate.

Porumbiță: 1. Pace. 2. Dragoste. 3. Solie din partea zeilor (mitologie) sau a inconștientului (psihanaliză).

Potcoavă: 1. Noroc. 2. Organele genitale masculine (Freud).

Potecă: 1. Direcție. 2. Călătoria vieții. 3. Decizie în carieră.

Prag: 1. Căsătorie. 2. Început.

Preot: 1. Spiritualitate. 2. Tată. 3. Supraeu (Freud).

Primăvară: 1. Renaștere. 2. Tinerețe. 3. Relație romantică. 3. Creativitate.

Prinț, prințesă: 1. Sinele idealizat. 2. Perechea ideală. 3. Anima/Animus (Jung).

Profeți: Mesagerii Domnului (creștinism).

Proscris: 1. Agresivitate. 2. Parte nerecunoscută și proiectată a sinelui (Teoria relațiilor cu obiectul).

Prună uscată: 1. Sexualitate epuizată. 2. Bătrânețe.

Pui de găină, găină: 1. Lașitate. 2. Confuzie (găină cu capul tăiat). 3. Copil.

Pumnal: 1. Penisul. 2. Agresivitate, mânie, crimă.

Purpură: 1. Capete încoronate. 2. Sexualitate perversă. 3. Jenă profundă. 4. Mister.

Puț (Vezi Gaură).

Puț, fântână: 1. Emoții profunde. 2. Vaginul.

Q

Quaker: Pace.

Quiche: Homosexualitate.

R

Rachetă: 1. Ejaculare sau erecție. 2. Eliberare. 3. Evadare.

Radiografie: 1. Voaiorism. 2. Înțelegere profundă (insight). 3. Mentalism.

Rană: 1. Vaginul. 2. Castrare.

Rață: Penisul.

Răscoală: Conflict psihic în care obiectele rele internalizate le copleșesc pe cele bune (Teoria relațiilor cu obiectul).

Război: 1. Furie. 2. Conflict psihic proiectat asupra mediului. 3. Familia; viața de familie.

Râu sau fluviu: 1. Călătoria vieții. 2. Energie sexuală sau emoțională. 3. Luarea unei decizii greșite sau intrarea pe o cale greșită (mersul împotriva curentului).

Rege: 1. Tată. 2. Sinele idealizat. 3. Animus (Jung).

Regină: 1. Mamă. 2. Homosexual. 3. Anima (Jung).

Ren: 1. Crăciunul. 2. Bucurie. 3. Copilărie.

Rinocer: 1. Penisul. 2. Umor.

Roată: 1. Cursul vieții (roată care se învârtește). 2. Copletitudine (Jung).

Robinet: 1. Penisul. 2. Fertilitate (robinet care curge).

Rodie, rodii: 1. Sâni. 2. Vindecare și fertilitate.

Roșu: 1. Pasiune sexuală. 2. Mânie. 3. Sânge.

Rubin: 1. Pasiune. 2. Mânie. 3. Adevăr.

Rugină: 1. Deteriorare (a unei relații). 2. Abstinență.

Ruine: 1. Inconștientul. 2. Trecutul. 3. Ceva care s-a destrămat sau s-a învechit (un mariaj etc.).

S

Sabie: 1. Penisul. 2. Curaj.

Sacrificiu: 1. Martiriu. 2. Vinovăție.

Salcie: Tristețe.

Săgeată mică: 1. Penisul. 2. Penetrare sexuală agresivă. 3. Otravă (săgeți otrăvite). 4. Relație romantică (săgeata lui Cupidon).

Săgeată: 1. Dragoste sau relație amoroasă (săgeata lui Cupidon). 2. Necazuri („prăștii și săgeți", Shakespeare).

Sălbăticie: 1. Inconștientul. 2. Alienare. 3. Abandon. 4. Umbra (Jung).

Sămânță: 1. Creștere și dezvoltare. 2. Sarcină. 3. Adevăr. 3. O idee.

Săpat: 1. Cercetarea trecutului. 2. Psihanaliză. 3. Căutarea dovezilor.

Săpun: 1. Gânduri impure. 2. Un nou început.

Sărut: 1. Sex. 2. Binecuvântare. 3. Moarte (sărutul morții).

Sân, sâni/Piept: 1. Mamă. 2. Nevoi orale sau narcisice.

Sânge: 1. Viață. 2. Vitalitate, pasiune. 3. Moarte. 4. Rană. 5. Menstruație. 6. Castrare.

Scară fixă: 1. Act sexual (Freud). 2. Ambiție.

Scară mobilă: 1. Ambiție. 2. Mesaj din înaltul cerului (*Biblia*). 3. Act sexual (urcarea pe scară, Freud).

Schelet: 1. Moarte. 2. Secrete (în dulap).

Sconcs: 1. Un defect. 2. Om bădăran, nesuferit.

Scufundare: 1. Moarte sau depresie. 2. Deteriorarea situației din viața profesională sau dintr-o relație. 3. Pierderea curajului sau a hotărârii. 4. Degradare morală. 5. Orgasm.

Scufundare: 1. Penetrare sexuală. 2. Cercetarea inconștientului (scufundare în adânc). 3. Pătrunderea în profunzimea unui subiect, fără șovăială.

Seară: 1. Seninătate sufletească. 2. Vârsta mijlocie sau bătrânețea.

Secure, topor: 1. Moarte. 2. Pierderea unei situații sigure (craca tăiată de sub picioare). Castrare (copac tăiat).

Sirenă: 1. Femeia ideală. 2. Mamă. 3. Seducție.

Smog: 1. Confuzie. 2. Depresie.

Soare: 1. Viață. 2. Tată. 3. Dumnezeu. 4. Inteligență.

Sobă: 1. Pasiune sexuală. 2. Mânie. 3. Organul genital feminin.(Freud)

Somn: 1. Inconștientul. 2. Un aspect în stare latentă al sinelui. 3. Depresie. 4. Moarte.

Spiriduși răutăcioși: 1. Vinovăție. 2. Agresivitate. 3. Poznă (folclor).

Stalactită, stalagmită: 1. Penisuri. 2. Femeie falică (peșteră cu stalactite sau stalagmite).

Stâlp: Penisul erect.

Stâncă pe malul mării: 1. Pericol iminent. 2. Cădere iminentă („înaintea prăbușirii merge trufia“ — Pildele lui Solomon).

Stâncă: 1. Stabilitate, permanență. 2. Povară.

Statuie: 1. Moarte. 2. Nemurire. 3. Renaștere (statuie care prinde viață).

Stea: 1. Speranță. 2. Faimă.

Sticlă (recipient): 1. Vaginul (Freud). 2. Sentimentul de gol interior (sticlă goală). 3. Pierderea virginității (sticlă spartă).

Stilou: Penisul.

Strangulare: 1. Ceva înăbușit înlăuntrul celui ce visează. 2. Mamă sufocantă.

Străin, extraterestru: 1. Tată, mamă, soră sau frate răi (străin amenințător). 2. Tată, mamă, soră sau frate buni (străin salvator). 3. Sinele inconștient (sexualitate, agresivitate, latură masculină sau latură feminină nerecunoscute). 4. Umbra sau anima/animus (Jung).

Stridie: 1. Vaginul. 2. Clitorisul (stridie cu perlă în ea).

Subsol: 1. Inconștientul. 2. Sentimente sexuale sau agresive. 3. Pântecele matern. 4. Trecutul.

Subteran: 1. Inconștientul. 2. Sexualitatea. 3. Pântecele matern.

Sufocare (Vezi Strangulare).

Suliță: Penisul.

Superman: 1. Bărbatul ideal. 2. Grandiozitate. 3. Forță.

Ș

Șa: 1. Organul sexual feminin. 2. Act sexual (călare în șa). 3. Povară (șaua pe umăr).

Șaisprezece: Inocență și tinerețe (frumoasa vârstă de șaisprezece ani)[49].

Șapte: 1. Noroc. 2. Completitudine. 3. Momentul pentru o schimbare[50].

Șarpe: 1. Răul (biblic). 2. Penisul. 3. Renaștere (șarpele care se înghite pe el însuși).

Șase: Completitudine.

Șobolan, șobolani: 1. Lucrul de care îți este cel mai teamă. 2. Vinovăție (care te roade). 3. Scârnă. 4. Idee obsesivă.

Șoim: Agresivitate.

Șopârlă: 1. Penisul. 2. Castrare (șopârlă a cărei coadă se rupe).

Șurub: 1. Penisul. 2. Act sexual.

T

Taur: 1. Tată sau om rău. 2. Agresivitate masculină. 3. Natura animalică. 4. Viol. 5. Confuzie, haos („un taur în magazinul de porțelanuri“ = „a te mișca stângaci și greoi“).

Tăierea capului (Vezi Decapitare)

Tâlhărie: 1. Viol (furt de bijuterii, cești etc.). 2. Castrare (furt de bani, unelte etc.).

Temniță: 1. Amintire traumatică. 2. Inconștientul.

Tezaur: 1. Inconștientul. 2. Organul genital feminin. 3. Potențial.

Tigru (Vezi Leu).

Tisă (arbore): Moarte.

Torță: 1. Pace. 2. Doliu (purtând o torță; aprinzând o lumânare).

Trandafir, trandafiri: 1. Iubire sau legătură romantică. 2. Bucurie. 3. Completitudine (mandala trandafirului; Jung).

Tras cu arma: Agresiune sexuală.

Trei: 1. Triunghi. 2. Caracter complet.

Treisprezece: Ghinion.

Tren: 1. Călătoria vieții. 2. Penisul. 3. Act sexual (tren care intră în tunel). 4. Ratarea unei ocazii favorabile. 5. Moarte (Freud). 6. Evadare.

Trezire: 1. Noi idei, conștientizare. 2. Vivacitate.

Trifoi: 1. Lux (*in clover* = „huzur“). 2. Noroc (trifoi cu patru foi). 3. Organele genitale masculine (Freud).

Triunghi: 1. Eternitate. 2. Relație triunghiulară.

Trombă: 1. Turbulență a vieții. 2. Conflict interior.

Trompetă: 1. Falus sau sân. 2. Sex oral (să sufli în trompetă sau în alte instrumente muzicale).

Tufă: 1. Părul pubian feminin. 2. Semn prevestitor de la Dumnezeu (*Biblia*).

Tun: 1. Penisul. 2. Ejaculare (tun care trage).

Tunel: 1. Vaginul. 2. Inconștientul. 3. Depresie.

Tunet: 1. Mânie. 2. Ceartă. 3. Putere. 4. Semn dumnezeiesc (*Biblia*).

Turn: 1. Falus. 2. Ambiție, grandiozitate (turn de fildeș).

Ț

Țap: 1. Masculinitate. 2. Cineva sau ceva pe care se dă vina (țap ispășitor).

Țâșnitoare: 1. Vitalitate, renaștere. 2. Ejaculare.

Țigan/țigancă, țigani: 1. Sexualitate. 2. Umbra sau anima/animus (Jung).

Țigară/Trabuc: 1. Penisul. 2. Oralitate (suptul la sânul mamei; felație). 3. Uneori, un trabuc e doar un trabuc (Freud).

Țurțur: Penisul.

U

Ukulele: 1. Penisul. 2. Vaginul. 3. Masturbare (cântatul la orice instrument cu coarde).

Uliu: 1. Moarte. 2. Semn de rău augur.

Umbră: 1. Inconștientul. 2. Depresie. 3. Partea întunecată a naturii cuiva (Jung). 4. Obiecte rele proiectate, clivate (Teoria relațiilor cu obiectul).

Umbrelă: Penisul.

Umeri: 1. Tărie. 2. Responsabilitate.

Unealtă: Penisul.

Uragan (Vezi Ciclon).

Ureche, urechi: 1. Nevoia de a asculta (urechi mari sau lipsa urechilor). 2. Un vagin.

Urs: 1. Om bun sau tată bun (ursuleț jucăuș). 2. Om rău sau tată rău (urs înfricoșător). 3. Instincte inconștiente „animalice“. 4. Animus (Jung).

Ușă: 1. Ocazie favorabilă (ușă care se deschide). Inconștientul. 3. Secrete sexuale (voaiorism). 4. Vaginul. 5. Mântuire (*Biblia*). 6. Impas (ușă încuiată).

V

Vacă, vaci: 1. Mamă. 2. Fertilitate (Biblia). 3. Lene (vacă rumegând).

Vagabond: Confuzie, lipsă de țel.

Vale: 1. Vagin. 2. Mamă.

Valiză: 1. Inconștientul. 2. Probleme din trecut. 3. Răul (cutia Pandorei).

Valize: 1. Inconștientul. 2. Povară. 2. Probleme din trecut.

Vapor: 1. Mamă. 2. Sinele. 3. Necazuri (vapor care se scufundă). 4. Sex (vapor pe un canal).

Vară: 1. Vârsta mijlocie. 2. Fericire, stare de bine.

Văl: 1. Mister. 2. Inconștientul. 3. Femei; secretele femeilor.

Vânătoare: 1. Cucerire sexuală. 2. Urmărirea cuiva.

Vânt: 1. Emoții turbulente. 2. Mesaj de la Dumnezeu (în creștinism).

Vârf de munte: 1. Penisul. 2. Sfârcul. 3. Țel.

Vâslă, padelă: 1. Penisul. 2. Locomoție, energie. 3. Blocaj (barcă fără vâsle).

Verde: 1. Tinerețe. 2. Fertilitate. 3. Permisiune („lumină verde“). 4. Nemurire (copac veșnic verde). 5. Putreziciune, cancer (gangrenă).

Vid: 1. Pântecele matern. 2. Depresie. 3. Depersonalizare.

Vier (vezi Porc).

Vierme: 1. Moarte. 2. Descompunere. 3. Penisul.

Vin: 1. Pasiune. 2. Sânge (în creștinism).

Vioară: 1. Organele genitale masculine sau feminine. 2. Masturbare (cântat la vioară). 3. Pace.

Voiaj: 1. Călătoria vieții. 2. Explorarea inconștientului. 3. Relație.

Vrabie: 1. Copil delicat. 2. Femeie.

Vrăjitoare: 1. Mamă. 2. Animus (Jung).

Vrăjitor: 1. Tată. 2. Bătrân înțelept (Jung).

Vulcan: 1. Ejaculare. 2. Agresivitate. 3. Pasiune.

Vultur hoitar: 1. Moarte. 2. Semn rău. 3. Persoană manipulatoare.

Vultur: 1. Curaj, ambiție, tărie. 2. Ridicare (din depresie). 3. Conflict (mitologie: vulturul cu șarpele în gheare reprezintă conflictul dintre contrarii).

Z

Zăpadă: 1. Puritate. 2. Emoții înghețate.

Zână: 1. Homosexualitate. 2. Alter ego-ul ideal.

Zbor: 1. Act sexual. 2. Eliberarea de inhibiții. 3. Transcendență spirituală. 4. Evitarea pericolului.

Zece: Caracter complet.

Zeiță: 1. Mamă. 2. Omnipotență. 3. Anima (Jung).

Zero: 1. Nimic. 2. Eternitatea. 3. Lipsă de valoare.

Zoo: 1. Nebunia vieții. 2. Familia.

Zori: 1. Renaștere. 2. Noi idei.

---

[47] Sărbătoare care începe în ziua Crăciunului și se sfârșește pe 5 ianuarie pentru credincioșii catolici și pe 6 ianuarie pentru credincioșii ortodocși. (*N.red.*)

[48] Ivy League (ivy = iederă) este un grup de opt universități din SUA, printre care Harvard, Princeton și Yale, care aderă la aceleași standarde educaționale și care se bucură de un prestigiu similar. (*N.red.*)

[49] *Sweet sixteen*, în original, în limba engleză. (*N.red.*)

[50] Se spune că tendința către infidelitate apare după șapte ani de căsnicie (*seven-year itch*, în original, în limba engleză). (*N.red.*)

REFERINȚE

Abrams, M.H., coord. (1962), *The Norton Anthology of English Literature*, New York: Norton.

Ackroyd, E. (1993), *A Dictionary of Dream Symbols*, London: Blandford.

Adler, A. (1917), *The Neurotic Constitution*, New York: Moffat, Yard, and Co.

Alexander, F. și Wilson, G.W. (1935), Quantitative dream studies, *Psychoanalytic Quarterly*, 4:523–541.

Aristotle (312 B.C.), *On divination*, în *World of Aristotle*, coord. W.D. Ross, Oxford: Clarendon, 1908.

Bettelheim, B. și Hartmann, H. (1924), *On feelings and thoughts in Korsakoff Psychosis*, Archives of Pychiatry, 72:120–129.

Binswanger, L. (1958), The fall of Ellen West, în *Existence*, coord. R. May, E. Angel și H.F. Ellenberger, pp. 237–364, New York: Clarion.

Binz, C. (1878), *On Dreams*, Bonn: Deuticke.

Bollas, C. (1995), *Cracking Up: The Work of Unconscious Experience,* New York: Hill and Wang.

Bonime, W. (1980), The dream in the depressive personality, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 131–148, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Boswell, J. (1791), *The Life of Samuel Johnson*, New York: Dell, 1975.

Brewer, E.C. (1870), *Dictionary of Phrase and Fable*, revizuit de E. Evans, London: Wordsworth.

Broughton, R.J. (1968), Sleep disorders: Disorders of arousal?, *Science*, 159:1070–1078.

Cross, C. (1973), *Adolf Hitler*, New York: Berkeley Books.

Delaney, G. (1994), *Sensual Dreaming*, New York: Fawcett.

Donn, L. (1988), *Freud and Jung: Years of Friendship, Years of Loss,* New York: Macmillan.

Dostoievski, F., *Crimă și pedeapsă*, Corint, 2013.

Eissler, K.R. (1953), The effect of the structure of the ego on psychoanalytic technique, *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 1:104–143.

Emerson, R.W. (1904), *Lectures and Biographical Sketches*, Boston: Houghton Mifflin.

Faraday, A. (1974), *The Dream Game*, New York: Harper & Row.

Ferenczi, S. (1916), The psycho-analysis of dreams, în *First Contributions to Psycho-Analysis*, pp. 94–131, New York: Brunner/Mazel, 1980.

Freud, S., „Interpretarea viselor“ (1900), *Opere Esențiale*, 2, București, Trei, 2009.

Freud, S. (1901), On dreams, *Standard Edition*, 5:631–687.

Freud, S., „Fragment dintr-o analiză de isterie“ (1905), *Opere Esențiale*, 6, București, Trei, 2010.

Freud, S., „Micul Hans. Analiza fobiei unui băiețel de cinci ani“ (1909a), *Opere Esențiale*, 8, București, Trei, 2010.

Freud, S., „Remarci asupra unui caz de nevroză obsesională“ (1909b), în *Opere Esențiale*, 7, *Nevroză, prishoză, perversiune*, București, Trei, 2010.

Freud, S., „O amintire din copilăria lui Leonardo da Vinci“ (1910), în *Opere Esențiale*, 10, București, Trei, 2010.

Freud, S. (2004), „Utilizarea interpretării viselor în psihanaliză“ (1911), în *Opere*, vol. 11, București, Trei, p. 91–98.

Freud, S., „Prelegeri de introducere în psihanaliză“ (1915–1916), *Opere Esențiale*, 1, București, Trei, 2010.

Freud, S., „Omul cu lupi. Din istoria unei nevroze infantile“(1918), în *Opere Esențiale*, 8, București, Trei, 2010.

Freud, S., „Dincolo de principiul plăcerii“ (1920), în *Opere Esențiale*, 3, București, Trei, 2010.

Freud, S., „Prelegeri de introducere în psihanaliză — serie nouă“ (1933), *Opere Esențiale*, 1, București, Trei, 2010.

Freud, S. și Breuer, J. (1893), Studies on hysteria, *Standard Edition*, 2:1–307.

Friedmann. C.T.H. (1980), Nightmares, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 301–315, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Fromm, E. (1951), *The Forgotten Language*, New York: Holt, Rinehart, Wilson.

Gedo, J.E. (1980), The dream in regressed states, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 193–208, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Greenberg, R. și Pearlman, C. (1974), Cutting the REM nerve: an approach to the adaptive role of REM sleep, *Perspectives in Biology and Medicine*, 17:513–521.

Grinstein, A. (1980), *Sigmund Freud's Dreams*, New York: International Universities Press.

Guntrip, H. (1975), My experience of analysis with Fairbairn and Winnicott, *International Review of Psycho-Analysis*, 2:145–156.

Gutheil, E. (1951), *The Handbook of Dream Analysis*, New York: Liveright.

Hemingway, E., *Bătrânul și marea*, Polirom, 2007.

Joyce, J. (1918), *Ulysses*, New York: Modern Libray, 1961.

Jung, C.G., *Opere Complete*, 7, *Două scrieri despre psihologia analitică*, București, Trei, 2007.

Kafka, F., *Metamorfoza și alte povestiri*, Polirom, 2012.

Kafka, J.S. (1980), The dream in schizophrenia, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 99–110, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Kardiner, A. (1941), *Traumatic Neuroses of War*, New York: Paul Hoeber.

Kaufmann, W. (1953), *Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist*, New York: Basic Books.

Keith, P.R. (1975), Night terrors: a review of psychology, neurophysiology, and therapy, *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 14:477–489.

Klein, M., *Psihanaliza copiilor*, București, Trei, 2010.

Kohut, H. (1971), *Analysis of the Self*, New York: International Universities Press.

Kohut, H. (1979), The two analyses of Mr. Z, *International Journal of Psycho-Analysis*, 60:3–27.

Lebe, D. (1980), The dream in acting out disturbances, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 209–225, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Lessing, D. (1964), *A Ripple from the Storm*, New York: New American Library.

Levitan, H. (1980), The dream in psychosomatic states, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Naterson, pp. 225–236, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Lewin, B.D. (1948), The nature of reality, the meaning of nothing, *Psychoanalytic Quarterly*, 17:70–77.

Lindner, R., *Ora de 50 de minute. Cinci psihoterapii ale unor pacienți aflați în pragul nebuniei*, București, Trei, 2011.

Marmer, S.A. (1980), The dream in dissociative states, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 363–376, Northvale, NJ: Jason Aronson.

McGrath, M.J. și Cohen, P.B. (1978), REM sleep facilitation of adaptive waking behavior: a review of the literature, *Psychological Bulletin*, 85:24–57.

Miller, G.H. (1884), *The Dictionary of Dreams*, New York: Arco, 1984.

Miller, H. (1975), *The Nightmare Notebook*, New York: New American Library.

Namrow, A. (1980), The dream in obsessive states, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 149–162, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Pao, P. (1980), The dream in manic-depressive psychosis, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 111–130, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Piontelli, A. (1992), *From Fetus to Child: An Observational and Psychoanalytic Study*, London: Tavistock.

Platon, *Phaidros sau despre frumos*, trad. G. Liiceanu, Humanitas, București, 2011.

Plutarch (110a), *Lives of the Noble Greeks*, New York: Dell, 1959.

Plutarch (110b), *Lives of the Noble Romans*, New York: Dell, 1959.

Pomer, S.L. și Shain, R.A. (1980), The dream in phobic states, în *The Dream in Clinical Practice*, coord. J.M. Natterson, pp. 177–192, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Proust, M., *În căutarea timpului pierdut*, Leda Claric, 2008.

Rangell, L. (1952), The analysis of a doll phobia, *International Journal of Psycho-Analysis*, 33:43–53.

Rank, O. (1924), *The Trauma of Birth*, London: Kegan Paul, 1928.

Ravenscroft, K. și Hartmann, E. (1968), *Psychophysiology*, 4:396 (Abstract).

Sade, M. de, *Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei*, București, Trei, 2010.

Schilder, P. (1942), Body image in dreams, *Psychoanalytic Review*, 29:128–137.

Schoenewolf, G. (1990), *Turning Points in Analytic Therapy: The Classic Cases*, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Schoenewolf, G. (1991a), *Turning Points in Analytic Therapy: From Winnicott to Kernberg*, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Schoenewolf, G. (1991b), *The Art of Hating*, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Schoenewolf, G. (1994), Buttons, *Voices: The Art and Science of Psychotherapy*, Winter, 1994, pp. 52–61.

Schoenewolf, G. (1997), Soiling and the anal-narcissistic character, *American Journal of Psychoanalysis*, 57:91–103.

Schur, M. (1966), Some additional „day residues“ of the specimen dream of psychoanalysis, în *Psychoanalysis: A General Psychology*, pp. 103–112, New York: International Universities Press.

Searles, H. (1979), *Countertransference and Related Topics*, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Seinfeld, J. (1993), *Interpreting and Holding*, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Shakespeare, W., *Hamlet*, Ediție bilingvă, București, Pandora-M, 2009.

Shengold, L. (1989), *Halo in the Sky: Observations on Anality and Defense*, New Haven: Yale University Press, 1992.

Socarides, C.W. (1980), Perverse symptoms in the manifest dream in perversion, în *The Dream in Clinical Practice*, ed. J.M. Natterson, pp. 237–258, Northvale, NJ: Jason Aronson.

Stekel, W. (1911), *The Language of Dreams*, Munich: Bergmann.

Stevenson, R.L., *Strania poveste a doctorului Jekyll și a domnului Hyde*, Național, 2014.

Swift, J., *Călătoriile lui Gulliver*, Art, 2009.

Volkelt, J. (1875), *Dreams and Fantasies*, Stuttgart: Bergmann.

Winnicott, D.W. (1953), „Toleranța la simptom în psihiatrie, o istorie de caz“ [1953], în *De la pediatrie la psihanaliză*, București, Trei, 2003.

Winnicott, D.W. (1964), *Boundary and Space: An Introduction to the Work of D.W. Winnicott*, coord. M. Davis și D. Wallbridge, London: H. Karnac, 1981.

Wood, R. (1947), *The World of Dreams*, New York: Random House.

Zolotow, M. (1960), *Marilyn Monroe*, New York: Harcourt Brace Jovanovich.

INDEX DE VISE ALE UNOR PERSOANE CELEBRE*[51]

A

Alexandru cel Mare 186, 215, 315

B

Bismarck, Otto von 73, 74
Blake, William 76, 77, 203
Bollas, Christopher 19, 20, 436
Buddha 96, 140, 143, 410
Buddha, mama lui 142

C

Calpurnia 118
Cass, Peggy 94
Cezar, Iulius 117, 118, 227, 309
Coleridge, Samuel Taylor 294, 295

D

Dali, Salvador 10, 236, 237, 360
da Vinci, Leonardo 348, 437
Dean, James 402
Dickinson, Emily 242
Dostoievski, Fiodor 80, 81, 437
Dürer, Albrecht 178

E

Ellis, Havelock 366

F

Faraday, Ann 21, 32, 92, 94, 179, 207, 305, 389, 402, 403, 437
Filip al Macedoniei 215
Freud, Anna 97
Freud, Sigmund 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 25, 28, 31, 32, 35, 47, 54, 73, 88, 89, 97, 98, 102, 110, 116, 117, 121, 131, 133, 140,

141, 147, 148, 150, 163, 180, 197, 201, 214, 223, 227, 251, 259, 260, 262, 266, 283, 308, 309, 319, 333, 334, 337, 343, 348, 353, 358, 366, 378, 380, 408, 409, 411, 413, 414, 416, 417, 418, 419, 421, 424, 425, 426, 427, 429, 430, 432, 433, 437, 438

G

Goya, Francisco 245
Guntrip, Harry 349, 350, 438

H

Hemingway, Ernest 216, 438
Hildebrandt, F.W. 102
Hippias 227
Hitler, Adolf 187, 188, 340, 437

I

Iisus 12, 94, 138, 140, 143, 189, 190, 191, 302, 419, 426
Iosif (tatăl lui Iisus) 12, 143, 191, 382

J

Johnson, Samuel 280, 437
Joyce, James 128, 438
Jung, Carl Gustav 18, 116, 117, 171, 172, 221, 231, 312, 351, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 423, 424, 427, 428, 429, 430, 432, 433, 434, 435, 437, 438

K

Kafka, Franz 25, 26, 196, 218, 250, 251, 438, 439
Kekule, F.A. 19, 344

L

Lessing, Doris 303, 439
Liszt, Franz 135

M

Miller, Henry 10, 13, 91, 384, 439, 440
Monroe, Marilyn 181, 442
Munch, Edvard 374
Murray, F.A. 319

N

Nabucodonosor, rege 246, 247
Napoleon (Bonaparte) 10, 150
Nietzsche, Friedrich 150, 151, 439

P

Poe, Edgar Allan 270, 346
Proust, Marcel 288, 440

R

Ramses al II-lea, faraon 382

S

Sachs, Hanns 141
Sade, marchizul de 68, 311, 440
Shakespeare, William 10, 154, 429, 441
Socrate 252
Stevenson, Robert Louis 279, 441
Swedenborg, Emanuel 53, 380
Swift, Jonathan 378, 379, 380, 441

T

Tartini 251, 252

Z

Zuang Zi (Chuang Zi) 114, 161, 171

[51*] Numărul paginilor se referă la ediția tipărită a cărții și la ediția digitală în format PDF.

INDEXUL VISELOR DIN LITERATURA PSIHOTERAPEUTICĂ*52

A

Anna O. (Breuer) 343
Anne B. (Marmer) 293

B

Băiatul care arde (Freud) 54
Bărbat care l-a visat pe Hitler (Fromm) 187
Bărbat care suferă de bâlbâială (Bircher) 70
Bărbat cu un tic ocular (Stekel) 118
Bărbat schizofrenic (Kafka) 218
Bărbat traumatizat (Kardiner) 93

D

Domnișoara A. (Pao) 232
Domnișoara B. (Pao) 282
Domnul Z. (Kohut) 351
Dora (Freud) 163

E

Eleanor M. (Kafka) 250
Elizabeth (Seinfeld) 257
Ellen West (Binswanger) 229
Erna (Klein) 208

F

Femeia artritică (Levitan) 289
Femeia care a pierdut sarcina (Perls) 389
Femeia cu arsuri (Levitan) 55
Femeia curioasă (Ferenczi) 353
Femeia din puț (Fromm) 170
Femeia trădată (Delaney) 278
Femeie care nu se gândea la nimic (Lewin) 255

Femeie cu complex de masculinitate (Adler) 66
Femeie cu terori nocturne (Friedmann) 358
Femeie paralizată (Delaney) 321
Femei epileptice (Levitan) 201
Femeie religioasă (Gutheil) 94
Femeie sceptică (Fromm) 98
Femeie schizofrenică (Schilder) 256

J

Joan Douglas (Searles) 338

K

Kirk Allen (Lindner) 97

M

Micul Hans (Freud) 197

O

Omul aligator (Gedo) 336
Omul cu carnea de porc (Gutheil) 291
Omul cu Lupi (Freud) 28, 47
Omul cu șobolani (Freud) 147
Omul fără o pleoapă (Stekel) 290
Omul-păpușă (Rangell) 144

P

Pacientă psihotică (Schilder) 226
Pacientul astmatic (Alexander și Wilson) 161
Pacientul deprimat (Bonime) 44
Pacientul X (Shengold) 159
Philip (Winnicott) 237
Profesorul gol (Faraday) 179

R

Robert S. (Namrow) 96

S

Somnambulul (Gutheil) 331
Studenta la Filosofie (Jung) 351

T

Travestit (Socarides) 200

U

Un homosexual (Socarides) 49
Un masochist (Socarides) 69

V

Visători cu jocuri de cuvinte (Faraday) 207

[52*] Numărul paginilor se referă la ediția tipărită a cărții și la ediția digitală în format PDF.

INDEXUL VISELOR DIN MITURI ȘI BASME*[53]

A

Adam și Eva 137
Albă ca Zăpada 261

C

Cei Trei PurcelușI 291
Cenușăreasa 297
Copacul fără rost 114

F

Frumoasa Adormită 331

H

Hansel și Gretel 270
Hermafrodit 186

I

Icar 327
Inorog 195

N

Narcis 260

O

Oedip 262
Oreste 238
Orfeu 194
Orion 167

P

Pandora 125
Prințul Broscoi 78
Pygmalion 334

R

Regele Centrului 171

Rumpelstiltskin (Fata morarului) 56

S

Samson și Dalila 274
Scufița Roșie 219
Sirene 325
Sisif 332

[53*] Numărul paginilor se referă la ediția tipărită a cărții și la ediția digitală în format PDF.

Cuprins

Prefață
Introducere: O istorie a cercetării viselor
Dicționar de vise
Glosar al simbolurilor din vise
Referințe
Index de vise ale unor persoane celebre
Index de vise din literatura psihoterapeutică
Index de vise din mituri și basme

Table of Contents

Prefață 6
Introducere: O istorie a cercetării viselor 8
Dicționar de vise 32
Glosar al simbolurilor din vise 370
Referințe 391
Index de vise ale unor persoane celebre 396
Index de vise din literatura psihoterapeutică 399
Index de vise din mituri și basme 402